Complet

magazin

ANUL XXXIV Nr. 1 (1733) SÎMBĂTĂ, 5 IANUARIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

7

SPERANȚE

PENTRU

DECENIUL

X

(Pagina a 7-a)

Povestire

S.F.

(Pagina a 10-a)

PREGĂTIRI PENTRU CUCERIREA

„PLANETEI ROȘII"

(Pagina a 3-a)

IPOTEZE

Zidul

misterios

(Pagina a 5-a)

GLOB

magazin

(Paginile 8–9)

GENETICA

VIOLENȚEI

(Pagina a 6-a)

Este femeia

o ecuație

de gradul II?

(Pagina a 12-a)

Dialogurile

Laurei

(Pagina a 12-a)

PROGRAM TV

(Pagina a 14-a)

759.113 P

Biblioteca Județeană

VIU INTERES PENTRU FESTIVALUL DE LA BAYREUTH

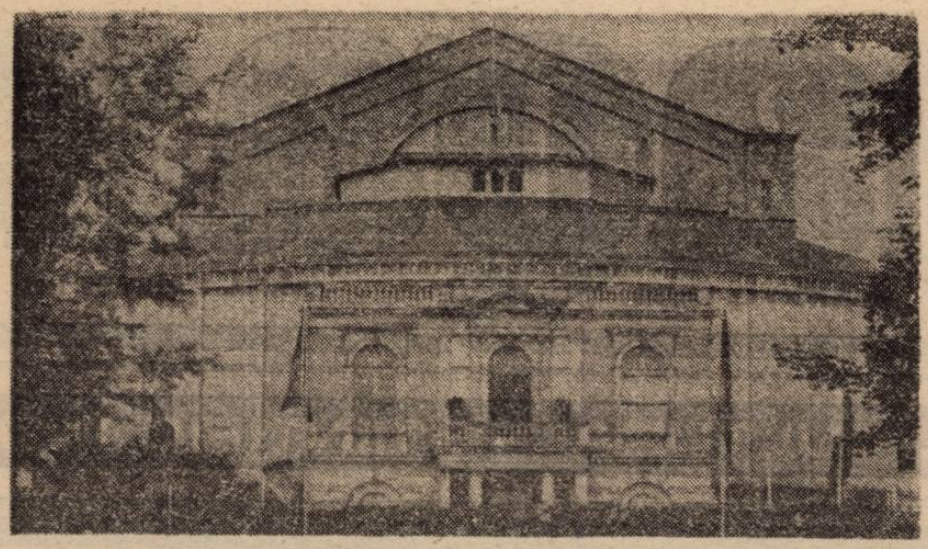

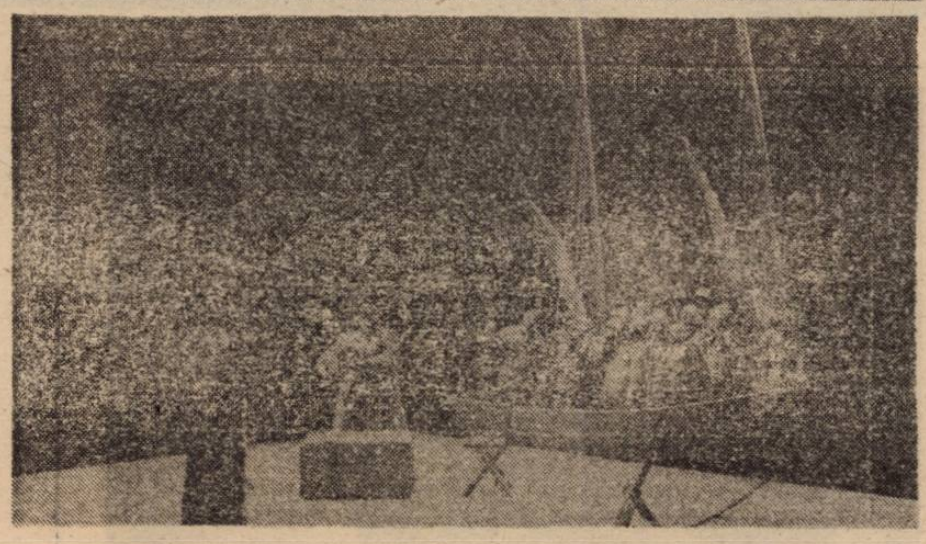

Vînzarea biletelor pentru Festivalul de la Bayreuth din 1991 a fost declanşată. Cererea este deosebită din partea wagnerienilor germani, dar şi din alte ţări ale lumii, personalităţi ale vieţii politice, economice şi culturale. Prestigioasa manifestare va debuta la 25 iulie, cu Lohengrin. Deşi nu se vor pune în scenă noi spectacole, direcţia festivalului din Bavaria contează pe o cerere de 400 000 de bilete. Pentru 30 de reprezentaţii nu există decît 58 000 de bilete disponibile. Cele mai scumpe bilete sînt cele de 230 de mărci. Lohengrin, sub regia lui Werner Herzog cu Peter Schneider la pupitrul orchestrei, va figura în programul festivalului ce se va încheia la 28 august 1991 de şase ori. Şi „Vasul fantomă" va avea acelaşi număr de spectacole. În imagine, teatrul din Bayreuth şi un moment din lucrarea „Vasul fantomă".

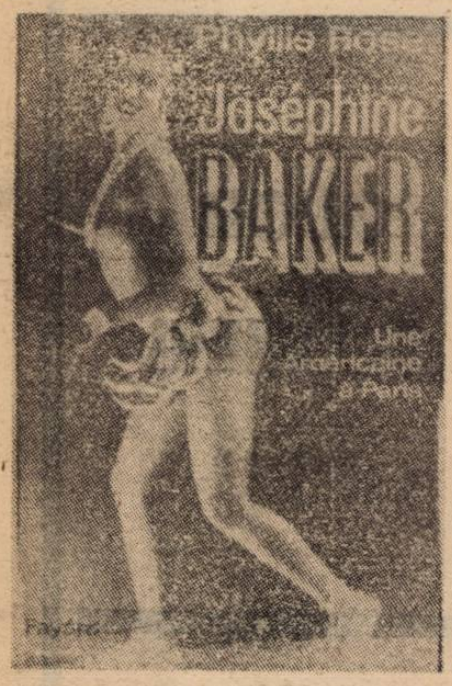

Ştiţi cine a fost

JOSEPHINE BAKER?

Un test făcut recent printre tinerii din cîteva ţări ale Europei ca şi din Statele Unite ale Americii avea o unică întrebare : Ştiţi cine a fost Joséphine Baker? Peste 80 la sută dintre subiecţii chestionaţi au răspuns satisfăcător, pentru că Joséphine Baker, prin arta sa a făcut vogă, ea marcînd, la vremea respectivă şi apoi, o epocă supranumită „a nebuniei". Parisul a ovaţionat-o în spectacolul „Revista neagră". Şi tot ce a urmat după premieră pe străzile celebrului oraş populat de perechi de tineri dansatori, care încercau să-i imprumute graţia, căpătase o definiţie : bakermania. Se poate spune că era un fel de Lambada care perpetua gloria fascinantei dansatoare.

Dar cel mai răsunător spectacol, în care vocea şi talentul ei s-au făcut remarcate, l-a constituit cel în care Joséphine Baker a susţinut o partitură de excepţie „îmbrăcată" doar într-o centură de banane. A fost un delir. Dar asta era numai o faţetă a personalităţii ei, cea publică, cea artistică, cea care-i deschidea calea către o misiune mult mai delicată. Se ştie, sau se ştie mai puţin, că faimoasa artistă, în timpul celui de-al doilea război mondial, a făcut parte din contraspionajul francez, desfăşurîndu-şi activitatea în Africa de Nord. În plus, numele ei a căpătat o mai mare rezonanţă prin adoptarea a 12 copii de rase diferite pe care i-a crescut, le-a dat educaţie, le-a oferit o viaţă decentă.

Toate acestea, ca şi multe alte amănunte privind copilăria micuţei născută în Saint-Louis, statul Missouri, viaţa personală şi cariera vedetei ce a cucerit scenele lumii le-a adunat Phylis Rose în cartea pe care i-o dedică. „Unei femei de spirit, unui om de suflet, talent de excepţie, care a fost Joséphine Baker".

MELANIA CHIRIACESCU

WHO 'S BAD? MICHAEL JACKSON!

Fără îndoială, nu cred să mai existe cineva care să nu fi auzit, măcar o singură dată, de Michael Jackson regele neîncoronat al pop rock-ului contemporan.

Născut în august 1958 într-o familie de muzicieni Michael îşi va face debutul în cadrul cvintetului Jackson la vîrsta de cinci ani reuşind, nu după mulţi ani, să-şi eclipseze fraţii, multe melodii interpretate de el devenind mari hituri (voi aminti doar de „I'll Be There" şi „A. B. C"). Adevărata carieră muzicală a lui Michael va începe însă abia în 1979, momentul apariţiei primului său album solistic, intitulat „Off the Wall", care se va vinde într-un număr fantastic de exemplare pentru vremea aceea (8 mil.). La succesul acestui LP a contribuit într-o măsură decisivă, excelentul muzician care este Quincy Jones. Albumul conţine, într-o formidabilă fuziune, şi rock şi funk dar şi jazz. Acest disc va fi cel mai bun (este părerea criticilor) din cele trei pe care cei doi le vor realiza împreună.

După trei ani apare albumul „Thriller" care va „sparge" toate recordurile discografice vînzîndu-se în peste 40 milioane de exemplare, aceasta datorîndu-se şi celor trei casete video care l-au însoţit. Se iveau zorii unei noi ere : „cea a videoclipurilor..." Clipurile melodiilor „Thriller", „Beat It", „Billie Jean" dovedeau lumii întregi că în spatele cîntăreţului se află ascuns un dansator de excepţie.

În 1986 participă, împreună cu „crema" muzicii pop americane, la realizarea albumului destinat ajutorării copiilor Africii „U.S.A. For Africa". De pe acest disc compoziţia sa „We Are The World" (Noi sîntem lumea) s-a bucurat de o mare popularitate.

În 1987, după îndelungi ani de căutări şi încercări, apare LP-ul „Bad" (Rău). După apariţia acestui album Michael întreprinde un turneu mamut în lumea întreagă, început în decembrie 1987 şi încheiat în 1988 cu o serie de concerte în Franţa. Din acest turneu va cîştiga 15 mi-

MUZIC BOX

lioane de dolari. Dacă tot vorbim de bani să vă mai spun că doar din vînzarea albumelor „Thriller" şi „Bad" el a cîştigat 115 milioane de dolari. În 1989 apare filmul „Moonwalker" (Lunaticul) avîndu-l în rolul principal pe Michael. Acest film a primit un premiu pentru efecte tehnice. Tot în 1989 Michael a primit premiul „Heritage" şi premiul „Sammy Davis Jr".

Despre Michael s-au scris şi, probabil, se vor mai scrie multe (şi bune şi rele) aşa că am ales pentru dv. cîteva curiozităţi legate de acest extraordinar interpret : este vegetarian, are o grădină zoologică proprie, doarme într-o cameră cu păpuşi, îşi iubeşte familia, îl urăşte pe Prince şi... mai sînt multe de spus !

În această vară a reeditat un single cu „Rock With You care a trecut neobservat... În zilele acestea se aşteaptă apariţia noului său album ; care era programat pentru Crăciun, album realizat în cel mai mare secret...

Sper ca în ianuarie să vă pot da informaţii despre el.

MARIAN MINCULESCU

Top Magazin — 12 XII 1990

1. Praying For Time — George Michael.
2. Let's Try It Again — New Kids on the Block.
3. Crying In The Rain — A-Ha
4. Thieves In The Temple — Prince.
5. Have You Seen Her — M.C. Hammer.
6. Future Freak — Adamski.
7. She Broke My Heart — London Beat.
8. I'm Your Baby Tonight — Whitney Houston.
9. So Hard — Pet Shop Boys.
10. Scream — Ice M.C.

Cu întîrziere de cîteva zile, urez tuturor cititorilor revistei „Magazin" multă sănătate, împlinirea tuturor dorinţelor, „La mulţi ani !" şi să ascultaţi doar muzică bună !

PUNCTE

Tezaurul înţelepciunii căutat de secole

Logodnica lui Ivan al III-lea, pe numele ei Sofia Paleolog, a adus din Bizanţ la Moscova o bibliotecă, susţine istoricul N.M. Karamzin. Ce s-a întîmplat cu acest tezaur al înţelepciunii adunat în nenumărate cărţi ? Fiind un mare iubitor de cărţi şi înţelegînd prea bine ce valoare imensă avea biblioteca adusă ca zestre, Ivan cel Groaznic a ţinut-o în cel mai strict secret, nedezvăluind niciodată locul tainic unde ea era păstrată, subliniază Agenţia Novosti, ţinîndu-se seama de opinia istoricilor. Ulterior, pe parcursul a atîtor secole, toate tentativele întreprinse pentru depistarea valoroaselor cărţi aduse din Bizanţ au eşuat. Iată însă că s-a dat peste un... fir, care ar putea să conducă la descoperirea bibliotecii rămasă pînă în prezent fără urmă. Prin anii '30, ai acestui secol, Apollos Ivanov, care lucra la direcţia pentru construcţia Palatului Sovietelor, ce se preconiza să fie înălţat pe locul Bisericii Hristos Mîntuitorul, supusă demolării, a descoperit într-un soclu o intrare subterană. Ea ducea către Kremlin. În 1937, şeful direcţiei pentru construcţia palatului, V.M. Mihailov, avea să fie învinuit de faptul că, avînd cunoştinţă de intrările subterane intenţiona să organizeze... ocuparea Kremlinului. În prezent, biblioteca lui Ivan cel Groaznic este căutată de membrii unei expediţii, aflată sub îndrumarea preşedintelui Comitetului Executiv al sovietului oraşenesc Moscova. În rîndul căutătorilor a fost cooptat Apollos Ivanov, care are o lucrare ce urmează a vedea lumina tiparului. S-ar putea ca această lucrare să ofere unele amănunte ce ar uşura sarcina „expediţiei" pornite pe urmele bibliotecii dispărute de secole.

Se poate şi aşa!

A trecut anul 1990 cînd s-au purtat combinezoanele tricotate, călduroase şi sexy. De ce sexy ? Pentru că ele lăsau să se vadă formele femeii mult mai bine decît un taior de stofă. Iar la un combi-

nezon tricotat, ca acela din imagine, se pot purta şi bocanci, pe cînd la o rochie, nu. Nu vă neliniştiţi însă. În 1991 ceea ce se va purta cu siguranţă va fi, în continuare. Frumuseţea.

Cousteau ecoturistul

Jean-Michel Cousteau, *fiul comandantului Cousteau, perpetuează tradiţia familială lucrînd în domeniul mediului înconjurător. Vice-preşedintele societăţii* Cousteau *(fondată în 1968), el a impus un*

nou concept : „Ecoturismul". Ce este un ecoturist ? Este un călător conştient că natura trebuie păstrată şi respectată. Ideea acestui joc este de a păstra „grădina planetei" intactă, adică aşa cum a fost şi cum am găsit-o.

PREGĂTIRI PENTRU CUCERIREA „PLANETEI ROȘII"

Omenirea aleargă cu pași repezi pentru a se întîlni cu mileniul al treilea, care nu mai este chiar așa de îndepărtat. Și, în consecință, ofensiva în spațiul extraatmosferic se amplifică. Oceanul aerian este brăzdat de tot mai mulți sateliți, sonde și nave spațiale. Vizitarea „planetei roșii" a devenit mai de mult un țel al pămîntenilor. Scenariile pentru studierea amănunțită a planetei Marte, premergătoare sosirii primei solii a locuitorilor Terrei, se înmulțesc. Există șanse reale ca cei doi mari coloși din sfera cercetării spațiale — U.R.S.S. și S.U.A. — să-și unească forțele pentru ca amartizarea primilor pămînteni să fie adusă la o dată cît mai aproape cu putință.

În Uniunea Sovietică se fac intense pregătiri pentru buna desfășurare a „Programului Marte". Pentru anul 1994 este prevăzută lansarea a două aparate cosmice către „planeta roșie". Misiunea lor va consta, după cum informează Agenția Novosti, în transportarea pe Marte a cîteva tipuri de mijloace de „desant" : baloane-sondă, mici stații meteorologice, penetratoare (un gen de „cîrtițe", care vor scormoni solul marțian și, probabil, modulurl marțiene. Programul experimental cu aerostate în atmosfera planetei Marte urmează a fi pus la punct în cele mai mici detalii. Se are în vedere și aplicarea unei metode de prelucrare a datelor rezultate din măsurătorile științifice care se vor efectua de la bordul unui aerostat cu planare liberă în atmosfera Pămîntului.

Zona din vecinătatea orașului rusesc Suzdal aflat la 300 km depărtare de Moscova, a fost aleasă pentru a deveni centrul experimentului. De aici se vor lansa aerostate standard. La lansări vor participa și reprezentanți ai Statelor Unite, Franței și Germaniei. Ce se urmărește prin zborul aerostatelor ? Testarea a diverse modalități de măsurare a parametrilor atmosferei, precum și studierea dinamicii deplasării în zbor liber, la decolare și la aterizare. Scopul principal al experimentului este obținerea unui model optim de deplasare a baloanelor. Măsurătorile realizate de aerostatele aflate în planare liberă vor fi comparate cu datele furnizate de aparatele instalate pe un balon captiv. Se anticipează că baloanele cu planare liberă în atmosferă și-ar putea găsi aplicare și pentru multe dintre nevoile oamenilor pe planeta Pămînt. Cooperarea internațională este și ea o dimensiune esențială a testelor cu aerostate. Zborurile deasupra Suzdalului vor fi realizate de Institutul de explorări cosmice al Academiei de Științe a U.R.S.S., cu participarea Societății Planetare Internaționale și a Companiei americane „Gordon Bennet ballon raise".

Un vechi vis, de aproape două secole, a prins viață

Marea Britanie s-a unit cu continentul (V)

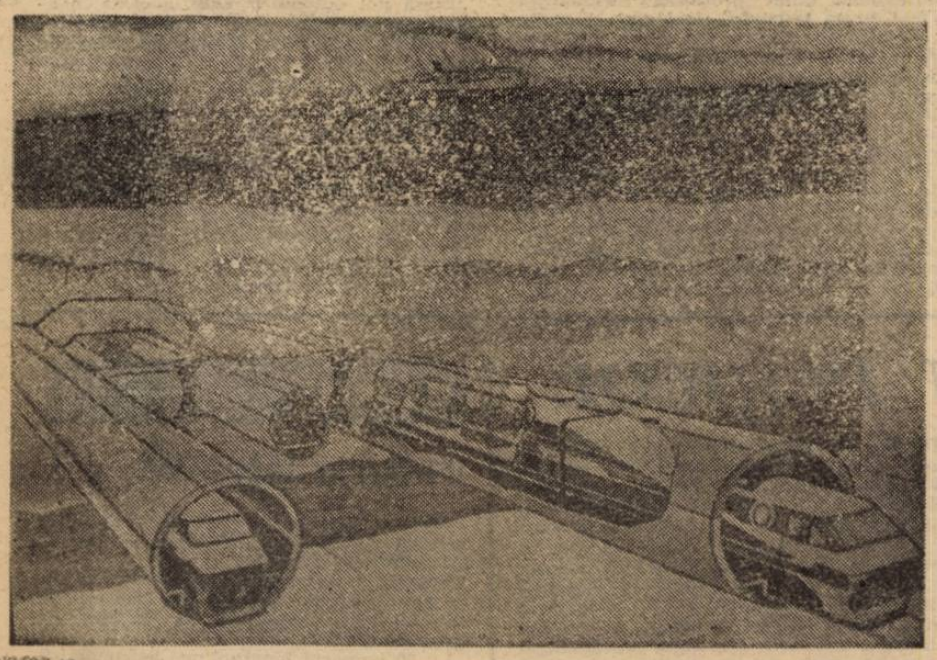

Ce prevedea înțelegerea dintre „British Rail" și S.N.C.F. ? Construcția unui singur tunel submarin, destinat în exclusivitate traficului feroviar. Erau incluse în costuri și diverse instalații conexe pe ambele țărmuri, precum și sumele necesare achiziționării de material rulant și electrificării tronsonului Calais — Hazrbruck. Prin realizarea și a unei galerii submarine de serviciu, cheltuielile ar fi sporit cu încă 100 milioane lire sterline. Cum trebuia să se desfășoare traficul feroviar pe o singură linie ferată ? Trenurile urmau să circule în „valuri". Adică trei ore într-un sens și alte trei ore în celălalt sens. Dar nici acest proiect nu avea să aibă sorți de izbîndă. El nu a dobîndit „semnalul verde" pînă la finele anului.

În cursul anului 1979, chiar la începutul său, proiectul realizării mult visatului tunel care să faciliteze legături mai bune între Marea Britanie și continentul imediat învecinat a revenit în actualitate. Primul semnal a venit din partea Societății naționale feroviare britanice (British Rail). Să fi avut britanicii remușcări pentru sistarea testărilor intervenită în 1975, datorită cabinetului doamnei Margaret Thatcher ? S-ar putea. Societatea britanică a dispus relansarea proiectului. Se presupunea declanșarea lucrărilor preliminare la sfîrșitul anului 1979, iar cele propriu-zise, cel mai tîrziu în 1981.

Mai trec doi ani. În 1981, un consorțiu vest-european face cunoscută intenția sa de a supune spre aprobare guvernelor de la Londra și Paris un nou proiect al unei punți submarine pe sub Canalul Mînecii. El nu diferea, din punct de vedere tehnic, de cel elaborat anterior de „British Rail" și S.N.C.F., către finele anului 1978. Trenurile urmau să circule tot în „valuri" prin tunelul forat sub Canalul Mînecii, cu un diametru de 6,02 m. Se preconizau 120 de curse în 24 de ore, 60 dinspre Paris spre Londra și 60 în direcția Londra — Paris. În scopul evitării unor eventuale strangulări ale circulației în magistrala feroviară submarină, fiecare garnitură de tren urma să fie dotată cu două locomotive, amplasate în față și în spate. Era și o diferență între ultimele două proiecte. Ultimul necesita fonduri inferioare. Reducerea costului execuției se obținea prin scurtarea lungimii traseului. Practic cum ? Prin realizarea unei ieșiri la suprafață, pe coasta britanică, în spirală. În acest fel se renunța la panta lină de ieșire din proiectul anterior, iar racordarea la rețeaua feroviară britanică se făcea în imediata vecinătate a terenului și nu la o distanță de 10 km. Argumentul era de ordin financiar, dar nu avea să se țină seama de el.

La 11 septembrie 1981 are loc o întîlnire la vîrf franco-britanică. Premierul britanic, doamna Margaret Thatcher îl prinde pe picior greșit pe noul președinte al Franței, dar mai ales pe ministrul său de transporturi, comunistul Charles Fiterman și obține încuviințarea ca proiectul tunelului să fie finanțat numai de capitaluri particulare, fără vreo susținere din partea statului. Presa britanică intră și ea în acțiune. Se invocă drept argument securitatea Marii Britanii, care riscă să fie pusă în pericol prin legarea de continent, grație tunelului submarin. Era un punct de vedere stupid. În epoca rachetelor ultraperfecționate primejdia pentru Marea Britanie nu putea veni numai prin tunelul de sub Canalul Mînecii. Chiar și reputatul scriitor Graham Greene își dă cu părerea, anticipînd o catastrofă finală în ziua inaugurării tunelului. Probabil că se gîndea la un posibil atentat al IRA (Armata Republicană Irlandeză).

(Va urma

D. FILIP

Submarin personal

Inginerul ungur D. Forintos și-a construit un submarin cu lungimea de 7,5 metri și greutatea de trei tone. În stare de funcționare, submarinul poate să dezvolte o viteză de circa 40 km/oră ! Adîncimea maximă de imersiune este de 65

metri. Acest submarin navighează în apele lacului Balaton, însă proprietarul și constructorul și-a anunțat intenția de a traversa cu el Atlanticul, pentru a vizita New-York-ul.

INFOCLUB

A apărut revista INFOCLUB, supliment trimestrial al revistei „Știință și tehnică". Revista INFOCLUB, membră a IDG —SUA (International Data Group), cel mai important editor de reviste de profil din lume, are un sumar atractiv, dedicat utilizatorilor de macrocalculatoare personale profesionale, cu noutăți în domeniu, dar și cu multe aplicații. Revista poate fi procurată prin centrele de librării, prin rețeaua de difuzare a presei sau prin abonamente la redacția revistei „Știință și tehnică". Pentru abonamentele colective de minimum 50 exemplare primite, redacția anunță importante reduceri de prețuri. Sugestiile și cererile dv. se pot trimite pe adresa redacției „Știință și tehnică" Piața Presei Libere nr. 1, București.

Nr. 1 (1 733) din 5 ianuarie 1991

ECOLOGIE - UN SEMNAL DE ALARMĂ, DAR NU NUMAI ATÎT...

Pădurile uitate ale Amazoniei

Ecologiștii au tras semnalul : „Salvați pădurea — plămînul verde al planetei !" Apel nu doar sentimental, oamenii de știință validînd verdictul : efectul de seră, datorat poluării, își are, în aceeași măsură, originea în distrugerea pădurilor globului. Și aceasta, în principal, în numele nevoilor economice, în special alimentare, suprafețele defrișate fiind încredințate agriculturii. Cel puțin așa s-ar putea crede. „Nu putem mînca arbori" — spun populațiile locale, vinovate, în mod direct, de sălbaticele defrișări ale junglei amazoniane. În spatele lor, însă, putem întrezări interesele „marilor" economiei mondiale. După cum relevă un recent „Dosar" publicat în buletinul UNESCO „Sources", pădurea este văzută, încă, drept o barieră în calea expansiunii agriculturii. Și totuși...

UN PLAN PENTRU SALVAREA PĂDURILOR

În ciuda enormelor sale posibilități, pădurea peruană este pe cale de a fi distrusă : 55 000 km² — aproape o dată și jumătate suprafața Franței — din cei 740 000 km² pe care-i acoperă au fost deja defrișați, pentru a face loc agriculturii. Dar, în fapt, doar 10 000 km² sînt efectiv cultivați. Pentru a exploata, în mod optim, această bogăție, în special în plan alimentar, UNESCO a lansat, în 1989, proiectul **„Gestiunea pe termen lung a pădurii tropicale"**, program care se bucură de sprijinul financiar al Germaniei. Plan care tinde să modifice, în mod fundamental, concepțiile ce stăteau pînă acum la baza exploatării pădurii tropicale. Pînă în prezent, după cum arată **José Rojas**, rectorul Universității naționale a Amazoniei peruane, politica de dezvoltare agricolă și forestieră a zonei se baza pe un concept occidental, avînd ca obiective creșterea economică și piața externă. Astfel, **„în ultimii 25 de ani, cercetarea și dezvoltarea în agricultură** — arată acesta — **nu s-au interesat decît de șapte specii vegetale. Activitatea forestieră a privit, de asemenea, în exclusivitate, exploatarea lemnului, în special a acelor specii cerute pe piața occidentală. Toate eforturile în agricultură și silvicultură au avut ca obiect numai un număr redus de specii vegetale, în timp ce în Amazonia au fost recenzate peste 11 000. Au fost, totodată, total ignorate cunoștințele populației autohtone în ceea ce privește valoarea economică a acestor specii „neinteresante" pentru lumea civilizată".**

PĂDUREA — RESURSĂ ALIMENTARĂ

Să ne oprim asupra numai cîtorva cazuri. Palmierii, spre exemplu, constituie principalul element al peisajului, reprezentați fiind printr-o mulțime de specii (peste 1 300) și printr-un mare număr de exemplare (peste 5 000 la ha). Între acestea, palmierul Aguaje (Mauritia Flexuosa) contribuie într-o mare măsură la economia locală, fructele sale fiind un excelent substitut pentru laptele de vacă ; alte produse derivate ale acestui palmier intervin în multiple domenii ale vieții cotidiene.

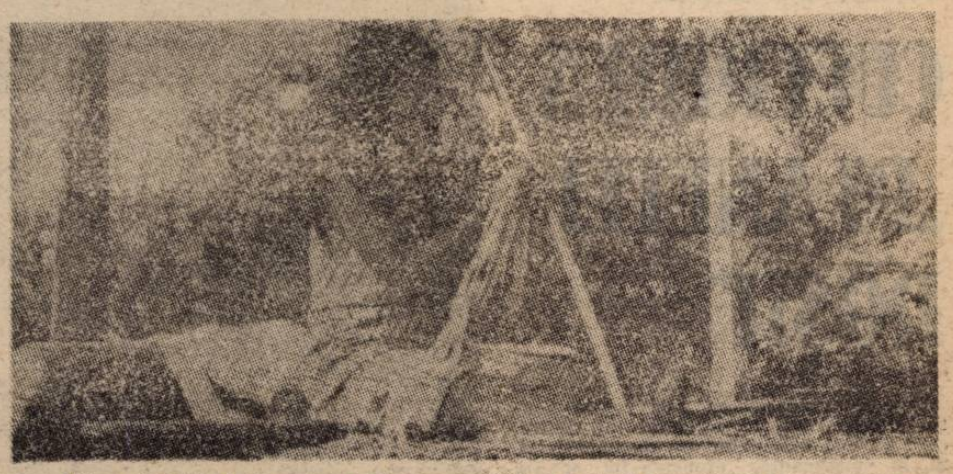

Fibre și țesături din... lemn. O demonstrație a valorii cunoștințelor ignorate ale băștinașilor.

Bazat pe valoarea și integrarea cunoștințelor populației autohtone, proiectul UNESCO pune accent pe utilizarea unor plante neglijate pînă acum de către organismele specializate, dar apreciate de băștinași. Proiectul tinde la a proteja pădurea, modificîndu-i rolul : în loc de a fi exclusiv sursă de lemn sau de teren agricol, ea poate, menținută fiind, să furnizeze produse alimentare de bază și plante medicinale. În Peru, spre exemplu, ultimele cercetări întreprinse în cadrul acestui proiect atestă că sînt mai mult de o sută de specii și arbori avînd fructe cu o înaltă valoare alimentară. Cu toate acestea, consumul acestor fructe este neglijat sau abandonat, în ciuda abundenței lor. Fructele de **Sacha Mangua** (Grias neubertii) se aseamănă, spre exemplu, din punct de vedere calitativ, cu brînzeturile, fiind bogate în proteine vegetale, în Vitamina A și în fier. Fructele de **Uvos** (Spondia mombin) sînt bogate în vitamina C. Ș.a.m.d. Drept urmare, o amplă acțiune de popularizare a fost întreprinsă, mai cu seamă în școli, avînd drept scop modificarea obiceiurilor alimentare prin valorificarea acestor cunoștințe redescoperite. Totodată, aceste „noi" fructe au fost introduse în meniurile cantinelor populare create de curînd de organizația franceză Medicins du Monde. Va veni, oare, ziua cînd toți acești arbori, căutați numai pentru lemnul lor, să fie ocrotiți ca adevărați pomi fructiferi aducători de belșug și bunăstare ?

MARIAN GRIGORE

SARIN ȘI VX

Un nume frumos, muzical chiar, și două inițiale. Ale cui ? Ale unor gaze. Dar nu de umplut brichetele. Ci pentru a fi folosite în luptă și a anihila pe veci adversarul.

Cele două gaze sînt dintre cele mai toxice produse vreodată de om. Este suficientă o infimă doză pentru a provoca moartea unui om prin asfixiere. Aceste substanțe toxice împiedică acțiunea unei enzime care joacă un rol vital în transmiterea influxurilor nervoase. Sarin și VX provoacă crampe musculare și blocarea funcțiilor respiratorii. Decesul intervine în cîteva minute de la inhalarea unuia dintre cele două gaze amintite. Omul își poate pierde viața și dacă pielea a fost atinsă de Sarin și VX. În acest caz, omul pășește pe lumea cealaltă în decurs de circa 120 de minute.

Sarin nu este un produs nou. El a fost pus la punct cu un an înaintea declanșării ultimei conflagrații mondiale. Cine l-a adus pe lume ? Chimistul german Gerhard Schrader. Nu sub numele de Sarin, ci de GB (german B). Sarin este mortal de la o doză de 1 mg. VX avea să fie produs în Marea Britanie, în 1957. El este și mai toxic. Este suficientă o doză de 0,4 mg pentru ca un semen de al nostru să-și piardă viața. Acest gaz pătrunde în organismul uman prin piele, ochi, căile respiratorii sau aparatul digestiv.

În cadrul „Operațiunii Dragon", 102 000 obuze americane au fost transportate de la Clausen (Rhenania-Palatinat) pînă la Nordenham. Nu erau obuze obișnuite, ele conțineau 400 tone gaze de luptă sub formă lichidă. A fost un transport neobișnuit pentru cei ce au cunoscut adevărul despre „Operațiunea Dragon" : militari, oameni politici, polițiști, germani și americani. Transportul pînă în portul Nordenham, unde „prețioasa" încărcătură a fost adusă la bordul unei nave speciale a armatei americane, s-a făcut fără nici un incident. Măsurile de securitate au fost riguroase. Locuitorii din Clausen au serbat evenimentul debarasării de încărcătura sinistră ; în pădurile din împrejurimi, periculoasele gaze staționaseră timp de un sfert de secol.

Dar ce soartă li s-a oferit acestor obuze ale morții ? Unde au fost ele strămutate, pentru că a le face inofensive încă nu se dispune de tehnica necesară. Locul ales pentru Sarin și VX a fost atolul Johnston, din Pacific. În diferite zone ale Terrei se află mari cantități de gaze de luptă. Obuzele încărcate cu gaze au ajuns la un anumit grad de coroziune și nu este exclus să se înregistreze scurgeri periculoase. Distrugerea acestor stocuri se impune a fi realizată înainte ca ele să scape de sub control. Depozitarea în teritorii nelocuite din aria vastă a Pacificului nu este o soluție. Ea este o practică inumană, conformă cu deviza : „După noi potopul !" Este, aceasta, o abordare primitivă, care se poate răzbuna și antrena distrugerea vieții pe anumite arii în Pacific. Populațiile care sălășluiesc în vecinătatea atolului Johnston (arhipelagul Hawaii nu se află prea departe) sînt primejdurite atîta timp cît nu se distrug armele chimice aduse drept cadou. Dacă gazele de luptă conținute în obuze nu mai sînt pe teritoriul Germaniei, care e situația în cele cinci noi landuri din estul țării ? Mai există aici gaze de luptă ? Vom trăi și vom afla.

PĂDUREA TROPICALĂ ÎN PERICOL

După cum aflăm din revista UNDRO-News, Fondul mondial pentru Natură (WWF) apreciază că pînă în anul 2000 cel puțin 10 la sută din pădurile tropicale ale lumii trebuie protejate în parcuri și rezervații naturale, dacă se dorește menținerea lor la nivelul actual. Aceasta înseamnă de fapt o dublare a suprafeței pădurilor protejate — 5 la sută din ele se află deja în asemenea rezervații.

Recent, savanții brazilieni au analizat fotografii realizate din satelit, care arată că anul trecut, numai în Brazilia au fost distruse opt milioane hectare de pădure tropicală. Extrapolînd, s-ar putea ajunge la o rată de distrugere anuală de peste 20 milioane hectare, adică de șapte ori suprafața Belgiei ! Deci, conform aprecierii WWF, în 30 de ani vor fi distruse toate pădurile tropicale situate în afar zonei protejate, iar în 80 de ani nu va mai rămîne nici o pădure tropicală intactă. Aceasta a determinat WWF să enunțe o serie de obiective într-un recent document intitulat „Conservarea pădurilor tropicale", făcut cunoscut la Yokohama, în Japonia : recunoașterea dreptului asupra pămîntului al indigenilor care locuiesc pădurea ; instituirea unor practici viabile de exploatare forestieră ; dezvoltarea proiectelor de reducere a defrișărilor etc.

Documentul sugerează, de asemenea, ca întreg comerțul internațional să se bazeze pînă în 1995 pe tehnici de gestiune acceptabile din punct de vedere biologic. De asemenea,, cei mai mari consumatori de lemn tropical — Comunitatea europeană, Japonia și SUA — ar urma să adopte măsuri pentru reglementarea importului de lemn tropical, într-o manieră care să favorizeze lemnul produs prin tehnici corespunzătoare din punct de vedere ecologic. În fine, Planul de acțiune în favoarea pădurii tropicale va fi revizuit pentru a ține seama de necesitatea de a o proteja într-un mod cît mai eficient.

M. D.

cerul

ÎN LUNA IANUARIE

Anul astronomic 1991 (anul tropic) debutează pentru țara noastră la 31 decembrie 1990, ora 22h28m.

Soarele la începutul lunii răsare la ora 7h 52m și apune la ora 16h 46m, iar la sfîrșitul lunii răsare la ora 7h 36m și apune la ora 17h 23m.

La 20 ianuarie longitudinea astronomică a Soarelui este 300°, el intrînd în semnul zodiacal Vărsătorul. Durata crepusculului civil este de 36 de minute iar al celui astronomic este de 1h 47m.

Fazele Lunii

La 7 ianuarie — ultimul pătrar, la 16 ianuarie, ora 1h 51m — Lună nouă, la 23 ianuarie — primul pătrar, la 30 ianuarie ora 8h 11m — Lună plină.

Dintre planetele vizibile cu ochiul liber, planeta Mercur poate fi urmărită în jurul datei de 14 ianuarie la orizontul estic, în aurora dimineții, puțin timp înainte de răsăritul Soarelui. Planeta Venus este vizibilă ca Luceafăr de seară deasupra orizontului vestic, apunînd în jurul orei 18h 30m. Planeta Marte, extrem de strălucitoare în această perioadă și ușor de recunoscut datorită culorii intens roșietice, este vizibilă de la apusul Soarelui pînă în jurul orei 4, cînd apune. Planeta Jupiter, care la 29 ianuarie se află în opoziție cu Soarele, este vizibilă toată noaptea.

În luna ianuarie vor avea loc 2 eclipse. Prima dintre acestea, e lipsa inelară de Soare din 15 — 16 ianuarie, este invizibilă în țara noastră. Ea va putea fi urmărită doar în Australia, Antarctica, Oceanul Pacific și Oceanul Indian. Cea de-a doua, vizibilă în prima parte și din țara noastră, va fi o eclipsă de Lună prin penumbră. Ea va putea fi urmărită între orele 5h 58m, momentul intrării Lunii în penumbră și 7h 34m, momentul apusului Lunii ce are loc înainte de cel al fazei maxime al eclipsei la ora 7h 59m.

Dr. HARALD ALEXANDRESCU

ipoteze

Zidul misterios

Pe vîrful muntelui Sainte-Odile care domină teritoriul Alsaciei se înalţă un monument megalitic, lung de peste 10 km. Deşi această „centură" suscită de mai multe secole curiozitatea arheologilor, ea constituie totuşi încă o veritabilă enigmă. Iată de ce pentru Francis Mantz, supranumit „nebunul zidului", dezvăluirea misterului acestui monument este un ideal scump inimii sale pasionate de istorie. De peste 27 de ani, el măreşte numărul publicaţiilor în care îşi exprimă punctele de vedere, solicitînd totodată atenţia şi sprijinul serviciului regional de antichităţi.

În ciuda studiilor începute încă din secolul al XVI-lea de către arheologii francezi şi germani, vîrsta şi destinaţia zidului megalitic n-au putut fi elucidate, chiar dacă unele indicii au fost totuşi relevate. Într-un document din 1501, papa alsacian Léon al IX-le denumea centura drept un zid „paien". Pentru doctorul Mantz, zidul făcea parte dintr-un **oppidium**, adică o fortificaţie romană, construită prin 150 î.e.n., o dată cu numeroase altele, înălţate de-a lungul Rinului şi Dunării. Fortăreaţa de pe Sainte-Odile ar fi servit drept bază de retragere pentru armata romană a lui Argentoratum.

Ipoteza ar fi fost pe deplin acceptată dacă pietrele zidului nu s-ar fi găsit unelte datînd din epoca pietrei şlefuite (deci din sec. XI-î.e.n.). Între cele două date apar aşadar 10 secole de incertitudine care încurcă teribil pe arheologi. Zidul nu este deci dispus încă să-şi desconspire misterele...

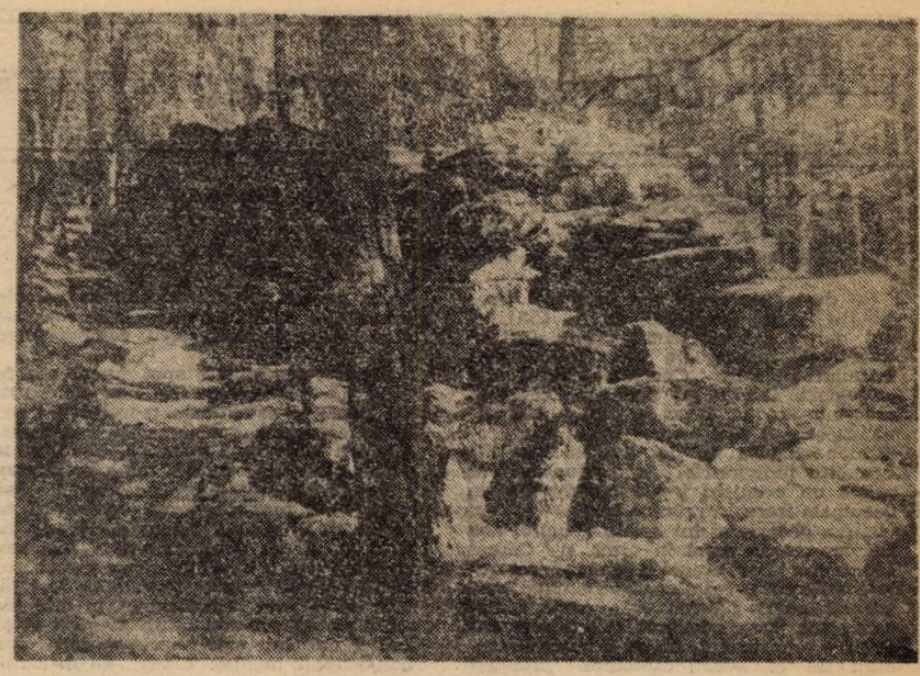

SOLDAŢI NEOBIŞNUIŢI

Deşi datele sînt ţinute în mare secret s-a putut afla totuşi că la Bangoi, în Pennsylvania şi la Kungs-Bay în statul Georgia, marina americană instruieşte, în menajerii acvatice, o serie de „soldaţi" cu totul neobişnuiţi. Este vorba de foci, diverse specii de balene şi delfini ce sînt antrenaţi în acţiuni de luptă. Animalul este învăţat să se dirijeze auzind un semnal emis de o baliză, pentru a recupera din mări şi oceane diverse obiecte sau să detecteze ţinte aflate la mari adîncimi. La delfini, în special, au fost identificate peste 400 de semnale sonore diferite, care constituie un veritabil limbaj, bazat pe emisiuni sonore sau ultrasunete. Înainte de scufundare, animalul anunţă că a înţeles semnalul primit, apăsînd cu nasul un disc de cauciuc aflat la bordul bărcii. Adîncimea pînă la care pot acţiona focile este de 1 500 metri, iar pînă la 6 500 metri sînt folosite diverse specii de balene. Delfinii, avînd viteza de 60 kilometri pe oră şi fiind capabili să execute salturi de şapte metri înălţime, sînt utilizaţi în cadrul unor acţiuni rapide. Odată ajuns la ţintă animalul ataşează un dispozitiv de agăţare care, prin intermediul unui fir de nylon, permite navei de la suprafaţă să recupereze piesele pierdute, de exemplu în cazul unor manevre navale. Altă sarcină a acestor vieţuitoare marine este aceea de a apăra flota sau submarinele de atacul unor inamici — înotători subacvatici. Aceşti paznici, pe lîngă faptul că pot da alarma, sînt dotaţi cu seringi şi antrenaţi pentru a ataca adversarul şi a-l omori pe loc. Delfinii au mai fost învăţaţi să distrugă inamicul atacînd dispozitivele de respiraţie ale scafandrului autonom. Aceşti „soldaţi", cu totul deosebiţi, au fost folosiţi în Vietnam pentru a apăra flota americană ancorată în bazinul Cam-Ranh, a submarinelor nucleare purtătoare de rachete „Trident", iar în prezent, se pare că sînt utilizaţi şi în zona Golfului, la detectarea minelor şi în vederea protecţiei navelor contra înotătorilor subacvatici inamici. Antrenamentul „soldaţilor" mai cuprinde şi adaptarea lor la ape străine de mediul lor de baştină, cu clime neobişnuite pentru ei, în vederea evitării unor traumatisme psihice, ceea ce ar împiedica îndeplinirea misiunii de luptă. În anul 1986 Congresul a autorizat marina americană să captureze 25 de delfini şi foci pe an, pentru nevoile de apărare, făcîndu-se astfel derogare de la legea de protejare a mamiferelor marine. Numărul „soldaţilor" din această categorie se ridică, în prezent, la 240, iar bugetul pentru cercetări şi antrenamente, în cadrul proiectului „Quik-Find" atinge 29 de milioane de dolari.

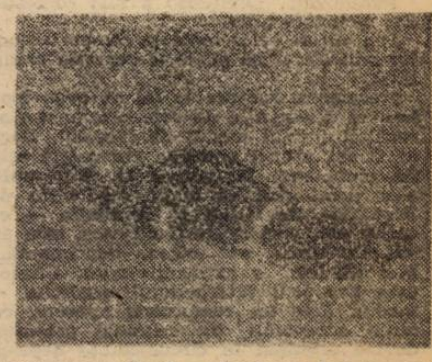

AUREL DIANU

Hubble transmite din preajma lui Saturn

Telescopul spaţial a reuşit să iasă din anonimat şi să furnizeze circa 400 de fotografii. Aceste imagini le oferă specialiştilor privilegiul unic de a cerceta norii de amoniac, roşii de culoare, aflaţi la altitudini mari faţă de planeta Saturn. Prin intermediul altor imagini pot fi studiaţi şi norii albaştri, din apropierea atmosferei lui Saturn. Este vorba de o gigantică furtună pe care şi astronomii amatori au reuşit să o sesizeze, la începutul lunii septembrie 1990 ; atunci, furtuna se afla în formare. Dacă în acea fază, incipientă, depresiunea semnalată de astronomi avea de trei ori diametrul Pămîntului, în faza maximă, prinsă în imagini de Hubble, ea a atins un diametru de zece ori mai mare decît cel al planetei noastre.

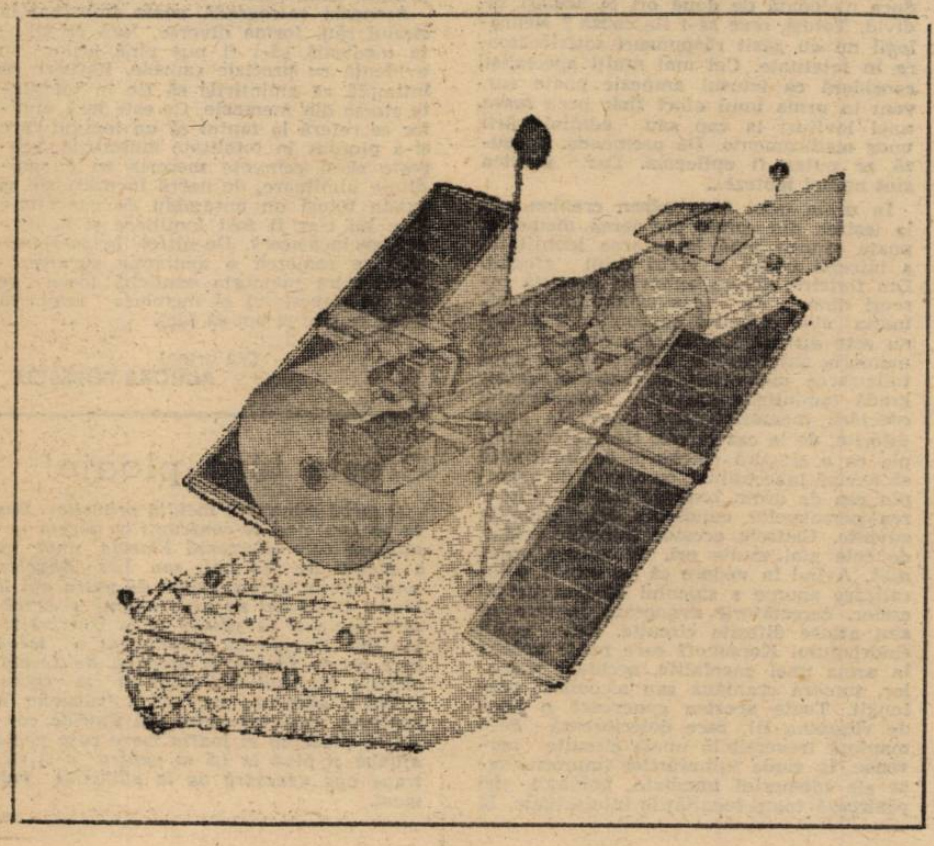

Şi pentru a înţelege mai exact fantastica furtună de pe Saturn este suficient să subliniem faptul că perturbaţia atmosferică ce a înconjurat complet planeta de nori de amoniac avea să atingă pe alocuri, înălţimea de 230 km. Să fi fost cea mai mare structură atmosferică a sistemului solar, cu excepţia astrului zilei ? De ce nu ! De la ultimul fenomen similar au trecut 57 de ani.

Demnă de subliniat este şi o altă performanţă a lui Hubble, deşi funcţionarea sa pentru unele tipuri de observaţii este serios perturbată de probleme optice datorate defectelor oglinzii sale. Telescopul spaţial a reuşit să facă pentru prima dată observarea spectrală a unui quasar situat la miliarde de ani lumină. Quasarul prins de ochiul ager al telescopului este UM 675, care se îndepărtează de Terra cu o viteză egală cu 80 la sută din cea a luminii. Observarea spectrală a quasarului face parte din studiul compoziţiei chimice a Universului în stadiul vechi. Datele despre quasarul UM 675 au fost culese pe trei orbite diferite, timp de 33 minute pentru fiecare. Apoi, Centrul de calcul al NASA a trecut la combinarea informaţiilor.

Problemele cu care se confruntă „Hubble" după lansarea sa în spaţiu, la 25 aprilie 1990, de la bordul navetei „Discovery", nu pot fi escamotate. Concluziile furnizate de un raport dat publicităţii recent de NASA sînt deosebit de relevante în acest sens. Investigaţiile întreprinse au fost minuţioase, deoarece Hubble a reprezentat nu numai o investiţie financiară deosebită — 1,5 miliarde de dolari, ci şi una de concepţie tehnică. Deşi şlefuirea oglinzii telescopului a durat aproape patru ani (1978—1981), defecţiunea nu a fost sesizată. Şi nici în anii următori, premergători lansării sale în Cosmos. Neglijenţa de la prima şlefuire nu a fost pusă în cauză, pentru a fi înlăturată înainte de montare. Surse NASA relevă că tehnicieni ai companiei care au realizat oglinda au fost conştienţi de imperfecţiunea el. De ce nu s-a semnalat defecţiunea ? NASA, căreia îi revenea sarcina verificării sistemului în ansamblul său, nu şi-a făcut datoria. Testele nu au mai fost efectuate. S-a vehiculat ideea că numai forţele militare aeriene erau în măsură să verifice minuţios telescopul, graţie dotărilor tehnice de care dispuneau. Se încearcă, astfel, absolvirea celor de la NASA de vina de a nu fi controlat sistemul de funcţionare al lui Hubble. S-a emis şi părerea că testele de control nu au mai fost efectuate din motive economice, pentru a nu se mai cheltui alte sute de milioane de dolari.

Care este părerea lui Lew Allen, director la Jet Propulsion Laboratory, şef al comisiei care a redactat raportul despre Hubble ? „Au existat cel puţin trei cazuri în care a fost evident că telescopul are probleme, dar nu li s-a acordat nici o atenţie", subliniază Lew Allen. După asamblarea oglinzii, Hubble a mai rămas patru ani pe Pămînt. A intervenit catastrofa navetei „Challenger" şi zborurile cu „cargourile speţiale" au fost întrerupte. Societatea „Perkin-Elmer", însărcinată cu proiectarea şi producerea telescopului, a avertizat NASA că oglinda a fost turnată într-o formă uşor deviată. Fabricantul a folosit un model optic cu mai multe oglinzi şi lentile, legate printr-o tijă, soluţie necesară ghidării procesului de şlefuire.

Ce s-a constatat la cercetarea acestui ansamblu optic de către comisia condusă de Lew Allen ? Că el avea o eroare critică de 1,3 mm în plasarea componentelor sale. Oglinda lui Hubble a fost şlefuită cu grijă ca să aibă această eroare. Încrederea societăţii „Perkin-Elmer" a fost absolută în acest sistem. Cu toate că erori de proiectare s-au făcut şi la oglinzile satelitului AXAF, produs de aceeaşi societate. Eroarea fusese descoperită şi corectată înaintea inaugurării telescopului. Nimeni, însă, nu şi-a pus problema unei eventuale repetări a erorii.

Defecţiunea lui Hubble nu este ireparabilă, susţin experţi de la NASA. Aducerea telescopului la parametri optimi ar fi posibilă în 1993. Pînă atunci, fotografiile transmise de Hubble vor putea fi îmbunătăţite cu ajutorul calculatoarelor ultraperfecţionate. Hubble a înregistrat uriaşa furtună de pe Saturn şi jetul de gaze al unei stele apărute, acestea fiind printre cele mai interesante imagini transmise de la lansarea sa în Cosmos ! Dar nu poate focaliza stelele aflate la distanţă mare, aşa cum se anticipase. Rămîne de văzut dacă în 1993 Hubble va deveni operaţional la capacitatea sa maximă, după corectările ce se vor face.

D. FILIP

Starea de veghe

GENETICA VIOLENȚEI

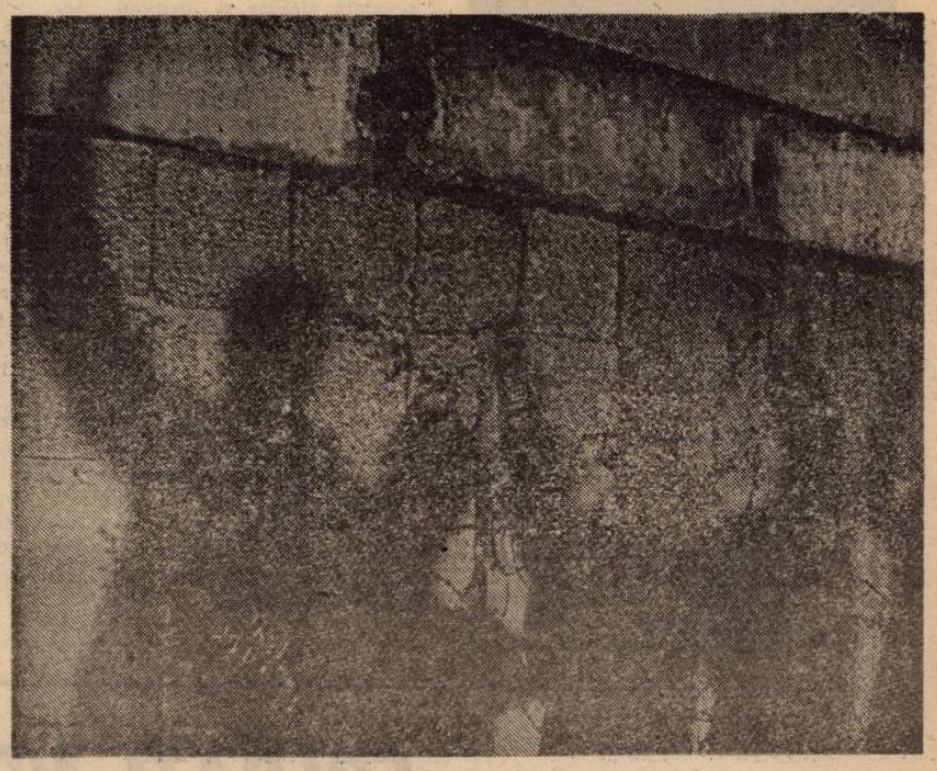

Cu destul de mulți ani în urmă, profesorul Radu Stegăroiu, de la Cluj, unul dintre cei mai mari criminologi ai României, redacta un remarcabil tratat intitulat sugestiv „Comportamentul criminogen". Diseca cu luciditate raportul ereditate-mediu. Tema era însă explozivă. El știa că nici mediul izolat nici ereditatea singură nu pot explica reacțiile deviante individuale. A presupune că există un criminal înnăscut echivala cu deculpabilizarea criminalului — el era victima propriului lui destin genetic. Așa crezuse cu un secol în urmă și Cesare Lombroso. Dar atunci întreaga comunitate științifică reacționase violent. Printre adversari figurau și o parte dintre elevii lui. Este adevărat că un segment, se pare neînsemnat, dintre criminalii studiați de el aveau caractere „atavice" și erau înapoiați mental. Puțini critici erau însă gata să accepte o relație liniară între cei doi parametri și crimă.

Paradoxal... Lombroso a fost contestat dar niciodată uitat.

Dincolo de orice îndoială comportamentul anti-social nu poate fi expresia eredității.

Marxismul accepta la fel de greu ipoteza că anomaliile de comportament sînt rezultatul unui mediu nefavorabil. Dacă ar fi așa atunci educația comunistă este fie ineficientă fie deficientă. Mai mult, s-ar demonstra că omul nou, visat de Nietzsche, de Hitler și de Stalin — ca să nu mai vorbim de Ceaușescu, este un mit. Concluzia este oricum deprimantă... Mai rămîne o explicație-criminalitatea este produsul interacțiunii ereditate — mediu. Este un compromis aparent, cel puțin acceptabil. Un criminal potențial devine criminal în circumstanțe neprielnice social, iar un marginalizat devine un adversar al comunității doar dacă are un fond genetic particular. Ipoteza are un merit — se supune principiului larg admis în genetică conform căruia noi sîntem și ereditate și mediu. Dar... ce înseamnă ereditate ? ce înseamnă mediu ? A inventat oare evoluția o genă a agresivității — genă pe care selecția naturală a păstrat-o cu grijă ?

Nu ne-ar surprinde. Dacă în universul nostru genetic există oncogene și antioncogene, gene ale îmbătrînirii și o genă a alcoolismului de ce n-ar fi și gene ale agresivității ? Teoretic prezintă un avantaj selectiv — în toate timpurile și în toate regiunile au supraviețuit preferențial violenții. Răspunsul îl vom avea peste puțini ani atunci cînd se va termina disecția universului nostru uman.

Ipoteza era sprijinită de o serie de observații venite din genetica tradițională. Mai întîi... gemenii monozigoți — gemenii adevărați — sînt semnificativ mai frecvent concordanți decît gemenii dizigoți. Dar concordanța era importantă și printre dizigoți. Faptul sugerează că mediul este o prezență constantă în geneza criminalității. Concluzia confirma rolul eredității în dezvoltarea comportamentului. Și alcoolismul, și fumatul și homosexualitatea par să evolueze pe un teren genetic fragil. Concluziile gemenologiei sînt întotdeauna incerte, mai ales cînd se studiază factorii comportamentali.

Au fost investigate apoi numeroase familii de delincvenți. Din nou concentrația depășea așteptările teoretice — conform cărora comportamentul antisocial exclude orice bază genetică. Toate sintezele consacrate acestei teme reaminteau o celebră familie nord-americană care a dat de-a lungul cîtorva generații nenumărați criminali. Părea o dovadă suficientă. Acum două decenii a fost reanalizată istoria familiei și nu a fost greu să se demonstreze că faptele au fost falsificate — este adevărat că în fața justiției au apărut mai mulți membri ai familiei dar toți sau aproape toți erau handicapați mental. Lipsa de discernămînt singură putea explica deviațiile sociale.

A venit și prima dovadă aparent concludentă. La fiecare 1 000 de băieți unul are un cromozon Y suplimentar. Se deosebesc de tinerii normali printr-o înălțime mare — în medie 184 cm — întîlnită evident și printre bărbații XY. Atît. Dacă Y-ul excedentar nu ar avea nici un rol în geneza comportamentului frecvența acestor bărbați ar trebui să fie aceeași în toate seriile investigate. Ciudat însă... printre delincvenți proporția lor era semnificativ mai mare decît cea găsită în restul populației. Printre ei cîțiva criminali celebri. Mass-media explodează — a fost identificat cromozomul criminalității. Cercetările se extind. Pretutindeni se observă același fenomen. Și totuși... o remarcabilă investigație efectuată în Danemarca demonstra dincolo de orice îndoială că nu există nici o relație între cei doi parametri — YY și criminalitate. Discuțiile par terminate. De altminteri chiar dacă ar fi reală asocierea, ar rămîne nelămurit faptul cel mai important — perfecta integrare socială a marii majorități a bărbaților YY. Ei nici nu bănuiesc că sînt purtătorii unei „stigmatizante" erori genetice.

O parte a comunității geneticienilor susține totuși, cu timiditate, că observațiile nu pot fi în întregime ignorate. Un Y suplimentar poate altera uneori, nimeni nu știe de ce numai uneori, comportamentul. Probabil constituția ereditară constituie doar terenul pe care se grefează factori de mediu nefavorabili... familii destrămate, marginalizare socială, eșecuri profesionale...

Dezamăgiți, geneticienii s-au reîntors la informațiile aduse de neurofiziologie. Premisa era simplă. Reacțiile violente trebuie să aibă o bază „materială". Nu s-au înșelat. Experimentatorii au reușit să obțină linii de șoareci neobișnuit de agresivi. Și linii de animale pașnice. Violența pare declanșată de substanțe specifice olfactorii, feromoni, prezente în urina animalelor străine. Este suficient ca „intrușii" să fie tratați cu urina „gazdelor" și agresivitatea dispare. În prelungirea acestei idei mai trebuiau detectați centrii cerebrali ai violenței. Se pare că o parte au fost identificați. Din multitudinea de relatări vom reaminti numai cîteva, concludente.

...o cușcă cu o pisică liniștită... lîngă ea un șobolan. Nimic nu tulbură conviețuirea lor.. dacă nu se stimulează o zonă specifică din hipotalamus. Imediat pisica atacă și ucide șobolanul. Straniu... mușcă prada în regiunea cervicală așa cum fac toate felinele. Dacă însă este stimulată altă regiune a creierului pisica atacă experimentatorul.

Un ultim exemplu venit din lumea cimpanzeilor. Din nou este stimulată o zonă a creierului — specifică, evident. Animalul este în mod obișnuit, un „soldat" supus ordinelor masculului dominant. Și niciodată nu ar fi îndrăznit să-l atace. Acum însă violează ordinea naturală. Știe că va fi înfrînt dar înfrîngerea nu pare să-l intereseze.

Ar fi hazardat să extrapolăm aceste concluzii în biologia umană. Și nu o face nimeni. Dar nici nu putem să le omitem în numele antropocentrismului. La urma urmei, toate animalele au un punct de plecare comun și ne-ar fi greu să înțelegem de ce selecția naturală a renunțat la agresivitate de vreme ce asigură un avantaj selectiv.

Trăim într-o lume violentă. Nimic nou. Întreaga istorie a speciilor Homo a fost o nemiloasă luptă pentru supraviețuire. Și a supraviețuit, conform darwinismului, cel care a rezistat presiunilor ambientale. De data aceasta sîntem confruntați cu pericolul extincției. Am fi victimele propriilor noastre performanțe științifice.

Oricît ar părea de ciudat cel mai redutabil dușman al lumii noastre este fanatismul religios. Este una dintre puținele concluzii asupra cărora au căzut de acord toți oamenii de știință. Chiar conflictul din Golf este expresia aceleiași intoleranțe religioase. Poate ar trebui extinsă, regiunea geografică și spus că situația explozivă din Orientul Mijlociu este o consecință a fanatismului. Musulman, firește. Nimeni nu știe cum ar putea fi redus valul de intoleranță care traversează anonima noastră planetă. Cei mai pesimiști cred că totul este pierdut. Singura soluție ar fi apariția unei noi specii Homo.

Probabil vom continua să evoluăm, indiferent cît de mare va fi prețul pe care îl vom plăti demenței noastre.

Nu toți biologii subscriu la această aserțiune. Mișcarea Universală pentru Responsabilitatea Științei a publicat acum cîțiva ani un manifest asupra violenței. Animați de sentimente de bună credință membrii acestei societăți declarau că multe dintre tezele de mare circulație în biologia umană sînt incorecte — este incorect să se susțină că noi am moștenit o propensiune pentru a face război — pentru că, și este adevărat, nu există lupte distrugătoare intraspecifice — excepțiile sînt nesemnificative. Este incorect să se afirme că violența este programată genetic. Este incorect să se vehiculeze ideea că selecția naturală a favorizat genele violenței-dimpotrivă selecția a facilitat evoluția indivizilor și a grupelor care au dezvoltat cooperarea și care au reușit să reducă intensitatea manifestărilor agresive... este incorect să se spună că războiul este un fenomen instinctiv... Și MURS-ul conchide : „biologia nu condamnă umanitatea la război... dimpotrivă biologia poate libera umanitatea de o viziune pesimistă... Războaiele încep în spiritele oamenilor — pacea trebuie să-și găsească de asemenea originea în spiritele noastre...

O declarație pioasă, care ignoră realitatea. Violența face parte mai mult ca oricînd din viața noastră cotidiană. Am vrea să dispară. Dar nimeni nu poate oferi nici o soluție. Cel puțin deocamdată.

SYLVAIN POENARU-C. MAXIMILIAN

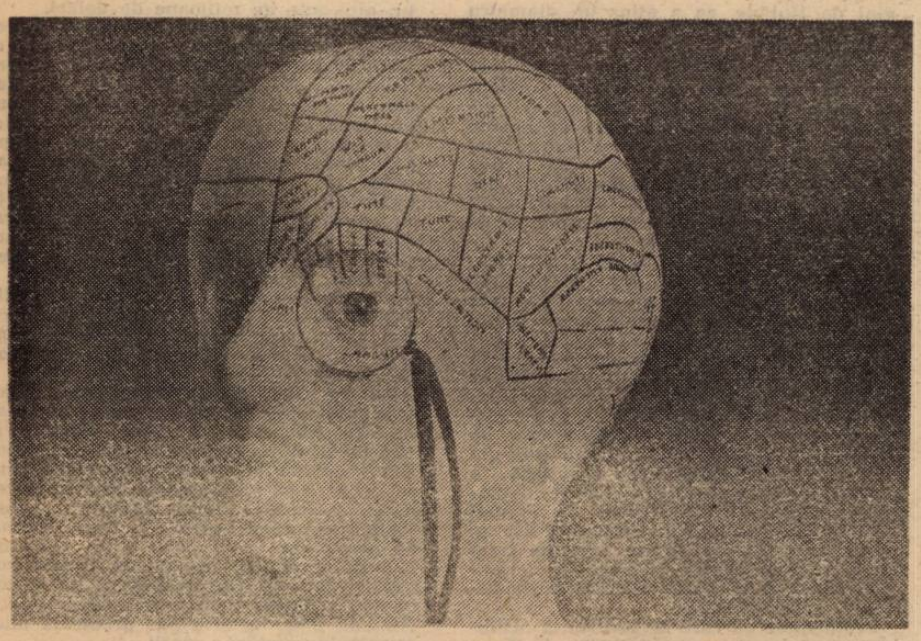

LABIRINTUL MEMORIEI (III)

„Cine cîștigă ? Împotriva cui jucăm ?" repeta fără încetare un handbalist în cursul unui meci, uitînd rapid răspunsurile pe care coechipierii săi i le ofereau mirați. La sfîrșitul partidei, acesta se apropie de soția sa spunîndu-i ca și cum o vedea pentru întîia oară : „Bună ziua, domnișoară !". Nu-și recunoștea prietenii și nici rudele, de parcă cineva ștersese cu buretele tot ce se întîmplase în memoria sa de cîțiva ani încoace. Totuși, în timpul meciului, se dovedise un bun jucător, făcînd față cu succes celor mai dificile faze. După cîteva ore, starea handbalistului a devenit perfect normală, ca și cum bizareria comportamentului său nu ar fi existat vreodată.

Cu acest caz se deschide articolul din „Science et avenir" care, cuprins fiind în cadrul „dosarului" intitulat „Labirintul memoriei", se ocupă de trecerea în revistă a cîtorva dintre formele de manifestare a pierderii memoriei. Întîmplarea în legătură cu sportivul este relevantă, tipică pentru ictusul amnezic, o tulburare de memorie deosebit de spectaculoasă ca formă de manifestare și deloc rar întîlnită. Nu durează mai mult de o jumătate de zi, nu lasă nici o urmă, nu pare a fi gravă. De regulă, acest curios fenomen nu se produce niciodată de două ori la același individ. Totuși, care să-i fie cauza ? Neurologii nu au găsit răspunsuri satisfăcătoare în totalitate. Cei mai mulți specialiști consideră că ictusul amnezic poate surveni în urma unui efort fizic prea mare, unei lovituri la cap sau administrării unor medicamente. De asemenea, o cauză ar putea fi epilepsia. Dar acestea sînt numai ipoteze...

În urma unui traumatism cranian sau la ieșirea din comă, pierderea memoriei poate ajunge pînă la uitarea identității, a întregii istorii a vieții celui afectat. Din fericire, aceste tulburări persistă rareori dincolo de cîteva săptămîni, în situația cînd circuitul neuronilor implicați nu este distrus. Curios, s-a observat că memoria anterogradă (amintirile de după tulburarea memoriei) și memoria retrogradă (amintirile dinaintea momentului afectării memoriei) sînt atinse în grade diferite, de la caz la caz. Se poate întîmpla ca o singură categorie de informații să devină inaccesibilă, cum ar fi de exemplu cea de ordin biologic sau identificarea persoanelor cunoscute ori anumite cuvinte. Cauzele acestor tulburări sînt, de cele mai multe ori, de natură organică. Avînd în vedere că nu există o localizare anume a stocului de amintiri în creier, cercetătorii avansează ipoteza că sînt atinse diferite circuite. Este cazul sindromului Korsakoff care poate apărea în urma unei encefalite, accident vascular, tumoră craniană sau alcoolism prelungit. Toate acestea generează o lipsă de vitamina B1, care deteriorează de-o manieră ireversibilă unele circuite nervoase. În ciuda tulburărilor impresionante ale memoriei imediate, bolnavii își păstrează toate facultățile intelectuale. Ei pot dezlega cuvinte încrucișate de mare dificultate, dar nu sînt totuși în stare să recunoască persoane ce le-au fost prezentate cu cîteva minute înainte. Deși această boală răspunde greu la tratament, e posibilă prevenirea și evoluția ei prin administrarea de vitamina B1, cu condiția ca tratamentul să fie instituit de la primele simptome.

Amnezia retrogradă poate îmbrăca, la rîndul său, forme diverse, fără ca știința medicală să-i fi pus pînă acum în evidență cu precizie cauzele. Rareori se întîmplă ca amintirile să fie în totalitate șterse din memorie. Ce este însă uimitor se referă la faptul că un individ care și-a pierdut în totalitate amintirile, reușește să-și reînvețe meseria cu o rapiditate uimitoare, de parcă în memoria sa ar exista totuși un ansamblu de cunoștințe care lui i-ar fi fost familiare și la care ar avea încă acces. De altfel, în aceste cazuri se remarcă o distincție surprinzătoare între memoria explicită (ceea ce pot să povestesc) și memoria implicită (ceea ce știu și pot să fac).

(Va urma)

AURORA POPESCU

Crește fără ploaie!

O tarbă minunată încîntă privirile... Dar ce să faci cînd te confrunți cu seceta nemiloasă care afectează Florida, unde nu a plouat de doi ani, sau Los Angeles, unde seceta persistă deja de patru ani la rînd ? După ani de experimente și cercetări, oamenii de știință de la Universitatea din Florida au aclimatizat o tarbă care crește fără a fi afectată de secetă, asemenea cactusului. Numai că la cactus există o adaptare specială a frunzelor la caniculă. Secretul ierbii din Florida constă în rădăcina ei foarte mare care poate ajunge și pînă la 1,5 m pentru a-și extrage apa necesară de la adîncimi mai mari.

enciclopedie

PRIMELE TAINE ALE ORDINATORULUI

Orice sondaj de opinie efectuat în rîndul unor categorii diverse de preocupări, fără a se apela la cunoştinţele intelectualităţii tehnice, ne va dovedi că mulţi semeni de-ai noştri ştiu cine a fost inventatorul radioului, telefonului, paraträznetului, motorului cu reacţie etc. În Germania, de pildă, dacă se vrea a se afla despre opera de pionierat în domeniul automobilului se va răspunde prompt: Carl Benz şi Gottfried Daimler. Nu acelaşi rezultat se va obţine dacă se va solicita răspuns la întrebarea — cine a fost inventatorul ordinatorului?

Dezvoltarea rapidă a informaticii, graţie perfecţionării calculatoarelor şi progresului industriei spaţiale (fără ordinatoare nu ar fi fost posibile zborurile sondelor interplanetare şi misiunile omului în Cosmos) ne obligă să-l cunoaştem, cît de cît, pe cel ce a avut ideea fabuloasă a creării unei maşini de calcul. Inventatorul acestei măsuri nu este altul decît germanul Konrad Zuse, care, la 22 iunie 1990, a împlinit 80 de ani.

Totul a început în urmă cu şase decenii. În vremea studenţiei, Zuse era fascinat, în afară de studiile de inginerie, de calcule statistice, cărora le dedica, zilnic, mult din timpul său. Era o muncă anevoioasă şi tînărului student avea să i se înfiripe gîndul construirii unei maşini de calcul. Era prin 1934, cînd Zuse începe să lucreze la proiectul său. Talia maşinii era însă prea mare, cît a unui pat pentru două persoane. Mai trec cîţiva ani şi Zuse reuşeşte, cu ajutorul unor prieteni, să pună la punct primul calculator. El va fi „botezat" Z 1 (z de la numele inventatorului şi 1 — primul prototip). Era un sistem pur mecanic ce se punea în mişcare cu ajutorul unei manivele sau cu un motor electric. Transmiterea datelor se făcea cu ajutorul benzilor perforate. Zuse începe să utilizeze, în scurt timp, şi pelicule de film de 35 mm, pe care o face aptă a stoca informaţiile. Primele două maşini ale lui Zuse diferă mult de ordinatoarele moderne. Z 1 era primul calculator care funcţiona cu un cod bazat pe sistemul binar (fiecare număr era reprezentat de o suită de zerouri şi de 1). Şi calculatoarele vremurilor prezente utilizează un astfel de cod, dar sub o altă formă. Primul aparat de calcul funcţiona cu un sistem de reprezentare numerică utilizînd mantisa (partea decimală a unui logaritm) şi exponentul bazei unui număr scris cu virgulă flotantă. Z 1 nu era capabil să execute instrucţiuni condiţionate.

În iunie 1937 Zuse va recunoaşte acest mare neajuns. El avea să scrie în jurnalul său: „un creier mecanic foarte primitiv se compune dintr-un sistem de stocaj, un altul de comutare şi un dispozitiv simplu în care să fie tratate serii condiţionate simple, alcătuite din două sau trei elemente. Va fi posibil cu acest tip de creier, teoretic, a se rezolva toate problemele care sînt accesibile maşinii de calcul, fără a se ţine seama de timpii necesari pentru a executa aceste operaţiuni". Z 1 nu a funcţionat într-o manieră perfectă. Benzile de tablă decupate, cu zimţi, au fost neregulate.

Maşina de calcul şi planurile lui Zuse au fost distruse în timpul ultimei conflagraţii mondiale, datorită bombardamentelor. Inventatorul avea să-şi rememoreze planurile şi să reconstruiască maşina de calcul. Z 1 nu poate fi considerată primul ordinator în stare de funcţionare. A trebuit să se ajungă la a treia versiune. Sprijinul financiar necesar l-a obţinut Zuse de la Societatea germană de cercetări aeronautice. Interesul societăţii pentru o maşină de calcul perfecţionată era considerabil (Germania lucra la planurile pentru primele rachete). Despre Z 3 nu se poate spune că era un aparat pur mecanic. El avea 2 000 de releuri electrice. Memoria sa putea să înregistreze 64 numere. O înmulţire sau o împărţire se executa în trei secunde. În „Muzeul german" de la München se află o copie a lui Z 3, datînd din 1941.

După ce Z 3 a devenit operaţional, Konrad Zuse a depus o cerere pentru obţinerea brevetului. Procedura a fost amînată 26 de ani. Oficiul de brevete avea să refuze, în 1967, brevetul de invenţie. Era o mare nedreptate, în pofida adevărului că Zuse se situase pe primul loc în lume în materie de ordinatoare. Studiul său „Der Plankalkul", primul de acest gen întocmit de un pămîntean, se ocupa de problema limbajelor programării pentru calculatoare. Zece ani mai tîrziu, cercetările lui Zuse aveau să servească la dezvoltarea limbajelor Fortran, Algol şi Cobol — care sînt folosite şi în prezent de sistemele logice.

D. FILIP

Spre al treilea pol al Pămîntului (V)

de vorbă cu dl. CORNEL COMAN

După ce în ultimele două numere ale revistei noastre am avut prilejul să stăm de vorbă cu Dl. Zvezdomir Marinov, conducătorul expediţiei româneşti care va ataca în curînd Everestul, aflăm noi amănunte de la organizatorul expediţiei, Dl. ing. geolog Cornel Coman. Să-i dăm deci cuvîntul...

— De ce o expediţie trebuie să aibă şi un conducător şi un organizator?

— Conducătorul unei expediţii de o asemenea anvergură **trebuie să fie o personalitate deosebită din alpinism,** care prin experienţa personală să-şi poată asuma riscul de a aborda un anumit traseu, nemaiefectuat pînă la acea dată. Cunoştinţele sale trebuie să fie de natură să-i permită să „simtă" în fiecare moment dificultăţile care se pot ivi şi să ştie cum să le prevină. În plus, el trebuie să fie un exemplu personal pentru toţi colaboratorii, un om în care absolut toată lumea să creadă! Această încredere în lider este mai mult decît un simplu respect şi trebuie să vină din interiorul acestuia. El este cel menit să aleagă, după propriul temperament şi conform cu scopul propus, participanţii cei mai potriviţi pentru respectiva încercare. Şi pentru că vorbim de Himalaya, performanţele în alpinism ale unui conducător de expediţie trebuie să fie atît de deosebite încît să i se accepte poziţia de lider şi de către „Asociaţia muntelui" din Nepal, care trebuie să-i dea autorizaţia pentru vîrf.

Organizatorul expediţiei? Este un rol ingrat. Trebuie să fie un om care a făcut alpinism şi a simţit pe pielea lui ce înseamnă o expediţie. Într-un fel el apare dintr-o nerealizare. Cînd cineva este nesatisfăcut de o expediţie în care a participat şi îşi doreşte să o facă să decurgă mai bine, atunci... se naşte organizatorul. Care trebuie să-şi asume ingrata poziţie de a-şi dori muntele, a-şi dori să ajungă la 8000 m, ştiind însă că nu-şi va putea permite acest lucru, că va trebui să se mulţumească cu satisfacţia că expediţia pe care a organizat-o a reuşit! Nu poţi fi în acelaşi timp şi organizator şi alpinist!

— Cît poate fi de dificil, de fapt, să organizezi o expediţie în Himalaya?

— Pentru a fi sigur de reuşită, trebuie să alegi echipa optimă. **Noi vom parcurge trei etape de selecţie. Fiecare din ele are la bază un alt gen de organizare,** de echipament, de hrană... Colaborarea organizatorului cu conducătorul expediţiei şi cu conducătorul tehnic (cel care răspunde de antrenament de selecţie) este esenţială. Mai ales că în Nepal există clauze foarte precise în contractul care se încheie cu Asociaţia muntelui şi în care se stabilesc şi rolul şi contribuţia şerpaşilor, a porterilor (hamalilor)...

Trebuie găsită o formă ideală de a oferi alpiniştilor pe drumul spre vîrf, un mediu deconectant, care să-i lase pe fiecare cu gîndul său, permiţîndu-le să se concentreze exclusiv asupra scopului final, fără să se gîndească la alte probleme. Care de altfel nu sînt aşa simple: alimentaţie, echipament... Unii au nevoie în efort maxim, de foarte multe dulciuri, alţii nici nu le pot vedea în ochi. Se consumă apă (din zăpadă!) la care se adaugă sărurile necesare — unora le este de ajuns. Alţii au nevoie de brînzeturi, de carne... Şi toate trebuie să se găsească în rezerva de hrană. Trebuie să prevezi chiar şi posibilitatea schimbării preferinţelor!

— Am înţeles că veţi ataca Everestul din Nepal. Ce motive vă determină să faceţi această alegere?

—Everestul poate fi urcat şi din Tibet şi dinspre Nepal. Doar că aici întîlnim două lumi care au în această privinţă idei foarte diferite. Pentru tibetani nu există opreliştii — pot exista mai multe expediţii care să atace vîrful în acelaş timp. Nepalul însă nu permite plecarea nici măcar pe o rută diferită, dacă spre vîrf a mai pornit o altă echipă. Ascensiunea prin Nepal trebuie astfel programată cu mult timp înainte. În schimb, costul expediţiei prin China este de cinci-şase ori mai mare faţă de Nepal, unde se plătesc doar taxa pentru vîrf şi alte taxe mai mărunte (o asigurare pentru porteri, una pentru o eventuală alarmare a elicopterului...) Aşa că...

— Vorbiţi şi despre porteri şi despre şerpaşi. Ce diferenţă faceţi, de fapt, între ei?

— Şerpaşii sînt adevăraţi parteneri de expediţie. Rolul lor începe însă la înălţimile foarte mari. Porterii sînt simpli ţărani de prin partea locului, angajaţi să transporte bagajele — cîte 40-50 kg fiecare — pe porţiuni mai simple. Unii merg cîte două zile, alţii mai mult — ajungi într-un sat şi angajezi alţii. Şerpaşii le iau locul la altitudini mari, cînd traseul devine tehnic. El sînt alpinişti desăvîrşiţi. Cred că dacă cineva ar investi în ei ar putea urca fără probleme pe orice vîrf din lume. De altfel, chiar activitatea pe care o desfăşoară în condiţii normale devine efectiv o categorie specială de muncă. În expediţia noastră din 1985 în Himalaya, şerpaşii au fost partenerii noştri. A fost o expediţie româno-nepaleză. Cu Ang Karma Sherpa, liderul lor în această expediţie, am rămas prieteni. El ne-a vizitat ţara la sfîrşitul lui 1985-începutul lui 1986. Tocmai se întorsese dintr-o expediţie catalană pe Everest, fără măşti de oxigen! Era al patrulea optmiar al său...

(Va urma)

MIHAELA DOROBANŢU

7 speranţe pentru deceniul X

● Preţul prohibitiv al unui medicament-speranţă, am numit interferonul — de ordinul a 44 de miliarde dolari kilogramul în 1980 — a scăzut vertiginos, de peste 50 de milioane de ori în deceniul pe care-l încheiem. **Va confirma interferonul în anii '90 măcar o parte din speranţele noastre?**

● Cercuri ştiinţifice autorizate confirmă posibilitatea producerii biologice a hidrogenului cu ajutorul unor bacterii foto-sintetizatoare (Rhodorspirillum). Pe la jumătatea anilor '80 ştirea ar fi părut încă senzaţională. Primele capacităţi productive experimentale — ceea ce prefaţează, în fapt, mult aşteptata contra-ofensivă a hidrogenului — se anunţă însă de pe acum competitive economic. **Va fi deceniul al zecelea, înspre finalul său, un deceniu al hidrogenului?**

● O fibră de Calogen, introdusă într-o soluţie concentrată de bromură de litiu, se contractă şi poate ridica o greutate de cîteva sute de ori mai mare decît propria greutate. Se experimentează, aflăm, dispozitive electro-mecanice care ar utiliza această incredibilă proprietate. De aproape doi ani însă, nici un fel de informaţie nu mai răzbate din interiorul laboratoarelor în care, totuşi, se lucrează intens. Se tăinuieşte eşecul sau **se pregăteşte în secret o mare realizare?**

● **Societatea „Genentech", cu sprijinul unor mari companii internaţionale, a început finanţarea,** încă în 1983, a primelor uzine de insulină umană. Acestea sînt în funcţiune şi, dincolo de preţurile de vînzare ale acestei insuline, constituie o speranţă. Aceeaşi firmă, „Genentech", a înregistrat însă, la Curtea Supremă a S.U.A., tot **în anii '80, 200 de cereri de brevete privind exploatarea industrială — nu ni se spune în ce scopuri — a unor serii foarte mari de microorganisme manipulate genetic.** Ce se va întîmpla cu aceste brevete în deceniul care urmează? Nu vrem să ne imaginăm...

● **Hannef Fatmi** (King's College, University of London) — declaraţie datînd din 1986, şi consemnată public cu prilejul unui congres internaţional, la Namur: „A VI-a generaţie de calculatoare va fi bazată pe cele trei legi ale ciberneticii moderne (economie de acţiune, economie de organizare, economie de informaţii), iar din punct de vedere fizic va fi **un analog cuantic al realităţii percepute de om.** Nu este exclus să apară în înzestrarea acestei noi generaţii şi o componentă „afectivă", ca semn nou, distinctiv, sugerînd o posibilă preferenţialitate a calculatorului, chiar şi un randament sinergic — optim **— prin asocierea unui anumit partener uman...** ales de calculator. Va fi generaţia a VI-a una din performanţele deceniului în care am intrat (vom intra)?

● Patru consorţii internaţionale — care includ companii japoneze, canadiene, americane, engleze şi multe altele încă — se pregătesc intens, cu investiţii de ordinul miliardelor de dolari, să declanşeze extracţia oceanică a mineralelor superioare. Revista londoneză „Financial Times" considerase sfîrşitul deceniului IX drept termen realist al acestei operaţiuni, menită să revoluţioneze întreaga activitate extractivă. Anticipările revistei londoneze nu au fost confirmate... Pregătirile continuă încă, iar **noua dată, probabilă, o constituie jumătatea anilor '90.**

● **Robotul-interpret muzical,** renumit pentru concertele sale de orgă, Wasubot, ale cărui „mîini" erau înzestrate cu 21 de grade de flexiune, un robot în stare să descifreze orice partitură la prima vedere, va fi perfecţionat în curînd — experienţele se află în plină desfăşurare — cu o excepţională sensibilizare tactilă, pentru a modula forţa de lovire sublimă a claviaturii. S-ar părea deci că nu peste mult timp, Wasubot ne-ar putea invita la un ireproşabil concert de pian...

(D. DORIAN)

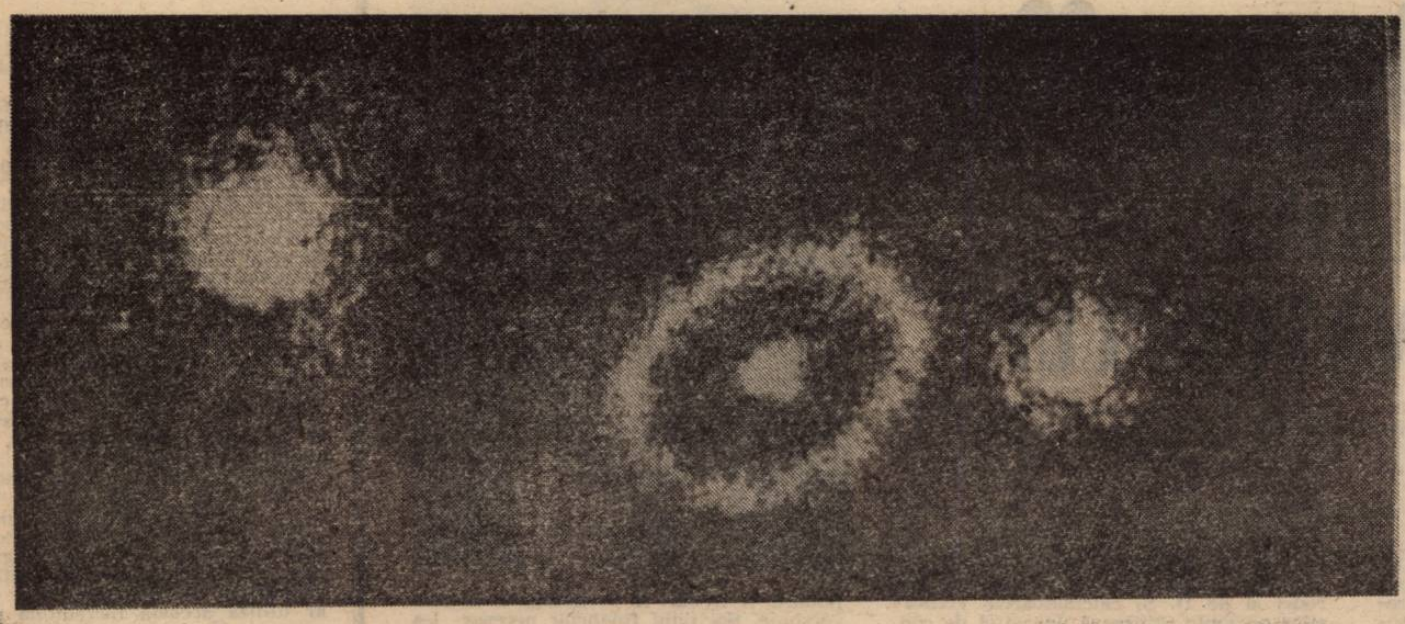

Inel pentru Supernova

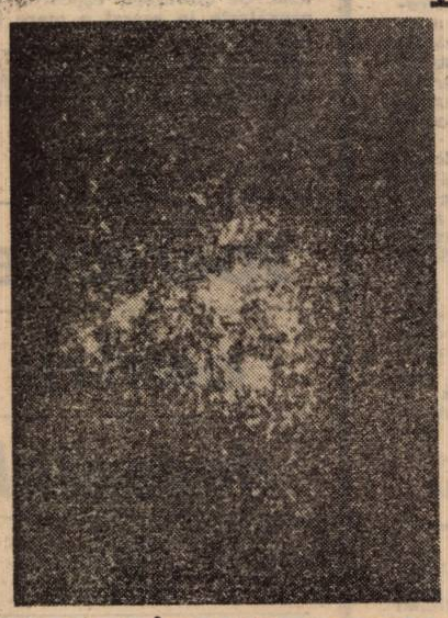

Un vag surîs pare să se contureze printre lacrimile astronomilor europeni. În parte, tristețea lor e veche și justificată. Vinovatul : răutăciosul Hubble, mai curînd miopia sa, corectată totuși într-o oarecare măsură prin dispozitive speciale. Surîsul e generat de primele imagini pe care camera europeană de luat vederi montată pe satelitul Hubble le-a furnizat. Iată despre ce este vorba :

Fig. 1. Faimoasa Supernova 1987/A aparținînd Marelui Nor al lui Magellan e pe cale să-și dezvăluie secretele. În imagine, în centru se observă un superb inel de gaz, ejectat de învelișul exterior al stelei o dată cu explozia sa. Adică, cu 10 mii de ani în urmă.

Fig. 2.3. De la imaginea vagă obținută inițial de Hubble și datorată miopiei sale, (Fig. 2), s-a ajuns, cu ajutorul ordinatoarelor, la imaginea care pune în evidență o aglomerare de stele tinere (R 136) situate de asemenea în Marele Nor al lui Magellan (Fig. 3). După calculele specialiștilor, acestea sînt de 100 de ori mai masive decît Soarele și dețin un rol deosebit de important în sinteza elementelor chimice și în formarea viitoarelor generații de stele.

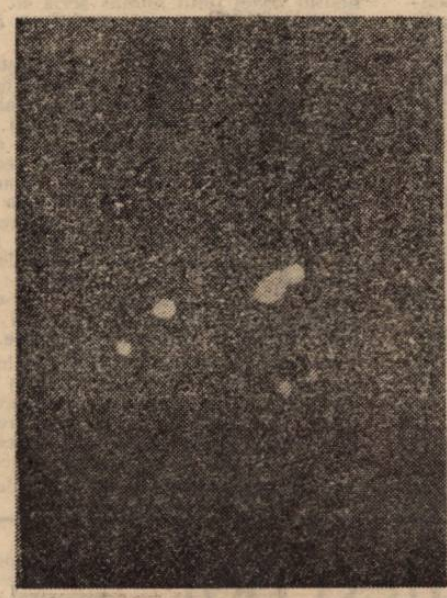

Telefax

Noile instalații de comunicații compuse din aparatul telefonic la care s-a adăugat ecranul unui monitor permit realizarea convorbirilor cu alți interlocutori precum și transmiterea în caz de necesitate a copiei unui document sau a unui desen. Noul aparat cunoscut sub denumirea de „telefax" capătă o tot mai largă răspîndire. Trebuie menționat faptul că spre deosebire de videotelefon, noul aparat de comunicație nu necesită o linie de legătură specială.

„Armă" antițînțar

După lungi observații și studii științifice, referitoare la obiceiurile țînțarilor, cînd ei sînt supuși undelor sonore, a fost realizat aparatul „Skeeter Skat", din imagine, ce funcționează 300 ore cu ajutorul a două pile electrice. Lungimile de undă emise de el atrag țînțarii masculi, care sînt inofensivi pentru om, îndepărtînd, în mod selectiv femelele, singurele ce produc înțepături, ce nu vor mai pătrunde niciodată în zonele sălășluite de „sexul opus". Eficace pe o rază de 2,4 metri, sunetul emis de acest aparat portativ individual nu este auzit de om.

Tramvai amuzant

Rîsul, după cum se știe, s-a dovedit a avea o influență benefică asupra sănătății. În dorința de a profita de această influență pozitivă în orașul Bremen, municipalitatea a pus în circulație în rețeaua transportului în comun, un tramvai pictat într-un mod foarte original care străbate străzile acestei mari aglomerări urbane. Deși fotografia alăturată este edificatoare, pasagerilor din acest vehicul li se pare uneori ciudat faptul că trecătorii privindu-i la fereastra vagonului de tramvai le zimbesc îngăduitor...

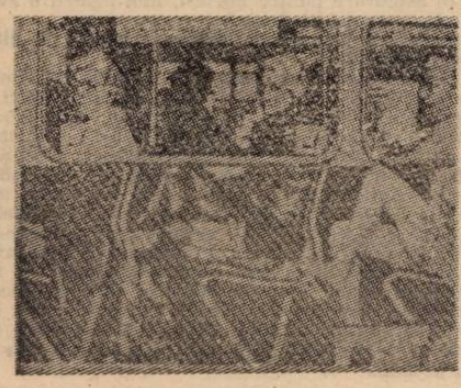

ULYSSE ȘI „DANSURILE COSMICE"

Lansată de o navetă spațială, sonda Ulysse nu are energie pentru a străbate drumul către Soare, astrul central al sistemului nostru planetar, aflat la o depărtare medie de Terra de 149 600 000 km. Modalitatea efectuării acestui periplu constă în trimiterea sondei mai întîi către Jupiter, care o va catapulta spre Soare. Aceste „dansuri cosmice" au rostul de a potența forța de propulsie a sondei Ulysse.

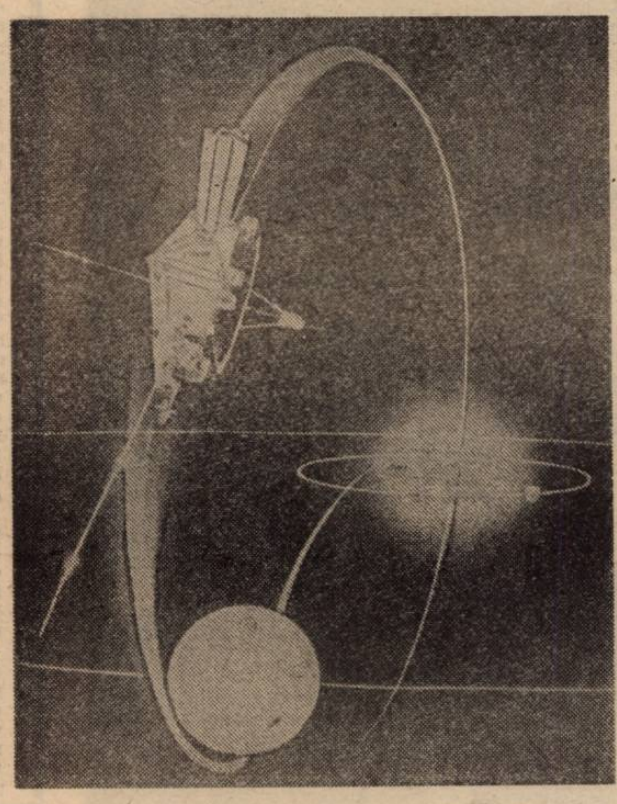

GLOB mag

SUPLIMENT PENTRU TO

■ În octombrie s-a aprobat un supliment financiar pentru Eurotunel (tunelul care se realizează pe sub Canalul Mînecii) în valoare de 20 miliarde franci. Hotărîrea a fost luată de 220 bancheri ai consorțiului franco-britanic pentru refinanțarea giganticului proiect civil. Factura totală a cheltuielilor pentru puntea de legătură feroviară pe sub Canalul Mînecii va fi de 85 miliarde franci francezi, față de 47 miliarde franci cît s-a prevăzut în 1987.

■ În cartea sa intitulată „Dangerous Documents", Herbert Mitgang se referă la practica la care a recurs FBI-ul de a întocmi dosare pentru scriitorii proeminenți ce trăiau în SUA. Printre acești suspecți au făcut parte, Sinclair Lewis, Ernest Hemingway, William Faulkner și John Steinbeck. Un adevărat careu de ași ai literaturii americane și a întregii lumi.

■ Șerpii mușcă ca să se apere sau de frică. Pentru a speria un șarpe, e de ajuns să bați ușor cu piciorul în pămînt. Cu ajutorul unui semnal sonor acest lucru nu poate fi obținut. De ce oare ? Pentru că șarpele este lipsit de auz. Și astfel avem putința a înțelege că mitul despre vrăjitorii care îi mînuiesc pe șerpi prin sunetele scoase de un fluier nu este decît o scornire. Atenția șarpelui este reținută nu de muzică, ci de diferitele unduiri ale corpului, capului și mîinilor vrăjitorului. Aceste mișcări sînt cele care obligă șarpele să se unduiască în ritm cu „stăpînul".

■ Silicat-aerogel, cel mai important material al anilor '90 ? De ce nu ? El este unul dintre cele mai ușoare materiale solide. Creația specialiștilor de la Laboratorul național Lawrence Livermore din California, silicat-aerogel se compune din 90,8 la sută aer, iar restul din cuarț (bioxid de siliciu). Densitatea sa este redusă — 5 miligrame pe metru cub, de patru ori mai mare decît cea a aerului. Noul material se caracterizează și prin conductibilitatea redusă a căldurii (de 12 ori mai mică decît cea a sticlei). Silicat-aerogel poate fi un bun izolator termic. El va putea înlocui treptat poliuretanul dur care conține substanțe dăunătoare, precum fluor, clor și bioxid de carbon.

TELEX • TELEX

■ Un cablu în lungime de peste 2 000 km, care este în măsură să transmită date cu o viteză de 2,5 miliarde biți/secundă, a fost dotat cu amplificatoare cu erbium de către cercetătorii de la firma japoneză „Nippon Telegraph and Telephone". Aceasta corespunde unui conținut de 170 000 de pagini dactilografiate. La ineditul experiment au fost fo-

Meteo... la nivel înalt

A înțelege în ce fel munții influențează clima regiunilor apropiate, acesta este obiectivul programului Pyrex lansat de cercetătorii francezi și spanioli în urmă cu două luni. Experimentul Pyrex se desfășoară în inima Pirineilor. Un arsenal de aparate de măsură meteorologică a fost amplasat de-a lungul unei axe perpendiculare pe lanțul muntos ; 15 stații autonome transmit datele obținute satelitului Meteosat. Mai multe radare măsoară în permanență parametrii vîntului (viteza, direcția etc.). Cînd condițiile meteorologice devin cu totul interesante pentru specialiști, trei avioane de cercetare, ca și cîteva planoare intră în acțiune. Interpretarea datelor culese în timpul programului Pyrex va dura aproximativ trei ani. Rezultatele vor contribui fără îndoială la îmbunătățirea previziunilor meteorologice.

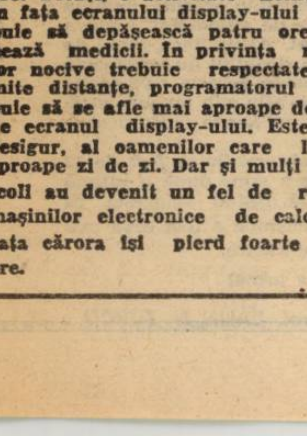

Pregătiri pentru un zbor pilotat spre Marte

După cum este cunoscut, președintele Statelor Unite ale Americii, George Bush a anunțat reluarea lucrărilor privind pregătirea zborului pilotat către planeta Marte. În acest scop specialiștii „NASA" intenționează să efectueze încercări la scară normală a modelului stației cosmice marțiene în zbor pe o orbită în jurul Pămîntului. Aparatul pe care această stație îl va lansa va fi echipat cu un scut aerodinamic ce va fi utilizat pentru manevrarea și frînarea sa în atmosfera planetei Marte, fapt ce va permite să se economisească combustibil. Pe un supercalculator electronic au fost modelate efectele posibile de stabilire a profilului aerodinamic al scutului, cu ajutorul filoanelor de aer a căror scurgere este în mod sugestiv reprodusă pe ecranele monitoarelor.

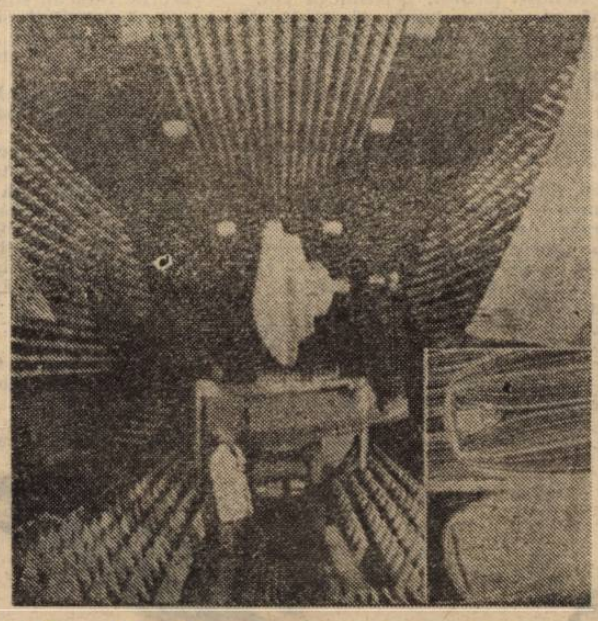

12 miliarde de lire italiene...

În localitatea Monaco s-a desfășurat o licitație de automobile — modele vechi. Un colecționar suedez, Hans Thulin, a plătit impresionanta sumă de 12 miliarde de lire italiene, preț-record pentru a intra în posesia unei mașini „Ferrari 250 Gto", construită în anul 1962. Vechiul „record" aparține americanului Thomas Monaghan care a plătit acum un an suma de 9,7 miliarde de lire italiene pentru un model „Bugatti Royale" din 1931.

Misterul țestoaselor

Misterul țestoaselor de mare... a îmbătrînit. Aceste viețuitoare parcurg milioane de km între locul lor de naștere — pe uscat — și zonele unde se hrănesc — în mare. Dar, pînă în prezent nu se știe cum reușesc să se orienteze cu atîta precizie în lungul lor periplu. Răspunsul a preocupat mereu pe specialiști și, se pare că în curînd o echipă condusă de biologul american de la Universitatea din Florida, Michael Salmon, va fi în sfîrșit formulat. Cercetătorii au luat pui de broască țestoasă chiar în momentul în care au ieșit din ouă, noaptea, și le-au dus la 11 km departe de acel loc, lăsîndu-le în mare, în niște țarcuri protectoare. Ținînd micile broaște sub supraveghere, specialiștii au observat că ele se deplasează orientîndu-se cu ajutorul valurilor. Cînd marea este calmă, țestoasele înoată în cerc. Pentru a face acest lucru, ele nu au nevoie să vadă valurile. Supuse la vîrtejuri artificiale de apă, reușesc totuși să-și găsească drumul. Ele nu se conduc decît după sensul valurilor.

Unchiul din America

În timpul verii anului 1960 Stephanos Kalargyros, un băiat de 12 ani, fiul unui pescar din insula Antiparos din arhipelagul Cycladelor, a găsit în apa Oceanului o sticlă conținînd un mesaj de la micuțul american Charles Hostier, în vîrstă de opt ani.

Stephanos i-a răspuns, confirmîndu-i găsirea sticlei și cei doi au început să-și scrie unul celuilalt devenind prieteni.

Spre surprinderea locuitorilor din Antiparos, pescari foarte săraci, un avion amfibie a aterizat în raza portului. Era un avion de o construcție specială, condus de tatăl lui Charles Hostier. Acesta venea să-și vadă prietenul și era încărcat cu cadouri pentru Stephanos, cei opt frați ai săi, părinții, cele patru surori și toți locuitorii insulei.

Pescarii din lumea întreagă sînt însă oameni mîndri. Eu nu vor să primească daruri fără a putea oferi ceva în schimb. Singura comoară a acelei insule era o grotă cu stalactite. Cîteva eșantioane de rocă și o serie de animale specifice i-au fost dăruite lui Charles care le-a considerat ceea ce și erau de fapt, adevărate minuni, cu care s-a întors fericit acasă. (I.S.).

„Global Change" în acțiune!

În cadrul Consiliului Științific Consultativ al Programului Internațional Geosferă-Biosferă (I.G.B.P.), desfășurat în cursul acestui an la Paris, s-a anunțat crearea unui birou „Data and Information System" (I.G.B.P.-D.I.S.) avînd drept scop furnizarea pentru oamenii de știință din întreaga lume implicați în acest program a unui acces imediat la datele obținute prin intermediul sateliților și stațiilor terestre.

Lansat în 1986 de către I.C.S.U. (Consiliul Internațional al Societăților Științifice), I.G.B.P. este pe cale de a se materializa. El reprezintă unul din elementele programului internațional „Global Change" — cel mai ambițios de pînă acum, menit să înțeleagă funcționarea mediului nostru înconjurător pentru a-i prevedea mai bine evoluția. Un al doilea element este Programul Mondial de Cercetare a Climei. Consacrat studiului stării planetei pe termen lung (între 10 și 100 de ani) I.G.B.P. cuprinde șase programe științifice. Fiecare este administrat de către o țară participantă, care trebuie să asigure în principal coordonarea cercetărilor pe tema respectivă. Astfel, Biroul J.D.O.F.S. (Joint Global Ocean Flux Study) se află la Kiel, iar cel al PAGES (Past Global Changes) — la Berna. Datele I.G.B.P.-D.I.S. vor servi ca bază pentru ansamblul proiectelor. Prima sarcină a I.G.B.P.-D.I.S. va fi inventarierea tuturor bazelor de date existente și apoi conectarea lor. Se vor pune la punct, astfel, baze de date privind urmărirea vegetației, a temperaturii terestre continentale etc.

1991 — 2000: Deceniul O. N. U. împotriva abuzurilor de droguri

Adunarea Generală a Națiunilor Unite a consacrat una din sesiunile sale extraordinare problematicii drogurilor, adoptînd în final o declarație politică și un program mondial de acțiune. Statele membre s-au angajat să aplice în practică strategii distincte în lupta contra cererii de stupefiante, a cultivării lor ilicite, a traficului de droguri, utilizării abuzive a sistemelor financiare și bancare și promovării tratamentului și integrării sociale a toxicomanilor.

În baza declarației politice, statele proclamă perioada 1991—2000 Deceniul Națiunilor Unite împotriva abuzurilor de droguri și se angajează să „protejeze omenirea de flagelul drogurilor și de traficul ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope". Comunitatea internațională este invitată să-și sporească astfel cooperarea economică și tehnică oferită țărilor în curs de dezvoltare.

La rîndul său, Programul mondial de acțiune subliniază că statele nu sînt în măsură să rezolve individual problemele abuzului și traficului de droguri și face apel la „solidaritatea internațională și la o acțiune concertată, colectivă și unanimă a comunității internaționale".

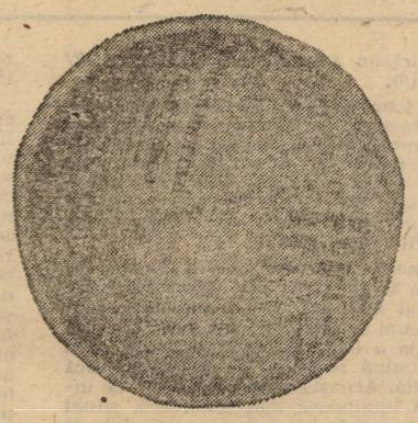

azin

TE VÎRSTELE

losite 25 de amplificatoare cu erbium. În lungime de 160 metri, aceste amplificatoare, amplasate la un interval de 80 km pe fibrele de sticlă normale, au rolul de a „reimprospăta" semnalele. Se deschid, astfel, noi căi de amplificare a capacității de transmisie a cablurilor de comunicații din fibre de sticlă.

■ La Institutul de fizică aplicată din Delft (Olanda) se lucrează la realizarea primei camere acustice de luat vederi în mediul acvatic. Ea va putea „vedea" pînă la o sută de metri distanță cu o precizie de mai puțin de un grad. Această performanță este în prezent inaccesibilă camerelor optice de luat vederi sub apă. Fenomenul de difuzie a luminii în apă împiedică captarea unei imagini clare la o distanță mai mare de cîțiva metri. Undele sonore se dispersează mult mai puțin.

■ În străinătate, operatorilor la mașinile electronice de calcul li se acordă o zi de muncă redusă, de șase ore. Totuși, o activitate neîntreruptă în fața ecranului display-ului nu trebuie să depășească patru ore, opinează medicii. În privința radiațiilor nocive trebuie respectate anumite distanțe, programatorul nu trebuie să se afle mai aproape de 30 cm de ecranul display-ului. Este cazul desigur, al oamenilor care lucrează aproape zi de zi. Dar și mulți copii la școli au devenit un fel de robi ai mașinilor electronice de calcul, în fața cărora își pierd foarte multe ore.

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE ◎ POVESTIRE SF

ORA ZERO

de RAY BRADBURY

Episodul doi

Înapoia ferestrei de la etaj, mama lui Mink privi afară.

Copiii. Se uită la ei și clătină din cap. Eha, avea să mănînce bine, să doarmă bine, iar luni să înceapă o altă săptămînă de școală. Binecuvîntate fie-le trupurile micuțe și sănătoase. Trase cu urechea.

Mink discuta preocupată cu cineva de lîngă tufa de trandafiri... deși acolo nu se găsea nimeni.

Copiii ăștia ciudați. Și fetița aceea mititică, cum se numea ? Anna ? Anna scria într-un carnețel. Mai întîi, Mink întrebă ceva tufa de trandafiri ,apoi comunică Annei răspunsul.

— Triunghi.

— Ce e un tri — unghi ? repetă cu dificultate Anna.

— Nu contează, răspunse Mink.

— Cum se scrie ?

— T... r... i..., începu Mink, apoi se răsti : Ei drăcie, dă-ți seama și singură ! Continuă cu alte cuvinte.

— Ră-zi, zise ea.

— N-am terminat încă tri-unghiul ! se tîngui Anna.

— Grăbește-te, grăbește-te! o zori Mink.

Mama ei se aplecă peste pervaz.

— U... n... g... h... i, îi strigă Annei.

— Oh, mulțumesc, doamnă Morris, făcu fetița.

— Pentru puțin, rise mama lui Mink și se retrase să curețe coridorul cu aspiratorul electromagnetic.

Vocile vibrau în aerul tremurător.

— Ră-zi, spuse Anna.

Se auzea tot mai slab.

— Patru — nouă — șapte — A — și — B — și —, rosti cu seriozitate Mink, undeva în depărtare. O furculiță, o sîrmă și un hex... hex... ag... hexagon !

La prînz, Mink înghiți laptele dintr-o sorbitură și porni spre ușă. Maică-sa izbi cu palma în masă.

— Stai jos imediat ! porunci ea. Imediat vine supa.

Apăsă un buton roșu pe automatul de bucătărie și peste zece secunde, în receptaculul de cauciuc se auzi un pocnet. Doamna Morris deschise receptaculul, și folosind un clește din aluminiu scoase o cutie dinăuntru. O desigilă și turnă supa fierbinte într-o farfurie.

Mink nu-și mai găsea locul.

— Mai repede, mămico ! E o chestie de viață și moarte ! Of...

— La vîrsta ta și eu eram la fel. Întotdeauna, viață și moarte știu.

Mink sorbea iute supa.

— Mai încet, făcu mama.

— Nu pot, răspunse Mink. Mă așteaptă Drill.

— Cine-i Drill ? Ce nume ciudat...

— Nu-l știi tu.

— E un băiat nou din cartier ?

— E nou, da, încuviință Mink și se apucă de a doua farfurie.

— Care este ? întrebă mama.

— E pe-aici, zise Mink într-o doară. O să rîzi de el. Toți sînt gata să rîdă. „Hei! Ia uite la el !"

— Drill este timid ?

— Da. Nu. Într-un fel. Tii-l, mămico, trebuie să fug, dacă vrem să facem Invazia !

— Cine invadează pe cine ?

— Marțienii invadează Pămîntul. De fapt, nu sînt tocmai marțieni .Sînt... nu știu. De sus, arătă cu limgura.

— Și dinăuntru, adăugă mama, atingînd fruntea încinsă a fetiței.

Mink se înfurie.

— Vezi că rîzi ? L-ai omorî pe Drill și pe toți.

— Nici gînd, se apără mama. Drill este marțian ?

— Nu. Este... păi... poate de pe Jupiter, Saturn sau Venus. Oricum, a avut necazuri mari.

— Bănuiesc. Doamna Morris își ascunse zîmbetul înapoia palmei.

— Nu-și putea imagina modul cum să atace Pămîntul.

— Noi sîntem impenetrabili, se prefăcu serioasă mama.

— Așa a zis și Drill ! Impen... Așa a zis, mămico.

— Ttt. ttt. Drill e un băiețel tare deștept. Cuvinte așa complicate...

— Nu știau cum să atace, mămico. Drill spune..., spune că dacă vrei să ai succes, trebuie să încerci o cale nouă, să-i surprinzi pe oameni. Așa cîștigi. Și mai zice că trebuie să ai și ajutor din partea dușmanului.

— Spionii. Coloana a cincea, pufni mama.

— Da. Așa a zis și Drill. Și nu știau cum să surprindă Pămîntul, sau pe ajutorul cui să se bazeze.

— Nu-i de mirare. Sîntem destul de puternici, rise mama, strîngînd masa.

Mink rămase locului, privind în gol.

— Pînă ce, într-o bună zi, șopti ea melodramatic, s-au gîndit la copii !

— Ei da ! exclamă doamna Morris.

— S-au gîndit că cei mai mari sînt atît de ocupați încît n-au timp să se uite prin tufișuri sau pe pajiști !

— Numai după melci și cîuperci.

— Și mai e ceva în legătură cu dim, dim.

— Dim, dim ?

— Dimen — siuni.

— Dimensiuni.

— Sînt patru ! Și mai e ceva, cu imaginația și copiii sub zece ani. Zău că-i frumos să-l asculți pe Drill vorbind.

Doamna Morris se simțea obosită.

— Da, trebuie să fie frumos. Dar nu-l lăsa pe Drill să te aștepte. Se face tîrziu și e cazul să te grăbești, dacă vrei să faci Invazia înainte de baie.

— Trebuie să fac baie ? se strîmbă Mink.

— Da. De ce nu le-o fi plăcînd copiilor apa — Indiferent în ce epocă ar trăi, detestă să fie spălați în urechi !

— Drill zice că n-o să mai trebuiască să fac baie.

— Chiar așa zice ?

— Le-a spus la toți copiii așa. Nici o baie. Și putem sta pînă la zece seara, și sîmbăta putem vedea două filme la televizor, nu numai unul !

— Domnul Drill ar face bine să-și vadă de treburile lui. O să-i telefonez maică-sii, și...

(Mink porni spre ușă.

— Avem necazuri cu tipi ca Pete Britz și Dale Jerrick. Ei cresc. Rid de noi. Sînt mai răi decît părinții. Pur și simplu, nu vor să creadă în Drill. Fac mutrele astea pentru că sînt în creștere. Ai fi zis că trebuie să știe mai bine. Acum vreo doi ani erau tot ca noi. Pe ei îi urăsc cel mai mult. Pe ei o să-i omorîm primii.

— Tăticul și cu mine o să fim ultimii ?

— Drill zice că și voi sînteți periculoși. Știi de ce ? Pentru că nu credeți în marțieni ! O să ne lase pe noi să conducem lumea. Adică, nu numai pe noi, și pe copiii de pe strada cealaltă. Eu s-ar putea să fiu regină.

Deschise ușa.

— Mămico ?

— Da ?

— Ce-i aia, lo-jică ?

— Logică ? Iubita mea, logica înseamnă să știi lucrurile care sînt adevărate și lucrurile care nu sînt.

— A pomenit și de asta, făcu Mink. Dar ce-i aia, im... pre... sio... nabil ?

Îi trebui un minut pînă rosti tot cuvîntul.

— Păi, înseamnă... Maică-sa privi în jos, surizînd : Înseamnă... să fii un copil, scumoo.

— Mulțumesc pentru masă !

Ieși, dar apoi strecură capul pe ușă.

— Mămico, o să am eu grijă să nu vă doară prea tare, zău !

— Mulțumesc, iubito, zise mama.

Poc, ușa se trînti.

La ora patru bîzîi auto-vizorul. Doamna Morris îl cuplă.

— Bună, Helen ! zise ea.

— Bună, Mary. Ce mai e prin New York ?

— Toate bune. Ceva noutăți în Scranton ? Pari cam obosită.

— Și tu. Copiii... Nebunii, zise Helen.

— Și Mink e la fel, suspină doamna Morris. Super-Invazia...

— Și ai tăi se joacă de-a invazia ? rise Helen.

— Da, Dumnezeule. Ca mîine o să-nceapă „țările" geometrice și „șotronul" motorizat. Așa eram și noi în '48, cînd eram mici ?

— Mai rău. Ne jucam de-a nemții și japonezii. Nu știu cum s-au descurcat ai mei cu mine. Eram băieței.

— Părinții învață să n-audă tot.

O pauză.

— Ce-i, Mary ?

Doamna Morris închisese pe jumătate ochii ; gînditoare, își mușca buza inferioară.

Traducerea
MIHAI-DAN PAVELESCU

(Va urma)

S-a întîmplat... mîine

O.Z.N.-uri în România (XI)

S-a măsurat și lungimea „zidului" de lumină (ce s-a întins între două șiruri de arbori), care a fost de 33 m, nu de 25 m după afirmația inițială a martorului. Analizînd cazul, s-a ajuns la concluzia că evenimentele din noaptea de 9 spre 10 sept. 1974, ies în afara obișnuitului. Nu se poate vorbi nici de reflexie, nici de refracție. Complexitatea cazului nu demonstrează că ne aflăm neapărat în fața unui clasic fenomen OZN. Însuși martorul a declarat că prima sa impresie a fost că se află în fața unui fenomen ciudat, pe care nu l-a putut identifica cu nimic cunoscut sau obișnuit. Martorul declara că sferele și „zidul" de lumină se aflau pe sol. Însă în urma unei investigații făcute chiar de medic și familia sa a doua zi după eveniment, nu s-au găsit nici un fel de urme. Părerea anchetatorilor este că poate fi vorba de o iluzie optică, în ceea ce privește poziția fenomenului. Este posibilă o staționare la joasă înălțime. Ca și în alte semnalări de acest gen, nici în acest caz nu au existat efecte sonore. Însă fenomenul, privit în ansamblu, diferă de toate cazurile cunoscute. Înaintea evenimentelor, martorul se interesa într-o oarecare măsură de fenomenologia OZN. De aceea, pare inexplicabil faptul că martorul s-a culcat, deși știa că se află în fața unui eveniment inedit. Atitudinea aceasta a martorului s-ar putea explica fie că el era epuizat nervos, fie că a dorit să-și liniștească familia. După părerea anchetatorilor, așa-zisul „zid de lumină" a servit ca să mascheze anumite evoluții petrecute în spatele lui.

Trebule să ne mulțumim în prezent cu ambiguitatea acestor concluzii oarecum sumare, cu atît mai mult cu cît o reluare a datelor și o reanalizare a lor pe alte baze, mai solide, nu mai este posibilă. Întreaga familie a doctorului Antalffy fiind refugiată de mai mulți ani în străinătate.

Și acum, ultimile trei semnalări ale seriei anchetelor transilvane din perioada acelor ani, observațiile fiind făcute de pe raza orașului Tîrgu Mureș.

La 24 sept. 1974, Kacso Marton, 45 ani, șofer, observă o sferă roșie-portocalie, de mărimea Lunii (mărime aparentă) traversînd bolta cerească pe direcția NE-SV, la o înălțime unghiulară de 30—35°. În timpul observației (aproximativ 5 minute) obiectul nu și-a schimbat culoarea și nu s-a perceput nici un zgomot. („RUFOR", nr. 7/1980, p. 16).

La 14 febr. 1975, ora 17 : 00, în partea de NV a orașului Tg .Mureș a fost semnalat de mai mulți martori un obiect cu diametrul aparent de 10—15 cm care a staționat timp de circa 45 minute. Au fost semnalate variații de culoare ale obiectului puternic luminos : verde, roșu, galben și alb. („RUFOR", nr. 7/1980, p. 16).

La 3 martie 1980, din nou Tg. Mureș, între orele 20 : 10 și 20 : 30. Martorul C.D. (anonimat solicitat) 22 ani, desenator tehnic, precum și alte trei persoane, observă pe cer, la o înălțime unghiulară de circa 30°, o lumină roșiatică de formă eliptică neregulată. Aceasta avea un „focar" de intensitate luminoasă mai puternică, situat spre partea inferioară a fenomenului și care era de circa zece ori mai mic decît restul fenomenului. Culoarea sa era de un roșu palid pînă la intens portocaliu spre roșu. S-a observat o lentă deplasare spre Sud. Distanța aproximativă a martorilor față de fenomen a fost de circa 4—5 km. C.D. a făcut o fotografie cu un aparat de tip Beirette, film ORWO, 21 DIN, cu timp de expunere de două minute. Fotografia nu a reușit. („RUFOR", nr. 7/1980, p. 16).

★

Anul 1974 nu avea să se încheie totuși fără o altă observație făcută tot de pe raza orașului Vălenii de Munte, jud. Prahova. În noaptea de 11 spre 12 decembrie, între orele 1 : 22 și 1 : 34, subsemnatul este martorul unui fenomen luminos nocturn ciudat asupra căruia s-au putut efectua opt fotografii. Dăm mai jos caracteristicile fenomenului observat.

În partea de NE a orașului, deasupra pantei împădurite de pe malul sting al riului Teleajen, se afla o lumină puternică, vie, de un alb strălucitor care pulsa, intervalul între două pulsații fiind de 1—2 secunde. Nu avea contururi precise, dar diametrul aparent nu putea depăși 6—8 cm, deci cam cît o portocală. Măsurătorile ulterioare au dovedit că fenomenul a fost observat la o distanță de cca. 800—1000 m de martor. Executa o deplasare lentă pe verticală, ridicîndu-se și coborînd într-un interval de aproximativ 10—12 secunde. În afara acestor repetate mișcări verticale, nu au existat alte deplasări ale sursei de lumină pe tot parcursul observației. În timpul unei pulsații, cînd intensitatea luminoasă era maximă, se luminau puternic dealurile și pădurile pe mari distanțe. În momentele de intensitate scăzută, lumina părea ca a unui far de automobil, undeva pe un deal depărtat. Altitudinea față de panta împădurită a dealului nu era foarte mare, dar nu se poate preciza cu exactitate dacă lumina se afla sub muchia vizibilă a dealului, ori cu foarte puțin deasupra acesteia.

Timpul total al observației a fost de 12 minute. Lumina s-a stins după o ultimă ridicare pe verticală, lăsînd impresia că această ultimă ascensiune a fost ceva mai lungă decît cele anterioare.

(Va urma)

Prof. CĂLIN N. TURCU

ÎN VIS NU NE VEDEM DECÎT PE NOI

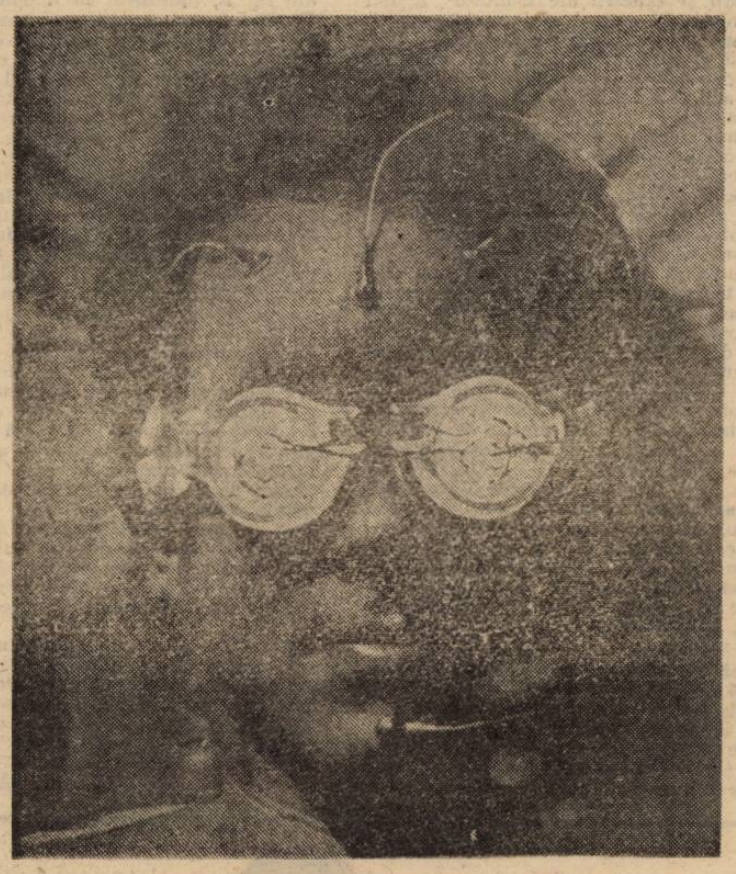

Abordînd în continuare şi anume aspecte filosofice pe care le ridică raporturile dintre starea de veghe, cînd conştiinţa ne este pe deplin trează, şi aceea de somn, şi, implicit de vis, vom preciza că somnul ne apare din anume puncte de vedere ca reprezentînd un zero al conştiinţei, aşadar al stării de veghe sau de vigilenţă. La rîndul său, visul ne apare ca negînd această negaţie, întrucît conştiinţa somnului nu se identifică nici într-un caz cu neantul. Oricum am vrea să răstălmăcim lucrurile, visul ne apare în esenţă ca fiind o „trăire" a conştiinţei adormite. Această „trăire", în afara amintirii ei la trezire, nu se manifestă pentru alţii decît prin semne nesemnificative, şi anume prin manifestări psihomotorii ale visului. Acestea ne arată, totuşi, că raporturile dintre starea de somn şi aceea de veghe, nu sînt reductibile la alternativa totul sau nimic. Conştiinţa nu poate fi definită deci pur şi simplu prin vigilenţă, şi asta pentru că ea implică niveluri de trăire în procesul destructurării ei. Dar, ce este „trăirea pentru sine", pe care şi-o revendică cel ce visează ? Ce altceva decît o trăire ce abia poate fi încercată. Cu alte cuvinte, ce altceva decît o experienţă atît de rapidă, şi de instantanee, încît este foarte greu de rămas în cadrul ei.

Toţi oamenii recunosc că dormind, ei „se pierd" în somn, adică se dizolvă în această stare. E suficient în acest sens să-l trezim pe acela care doarme, după cum este suficient ca acesta să se trezească singur, pentru ca el să simtă, că „i s-a întrerupt o trăire", imposibil de resimţit la trezire, şi asta pentru că în această ipostază subiectul în cauză a dispărut din realitate. Dacă această trăire nu va putea deveni vis, atunci ea la trezire nu se va constitui în amintire, în poveste. Astfel, ajungem la punctul definitoriu al „trăitului", acest participiu trecut ce constituie singurul mod de conjugare al experienţei imediate, căreia, întrucît o face să dureze destul timp, îi asigură existenţa. „Trăirea" din somn nu devine vis, decît printr-o mişcare de intrare-ieşire în cadrul existenţial.

Trecerea visului în conştiinţa trează, aşadar această intrare a conştiinţei adormite în conştiinţa în stare de trezie, ne apare ca amintirea unei trăiri reale încercată în somn, dar numai în măsura în care se iese din aceasta. Iar prin povestirea a ceea ce s-a petrecut în vis, aceasta ne apare, pe de o parte, ca venind dintr-o anumită profunzime a somnului, şi, pe de alta, ca fiind incompatibilă cu claritatea treziri. Apropo de profunzimile de care am vorbit mai sus, visele, din orice unghi le-am privi, se constituie în obrazul nostru ascuns, care reflectă o lume a profunzimilor noastre psihice, şi tot ele se constituie în echipamentul tehnic de rigoare, care ne permite submersia în profunzimile menţionate. Graţie acestei submersii constatăm, stupefiaţi, că toate agresivităţile, toate hipersensibilităţile şi toate pulsiunile sexuale, reprimate pentru a salva aparenţele, nu mor pe această cale, ci se retrag în străfundurile fiinţei noastre, mai precis în abisurile psihismului, creînd în acel spaţiu interior, ascuns, o fiinţă nouă, de data aceasta profund revendicativă, pe care visele ne-o redau — după cum subliniază psihologul Christian Charrière — sub forma unui vagabond, a unui spărgător sau a unui hoţ.

Indiferent însă de noua formă pe care ne-o imprimă scufundarea noastră în chip de scafandri, graţie stării psihofiziologice a somnului, **în vis nu ne vedem decît pe noi.** De altfel, acest enunţ se constituie într-un principiu fundamental, care trebuie să stea la baza elucidării oricărui mesaj nocturn, care ne vine pe calea acestui canal de comunicare. **Ceea ce vedem în cadrul acestui spectacol al somnului, reprezentat de vis, se constituie în propriile noastre probleme, motiv pentru care palatul necunoscut care zace undeva în abisurile oceanului nocturn, nu este altceva decît propria noastră inimă, şi propria noastră conştiinţă.**

Dacă somnul ne ocupă, într-adevăr, o treime din viaţă, după cum am mai specificat în primul articol din acest serial, reţineţi faptul că visul, la rîndul său, ne ocupă un sfert din această treime. Astfel stînd lucrurile, cel puţin două ore din fiecare noapte, le trăim în lumea simbolurilor onirice, motiv pentru care nu trebuie să ne surprindă interesul cu care abordează visul diverşi oameni de ştiinţă. Astfel, pentru Freud, visul este expresia sau împlinirea unei dorinţe refulate. La rîndul său, Jung, vede în vis autoreprezentarea spontană şi simbolică a situaţiei actuale a inconştientului. Pentru Frédéric Gaussen, visul se identifică cu un simbol al aventurii individuale, şi cu expresia cea mai secretă şi cea mai impudică a noua însine. După un alt exeget, şi anume Roland Cahen, visul este expresia acestei activităţi mentale, care trăieşte în noi, care gîndeşte, simte, încearcă şi speculează, la marginea activităţilor noastre diurne, şi la toate nivelele, plecînd de la planul cel mai biologic şi pînă la cel mai spiritual al fiinţei, fără ca noi să ştim aceasta. Indiferent însă de aceste exegeze, atît de variate, din care n-am prezentat decît cîteva, J. Lhermitte are perfectă dreptate cînd susţine că nu cunoaşte temă, care să fi aţiţat mai mult imaginaţia dramaturgilor şi a romancierilor, puterea de pătrundere a filosofilor şi a psihologilor sau curiozitatea medicilor şi a biologilor, ca problemele complexe pe care le ridică visele, probleme pe care le vom aprofunda şi mai mult în articole viitoare.

ARCADIE PERCEK

Stabilirea sexului înainte de naştere

Mai puţin riscantă decît amniocenteza, mai puţin aleatorie decît o ecografie precoce, o simplă recoltare de sînge de la o femeie gravidă va permite cunoaşterea sexului copilului pe care ea îl poartă, încă din a 9-a săptămînă de la concepţie. Aceasta constituie totodată un real progres în depistarea anumitor maladii ereditare incurabile.

Cum se face că sîngele mamei poate conţine informaţia privitoare la sexul viitorului ei copil ? Pur şi simplu datorită faptului că prin sînge circulă celule foetale, ce-i drept, într-o cantitate foarte mică, dar suficientă pentru a se afla sexul şi multe din caracterele embrionului. A izola dintre miliardele de celule sanguine materne pe cele cîteva celule foetale rătăcite printre ele pare o utopie. Se poate ajunge însă la acest lucru multiplicînd selectiv o porţiune a genomului foetal (materialul genetic) prezent în recolta sanguină. Se dispune astfel de un material biologic suficient pentru analiza de laborator. Echipele (engleză şi italiană) care au descoperit această nouă metodă utilizează pentru aceasta o tehnică recentă, foarte performantă : polimerizarea în lanţ. Ea constă în amplificarea (multiplicarea) în miliarde de exemplare a porţiunii din genomul ce trebuie studiat. Singura condiţie impusă este cunoaşterea unei cît de mici părţi a secvenţei ce trebuie multiplicată. Cercetătorii recoltează cîţiva milimetri de sînge din vene, din care ei izolează materialul genetic global, adică cel ce provine din celulele materne şi cel ieşit din foetus. Apoi încep amplificarea.

Dar ce fragment de ADN (molecula constitutivă a genomului) trebuie multiplicată ? Femeile au doi cromozomi X, bărbaţii au un X şi un Y. Dacă se încearcă amplificarea unei porţiuni a unui cromozom X, se va obţine în mod sigur un răspuns pozitiv deoarece acest cromozom există la ambele sexe. Subtilitatea cercetătorilor italieni şi englezi a constat în amplificarea unei porţiuni a cromozomului Y. Dacă se observă un semnal, asta înseamnă că acest cromozom este prezent în prepararea ADN-ului. Şi cum mama nu are cromozomul Y, el provine evident de la foetus. Copilul este deci băiat. Un răspuns negativ implică faptul că nu există nici urmă de fragment din cromozomul Y : este vorba atunci de o fată.

Rapidă şi relativ simplă, această tehnică prezintă o mare securitate pentru foetus : o inofensivă prelevare sanguină efectuată mamei este cu mult preferabilă biopsiei de trofoblast (tehnică ce constă în analiza unui mic eşantion de placentă, utilizată pînă acum şi dovedită acum ca riscantă şi nocivă).

Dacă cromozomul Y există (caz în care mama poartă un băiat), el există într-o cantitate atît de mică în prepararea de ADN efectuată în urma recoltării sîngelui, încît va trebui amplificat foarte puternic pentru a apărea un semnal. Or, cea mai mică urmă de cromozom Y, provenind, de exemplu, dintr-o manipulare anterioară în laborator, va fi, de asemenea, multiplicată, deformînd astfel rezultatul. Această problemă de contaminare nu e nouă. Este contrariul extremei sensibilităţii a PCR (Polymerase Chain Reaction sau fotocopia genei) şi reprezintă principala limitare a utilizării masive a metodei în biologia moleculară.

O eroare asupra sexului copilului ce urmează să se nască poate fi însoţită de multe consecinţe. De ce ? Pentru că scopul testului este de a determina dacă copilul ce va veni pe lume este atins de vreo maladie ereditară gravă legată de sex. Cele mai frecvente şi mai bine cunoscute dintre aceste maladii — miopatia lui Duchenne, atrofia progresivă şi ireversibilă a muşchilor şi hemofilia (anomalie a coagulării sîngelui) — nu-i afectează decît pe băieţi.

Deşi sînt necesare încă numeroase amelioorări în vederea generalizării acestei metode, este sigur că ea constituie o frumoasă reuşită tehnică şi că deschide noi căi progresului medical. Pornind de la banala recoltare sanguină, va fi probabil posibilă obţinerea unor informaţii precise în legătură cu starea de sănătate a foetusului.

RODRIG ANDRIŞAN

HREANUL — o plantă cosmopolită?

Vulturul zboară cît mai sus, iar hreanul îşi înfige rădăcinile în pămînt, cît mai adînc

(Proverb indo-european)

De altfel şi numele acestei plante de „hrean" la români, „chrin", „chrzan" la popoarele slave, „kren" la germani arată că acest cuvînt e de origină indo-europeană. Hreanul este o plantă cosmopolită şi îl găsim răspîndit de la pol pînă la ecuator, cu excepţia litoralului mediteranean. Nu-l vom descrie din punct de vedere morfologic pentru că cititorii noştri îl cunosc prea bine, amintim doar că face parte din familia Cruciferae Juss. Pînă în secolul al XVII-lea, făcea parte din tagma buruienilor. Constatîndu-se însă că rădăcinile sale vindecă scorbutul avea să iasă din anonimat. Astfel el a început să fie studiat de către botanişti şi biochimişti. De altfel, încă din secolul al XVI-lea a fost botezat de către botanişti cu numele de „cochlearia", de la cuvîntul latin „cochlear", ceea ce înseamnă lingură, igheab, căci frunzele sale ce formează rozeta inferioară a tulpinii au forma de igheab, pentru a canaliza spre rădăcină apa ce provine din precipitaţiile atmosferice. Analizele chimice arată că rădăcina acestei plante conţine substanţele următoare : un glicozid cu sulf (tioglicozid) denumit glucocochlearină, care prin hidroliză sub influenţa enzimei — mirozinază, se scindează în alilsenevol, glucoză şi sulfat acid de potasiu. Glucocochlearina precum şi alilsenevolul ce rezultă prin hidroliza acestui glicozid conferă hreanului miros caracteristic de „hrean", proprietăţi lacrimogene, revulsive (provoacă iritaţia pielii) şi rubefiante (înroşeşte pielea). Tot datorită alilsenevolului, care se găseşte şi în uleiul eteric din rădăcina acestei plante, hreanul mai are şi proprietăţi antiseptice şi diuretice. Aşa se explică folosirea hreanului la murături, el creează mediu antiseptic, distruge ciupercile ce formează floarea murăturilor care se formează atunci cînd am pus prea puţin hrean la murături. Hreanul vindecă vinurile cazate. Aceste vinuri în butoi au un aspect normal, dar puse în pahar capătă o culoare închisă şi depun un sediment. Această boală se poate trata cu hrean ras, pus în tifon şi introdus prin vană în vin, unde se ţine 2—3 zile, după care se scoate tifonul. Alilsenevolul în cantitate mică stimulează secreţia gastrică şi uşurează digestia, este contraindicat în gastrite, colite şi enterocolite. În afară de glicozidul — glucocochlearină, hreanul mai conţine o gamă de vitamine, dintre care predomină vitamina C, datorită ei, hreanul are proprietăţi antiscorbutice. Afară de substanţele amintite, hreanul mai conţine : iod, zaharuri, săruri minerale bogate în potasiu, calciu, magneziu, fosfor. Hreanul se mai poate întrebuinţa sub formă de pulbere — 2—4 g. pe zi — ca antiscorbutic şi sub formă de vin medicinal în inflamaţiile ganglionare, bronşite, catare pulmonare. Vinul se prepară prin macerarea a 20 g. de hrean ras în 100 ml. vin. Vinul acesta se poate folosi şi împotriva surmenajului. Sub formă de oţet de hrean se utilizează ca revulsiv şi rubefiant la cataplasme împotriva sciaticii, lombago. Împotriva bolilor cardiace, oferim o reţetă chinezească bazată pe hrean şi miere, o adevărată „cură apiterapeutică de miere cu hrean". Se rade hrean proaspăt atît cît cuprinde o lingură cu miere, de preferat de salcîm, pînă obţinem o pastă omogenă. Apoi se consumă cu o linguriţă de plastic, treptat în fiecare dimineaţă, înainte de masă pînă la terminarea dozei preparate zilnic. Cura nu trebuie să depăşească 30 de zile. În caz de otită supurată cronică, putem introduce în canalul urechii zilnic 2—3 picături de suc proaspăt de hrean. Cu acest suc putem trata rănile purulente. Hreanul este folosit şi în arta culinară, îl folosim drept condiment la preparate din carne. Hreanul se mai poate folosi şi în cosmetică. Cu ajutorul unei macerăţii de hrean, putem îndepărta, prin spălare, pistruii sau alte pete apărute pe faţă. Dăm cîteva reţete de modul cum este folosit hreanul în medicina populară veterinară. Pentru cai bolnavi de tuberculoză, pentru vite cornute în cazul în care nu rumegă, se pune hrean ras în tărîţe. Hrean ras, frămîntat cu lapte acru, se pune la gîtul porcilor bolnavi de brîncă (erizipel).

Prof. IOAN MINTEANSCHI

Premieră medicală mondială

Recurgerea la serviciile laserului în vindecarea unor maladii, tumori ale creierului de pildă, nu este ceva nou. „Tirul" cu lumina laser se face, de obicei, din exterior. Iată că în Franţa s-a pus la punct un neuroscop, un aparat care permite introducerea unui laser în interiorul creierului. Această introducere se face printr-un fir subţire, flexibil. Neuroscopul, realizare de prestigiu a francezilor în materie de neurochirurgie, în speţă a prof. Desgeorges, şeful Serviciului de neurochirurgie al Spitalului din Val-de-Grâce, urmează să fie comercializat pe piaţa internă şi internaţională.

Nu toți bărbații au privilegiul să pășească în fața ofițerului stării civile la brațul unei Miss. Dar tot atît de adevărat este și faptul că în timpul caldelor îmbrățișări, bărbatul pierde din vedere armonia geometrică a trupului iubitei. Doamne ferește de o asemenea luciditate în preludiul actului sexual! Și, totuși de peste

ESTE FEMEIA O ECUAȚIE DE GRADUL II?

două mii de ani, de la Pitagora citire, se caută cu înverșunare relații numerice, proporții și simetrii ale trupului femeii (mai ales). Și natura și arta își găsesc structuri comune sub aceeași cupolă generoasă a matematicii. Obiectivitatea și rigoarea acesteia guvernează viața și marii artiști au ținut întotdeauna cont de acest adevăr.

Primul sculptor grec care a redat mișcarea corpului uman, Policlet, a promovat în operele sale următoarele proporții : față de lungimea corpului, capul este 1/8, palma este 1/10, laba piciorului este 1/6 etc. Influența teoriei despre numere a lui Pitagora va domina peste secole ,ceea ce am putea denumi fără ezitare muzicalitatea trupului omenesc. Așa cum geniul pitagoreic a împărțit o coardă în anumite diviziuni pentru a obține sunetele gamei (nota do fiind întreaga coardă), tot astfel trupul femeii ideale îl putem regăsi într-o simplă dar celebră ecuație de gradul doi : $x^2 = x + 1$. Rădăcina pozitivă a acesteia este înțeleptul **număr de aur**, denumit în Renaștere și **proporția divină**.

Vom nota numărul de aur cu **F** ; valoarea lui, în trei zecimale, este 1,618. **Cum ar arăta corpul femeii de aur ?** Simplu, așa cum dictează **F**. Baza calculului este distanța de la sprîncene pînă la baza nasului. O măsură comună a acesteia este 6 cm (poate fi măsurată pentru fiecare caz în parte). Conform convenției ideale, celelalte dimensiuni ale femeii ar trebui să fie :

— înălțimea totală a trupului = $6 \times F^7$, adică $6 \times 29{,}03 = 174{,}2$ cm ;
— de la vîrful capului la subsuoară = $6 \times F^4$, adică $6 \times 6{,}85 = 41{,}1$ cm ;
— de la ombilic la talpa picioarelor = $6 \times F^4 + 6 \times F^5$, adică 107,66 cm ;
— de la mijlocul pulpelor pînă la tălpi = $6 \times F^5$, adică 66,54 cm.

Formulele folosesc deci anumite puteri ale lui F, înmulțite cu distanța etalon a fiecărei femei, menționată mai sus. Dacă ați calculat corect, raportul dintre înălțimea totală și înălțimea la care se află ombilicul trebuie să fie egal cu F. Dar lucrurile nu se opresc aici. Raportul dintre două falange alăturate trebuie să fie egal tot cu F. O verificare supremă a proporționalității trupului dv. este încadrarea capului și membrelor într-un pentagon stelat regulat, înscris într-un cerc. Procedînd în acest fel, nici un juriu nu mai poate greși la alegerea de Miss.

Dar numărul de aur face o legătură armonioasă între om și restul viului din natură. El este înrudit matematic cu faimosul șir al lui Fibonacci (descoperit în 1202), care exprimă creșterea biologică a unei familii de iepuri. Privind către lumea vegetală, specialiștii au descoperit că același număr de aur guvernează așezarea optimă a ramurilor unui arbore, astfel încît expunerea la lumină să fie maximă și uniformă. Totodată, același pentagon stelat regulat în care se destinde trupul uman este format și de cele cinci petale (sau zece) ale celor mai multe flori. Chiar modul în care sînt dispuse frunzele (în spirală) pe tulpină — la măr, stejar, tei, ulm etc. — este legat de șirul lui Fibonacci. Sînt acestea simple coincidențe ? Există un proiect al lumii vii ?

Am lăsat la o parte îmixtiunea numărului de aur în pictură, sculptură, arhitectură și chiar poezie și proză. Despre asta s-au scris biblioteci întregi. Dar cu trupul femeii — asemănat de Vitruviu cu o coloană dorică — nici matematica nu se joacă. Dimpotrivă.

PAUL IOAN

Dialogurile Laurei

Curierul nostru poștal ne aduce zilnic un potop de scrisori din partea dumneavoastră, stimați cititori. Unora le răspundem prin chiar articolele și informațiile pe care le publicăm, altora le oferim găzduire în spațiul destinat rubricii noastre „Magazin vă răspunde". Însă mai sînt și unele epistole la care, după cum veți vedea, în această nouă rubrică a revistei, nu „țin" nici un articol și nici un răspuns expediat într-un colț de pagină... Tocmai pentru acest gen de misive am solicitat sprijinul colaboratoarei noastre, LAURA COSMIN.

REDACȚIA

■ A spune că **toți sîntem singuri** este de foarte multă vreme o banalitate. Însă, banală sau nu, singurătatea fiecăruia, mai credincioasă decît oricare altă stare de suflet, ne însoțește întreaga viață. Stare de suflet ori stare de existență, o simțim cum ne dă tîrcoale mereu... Uneori răbufnește pustiitor, dintr-o dată, oricît am fi ignorat-o nepăsători pînă atunci, inconvoindu-ne gîndurile sub apăsarea ei rece, impersonală și fără de margini... Cu atît mai rece, cu cît, vacarmul strident al vieții de zi cu zi subliniază contrastul. Ea nu-și alege victimele : tineri sau maturi, femei sau bărbați... Totul e să știm dacă și cînd trebuie să ne împotrivim ori să o acceptăm. Pentru că, totuși, uneori mai avem nevole și de singurătate ! Chiar dacă...

■ **O. T., București :** „(...) Cred că a sosit clipa cînd **trebuie** să fiu sincer, dureros de sincer cu mine însumi. Fiindcă altceva tot nu-mi mai rămîne de făcut. Copiii, am un băiat și o fată, s-au așezat pe la casele lor. Mi-au dăruit și nepoți și, la prima vedere, toți îmi pot spune că sînt un tată fericit care a devenit și bunic. Ce mai vrei, ce mai aștepți, ce mai ceri ? ! Ți-ai împlinit viața, gata ! Dar la 57 de ani poate cineva să zică cu inima ușoară „gata, asta-i totul" ?

S-au împlinit anul acesta patru ani de cînd sînt singur, soția prăpădindu-se de o crudă maladie. În toți acești ani am căutat să mă împotrivesc disperării și inutilității vieții. Am muncit pe brînci, dar cînd eram singur, între cei patru pereți ai casei, pustiul mă copleșea. Într-adevăr, „asta-i tot, gata" ? Știu că nu aveți cum să mă ajutați, dar, scriindu-vă, mă simt mai bine. Am lansat prin această scrisoare doar un simplu S.O.S. la care nu știu **cine, cînd** și **dacă** îmi va răspunde. Îmi cer **scuze** pentru timpul răpit. Asta-i tot !"

■ Dragă O. T. (ai să mă ierți că nu-ți scriu întregul nume, nu-i așa ?), iată că mesajul expediat de pe insula ta îndepărtată a ajuns cu bine. Și am să-ți spun, întîi de toate, că m-a impresionat sinceritatea și sensibilitatea gîndurilor pe care ni le-ai destăinuit. Mi-aduc aminte că acum cîțiva ani, o bună cunoștință a trecut printr-o dramatică încercare asemănătoare în multe privințe cu cea pe care o trăiești. Dar, după compătimirile de rigoare ale celor din preajmă, după o oarecare perioadă în care s-a mulțumit să se compătimească singură, s-a hotărît într-o bună zi să ia taurul de coarne. Pentru că și-a zis că-i prea simplu să creadă că „asta-i tot" — așa cum, de altfel, ai intuit. E în firea noastră să ne oferim scuze și motivații în orice împrejurare, oricît de nefavorabilă ne-ar fi aceasta, pentru simplul motiv că e mai ușor — și mai plăcut, desigur — să dăm vina afară din casa noastră ! Pe scurt, și-a refăcut viața... Vei spune că e o soluție gen „agenție matrimonială" sau că e un „caz fericit". Totul e să îndrăznești, să crezi cu putere în tine și, lăsînd la o parte reținerile, să meditezi curajos la ideea căutării unui nou partener de viață. Ce-i drept, recunosc, pare ușor de zis și mai greu de făcut dar, crede-mă, sînt sigură că vei afla acel om potrivit firii și vîrstei, care să prețuiască acele însușiri care fac farmecul personalității tale. Merită să încerci. Cu atît mai mult cu cît niciodată nu avem dreptul să abdicăm de la datoria de a crede, de a spera, de a visa că încă n-am trăit ce-i mai frumos în viață !

Mai scrie-mi, iar tuturor celor care așteaptă răspuns — răbdare !

Pe data viitoare,

LAURA

Și-n 1991 astrele vor fi cu noi

Săgetător : plasează un măr domnesc pe creștetul tatălui iubitei tale și imită-l pe Wilhelm Tell. Te așteaptă un infernal succes matrimonial.

Capricorn : cornul din frunte va fi cel al abundenței. Lansează-te în afaceri fără ezitări și fără scrupule (ce-s alea ? !)

Vărsător : va fi un an secetos, dar tu știi să-ți bei și lacrimile.

Pești : nu mai lua în seamă gratiile acvariului. Ai grijă să ți se schimbe apa cît mai des !

PREZICERI CU ZÎMBETUL PE BUZE

Berbec : neapărat privatizează-ți pășunea ! Sub rădăcina oricărui fir de iarbă poate musti petrolul (norocul) tău.

Taur : mituiește toreadorul, sîntem sătui de vărsări de sînge.

Gemeni : îndrăgostiți-vă de aceeași studentă, doar așa veți face față amîndoi, fără ca ea să simtă.

Rac : nu mai face opinie separată față de ceilalți crustacei !

Leu : dacă te uiți în oglindă și vezi dolar, totu' e spre bine.

Fecioara : sus fruntea ! Spre surprinderea generală, 1991 va fi anul castității.

Balanța : Să fim serioși ! Gravitația nu iubește la fel ambele talere. În 1991 îl va prefera pe celălalt.

Scorpion : otrava va migra de la coadă către suflet, iar din suflet spre ceilalți. Fii cît mai zgîrcit !

PAUL IOAN

UMOR

Copilul se plînge zilnic tatălui că la școală este persecutat de profesor. Furios, tatăl merge să afle ce se întîmplă cu odrasla.

— De ce îmi persecutați copilul ? este întrebarea adresată profesorului, în loc de bună ziua.

— Veți afla imediat motivul „persecutiei", răspunde profesorul, care se adresează elevului în cauză :

— Cît fac 5 ori 9 ?

— Tată, vezi ? Iar începe !

— Regret, dar nu pot să pun diagnosticul maladiei dumneavoastră. Cred că de vină este alcoolul, spune medicul pacientului.

— Nu vă faceți probleme, domnule doctor. O să vin cînd vă treziți !

— Nevastă-mea îmi cere în fiecare zi cîte o rochie — se lamentează un proaspăt căsătorit vechiului său prieten.

— Și i-o cumperi ?

— Da de unde ? Tocmai de aceea mi-o cere zilnic...

Caricaturi de Viorel Sandu

GUINNESS BOOK

ÎN IMAGINI

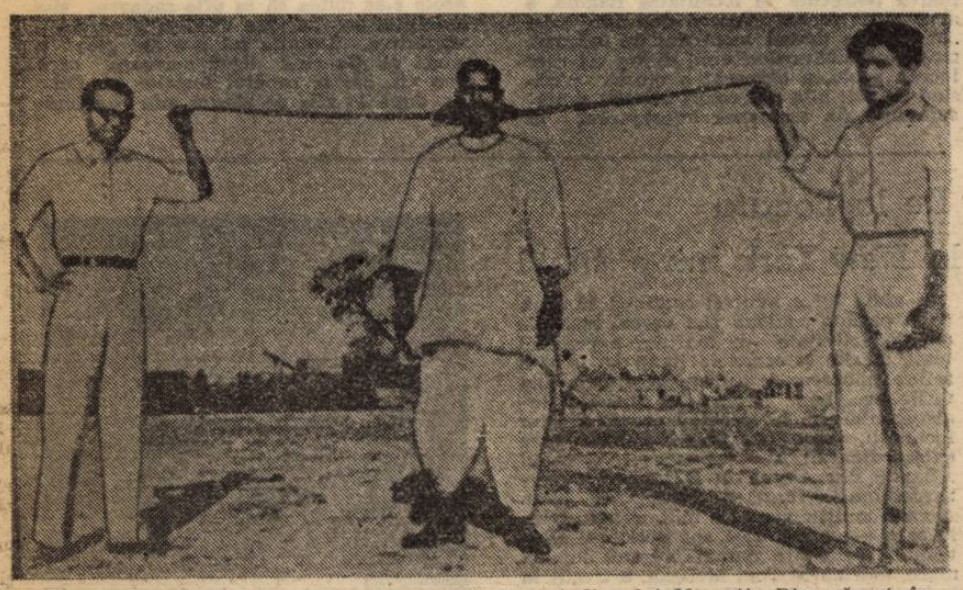

Cea mai lungă mustață din lume a aparținut indianului Masurija Din, născut în 1908. Între 1949 și 1962 podoaba lui facială a crescut pînă a atins lungimea totală de 2,59 metri. Cine mai încearcă ?

Domnul Simon Argevitch, din Oakland, California, poate imita cîntecul păsărilor, poate conversa în timp ce fumează simultan 17 țigări de foi. Se presupune că are tot doi plămîni, ca și noi.

Cel mai faimos cuplu de pitici este cel din imagine, alcătuit din Charles Sherwood Stratton și Lavinia Warren. Ei s-au căsătorit la 10 februarie 1863, pe cînd el avea 25 de ani (fotografie de la nuntă). Mirele măsura 100,16 centimetri iar mireasa 80,32 cm. Sute de persoane i-au însoțit la nunta religioasă desfășurată la New York City. Felicitările le-au primit așezați pe un pian și se spune că tortul miresei a cîntărit mai mult decît ei doi la un loc. Au fost primiți de președintele Lincoln. Mariajul lor a durat 20 de ani, el murind de apoplexie la 45 de ani.

Domnișoara Percy Pearl Washington a fost cea mai grea femeie din lume : 363 kg. A trăit 46 de ani.

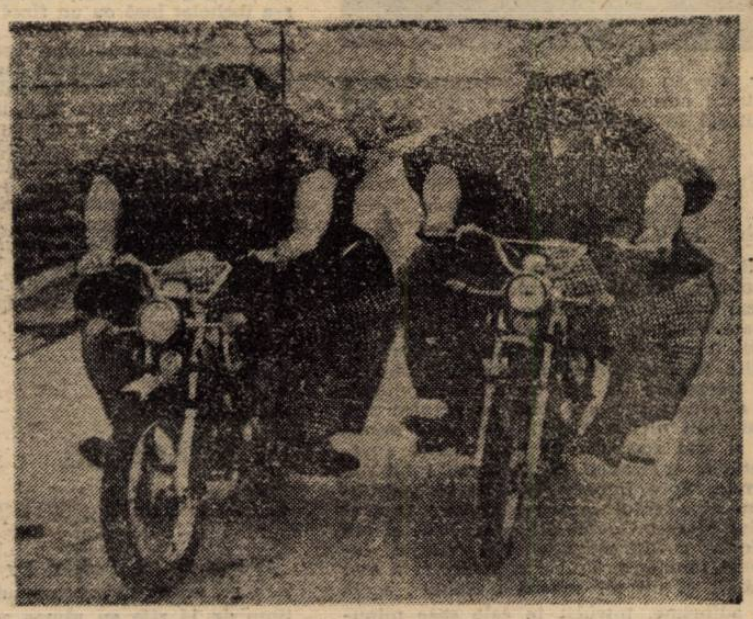

Gemenii Benny și Billy McCrary se deplasează mai lesne pe motorete. Ei cîntăresc în total 680 kg. Au fost normali la naștere.

HOROSCOP

Poate că nimic nu este mai edificator ca puterea exemplului. Fiecare dintre noi este o personalitate, mai mult sau mai puțin publică, mai mult sau mai puțin conturată. Dar cînd pe aceeași panoplie, grupînd somități ale universalității omului, nume ilustre dau strălucire tuturor zodiilor de tip european, este evident că aveți șansa să vă comparați direct cu autenticitatea confesiunilor astrologice. Iată un interesant subiect de meditație.

PAUL IOAN

Zodia	Muzică	Literatură	Știință	Potentați	Sportivi	Actori	Muzică ușoară
SĂGETĂTOR 23.11—21.12	L. van Beethoven n. 16.12	Samuel Butler n. 4.12	George Porter Nobel Chimie 1967 n. 6.12	Henric IV n. 14.12	Iolanda Balaș n. 12.12	Liz Taylor n. 27.11	Tina Turner n. 26.11
CAPRICORN 22.12—20.01	Pablo Casals n. 29.12	Rudyard Kipling n. 30.12	Isaac newton n. 25.12	Mao Ze Dung n. 26.12	Cassius Clay n. 17.01	Victor Borge n. 3.01	Elvis Presley n. 8.01
VĂRSĂTOR 21.01—18.02	W.A. Mozart n. 27.01	James Joyce n. 2.02	Abdus Salam Nobel fizică 1979 n. 29.01	Ronald Reagan n. 6.02	Ivan Lendl n. 9.02	Ștefan Iordache n. 2.02	Frank Sinatra n. 26.01
PEȘTI 19.02—20.03	Antonio Vivaldi n. 4.03	Victor Hugo n. 26.02	Albert Einstein n. 14.03	Mihail Gorbaciov n. 3.03	Bobby Fischer n. 9.03	Michele Morgan n. 18.03	George Harrison n. 25.02
BERBEC 21.03—20.04	J.S. Bach n. 21.03	Samuel Beckett n. 3.04	Nikolai Semionov Nobel chimie 1956 n. 15.04	Helmut Kohl n. 3.04	Garry Kasparov n. 13.04	Marlon Brando n. 3.04	Ian Aderson n. 10.04
TAUR 21.04—21.05	Johannes Brahms n. 7.05	W. Shakespeare n. 23.04	Alfred Kastler Nobel fizică 1966 n. 3.05	Elisabeth II n. 21.04	Ion Țiriac n. 9.05	Henry Fonda n. 16.05	Stevie Wonder n. 13.05
GEMENI 22.05—21.06	Richard Wagner n. 22.05	Thomas Mann n. 6.06	Blaise Pascal n. 19.06	Petru Cel Mare n. 9.06	Eddy Merckx n. 17.06	Lawrence Olivier n. 22.05	Paul McCartney n. 18.06
RAC 22.06—22.07	Gustav Mahler n. 7.07	G.B. Shaw n. 26.06	A.M. Prohorov Nobel fizică 1964 n. 11.07	Iulius Caesar n. 12.07	Ilie Năstase n. 19.07	Olivia de Havilland n. 1.07	Cat Stevens n. 1.07
LEU 23.07—23.08	George Enescu n. 19.08	J. Galsworthy n. 14.08	Ralph Bunche Nobel pace 1956 n. 7.08	Napoleon Bonaparte n. 15.08	Ken Norton n. 6.08	Louis des Funes n. 31.07	Mick Jagger n. 26.07
FECIOARA 24.08—23.09	Leonard Bernstein n. 28.08	J.W. Goethe n. 28.08	A.S. Gyorgyi Nobel medicină 1937 n. 9.09	Ludovic XIV n. 5.09	Edwin Moses n. 31.08	Greta Garbo n. 18.09	Michael Jackson n. 29.08
BALANȚA 24.09—23.10	G. Verdi n. 10.10	OscarWilde n. 16.10	Henri Bergson n. 18.10	Alexandru Macedon n. 6.10	Pelé n. 23.10	Catherine Deneuve n. 22.10	John Lennon n. 9.10
SCORPION 24.10—22.11	Nicolo Paganini n. 27.10	Albert Camus n. 7.11	Karl Ziegler Nobel chimie 1963 n. 26.10	Charles de Gaulle n. 22.11	Nadia Comăneci n. 12.11	Alain Delon n. 8.11	Bob Dylan n. 29.10

Nr. 1 (1 733) din 5 ianuarie 1991

întîmplări adevărate

Pe frontul... broderiei

Sînt soldați, dar... femei. Și fiecare în timpul liber, se ocupă de cu totul altceva. Fotografia a fost făcută în... Arabia Saudită în zona care adăpostește trupe americane și ne prezintă două cadre medicale, care în timpul unei pauze (chiar după exerciții militare), preferă să folosească timpul liber executînd broderii. Întrebate în legătură cu preocuparea

lor, ele au declarat că acest mod de a petrece perioada de repaus este cea mai indicată în împrejurările respective...

Un record de invidiat

Îl cheamă Umberto Pelizzari, este pompier, are 25 de ani și locuiește în localitatea Busto Arizio (Italia). El se poate lăuda cu realizarea unui record insolit (de altfel superior tuturor celor stabilite în alte colțuri ale lumii) : fără să se folosească de nici un aparat ajutător, el a rămas sub apă fără să respire nici mai mult nici mai puțin de șase minute și trei secunde, o performanță apreciată de specialiști ca ieșită cu totul din comun. Spre informarea dvs, să menționăm că vechiul record aparținea francezului Marcel Goase, din anul 1989, și era inferior cu 13 secunde ! Cu prilejul acestei tentative, Umberto Pelizzari a mai stabilit și un alt record mondial : acela de adîncime, întrucît în cele șase minute și trei secunde, el a coborît la o adîncime de 65 de metri, depășindu-l în a-

ceastă privință pe cubanezul Jose Ferreira. Răspunzînd unor întrebări ale unor ziariști, noul campion a declarat că dorește în anul 1991 să stabilească un nou record mondial, mai precis să atingă limita extraordinară de șapte minute sub apă fără să respire...

Final tragic

Tînărul iluzionist și magician american James Burrus avea un mare vis : acela de a-l egala cel puțin pe vestitul magician Houdini, ale cărui experiențe strălucitoare au stîrnit admirația oamenilor cu mulți ani în urmă. Marea lui tentativă s-a încheiat însă cu un final tragic. El s-a lăsat închis într-un bazin avînd mîinile în cătușe, bazinul fiind acoperit cu pămînt și blocuri de ciment care, la momentul potrivit, urmau să fie înlăturate. Bazinul s-a transformat însă într-un mormînt fiindcă după perioada de așteptare avea să se constate că magicianul încetase din viață neputînd măcar să-și desprindă cătușele. Tragedia s-a petrecut în localitatea Fresno-California. Încasările care s-au făcut urmau să fie donate unei asociații care ajuta persoanele drogate. Merită menționat faptul că Burrus nu se afla la prima încercare de acest fel și că acest „număr" întocmise aprecieri elogioase.

Incredibil: își datorează viața unei... muște

Doi filipinezi, Pedrito Dy și Lea Paceters, au reușit să supraviețuiască după ce timp de 14 zile au rămas sub dărămăturile provocate cu prilejul celui mai recent cutremur petrecut în Filipine. Întîmplarea petrecută în localitatea Baguio, a avut acest fericit episod datorită unei ...muște. În timpul lucrărilor de îndepărtare a dărămăturilor, unul dintre cei care lucrau acolo, a observat o muscă părăsind un colț plin de resturi diferite și presupunînd (în asemenea împrejurări) că acolo s-ar putea să se afle cadavre, și-a îndreptat atenția spre dislocarea porțiunii respective. Intuiția lui n-a dat greș : a reușit să găsească două persoane care erau vii, dar la capătul forțelor lor fizice, după 14 zile de zăcere sub dărămături...

De la Londra la New York într-o sticlă

În viața lui a avut și continuă să aibă două pasiuni : marea și... berea. În 30 de ani de activitate de marinar a colindat toate mările și oceanele lumii și nu și-a refuzat plăcerea de a degusta și toate sorturile de... bere. Deci, două „lichide" indispensabile în viața lui. Datorită acestor înclinații, acum un an i-a venit o idee extraordinară : să traverseze Oceanul Atlantic din Anglia în S.U.A. cu o ambarcațiune în formă de... sticlă de bere. A găsit mulți amici și o unitate industrială care s-a oferit să-l sponsorizeze. „Bătrînul" (deși are numai 46 ani) lup de mare, marinarul Tom McLean, a trecut la îndeplinirea planului său extravagant. Deși mulți din specialiștii consultați au fost foarte rezervați în privința planului, s-au aflat și mulți alți susținători. Printre aceștia un armator, John O'Connell și, bine înțeles o fabrică de... bere dispusă să completeze eforturile sale materiale și cele realizate prin subscripții publice, cu condiția să menționeze aportul lor și să se aprovizioneze pentru drum cu... berea lor. Elaborarea planului tehnic de construcție nu a fost deloc facilă. Dimpotrivă a pretins constructorilor un mare efort de elaborare (n-au lipsit și unele eșecuri la diferite probe), dar, în final,după un an de pe șantierul lui John O'Connell, a fost lansat la apă vasul-sticlă de bere „Typhoo", lung de 15 metri și cîntărind șapte tone. Inutil de precizat amănuntul că vasul dispune de instalații moderne și de un

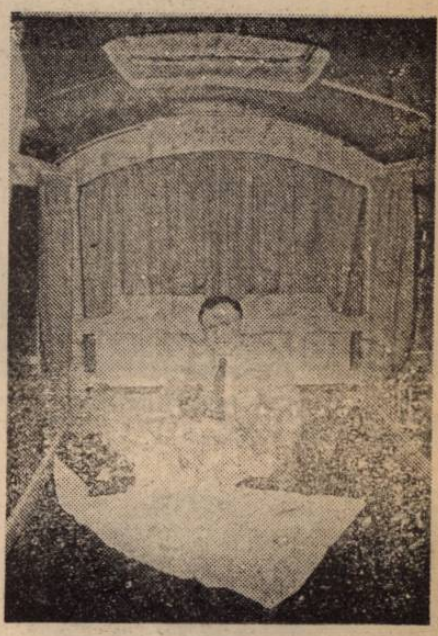

grad superior de confort. Tom McLean apreciază că va izbuti în acțiunea lui de traversare a Oceanului Atlantic prevăzînd circa șase săptămîni de navigație. (Gh. Bussu).

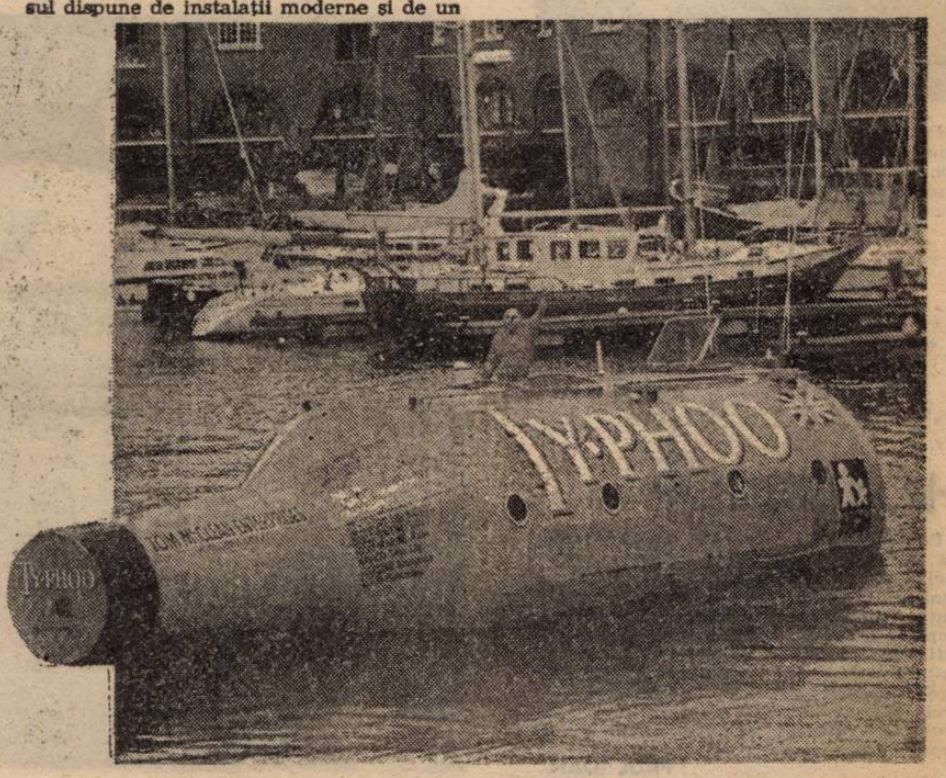

PROGRAM TV

LUNI, 7 ianuarie 1991. Programul 1 : 13,50 Horoscopul zilei, 14,00 Actualități 14,10 Video-satelit, 15,10 Copiii noștri — viitori muzicieni, 15,40 Avanpremiera săptămînală TV, 16,00 Emisiunea în limba maghiară, 18,00 Campionatul mondial de natație, 19,00 Tezaur, 19,40 Desene animate, 20,00 Actualități, 21,00 Cronica parlamentului, 21,15 Teatru TV. Gîlceava zeilor de Radu Stanca, 23,15 Repriza a treia, 23,55 Actualități, 0,00 Patrimoniu 0,20 Music-box. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate, 16,20 Interferențe, 17,00 Veniți cu noi pe programul doi... la Opera Română ! (I), 18,00 Actualități, 18,10 Veniți cu noi pe programul doi... la Opera Română ! (II), 20,00 Video-satelit, 21,00 Studioul de literatură, 22,00 Actualități, 22,10 De-ale pieței în economia Capitalei, 22,30 Video-satelit.

MARȚI, 8 ianuarie 1991. Programul 1 : 9,00 Video-satelit, 10,00 Actualități, 10,10 Horoscopul zilei, 10,20 Avanpremieră, 10,30 Interferențe, 11,10 Vîrsta a treia (reluare), 11,35 Caleidoscop cetățenesc, 12,00 Ora de muzică, 13,00 Studioul de literatură (reluare), 14,00 Actualități, 14,10 Medicina pentru toți, 14,30 Casa și grădina, 14,50 Preuniversitaria, 15,30 Teleșcoală, 16,00 Muzica pentru toți, 16,20 Convietuiri, 16,50 Noi și calculatorul, 17,05 Melodii populare, 17,30 Ferestre spre lume, 18,00 Campionatul mondial de natație, 19,00 Puncte de vedere, 19,40 Desene animate, 20,00 Actualități, 21,00 Cronica parlamentului, 21,15 Telecinemateca. Șoimul maltez, 23,00 Actualități, 23,10 Salut, prieteni ! Programul 2 : 16,00 Desene animate, 16,20 Preuniversitaria (reluare), 17,00 Studioul muzicii de cameră, 17,40 Medicina pentru toți (reluare), 18,00 Actualități, 18,10 Film artistic Măritișul, 19,50 Avanpremiera, 20,00 Caleidoscop cetățenesc, 20,25 Pagini simfonice românești, 21,00 Lumea sportului, 21,30 Club SF, 22,00 Actualități. 22,10 Dialog despre știință, 22,30 Video-satelit.

MIERCURI, 9 ianuarie 1991. Programul 1 : 9,00 Video-satelit, 10,00 Actualități, 10,15 Horoscopul zilei, 10,25 Avanpremieră, 10,35 Oameni de lîngă noi, 11,15 Film serial (reluare) Verdi. Episodul 14, 12,00 Ora de muzică, 13,00 Jazz-magazin, 14,00 Actualități, 14,10 Documentar științific, 14,40 Preuniversitaria, 15,20 Teleșcoală, 15,50 Tragerea prono-expres, 16,00 Muzica pentru toți, 16,15 Forum, 16,40 Studioul „E", 17,15 Reflector, 17,45 Recital Liliana Dumitrache, 18,00 Campionatul mondial de natație, 19,00 Puncte de vedere, 17,40 Desene animate, 20,00 Actualități, 21,00 Cronica parlamentului, 21,15 Roman-foileton, 22,05 Mai aveți o întrebare ?, 22,50 Dosarele istoriei, 23,15 Gong, 23,55 Actualități, 0,00 Pro musica. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate, 16,20 Preuniversitaria (reluare), 17,00 Vîrstele peliculei, 18,00 Actualități, 18,10 Teatru TV. Rivalii de R.B. Sheridan, 19,55 Magazin auto-moto, 20,20 O muzică, o țară, 20,45 Confluențe, 21,35 Tribuna non-conformiștilor, 21,55 Actualități, 22,05 Video-satelit.

JOI, 10 ianuarie 1991. Programul 1 : 9,00 Video-satelit, 10,00 Actualități, 10,10 Horoscopul zilei, 10,20 Confluențe. Nichita Stănescu, 11,10 Roman-foileton (reluare), 12,00 Ora de muzică, 13,00 Avanpremiera, 13,10 Arte vizuale (reluare), 14,00 Actualități, 14,10 Audio-vizual studio, 14,30 Mondo-musica, 15,00 Muzica pentru toți, 15,20 S.O.S. natura ! 15,50 Trurli, Trurli, 16,10 În obiectiv : societatea, 17,10 Piața și banii dvs., 17,35 Tele-discul muzicii populare, 18,00 Campionatul mondial de natație, 19,00 Puncte de vedere, 19,40 Desene animate, 20,00 Actualități, 21,00 Cronica parlamentului, 21,15 Film serial. Linda : Roșu carmin, 22,20 Concerte pentru două viori și orchestră de Antonio Vivaldi, 22,50 Televiziunea vă ascultă ! 23,20 Cultura în lume, 23,50 Actualități, 0,00 Serenada. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate, 16,20 Preuniversitaria (reluare), 17,00 Arhive folclorice, 17,20 Oameni de lîngă noi, 18,00 Actualități, 18,10 Film serial, 18,55 Avanpremiera, 19,00 Concertul Orchestrei Naționale Radio, 21,30 Convietuiri, 22,00 Actualități, 22,10 Dialog cu edilii Capitalei, 22,30 Video-satelit.

VINERI, 11 ianuarie 1991. Programul 1 : 9,00 Video-satelit, 10,00 Actualități, 10,10 Horoscopul zilei, 10,20 Avanpremiera, 10,30 Orașe și civilizații (reluare), 11,15 Film serial (reluare) Carol cel Mare. Episodul 2, 12,00 Ora de muzică, 13,00 Actualități, 13,10 Hobby-club, 13,40 Preuniversitaria, 14,20 Limba noastră. Despre argou... „pă bune", 14,50 Muzica pentru toți, 15,10 Tragerea Loto, 15,20 Studioul șlagărelor, 15,35 Economia încotro ?, 16,00 Emisiunea în limba germană, 18,00 Campionatul mondial de natație. Înregistrare de la Perth (Australia), 19,00 Puncte de vedere, 19,40 Desene animate, 20,00 Actualități, 21,00 Roman-foileton Melba. Ultimul episod, 21,50 În fața națiunii. Dialog cu Președintele României, 22,30 Simpozion, 23,15 Gaudeamus, 0,00 Actualități, 0,05 Jazz-Fan, 1,05 Teletop. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate, 16,20 Preuniversitaria (reluare), 17,00 Armonii corale, 17,20 Ecranul, 18,00 Actualități, 18,10 Film serial, 19,00 Concert simfonic, 21,30 Orașe și civilizații, 22,00 Actualități, 22,10 Cercetarea științifică agricolă, 22,30 Video-satelit.

SÎMBĂTĂ, 12 ianuarie 1991. Programul 1 : 8,00 Micul dejun TV, 9,00 Pro patria, 10,00 Actualități, 10,10 Rubrici din emisiunile în limbile maghiară și germană, 11,10 Roman-foileton (reluare), 12,00 Ora de muzică, 13,00 Actualități, 13,10 Istoria religiilor, 13,50 Tele-club, 17,00 Feriți-vă de măgăruș ! 18,00 Campionatul mondial de natație, 19,00 Melodii îndrăgite, 19,15 Teleenciclopedia, 20,00 Actualități, 20,40 Viața parlamentară, 21,05 Film artistic Ultima frontieră, 22,45 Mapamond, 23,15 Invitație la varietăți, 0,05 Actualități, 0,10 Film serial, 1,00 Video-discoteca. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate, 16,20 Film artistic. Pregătit pentru a ucide, 17,55 Avanpremiera, 18,00 Actualități, 18,10 Muzică pentru părinți, 18,30 Opera în capodopere „Dama de Pică" de P.I. Ceaikovski, 20,10 Seară de balet, 21,00 Campionii, 21,30 Religie și societate, 22,00 Actualități, 22,10 Video-satelit.

DUMINICĂ, 13 ianuarie 1991. Programul 1 : 8,00 Micul dejun TV, 9,00 Universul copiilor, 10,00 Actualități, 10,10 Film serial pentru copii, 10,35 Lumină din lumină, 11,30 Viața satului. S.O.S. zootehnia ! 12,30 Hora satului, 13,00 Actualități, 13,10 Video-magazin, 15,45 Drumul mătăsii (I), 16,25 7x7, 16,55 Film serial Caracatița. Episodul 3, 18,00 Campionatul mondial de natație, 19,00 Convorbiri de duminică, 19,40 Desene animate, 20,00 Actualități, 20,40 Atlas, 21,00 Film artistic, 22,40 Maeștrii : Nikolai Ghiaurov, 23,40 Actualități, 23,50 Show-ul de duminică. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate, 16,20 Vîrsta a treia, 16,45 Muzica amintirilor. 17,00 În obiectiv : societatea, 18,00 Actualități, 18,10 Arte vizuale, 19,00 Serată muzicală TV, 22,00 Actualități, 22,10 Video-satelit.

(După PANORAMIC RADIO-TV)

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

verificați-vă cunoștințele

LAMPA LUI ALADIN (II)

1. În ce a constat contribuția inventatorului american Thomas Alva Edison (1847—1931) la dezvoltarea iluminării electricității cu lămpi cu incandescență ?
2. Cine și cînd a realizat lămpile electrice cu incandescență, cu filament de wolfram, așa cum sînt cele de azi ?
3. Care au fost promotorii iluminării electrice prin descărcări electrice în gaze rarefiate sau în vapori de mercur ?
4. Ce sînt lămpile electrice fluorescente ?
5. Ce avantaje prezintă iluminarea electrică cu lămpi fluorescente, comparativ cu lămpile cu filament ?

Ing. LIVIU MACOVEANU

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL 50 (1 730)

1. În secolul 19, în ordinea apariției, s-au realizat sistemele de iluminare electrică cu arc electric, cu filament incandescent și cu descărcările electrice în gaze rarefiate, sau sub presiune, și în vapori metalici.

2. Realizarea diverselor sisteme de iluminare electrică a apărut tocmai în secolul 19, fiind condiționată de existența generatoarelor de energie electrică, inventate și ele de-abia atunci.

3. Primele experiențe realizate în scopul obținerii unei iluminări electrice, prin descărcări electrice sub forma de arc electric, se datoresc chimistului și fizicianului englez, Sir Humphry Davy (1778—1829), în laboratorul căruia a lucrat și Michael Faraday. Experiențele au fost efectuate între 1808—1813, folosindu-se doi electrozi de cărbune conductiv electric, sub forma de vergele, arcul electric producîndu-se între vîrfurile acestora, care erau alimentate dintr-o sursă electrică alcătuită din 2 000 pile electrice, legate în serie.

4. Ofițerul inginer rus Pavel Nikolaevici Iablocikov (1847—1894) a realizat în 1877 un dispozitiv foarte simplu și ingenios de iluminare cu arc electric, constînd din doi electrozi de cărbune conductiv electric, sub formă de vergele, dispuși paralel și la mică distanță unul de altul, arcul electric producîndu-se între ei, începînd de la partea superioară și continuînd în jos, pînă la totala consumare a cărbunilor. Cu astfel de lămpi s-a iluminat în 1877 o stradă principală din Paris, iar în 1878, cheiurile Tamisei, la Londra. Lampa lui Iablocikov s-a răspîndit apoi în multe țări din lume, în diverse orașe, precum Paris, Madrid, Napoli etc.

5. Promotorii iluminării electrice cu lămpi cu filament incandescent au fost belgienii Jobart și de Changy (în 1838), englezii Grove (în 1840) și Frederik de Moleyns (în 1841), fizicianul și chimistul german Walther Hermann Nernst (1864—1941) profesor la Universitățile din Göttingen și Berlin, laureat al Premiului Nobel pentru chimie în 1920, fizicianul rus Alexandr Nikolaevici Lodighin (1847—1923), (în 1873), cînd avea vîrsta de 26 ani și alții. În 1873, pe una din străzile mărginașe ale orașului Petersburg (azi Leningrad), s-au folosit două lămpi electrice realizate de Lodighin, înlocuind două felinare cu petrol lampant. Acest sistem de iluminare a întîrziat foarte mult din cauza concurenței cu lămpile cu arc electric ale lui Iablocikov, care se răspîndiseră foarte mult în lume.

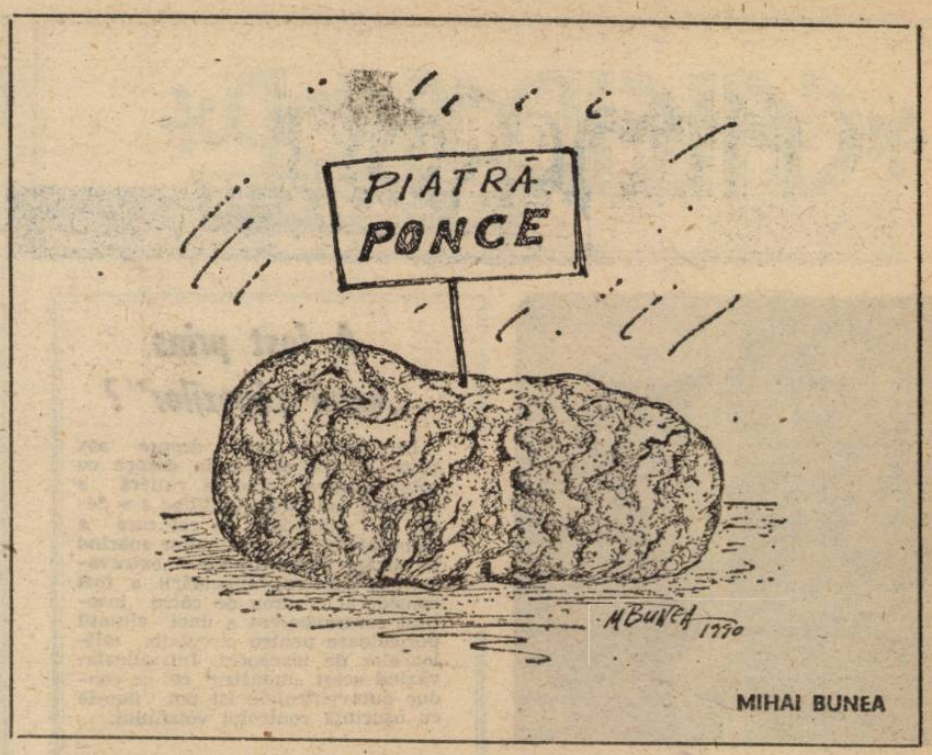

MIHAI BUNEA

test

RECONSTITUIRE

Cu ajutorul celor opt piese trebuie acoperit exact pătratul de sus. Ca amănunt ajutător, vă menționăm că desenul nr. 1 urmează să fie situat în partea de sus, stînga.

(Soluția în numărul viitor)

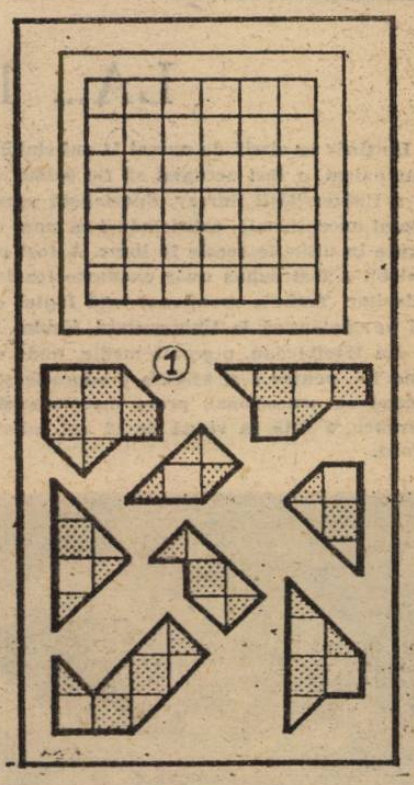

DEZLEGAREA TESTELOR APĂRUTE ÎN NUMĂRUL TRECUT

DIN FAȚĂ ȘI DIN SPATE

A cu 2, B cu 4 și C cu 1.

FIECARE LA LOCUL SĂU !

A cu 4, B—6, C—7, D—5, E—1, F—8, G—2, H—3.

IN CE ORDINE ?

4, 1, 2, 3.

SPORT UNIVERS

Kasparov, invincibil

S-a încheiat show-ul șahistic de la Lyon care i-a opus pe cei mai buni jucători ai lumii, Garri Kasparov și Anatoli Karpov. Cînd scriu aceste rînduri scorul este 12—10 în favoarea lui Kasparov, dar, indiferent de rezultatul ultimelor două partide, titlul de campion mondial rămîne în posesia deținătorului, cu alte cuvinte, Kasparov își păstrează coroana, Karpov rămînînd cu mulțumirea sufletească de a i se fi opus, încă o dată, chiar dacă fără rezultat, și de a dovedi că este singurul jucător din lume care îi poate face față lui Kasparov. Să vedem ce o să mai aducă anii ce vin.

Rege la categoria „regină"

Pentru că fotbalul, sportul-rege, este în vacanță, îl voi prezenta în cîteva rînduri pe **Wayne Rainey**, care la 29 de ani a devenit rege la categoria „regină", cum este numită în motociclism, categoria „500 cm³". Wayne Rainey a concurat în 1990 pentru al treilea an la această categorie, dar în acest an el a realizat, spun specialiștii, un „sezon perfect" : n-a căzut niciodată și a cîștigat 7 Grand Prix-uri, dobîndind pentru prima oară titlul de campion mondial. Încă de la începutul anului trecut el declarase : **„I want the world title real bad"** (Vreau mult de tot titlul mondial). Născut la 23 octombrie 1960, în California, la Norwalk, Rainey a debutat la clasa 250 cm³ ca lider al lui Marlboro Yamaha Team Agostini și a terminat pe locul opt campionatul. Anul următor semnează cu Honda și revine în campionatul „Superbike". Cîștigă titlul suprem în 1987. În anul următor intră în echipa Roberts, pilotînd o Yamaha de 500 cm³. La 28 de ani, californianul cîștigă primul său Grand Prix la Donington, în Marea Britanie. La sfîrșitul celui de-al treilea sezon, Rainey este în vîrful topurilor, asta atît datorită artei sale, cît și inovațiilor realizate de Roberts Team, care a echipat în 1988, pentru prima dată, o Yamaha cu frîne de carbon, iar în timpul sezonului 1989 a utilizat, în premieră, un sistem de înregistrare electronică. În fotografiile noastre, reproduse din revista „Le Sport" vi-l prezentăm pe campion. În primă fotografie, **Wayne Rainey** în compania lui **Kenny**

Roberts (cu șapcă). „Papa motocicletelor", triplu campion mondial la clasa 500 (1978, 1979 și 1980) el a devenit managerul lui Marlboro Team Roberts Yamaha. După trei ani de colaborare la această categorie, pilotul și managerul au obținut titlul suprem. În cea de-a doua fotografie, surprinsă la primul Grand Prix al sezonului 1990 (25 martie pe circuitul Suzuka, Japonia), Wayne Rainey cu numărul de concurs 2, se detașează de Lawson, coechipierul lui, și Schwantz. Arta sa de pilotaj a atins perfecțiunea, Rainey a devenit realmente „Magic", fiind comparat cu brazilianul Ayrton Senna.

GEORGE GUȘNARENCU

FULGI DE NEA

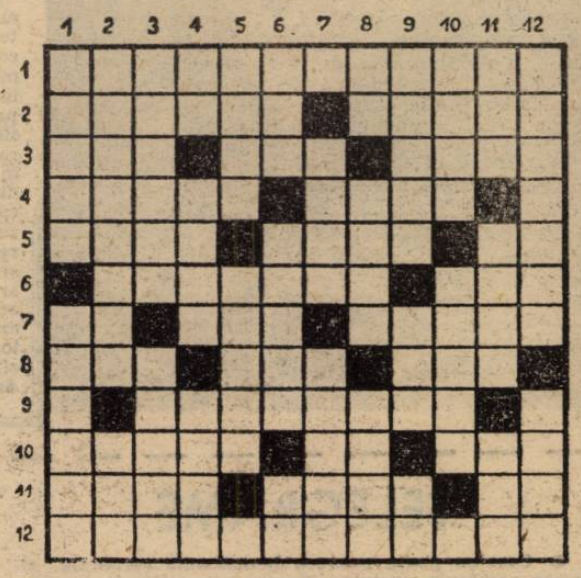

ORIZONTAL : 1) Regizor român (Adrian), semnatarul filmului : „Aripi de zăpadă". 2) Autorul piesei de teatru : „Veac de iarnă" (Corneliu) — În suită la Albă-ca-Zăpada. 3) „Ninge... pămîntul", poezie de Constanța Buzea — Parcare în centru ! — Generator de zăpadă (poet.). 4) Publicații științifice anule — „Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici" în creația fraților Grimm. 5) Timp de iarnă — Verbul zăpezii în soare — La intrare pe pîrtie ! 6) Prozatoare germană (Anna), căreia îi aparține nuvela : „Ninsoarea de la miazăzi" — Unitate de măsură pentru greutate în China. 7) Începe școala ! — Serie mijlocie ! — „Zăpezile de...", volum de versuri de Ion Brad. 8) Cerneală specială — Iarna vine, iarna trece (pl.) — A hăui cu plugușorul. 9) „...iarnă", sonet din creația lui Victor Eftimiu (masc.). 10) Vremea zăpezilor — Începe lunecușul ! — A colinda prin nămeți. 11) Probă sportivă de alergare pe teren variat — Scriitor maghiar de naționalitate română (Ferenc) autorul volumului : „A căzut prima zăpadă" — Ion Badea. 12) Eroină de basm cu rezonanțe hibernale (3 cuv.).

VERTICAL : 1) Ținut al zăpezilor eterne — Semnatarul poeziei intitulate : „Zăpezile au venit" (Petre). 2) Poetul nostru național, care ne-a lăsat versurile : „Cînd crivățul cu iarna" (Mihai) — Localitate în Austria. 3) Tare ca zăpada bătătorită — Zăpadă peste care a plouat și care a înghețat la suprafață. 4) Radu Stanca — „...lernaticului", piesă de teatru de Boris Gorbatov (nom.) — Pătată de grăsime. 5) Ouă de pește — Zăpada, pentru ogorul semănat. 6) Pom fructifer — Poet finlandez (Eino), semnatarul versurilor : „Noapte de iarnă" — Cuprinse în zăpadă !. 7) Suflu de iarnă — E acum sub hlamida albă a iernii. 8) Emil Popa — Orășel în Ungaria — „...viscolului", roman aparținînd scriitorului rus Andrei Belii. 9) Acoperiți cu zăpadă — Clubul Atletic Universitar (sigla) — Subsemnatul (simbol). 10) Mic și puternic — „Avalanșa" și „Miros de zăpadă", sînt poezii ale acestui liric român (Nicolae). 11) Cărările de gheață ale iernii — Urme pe zăpadă — Însemnare pe răbojul anilor. 12) „Ninge peste...", volum aparținînd lui Aurel Baranga — „...iarnă intră-n sat", versuri scrise pentru copii de Otilia Cazimir.

Dicționar : TAN, ARL, ACSA.

PETRU PARDĂU,
Botoșani

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

„LA MULȚI ANI"

ORIZONTAL: Moș Gerilă — Al — Aba — Lapoviță — Ginsac — Zâ — Op — Iei — Nil — Limo — Euh — T — Cămin — Vis — Cozonac — Iu — Arabesc — P — Vraf — R — Reuni — Ai — Inele — Ler — L — Ani — Inca — T — Datină — Țiței — Iza — Sănătate.

CALEIDOSCOP magazin

A fost prins „omul zăpezilor"?

Nu, nu este vorba despre așa ceva, ci pur și simplu despre cu totul altceva. Poliția rutieră a orașului american Cadillac s-a decis să-l amendeze pe cel care a tulburat liniștea cetățenilor apărînd pe străzi într-o ținută „extravagantă". Motivul amendării a fost considerat crearea de către insolitul contravenient a unei situații periculoase pentru circulația mijloacelor de transport. Într-adevăr, văzînd acest „monstru" cei ce conduc autovehiculele își pot pierde cu ușurință controlul volanului.

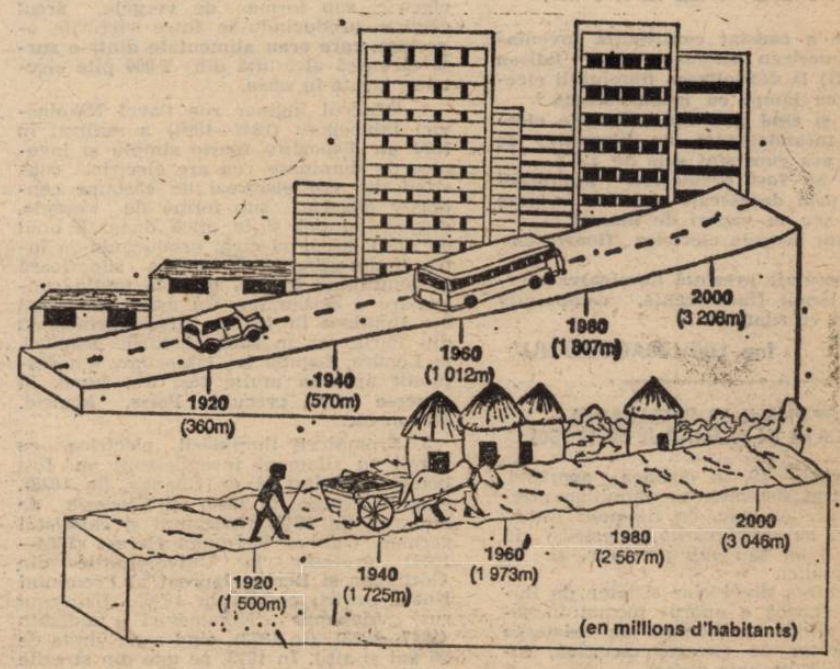

Pînă în anul 2000, jumătate din populația mondială va trăi în așezări urbane. Drumul sugerat de desen ne prezintă evoluția populației urbane și rurale începînd din anul 1920. Prima pantă, cea a creșterii populației orășenești, ne relevă că, la intervale de 20 ani, numărul locuitorilor din mediul urban aproape că s-a dublat în lume. Cea de-a doua pantă ne prezintă cum a sporit populația rurală. Dacă se adună cele două cifre ale aceluiași an se obține populația mondială.

LA... 11 ANI!

Un tînăr în vîrstă de numai 11 ani stabilit la Londra, originar din Sri Lanka, Ganesh Sittampalam, a fost acceptat să fie primit direct în anul doi al Facultății de matematică a Universității Surrey. Specialiștii apreciază că este vorba de o ființă cu însușiri cu totul excepționale, calificîndu-l ca unul dintre cele mai prodigioase elemente umane apărute în ultimile secole în lume. A fost primit direct în anul doi al facultății, dar în prealabil a fost supus unor examene foarte severe pe care le-a absolvit cu un succes strălucitor. Trebuie menționat însă faptul că el are obligația să se prezinte o singură dată pe săptămînă la Universitate, fiindcă în restul zilelor poartă uniforma unui colegiu din Wimbledon, o școală medie, unde urmează cursurile altor materii obișnuite la vîrsta lui, pentru a-și asigura o educație și o pregătire normală. Relatînd evenimentul apreciat ca senzațional, presa menționează că Ganesh a întrecut recordul lui Ruth Lawrence, o fată în vîrstă de 12 ani, admisă în aceleași condiții la Universitatea din Oxford.

COMPLEX MUZICAL ROBOTIZAT

Pînă în prezent am putut admira roboți de tot felul. Unii care execută chiar cele mai dificile activități tehnice în uzine, alții care vorbesc, scriu sau îndeplinesc diferite sarcini domestice. Și iată o noutate în acest domeniu ilustrat în cadrul unui muzeu din orașul Linz (Austria), dedicat instrumentelor muzicale electronice. Vizitatorii pot admira aici un „complex" muzical format din trei roboți, mai precis un saxofonist, un bateurist și un acordeonist. „Concertele" lor sînt urmărite cu un deosebit interes de cei prezenți care apreciază în unanimitate calitatea muzicii emise, veridicitatea actului electronic fiind însoțită de mișcări ritmice ale roboților, care sugerează impresia de participare efectivă. Grija autorului acestui „complex" este îndreptată spre evitarea unui eventual scurt circuit și a folosirii din cînd în cînd a unui... ulei lubrefiant special.

HOTEL COSMIC

Specialiștii japonezi au elaborat proiectul unui hotel cosmic. Această insolită construcție, de forma unei piramide ajurate cu vîrful în jos, va putea fi înscrisă pe orbită sub forma unor elemente componente a căror montare se va realiza în Cosmos. „Hotelul" va dispune de 64 cabine precum și de un sistem de deservire a turiștilor. După părerea proiectanților, construcția unui asemenea hotel ar putea fi realizată în jurul anului 2020. Trebuie însă arătat și faptul că o călătorie și un sejur de cinci zile în Cosmos va fi în fond de 200 000 dolari.

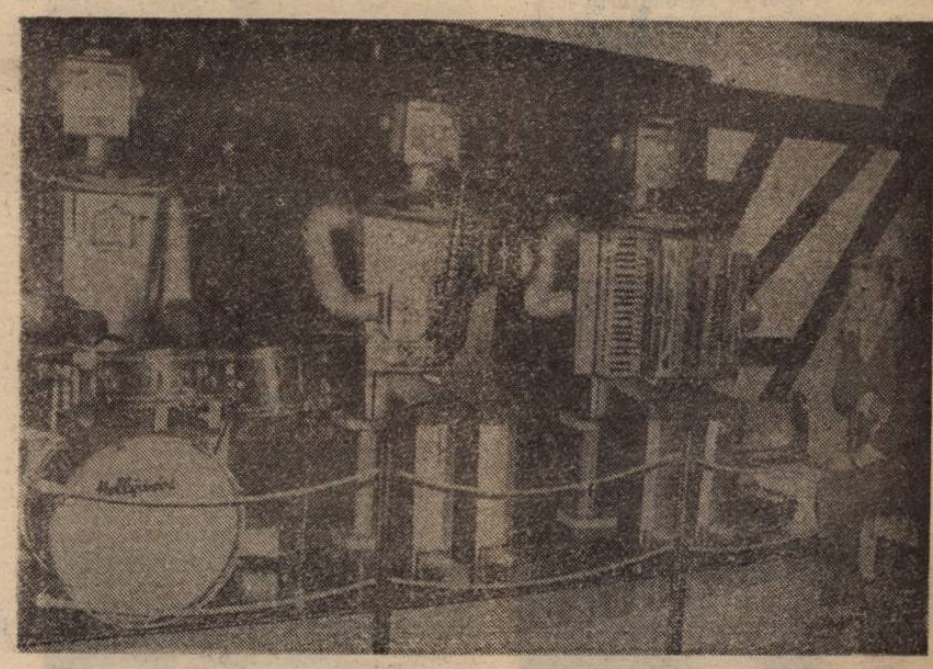

TELEGRAME

● **Cocaina poate provoca hematoame cerebrale și grave accidente vasculare Semne prevestitoare înainte de declanșarea acestor accidente : confuzie, slăbiciune, somnolență**

● **Circa 350 000 de persoane bolnave de SIDA vor fi în lume în anul 1992, apreciază experți ai O.M.S.**

● **De la începutul anului 1989 au avut loc în Europa occidentală peste 20 de preluări sau fuzionări întreprinse în industria de armament. Multe afaceri s-au încheiat peste granițe, inclusiv înființarea unei companii spațiale franco-italiene : Matra Marconi Espace.**

● **În Japonia trăiesc 3297 de oameni care au depășit vîrsta de 100 de ani. Dintre aceștia, 680 sînt bărbați. De două decenii, numărul centenarilor crește. Japonia este țara care are cei mai mulți longevivi.**

● **Niciodată să nu mănînci mai mult de 80% din mîncarea ce ți se oferă la masă și cît ar suporta stomacul. Acesta este secretul longevității destăinuit de cel mai în vîrstă locuitor al Japoniei, care are 108 ani.**

● **Australia, Noua Zeelandă și Canada au adoptat politici bine definite prin care și-au propus să atragă imigranți cu înaltă calificare din întreaga lume.**

● **Tianjin, unul din marile orașe ale Chinei, va dispune de un turn de telecomunicații înalt de 405 metri, destinat îmbunătățirii transmisiei programelor radio și de televiziune. El va fi al treilea turn din lume ca înălțime, după cele de la Toronto și Moscova.**

● **Arabia Saudită, principala bază de staționare a forțelor multinaționale masate împotriva Irakului în Golf, și-a sporit producția de petrol zilnică la 8 milioane barili. Măsura se impunea pentru a se compensa lipsurile create datorită instituirii embargoului.**

● **„Ritmul în care vor progresa cercetările în ce privește SIDA, tratamentul cancerului și alte priorități ale politicii în domeniul sănătății în țările occidentale va depinde de un factor important. Care anume ? Cel al intensificării imigrării oamenilor competenți din Europa de Est, Asia și America Latină, este de părere E. Schambru, director al Centrului Internațional „Fogarty", de la „National Institute of Health" (N.I.H.).**

● **Distrugerea pădurilor tropicale s-a dovedit a fi cu mult mai rapidă decît se anticipase. De patru ori mai mare decît nivelul estimat în perioada 1981—1985.**

EDITOR : Redacția revistei „Magazin"

Redacția și administrația: București, Piața Presei Libere nr. 1, telefon 17 60 10, 17 60 20. Abonamentele la revista „Magazin" se fac la oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, Telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.
Administrația: Editura Presa Liberă.
Tiparul: Combinatul Poligrafic București

Redactor șef : DUMITRU FILIP ; Secretar general de redacție : GEORGE CUȘNARENCU ; Redacția : Dorel Dorian, Aurora Popescu, Ecaterina Bătrîneanu (1630) ■ Paul Ioan, Ion Țugui, Adrian Hoajă, Mihaela Dorobanțu (1282) ■ Marian Grigore (1633) ■ Irina Stoica, Rodrig Andrișan, Melania Constantiniu-Chiriacescu, Delia Costea (1612) Secretariat de redacție : Dumitru Mateuță, Ionel Cojocaru, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ■ Elena Ilie, Teodora Bujor-Panaitescu (1633) ■ Dorin Măran (fotoreporter) 2692.

Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca județeană

magazin

ANUL XXXIV Nr. 2 (1734) SÎMBĂTĂ, 12 IANUARIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

TRANSEXUL:

bărbați-femei și femei-bărbați

(Pagina a 12-a)

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

(Pagina a 10-a)

LABIRINTUL MEMORIEI

(Pagina a 6-a)

— Asta-i cartea mea de vizită ! După ce-o să mai reduceți din prețuri, mă anunțați ?

Copiii-minune. Un Mozart în era informaticii?

LUPTA ANTI-DROG

Cei mai siguri agenți:

CÎINII

(Paginile 8-9)

GLOBmagazin

• PROGRAMUL TV •

Săptămîna 14-20 ianuarie

(Pagina a 14-a)

Biblioteca Județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

Bicentenarul morții lui Mozart (1791–1991)

A RESPIRA MUZICĂ

La cumpăna anilor 1761—1762, în sala de festivități a orașului Salzburg — una din bijuteriile Tirolului austriac — două mii de oameni ascultă încîntați improvizațiile unui copil. Băiețașul e slăbuț, palid, are bucle blonde și ochi albaștri și nu a împlinit încă șase ani. Spiritul lui culege din eter liniile melodice și le transpune spontan la vioară și la orgă. La final, în aclamațiile publicului este luat în brațe de tatăl său și, înainte de a adormi pe umărul părintelui, îi șoptește la ureche : „Tată, vioara trebuie altfel acordată, era cu un sfert de semiton mai sus decît clavecinul". Probabil în acea clipă Leopold Mozart a înțeles definitiv că cel de-al șaptelea copil al său, Wolferl (Wolfgang) Amadeus va trăi numai pentru muzică.

Venirea pe lume și părăsirea ei s-au produs în zile viforoase de iarnă. Între 27 ianuarie 1756 și 5 decembrie 1791, Amadeus (cel iubit de Dumnezeu) a dus o viață tipică de geniu, săvîrșind în cele mai neașteptate condiții minuni muzicale. Prin viață tipică de geniu, în sensul considerațiilor lui Schopenhauer, se înțelege faptul că el a ajuns extrem de precoce la maturitatea artistică, rămînînd în schimb toată viața un copil (așa cum afirmă biografii Nissen, Schlitegroll și alții). De aceea, cu voia dv., în acest prim text omagial despre Amadeus voi extrage cu penseta subiectivității mele acele momente sublime (cîteva doar) din existența atît de romantică și deloc monotonă a lui, care pun în relief genialitatea detașată a acestui semen al nostru. Și asta pentru că indiferent de scenăriile ce s-au scris sau se vor scrie, supremația mozartiană rămîne un mister.

Ce se poate spune despre un om asupra căruia se efectuează o expertiză științifică dictată de Academia de Științe din Londra (1764) ? Actul iscălit în cele din urmă de profesorul Barrington a fost precedat de istovitoare verificări : 1. dacă nu cumva în clavecinul unde improviza la cerere se află un automat mecanic, iar Amadeus doar mimează 2. dacă nu cumva același Amadeus este de fapt un pitic cu vîrstă mult mai înaintată, de vreo 50–55 de ani. A fost desfăcut clavecinul la care a completat strălucit o sonată de Christian Bach (la curtea regală engleză) bucată cu bucată. Experți au analizat actul de naștere al copilului de opt ani. Dar totul a fost în regulă și juriul i-a acordat „nevinovăția", recunoscîndu-i genialitatea precoce.

Ce se poate spune despre un om care este închis într-o cameră și i se comandă o operă, interzicîndu-i-se să ia contact cu cineva ? Arhiepiscopul Sigismund, neîncrezătorul, a trebuit foarte repede să recunoască autenticitatea compozitorului.

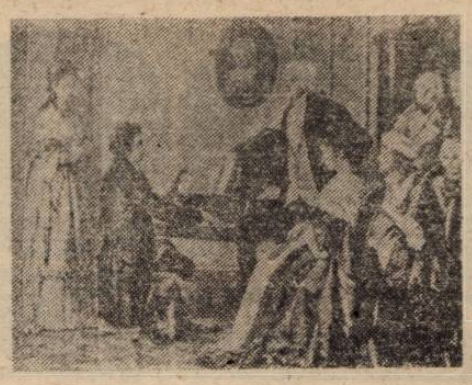

Ce se poate spune despre marele Amadeus, care în timpul celebrării căsătoriei religioase (la 4 august 1782, în catedrala Sf. Ștefan din Viena) se așează la orgă și compune două părți din Messa în do minor ? În aceeași zi a nunții, proaspătul mire compune în fața asistenței una din cele 31 de serenade ale sale.

Ce se poate spune despre un om care invitat la o recepție (la Praga, 1787), compune în 30 de minute pentru o doamnă insistentă o arie de concert („Bella mia fiamma resta o cara") ? Luat pe nepregătite, Amadeus a scris-o pe un uriaș evantai și astăzi figurează în catalogul Köchel la nr. 528.

Ce se poate spune despre un om care... decît că a respirat timp de 35 de ani muzică.

PAUL IOAN

BRIGITTE BARDOT VREA SĂ-I SPUNEM „TU"

„În marile familii (sensul se referă atît la numărul de membri cît și la blazon), pentru a se marca respectul datorat părinților, copiii sînt educați astfel încît să le recunoască acestora necondiționat autoritatea supremă și să se supună deciziilor lor", declară Brigitte Bardot referindu-se la raporturile interfamiliale. Dar, cînd se abuzează de această tradiție, viața copiilor devine o „pedeapsă", concluzionează admirabila B. B.

Așa s-a întîmplat și cu micuța Brigitte și totul a pornit de la un vas chinezesc ce aparținea familiei ei. Iată ce consemnează Olga Horstig-Primuz, autoarea cărții „Iubesc actorii", lucrare de amintiri ce aparțin celebrei actrițe. „Brigitte, care este extrem de prietenoasă cu toți cei ce i se adresează, cînd vorbește despre mama sa nu poate să nu evoce un moment neplăcut din copilărie care a marcat-o mult, dar care a învățat-o cum trebuie să se poarte, mai ales cu propriii ei copii".

Într-o zi, cînd încă nu împlinise șapte ani, jucîndu-se cu sora ei, micuța B. B. a spart un frumos vas chinezesc la care mama ei ținea foarte mult. Copila a fost pedepsită aspru, dar cel mai îngrozitor lucru a fost acela că i s-a interzis să-și mai tutuiască părinții. „Mă adresam lor, își amintește ea, ca unor persoane străine.

De atunci pretind tuturor celor din preajma mea, mai ales copiilor mei să-mi spună simplu : Brigitte, tu !".

Iată ce importanță pot avea în viața unui om cîteva cioburi... (M. C.)

GINA LOLLOBRIGIDA NU A FOST INVITATĂ

Cînd o mamă află că fiul ei vrea să se căsătorească este și emoționată dar și foarte mîndră pentru că, se știe, locul de onoare îi revine, de drept, ei. Și totuși, lucrurile nu s-au petrecut conform tradiției în cazul Lollobrigidei a cărei absență la ceremonia unicului ei fiu a fost nu numai cu surprindere constatată dar și viu discutată.

În lumea vedetei astfel de evenimente nu pot fi trecute sub tăcere, mai mult, cînd este vorba despre o persoană atît de publică nici viața personală nu îi aparține. Deci, supozițiile și „delicioasele" bîrfe care nu ne lasă să ne plictisim au circulat cu o savoare pe măsura renumelui. Așadar, să fie de vină, presupun unii, alegerea făcută de proaspătul mire ? Să vedem.

Milko, așa cum spuneam, unicul fiu al Ginei, în vîrstă de 33 ani, și-a ales ca mireasă o tînără italiancă cu 10 ani mai tînără decît el, pe frumoasa Maria Grazia. Și ăsta să fie un motiv ? Adevărul este altul, spune Milko. El reproșează mamei sale că singura ei preocupare a fost propria carieră și că nu s-a ocupat prea mult de el. Cu alte cuvinte, s-a simțit neglijat. Or, el n-a suportat ca toată copilăria și adolescența să fie un simplu martor la „defilările" jurnaliștilor dornici să smulgă frumoasei artiste interviuri spectaculoase, adăugînd că, în casa lor, era un pelerinaj perpetuu care nu-l avea, însă, pe el în obiectiv. Dar există și un senzațional. Ce profesie credeți că are tînăra Maria Grazia ? Este... ziaristă. Se spune că dragostea e oarbă. Să nu încerce, oare, proaspăta noră să-și consolideze poziția profesională cu exclusivități despre marea Lollobrigida ? E greu de presupus că va scăpa ocazia. Oricum Gina e tristă și acum se simte ea neglijată. (M. C.)

COCKTAIL MUZICAL

Luna decembrie a anului trecut s-a dovedit a fi una din cele mai bogate din punctul de vedere al noilor apariții muzicale de excepție. Din acest motiv voi dedica rubrica de astăzi acestor noutăți, renunțînd la a prezenta, ca de obicei, o formație sau un interpret. Cum vorba multă-i sărăcia omului, voi trece la subiect : în prima decadă a lunii decembrie a apărut în Anglia o video-casetă și un LP conținînd cele mai bune piese ale Madonnei (de la „Lucky Star" pînă la „Vogue"). În noul compact disc sînt incluse și două piese inedite, una din ele (Find My Love) provocînd numeroase discuții din cauza scenelor „tari" (evident, este vorba de video clip...). Prin scene „tari" a se înțelege folosirea imaginilor care ar putea face parte dintr-un film pornografic. De altfel, acest video-clip a fost interzis în programele B.B.C.-ului...

Să rămînem tot în Anglia și să vă prezint laureații clasamentelor de specialitate : cea mai bună solistă — Madonna, cel mai bun solist — Jason Donovan și cea mai bună grupă — New Kids On The Block.

Să trecem acum Oceanul și să ajungem în United States unde revelația lunii decembrie a fost Chris Isaac, 34 ani, melodia „Joc blestemat", interpretată de el ajungînd pe pozițiile fruntașe ale topurilor. Chris nu este un necunoscut, el aflîndu-se de zece ani pe scena pop-ului american, avînd un LP editat și fiind un talentat compozitor de muzică de film. A jucat și în cîteva filme, iar în acest an publicația „Peter Magazin" l-a ales printre cei mai frumoși 50 de bărbați ai Statelor Unite. Să vă mai spun că melodia „Joc blestemat" este din controversatul film al lui David Lynch „Inimă sălbatică".

În ultimii zece ani maestrul Ray Charles a scos cinci LP-uri în care a arătat aceeași diversitate stilistică, de la funk și soul la jazz, country sau rythm & blues. De altfel, nu cred că Ray Charles s-ar fi putut limita doar la un anumit stil. Ce este remarcabil la acest fenomenal compozitor și interpret este faptul că niciodată nu s-a lăsat influențat de numeroasele schimbări intervenite în evoluția muzicii moderne, mai mult decît atît, mulți interpreți încercînd să-l imite, neascunzîndu-se ci mîndrindu-se cu aceasta. Dintre aceștia cei mai buni fiind Joe Cocker și Michael Bolton. Vă recomand cu căldură ultimul său album, apărut în decembrie, „I Can't Get Enough"...

MUSIC BOX

Două mari succese din trecut au reintrat în decembrie în topurile continentului nostru. Este vorba de piesa lui Bob Dylan „I'll Be Your Baby Tonight", interpretată acum de Robert Palmer și U.B.40 și de hitul fraților Gibb „To Love Somebody" în interpretarea actuală a lui Jimmy Sommerville.

Marele star al muzicii country Willie Nelson a scos un nou LP, intitulat „Born For The Trouble" (adică „Născut pentru necazuri"...).

New Kids On The Block au scos, tot în decembrie, un album dedicat tuturor copiilor neajutorați din lume.

MARIAN MÎNCULESCU

Topul anului 1990

1. Nothing Compares 2 U — Sinead O'Connor
2. U Cant't Touch This — M. C. Hammer
4. Step By Step — New Kids On The Block
4. She Ain't Worth It — Glen Medeiros & Bobby Brown
5. Lily Wasttere — David A. Stewart & Candy Dulfer
6. Dirty Cash — Stevie V.
7. Kingston Town — U.B. 40
8. It's On You — M.C. Sar & The Real
9. It Must Have Been Love — Roxette
10. The Power — Snap

În curînd, rezultatele concursului...

PUNCTE

Johnny Hallyday, idolul tinerilor

Cel mai celebru cîntăreț francez al anilor 60 a împlinit în 1990, 30 de ani de activitate artistică. 30 de ani pe scenă, în slujba rock and roll-ului. Aniversarea este dublată de inițiativa casei de discuri Phonogram, care a avut ideea editării a nu mai puțin de 15 compact discuri, reprezentînd primele lui 15 discuri (din septembrie 1961-ianuarie 1975), în versiune originală.

Richard și Isabelle

Trecem la film pentru a vă informa despre un nou film al lui Jean-Charles Tachella care a avut ideea adaptării Doamnelor Galante, după opera lui Brantome. E de fapt un exercițiu de reconstituire istorică. 1575, după 30 de ani, războiul religios a însîngerat Franța. Brantome, gentilom de prvincie fără avere refuză să lupte împotriva hughenoților

printre care el are numeroși prieteni. Alege alt teren de luptă : alcovul., victimele lui numindu-se Victoire, Margueritte, Jeanne, Madame de Saint-Luc... Actorni Richard Boringer interpretează acest personaj împărțit între războaiele religioase și secretele de alcov. El le va seduce pe toate tinerele curtezane care evoluau la Curtea Catherieî de Medicis. Una din favoritele sale este interpretată de Isabella Rosellini care o încarnează pe Victoire d'Estrivos, o tînără văduvă neconsolată Sau, mă rog, aproape... În imaginea noastră, cei doi actori într-o reconstituire...

575 milioane franci

Aceasta este suma fabuloasă acumulată de Bill Cosby în perioada 1989-1990. De-abia pe poziția a doua, mereu prezent pe acest loc, Michael Jackson cu doar... 500 milioane. După el urmează Rolling Stones (440 milioane), grație turneului mondial pe care l-au efectuat. Steven Spielberg (435 milioane), cunoscutul regizor american în fine, o surpriză, pe locul 5, noile staruri ale muzicii pop : New

Kids on the Block (390 milioane). Neavînd la dispoziție o fotografie a lui Bill Cosby, vă oferim pe cea a lui Michael Jackson care între timp s-a aflat la a șaptea intervenție chirurgicală pentru înfrumusețarea feței. Grijă...

Rubrică realizată de : GEORGE CUȘNARENCU

Un vechi vis, de aproape două secole, a prins viață

MAREA BRITANIE S-A UNIT CU CONTINENTUL (VI)

Și anii trec. În 1984 ministerele transporturilor din Marea Britanie și Franța își reafirmă intenția de a încuraja construcție unei căi stabile de legătură pe sub Canalul Mînecii. Era pus de la început o condiție : proiectul să fie finanțat nu de către cele două state, ci de sectorul privat, în totalitatea sa. În octombrie 1985, patru întreprinzători intră în acțiune, luîndu-și angajamentul de a-și asigura fondurile necesare realizării mult aminatei construcții. În ultima lună a anului 1985 se întrunește o comisie mixtă de oficiali, asistați de consultanți independenți. Pe agenda lor de lucru se afla întocmirea unui raport care să evalueze toate aspectele importante legate de tunelul submarin. Era vorba de probleme referitoare la inginerie, siguranța lucrărilor și a traficului, mediul înconjurător, efecte economice și finanțe. Se ajunge și la aprobarea schemei tunelului. Ea este licitată de către două grupări de firme : Comisia pentru Tunelul din Canalul Mînecii (Channel Tunnel Group) și France Manche. Se aprecia că investirea sumei de 2 600 mil. lire sterline la prețurile din acel an ar fi suficientă pentru realizarea grandiosului proiect. Urmau să se sape două tuneluri identice destinate traficului pentru trenuri-navete, precum și un al treilea tunel, de serviciu, cu un diametru mai mic. S-a căzut de acord asupra traseului, ca și cel din 1973 : Coqueles, în apropiere de Calais, și Castel Hill, în vecinătatea localității engleze Folkestone. Lungimea magistralei : 51 km (din care 38 km sub Canalul Mînecii).

Proiectul a fost însoțit și de o documentație ce se referea la avantajele sale. Era specificat că proiectul prezintă cele mai puține riscuri din punct de vedere tehnic, asigură securitatea deplină a călătoriilor prin tunelul submarin, nu creează probleme traficului maritim este cel mai puțin vulnerabil unei tentative de sabotaj sau unui act de terorism (un pod ar fi putut constitui mai ușor ținta unui act necugetat)

În ciuda acestor argumente de necontestat, au existat și voci care s-au pronunțat pentru construirea unei căi rutiere de acces. Ambele guverne au fost înștiințate că pînă la sfîrșitul secolului va putea fi schițat și un proiect de legătură între Anglia și continentul învecinat.

La 20 ianuarie 1986, la Lille are loc o întîlnire la nivel înalt franco-britanică. Președintele Franței, François Mitterrand primește vizita primului ministru britanic, Margaret Thatcher. Cei doi conducători au dat un comunicat comun la încheierea convorbirilor cu privire la construirea și darea în folosință a unui tunel submarin care să lege Anglia de Franța. S-a apreciat, pe bună dreptate, că tunelul va fi cel mai de seamă proiect al unei construcții civile executate vreodată în Europa. Lungimea tunelului a fost stabilită la 49,2 km. Sub nivelul mării, tunelul va măsura 37,5 km. Sub pămînt britanic el se va întinde pe distanța de 8 km, iar sub cel francez de 3,7 km. Traversarea între Cheriton (în apropiere de Folkestone — sudul Angliei) și Fréthun, în sud-vestul orașului Calais, va dura 30 de minute. Transportul va fi asigurat de trenuri-navetă cu plecări la intervale scurte de timp în orele cu trafic de vîrf. Nu se vor face rezervări de locuri. Urmează a fi folosite trei tipuri de vagoane-navetă. Pentru autoturisme cele mai potrivite vor fi vagoanele navetă „turist", cu două nivele. Pentru autocamioane și autocare se vor folosi navete cu un nivel. Ultimul tip de transport feroviar va fi naveta-camion destinată vehiculelor de mărfuri. Noul proiect al magistralei submarine prevedea două tunele principale, fiecare cu un diametru de 7,3 m, și un tunel pilot, între cele două, cu un diametru de 4,5 m. Cele trei tunele vor fi unite la anumite distanțe, prin pasaje de trecere pe unde se vor putea evacua călătorii în caz de urgență. Aceste „guri" vor constitui și o parte din sistemul de ventilație.

(Va urma)

D. FILIP

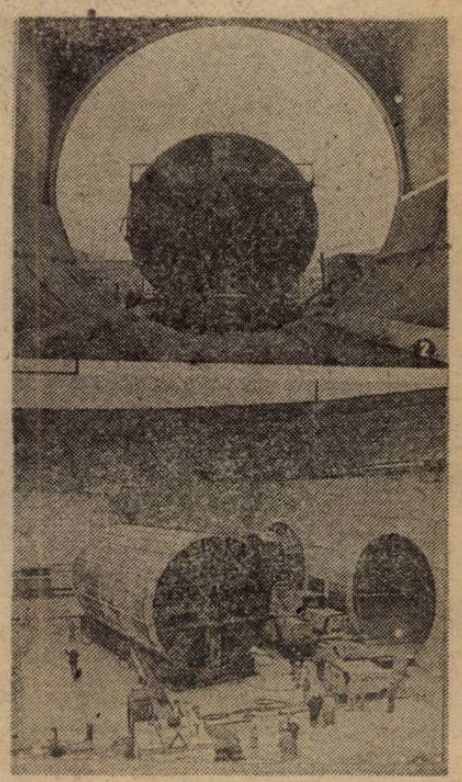

Spre al treilea pol al Pămîntului (VI)

de vorbă cu dl. CORNEL COMAN

— Domnule Cornel Coman, la începutul acestei a doua părți a discuției noastre aș vrea să ne povestiți despre activitatea Dv., despre performanțe recente ale alpinismului românesc la care, într-un fel sau altul ați participat.

— Am început alpinismul la clubul Grivița Roșie în 1967, cu antrenorul ing. Ioan Zincenco. Din 1980 sînt antrenor. Ce-mi amintesc ? Despre o discuție din toamna lui '81 cu președintele de atunci al B.T.T. Bușteni, Dl. Dorel Puchianu, cînd am început să dezvolt ideea unei expediții în Himalaya, dînsul încercînd să ne ajute. Apoi despre un dificil raliu montan din Retezat, în 1984... Atunci eu am „intrat" cu două echipe (erau 27 !). Mulți au abandonat, dar Grivița Roșie a reușit să termine cu ambele echipe, ceea ce a fost considerat ca un succes deosebit. Printre ei erau cei care, într-un fel sau altul, visau să ajungă în Himalaya. Despre expediția din '85 aș vrea să discutăm însă cu alt prilej. După ce am înființat o secție de alpinism în Teleorman, în 1989 m-am ocupat de antrenamentul echipei Confecția, cu mari performanțe în alpinismul feminin, cu o lideră deosebită, Elena Oncescu și cu astăzi binecunoscuta Mihaela Crăciun, laureata din 1990 a concursului de dificultate din Franța. Împreună am făcut escaladări de mare dificultate la Herculane, pentru ca tot aceste două fete să facă în '89 trei trasee de gradul 6b în Cheile Bicazului, urmate imediat de o premieră feminină în aceeași zonă — „cap de coardă" pe „traseul tavanelor", omologat doar cu două zile mai devreme. În 1989—1990, am făcut și antrenamente de pregătire pentru geologi, în calitate de antrenor și nu inginer geolog, din vară dedicîndu-mă seriilor pentru Caucaz și Tian San. Eu am fost în tabăra internațională din Tian San, unde comportarea a fost absolut spectaculoasă. Toți componenții (afară de mine) au urcat magistral vîrful Hun Ten Gry (6 995 m — după alte măsurători 7 010 m). O remarcă deosebită pentru Taina Coliban și Sanda Isăilă care au format o echipă exclusiv feminină pentru atacul vîrfului. Satisfacția mea personală a fost o ascensiune directă în doar 10,5 ore (din care două ore pauză) pînă la 6 000 m. Un banal accident tehnic m-a împiedicat să continui.

— Alpinismul a fost pasiunea unor oameni de cele mai diverse profesii. Dintr-o lume pe care o cunosc eu mai bine, cea a fizicienilor, vi l-aș aminti pe Sorin Ciulli...

— Și Pamirul său, și multe altele. Ni-l amintim cu toții. Mai mult, îmi amintesc cum am invitat-o pe soția sa, Mihaela, prin 1975—1976, să facem creasta Coștilei. Mihaela, născută de altfel la Sinaia, îmi spusese că ea doar s-a „plimbat" prin munții noștri. Ne-am bucurat că a fost cu noi. A mers excelent...

— Să ne întoarcem la alpinismul de astăzi și mai ales la pregătirile Dv. pentru plecarea în Himalaya. Cum ați pornit de fapt la drum ?

— Mie nu mi-a trebuit să fiu „conducător" exclusiv al unei expediții. În momentul în care l-am cunoscut pe Zvezdomir, i-am spus că-mi doresc să-l ajut, să colaborez cu el la organizarea unei asemenea expediții. Și totuși parcă sînt oameni care nu-și doresc să se facă această expediție. Au poate reținere pentru că nu este vorba de un alpinism „clasic". Sau, poate, teama de necunoscut din fiecare om, preferarea metodelor tradiționale. Sau poate este vorba de invidie și răutate. Altfel nu-mi pot explica amestecarea pînă și a politicii aici. În sport nu există politică. Pentru mine este un primitivism să spui că sub nu știu ce regim nu faci o expediție pentru că nu-ți place regimul. Dacă stau de vorbă cu un om politic, o fac doar în măsura în care el reprezintă o instituție a statului care are un cuvînt de spus sau care ne poate ajuta. Și în măsura în care ceea ce spune nu este nepotrivit !

— Cînd puteți pleca ?

— Ideal pentru Himalaya înaltă ar fi de parcurs traseele în perioada martie-mai. În iunie începe musonul, cu mari dificultăți, inclusiv ploi practic neîntrerupte la înălțimi de 5 000—6 000 m ! Ascensiunile clasice pot fi apoi reluate între august și noiembrie. Perioada cea mai „gustată" de critica de specialitate este însă cea de plină iarnă, cu temperaturi foarte scăzute (chiar și minus 40 de grade), vînturi susținute, cu viteze deranjante. De-abia atunci se încununează alpinistul de o glorie deosebită !

— Ce simțiți la peste 6 000 m ? Vă puteți detașa și să priviți în jur ?

— Eu sînt fotograf amator. Nu se poate să nu privești, să treci pe lîngă lucruri și întîmplări deosebite fără să le înregistrezi, ținînd mereu capul în pămînt. În Tian San am făcut fotografii din 500 în 500 de metri. De altfel, la peste 5 000 m pășești rar, bătrînește, fără ruperi de ritm. Poți fotografia tot timpul. Așa se face că pot, să descriu și astăzi, din oră în oră, ce s-a întîmplat în expediția din 1985. Dar — acestea au fost lucrurile care m-au preocupat pe mine. Pe alții i-au interesat altele...

— Cornel Coman, vă însoțim cu gîndul în toate pregătirile Dv., așteptăm oricînd noutăți și, mai ales, așteptăm să vedem steagul românesc... pe vîrf. Pînă atunci vă lăsăm să ne spuneți ce doriți Dv. fără a vă mai pune vreo întrebare...

— Totul este ușor dacă ești bine pregătit, bine echilibrat. Atunci totul pare banal, simplu. Nu contează nici vîntul, nici temperatura. Altfel, totul este greu. Chiar de la felul cum pășești. Dacă nu te situezi în momentul optim pentru atac, totul se complică. Aclimatizarea este aproape o știință. A echilibra toate acestea poate fi secretul cuceririi optmiarilor.

MIHAELA DOROBANȚU

Nr. 2 (1734) din 12 ianuarie 1991

ECOLOGIE - UN SEMNAL DE ALARMĂ, DAR NU NUMAI ATÎT...

Pădurea tropicală în pericol

■ La tropice pădurea agonizează : ea va dispărea în mai puțin de un secol, dacă distrugerea ei continuă în ritmul actual.

■ După ultimele statistici F.A.O., pădurea tropicală acoperă circa 13 milioane km², din care o jumătate în Amazonia și o zecime în Zair.

■ Defrișările progresează într-un ritm ce depășește 170 000 km² anual, mai mult decît suprafața Angliei și a Țării Galilor împreună.

■ Mai puțin de o zecime din zonele defrișate sînt reîmpădurite.

■ Rata anuală a defrișărilor a crescut de la 0,6 la sută, acum zece ani, la 1 la sută.

■ Pădurile tropicale sînt deja o amintire în Caraibe și Australia. În Africa de Vest, în America Centrală și în Asia de Sud au fost deja distruse în proporție de două treimi.

■ Mobilul principal al acestor distrugeri accelerate constă în goana după noi terenuri agricole și de pășunat — mai mult de o treime din defrișările de pe glob.

■ În Amazonia braziliană incendiile voluntare distrug anual 10 milioane ha de pădure.

■ Exploatarea lemnului reprezintă al doilea factor al distrugerii. Pentru populațiile locale arborii furnizează direct sau prin produse derivate principala sursă energetică. Mai mult de patru cincimi din arborii tăiați servesc acestui scop. Efectul ? Spre exemplu, într-un deceniu, zona forestieră din jurul orașului New-Delhi a scăzut cu '60 la sută pe o rază de 100 km.

■ Pe fiecare hectar nu sînt tăiați, în medie, decît 4—5 arbori, dar căderea lor distruge de 6—7 ori mai multe exemplare, doborîrii și transportării copacilor datorîndu-se circa o treime din pagubele aduse ecosistemului în zona de exploatare forestieră.

■ Pădurea tropicală reprezintă un sistem ecologic de o incredibilă complexitate, dar și de o extremă fragilitate ; o infimă dereglare, aparent marginală, afectează adesea întregul.

■ Paradoxal, pădurea tropicală crește, în general, pe soluri sărace : ea trăiește mai mult din propria sa moarte, care îi aduce, constant, elementele nutritive de care are nevoie pentru a renaște.

■ După defrișare, randamentul culturilor — mai ales monoculturi, care sînt și așa mai fragile — descrește rapid. Apoi ploile tropicale spală solul, erodîndu-l,

Fișe dintr-un dosar UNESCO

■ Mobilul principal al acestor distrugeri accelerate constă în goana după noi terenuri agricole și de pășunat — mai mult de o treime din defrișările de pe glob.

■ În Amazonia braziliană incendiile voluntare distrug anual 10 milioane ha de pădure.

■ Exploatarea lemnului reprezintă al doilea factor al distrugerii. Pentru populațiile locale arborii furnizează direct sau prin produse derivate principala sursă energetică. Mai mult de patru cincimi din arborii tăiați servesc acestui scop. Efectul ? Spre exemplu, într-un deceniu, zona forestieră din jurul orașului New-Delhi a scăzut cu '60 la sută pe o rază de 100 km.

■ Pe fiecare hectar nu sînt tăiați, în medie, decît 4—5 arbori, dar căderea lor distruge de 6—7 ori mai multe exemplare, doborîrii și transportării copacilor datorîndu-se circa o treime din pagubele aduse ecosistemului în zona de exploatare forestieră.

■ Pădurea tropicală reprezintă un sistem ecologic de o incredibilă complexitate, dar și de o extremă fragilitate ; o infimă dereglare, aparent marginală, afectează adesea întregul.

■ Paradoxal, pădurea tropicală crește, în general, pe soluri sărace : ea trăiește mai mult din propria sa moarte, care îi aduce, constant, elementele nutritive de care are nevoie pentru a renaște.

■ După defrișare, randamentul culturilor — mai ales monoculturi, care sînt și așa mai fragile — descrește rapid. Apoi ploile tropicale spală solul, erodîndu-l, sistemele hidrologice sînt perturbate, schimburile între vegetația nouă și atmosferă sînt profund afectate, toți acești factori antrenînd modificări climatice la scară nu doar locală, ci și continentală și mondială.

■ Secătuirea rapidă a zonelor defrișate conduce, inexorabil, la reluarea asaltului asupra pădurii încă intacte.

■ Diversitatea biologică a pădurii tropicale nu are, totuși, echivalent : ea cuprinde mai mult de jumătate din speciile planetei, probabil peste 10 milioane, din care mai puțin de o zecime sînt astăzi recenzate.

■ Putem lăsa să dispară acest patrimoniu genetic de o valoare inestimabilă și irepetabilă ?

Selecție și traducere :
MARIAN GRIGORE

OMUL, ȘI STAREA DE SĂNĂTATE A NILULUI

În pofida existenței unui număr suficient de legi împotriva poluării apei, o serie de deșeuri industriale și de efluenți sînt deversate frecvent în Nil, în anumite porțiuni ale principalilor săi afluenți. Evacuarea deșeurilor industriale este cauza cea mai importantă a poluării și cea care produce cele mai multe riscuri. Importanța marelui baraj de la Assuan constă în faptul că absența ploilor anuale (din punct de vedere al stocării apelor pe termen lung în rezervor) limitează considerabil posibilitățile unei curățiri anuale a apelor Nilului.

Delta Nilului este rezultatul depunerilor de mil în Mediterana din timpuri preistorice. Coasta nordică a căpătat forma actuală de mii de ani. Această coastă se apără împotriva valurilor, furtunilor, curenților maritimi și de coastă. Ea menține un echilibru cvasidinamic în diferite condiții meteorologice. Și, totuși, observațiile făcute începînd cu anul 1898 indică prezența unei eroziuni a litoralului numai în anumite locuri. Unii oameni de știință cred că eroziunea recentă se datorează schimbării regimului Nilului, schimbare provocată de construirea marelui baraj de la Assuan și de diminuarea operațiunilor de descărcare a navelor în Mediterana. Această posibilitate este studiată în prezent în cadrul unui program de anchete asupra topografiei, geologiei, morfologiei, sedimentării, eroziunii și curenților marini. În timpul planificării și construirii marelui baraj, evaluarea efectelor asupra mediului ambiant nu prezenta importanță. Era o reacție firească în epocă, nu numai în Egipt dar și în alte țări. Ținîndu-se cont de interesul crescînd față de mediu, în ultimii ani, s-au luat unele măsuri de supraveghere a efectelor datorate barajului, dar și de intervenție în cazuri cu totul deosebite.

Schimbările climei terestre în Delta Nilului sînt și ele posibile, susțin experții în materie. Un studiu întreprins recomandă o evaluare mai precisă a consecințelor asupra societății și a mediului înconjurător, precum și prognozări detaliate despre situația zonei de coastă din Delta Nilului în anul 2020. Planurile de dezvoltare viitoare în acest perimetru vor trebui să țină seama, în cel mai înalt grad, de interacțiunile dintre tendințele dezvoltării sociale și economice și cele ale mediului înconjurător. Specialiștii egipteni recomandă utilizarea cu mare grijă a solurilor, măsuri care să conducă la stoparea eroziunii de coastă, a defrișărilor. Se impune, de asemenea, supravegherea a tot ceea ce se întîmplă în bazinul fluvial, precum fenomenul de îndepărtare de către apă a elementelor nutritive și prăbușirile de teren.

La Cairo s-a ajuns la convingerea că planurile de dezvoltare să se fundamenteze pe studierea riguroasă a interacțiunilor firești dintre tendințele de emancipare economico-sociale și cele ale modificărilor ce pot interveni în mediul înconjurător.

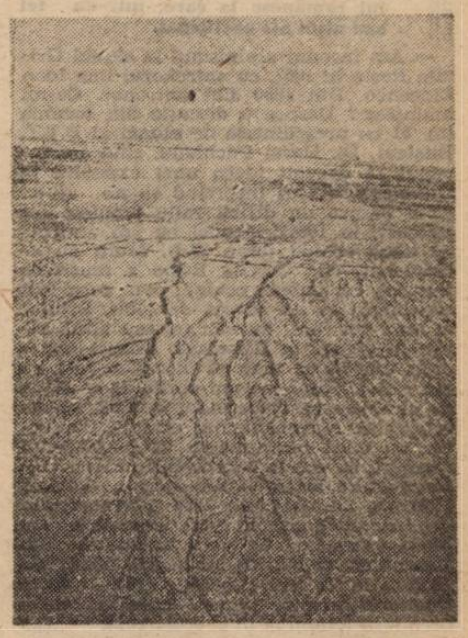

Poluarea și aurul verde

Vătămarea pădurilor s-a desfășurat cu o rapiditate nesăbuită, de-a dreptul înspăimîntătoare. În diferite zone din Europa Centrală. Copacii de pe o suprafață de peste 5 milioane hectare prezintă semne de vătămare cauzate de agenți poluanți ai atmosferei.

■ În Germania, mai exact în teritoriul fostei Republici Federale, pădurile acoperă 7,4 milioane hectare, aproape o treime din teritoriul țării. În 1982, Ministerul Federal al Alimentației, Agriculturii și Pădurilor estima că circa 8 la sută din zona împădurită a țării era afectată. Un an mai tîrziu, cercetările au fost extinse pe arii mai largi și ele au evidențiat daune provocate pădurii pe o zonă de peste 2,5 milioane hectare. Investigațiile au continuat și în anii următori. Ele aveau să reliefeze că fenomenul distrugerii „aurului verde" a sporit în amploare. S-a constatat că jumătate din copacii pădurilor sînt vătămați. Este vorba de vătămări vizibile : în formă tipică de îmbolnăvire și pierdere timpurie a acelor, crengi deformate, rădăcini deteriorate, reducerea progresivă a coroanelor. Erau prezente și cazuri grave — moartea copacului. Speciile de conifere, care împreună reprezintă două treimi din pădurile fostei Germanii federale, sînt lovite cel mai grav. Daune aveau să se constate și în rîndul esențelor tari, precum fagul și stejarul.

■ În Cehoslovacia, daunele provocate pădurii acoperă o zonă estimată la circa 500 000 de hectare. Copacii de pe aproximativ 200 000 hectare sînt considerați grav afectați. Arborii de pe o suprafață de 40 000 hectare din Munții Metaliferi sînt distruși. Chiar la nord-est de Praga, în parcul național Krokonose, cu o suprafață de 34 000 hectare de pădure, sînt vizibili copaci distruși sau pe cale de a fi distruși. Coniferele nu numai că mor ci au și încetat, de mai mulți ani, să regenereze solul mineral al parcului național Krokonose.

■ Suprafețe mari de pădure sînt afectate datorită poluării și în Polonia. Cercetătorii din Katowice au ajuns la concluzia că brazii sînt distruși pe un perimetru de circa 200 000 hectare. Coniferele din zona Rybnik și Czestochowa, ca de altfel și din regiunea sudică industrializată, au dispărut aproape complet. Cauza principală a acestei hecatombe a pădurilor poloneze o constituie arderea unor cantități tot mai mari de cărbuni bruni cu un apreciabil conținut de sulf.

■ Păduri în suprafață de 400 000 de hectare sînt afectate în Austria.

■ Aproximativ 20 la sută din pădurile fostei R. D. Germane sînt serios vătămate.

■ În unele zone ale Elveției, mari suprafețe de păduri de brazi și de conifere mor în fiecare an.

■ Copacii suferă de pe urma infestării atmosferei și în alte țări europene. În Europa de nord, primele semne de vătămare ale pădurilor au apărut pe la sfîrșitul anului 1983.

■ Suedia, ale cărei lacuri muribunde au fost printre primele care au atras atenția asupra pericolului deosebit pe care-l prezintă ploile acide, avea să se confrunte și cu fenomenul distrugerii pădurilor de pe urma infestării mediului ambiant cu diferiți poluanți gazoși.

enciclopedie

„TALAZUL PORTULUI"

9 iulie 1950. Familia Swanson intră în Golful Lituya (Alaska) la bordul şalupei cu motor „Badger". La puţin timp după aruncarea ancorei, la ora locală 10,15, o legănare violentă a ambarcaţiunii l-a trezit pe domnul Swanson. Şi-a dat imediat seama că s-a declanşat un cutremur de pămînt. Era şi semnalul de naştere al unui Tsunami. Aruncindu-şi ulterior privirea spre larg, Swanson a observat un val uriaş care se îndrepta către ţărm. Aveau să treacă doar patru minute, şi şalupa este izbită de valul aflat în înaintare, ridicind-o, ca pe o cutie de chibrituri, pe creasta sa. Swanson a avut răgazul să privească în jos, la copacii care creşteau pe limba de nisip de la bordura ţărmului. Nu mică i-a fost mirarea observînd că şalupa sa se află cu circa 80 picioare mai sus decît vîrfurile arborilor. Zborul pe creasta valului, dar la o înălţime cu mult superioară vîrfurilor copacilor, a fost scurt. Creasta valului s-a prăbuşit. Apoi şalupa, lovind partea de jos a valului, avea să se scufunde. Membrii familiei Swason au reuşit să se urce pe un schif, fiind culeşi de un vas de pescuit. Fotografiile aeriene ale limbei de nisip La Chaussee aveau să surprindă şi lipsa unor copaci, acoperiţi de uriaşul talaz ce s-a abătut asupra ţărmului. Ele s-au constituit în dovezi de netăgăduit ale relatărilor domnului Swason.

Tsunami a fost multă vreme incorect denumit ca valuri de flux. Ce este el de fapt ? Nimic altceva decît imense valuri devastatoare care pot înainta cu o viteză incredibilă (800 km la oră), asemănătoare celei cu care un modern avion de pasageri, propulsat de reactoare, spintecă văzduhul. Distanţa pe care o poate parcurge un tsunami, cuvînt de origine japoneză care se traduce prin „Talazul portului", este de 15 000 km şi chiar mai mult în unele cazuri. Tsunami cutreieră vaste distanţe din bazinul Pacificului, face escale, precum o uriaşă „pasăre de oţel", adică un „long curier", fără să mai fie alimentat cu carburant pe parcursul călătoriei, în aer sau la sol, în timpul escalelor.

Aşa cum numele său sugerează, tsunami, cu toate că se formează în largul Oceanului Pacific, ameninţă zonele de coastă. O anumită zonă a oceanului se coboară sau se înalţă în timpul unui cutremur, a unei alunecări de teren sau erupţii vulcanice. Mişcarea pardoselei oceanice deplasează coloana de apă direct deasupra ei. Valul ce rezultă sau seriile de valuri îşi încep călătoria în spaţii vaste, cu viteze incredibilă pînă la 1000 km la oră. „Talazul portului" este aproape nedetectat la mare distanţă de uscat.

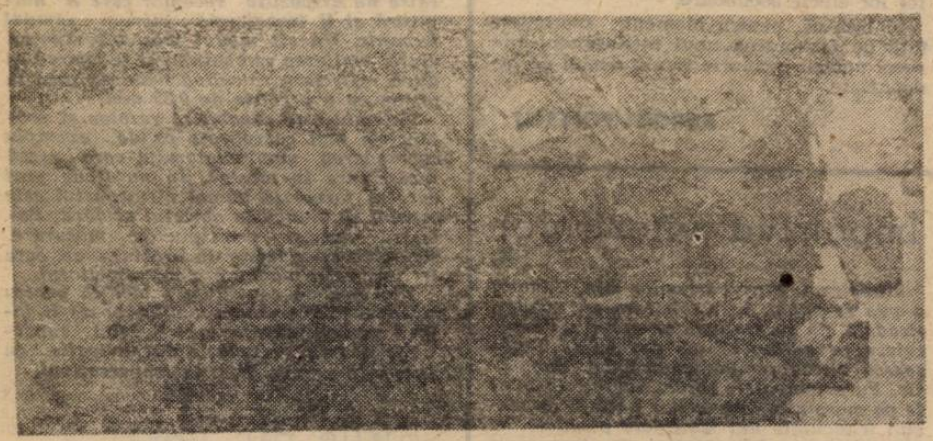

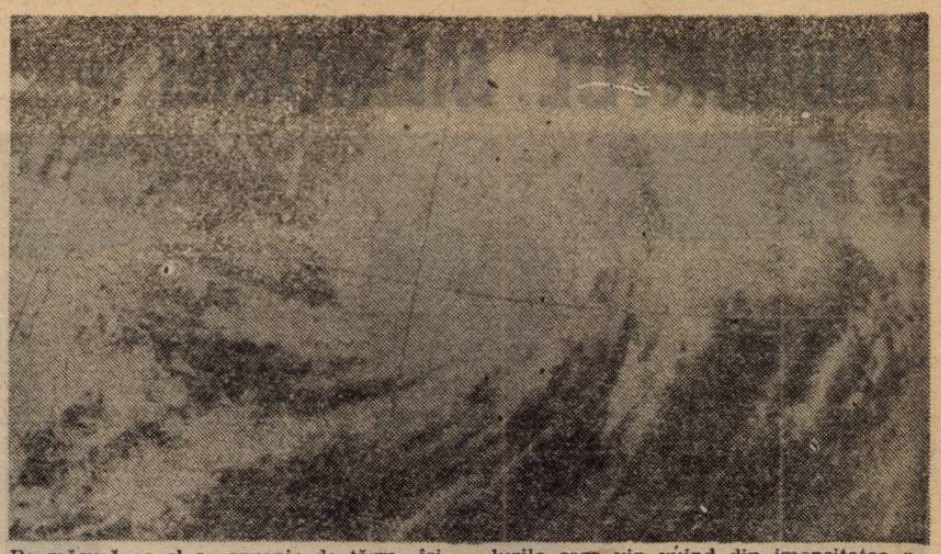

Pe măsură ce el se apropie de ţărm îşi pierde din viteză. Dar cîştigă în schimb, în înălţime, ajungînd la 33 metri sau mai mult. Nu orice tsunami poate fi măsurat, pentru a se determina înălţimea sa cuprinsă între creastă şi nivelul uscatului. Numai în ultimii 200 de ani, „Talazul portului" a provocat peste 60 000 de morţi şi mari pagube materiale în diferite zone ale lumii. Întrucît produce devastări în regiunile de coastă, tsunami reprezintă un pericol considerabil pentru navigaţia maritimă şi industria de pescuit, a pescadoarelor şi a altor ambarcaţiuni.

Prezentarea unor secvenţe ale modului în care „Talazul portului" se manifestă în perioade şi regiuni diferite, este în măsură să ofere detalii interesante despre acest fenomen natural cu care europenii nu se prea întîlnesc. August 1960. La ţărmul chilian, acostează nava sub pavilion american „Wateree". În jurul orei 16, ora locală, echipajul simte cum nava începe să tremure din toate încheieturile. Comandantul şi echipajul înţeleg că zgîlţîirea se datorează unui seism. Cercetînd oraşul-port Arica observă că el se pulverizează într-un nor de praf în numai cîteva secunde. Apoi încep să se distingă supravieţuitori ai cataclismului natural încercînd să iasă de sub ruine. Comandantul trimite o parte din echipaj pe uscat pentru a oferi ajutor sinistraţilor. Dar din larg oceanul năvăleşte cu vuiete înspăimîntătoare ; înălţimea valului ajungea la înălţimi de-a dreptul fantastice. Încercarea de salvare a sinistraţilor a eşuat. Au urmat şi alte seisme. În urma lor, apa s-a retras din port şi nava „Wateree" ajunge pe uscat. Revenind, marea ridică nava de pe pardoseala nisipoasă. Bărcile de la nivelul de jos al chilei sînt răsturnate şi distruse pe măsură ce valurile care vin vuind din imensitatea oceanului se prăbuşesc asupra lor. Patru ore mai tîrziu, la începutul serii, echipajul a observat o licărire fosforescentă pe suprafaţa oceanului dezlănţuit. Pe măsură ce lumina se apropia de ţărm, oamenii îşi dădeau seama că tsunami îi va „aspira" curînd.

(Va urma)

D. FILIP

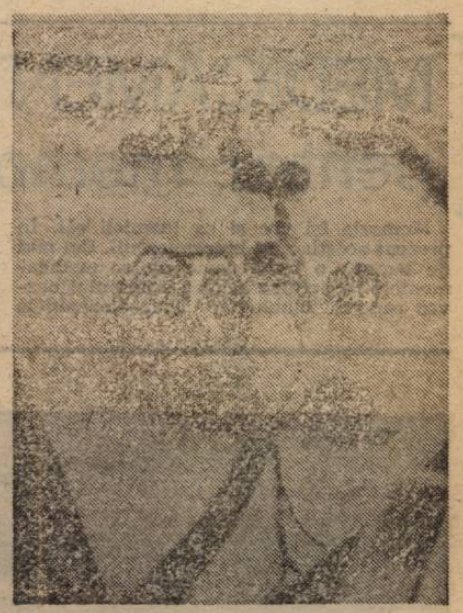

Riscul de a fura automobile

Se pare că în cadrul fenomenului infracţional, care se extinde în majoritatea ţărilor din estul Europei, furtul de automobile proprietate personală ocupă locul cel mai important creînd probleme deosebite organelor poliţieneşti.

După cum relatează revista „Nauca i jizni" din datele furnizate de către organele de cercetare penală din Moscova numai 60% din maşinile furate reuşesc să fie restituite posesorilor legali. De aceea cei ce se ocupă cu investigarea furturilor de automobile consideră că amploarea acestui fenomen infracţional s-ar reduce simţitor dacă posesorii acestora s-ar preocupa în mai mare măsură de asigurarea pazei şi securităţii maşinilor.

În dorinţa de a veni în întîmpinarea proprietarilor de automobile specialiştii firmei inginereşti „Kami" din U.R.S.S. au conceput şi realizat un dispozitiv anti furt pe care îl comercializează în patru variante constructive sub denumirea „Barier".

Prima variantă, dispozitivul „Barier-1", este prevăzut cu un traductor seismic care captează oscilaţiile mecanice ale maşinii pe care ulterior le converteşte în semnale electrice prin intermediul cărora este corectat un semnal de alarmă. Trebuie evidenţiat faptul că spre deosebire de sistemele de semnalizare care funcţionează prin întreruperea unui circuit utilizîndu-se întrerupătoare cu buton, sau de traductoarele de tip „pendul" care sînt conectate prin înclinarea autovehiculului (de exemplu prin demontarea unei roţi), **dispozitivul „Barier-1" reacţionează la orice atingere a maşinii, prevenindu-l pe proprietar despre intenţiile răufăcătorului încă de la începutul acţiunilor sale.** Totuşi există şi dezavantajul că ziua, pe străzile aglomerate cînd maşina poate fi atinsă (acroşată) întîmplător de orice trecător dispozitivul îl va alerta pe posesorul automobilului în mod inutil. În această situaţie este adecvată folosirea **dispozitivului de alarmă „Barier-1" care funcţionează după principiul radarului cu unde de frecvenţă foarte înaltă.** Salonul acoperit al automobilului reprezintă de fapt un spaţiu închis care posedă un anumit cîmp magnetic. De îndată ce acest spaţiu va fi deschis — fie prin deschiderea unei portiere fie prin coborîrea unui geam — se va modifica şi cîmpul său magnetic. Emiţătorul şi receptorul undelor de înaltă frecvenţă fixate pe panouri cu dimensiunea de 3X5 centimetri reacţionează în momentul cînd se produce modificarea cîmpului magnetic şi pun în funcţiune alarma acustică (sirena). Pentru montarea dispozitivului de alarmă cablajul şi legăturile electrice fiind foarte simple nu este necesară o pricepere deosebită. Specialiştii firmei sovietice au realizat nu numai o nouă variantă constructivă a dispozitivului de protecţie şi semnalizare, ci au procedat şi la perfecţionarea variantelor existente ale dispozitivelor „Barier-2" şi „Barier-3" care avertizează asupra încercărilor de a deschide în mod forţat salonul, capota, portbagajul automobilului şi geamurile. Aceste dispozitive au particularitea că pot funcţiona în două regimuri cu posibilitatea de temporizare cu 3—5 secunde a conectării alarmei. De asemenea aceste dispozitive posedă o iluminare cu fotodiodă care atenţionează asupra conectării semnalizării prin intermediul unei lămpi care se aprinde pe tabloul de bord. Conectarea cu o întîrziere de 3—5 secunde a dispozitivului de alarmă dă posibilitatea şoferului să dispună de această scurtă rezervă de timp pentru a intra în salon şi a deconecta instalaţia apăsînd pe un buton ascuns (mascat) sau selectînd pe un tablou special un cod numeric prestabilit.

Întreaga diversitate a dispozitivelor de semnalizare anti-furt de tipul „Barier" poate exista atît în mod separat cît şi reunită într-un singur sistem. Preţul instalaţiei de la varianta cea mai simplă pînă la cea mai complexă variază între 55 şi 355 de ruble.

Dr. ing. MIHAI CONSTANTINESCU

ENIGME ŞI ENIGME

Multe sînt enigmele Terrei care dau bătaie de cap oamenilor de ştiinţă, printre care amintim statuile megalitice din Insula Paştelui, fenomenele ce se petrec în „Triunghiul" Bermudelor şi în Marea Dracului din Japonia, capul confecţionat din cristal de sticlă etc. La acestea s-au adăugat altele mai noi, tot atît de ciudate şi misterioase. În localitatea Hainas City, din statul Florida (S.U.A.) există o casă cu totul deosebită. Cei ce îi păşesc pragul sînt cuprinşi de ameţeli puternice, de cele mai multe ori insuportabile. Pe măsură ce se înaintează spre centrul casei, vizitatorul are senzaţia că este atras spre nordul magnetic al Pămîntului, senzaţie ce se amplifică pe măsură ce timpul trece. Pe o suprafaţă restrînsă din jurul casei, totul este atras către această clădire misterioasă. Animalele, plantele şi chiar oamenii aflaţi pe acest teren, deşi fac eforturi de a se ţine drept, au o uşoară înclinaţie către nordul magnetic. O vergea de metal, ţinută cu degetele, se îndreaptă cu vîrful liber spre nord. Cînd Soarele apune, la o sursă slabă de lumină emisă de o lanternă sau luminare pielea începe să capete o tentă din ce în ce mai închisă, în timp ce palmele, unghiile şi dinţii devin strălucitoare, chiar fosforescente. Fenomenul este cunoscut de multă vreme, chiar de unele triburi de Piei Roşii, care îşi făceau corturile în acest loc. Deşi mulţi oameni de ştiinţă au studiat curiosul fenomen nu s-a găsit pînă azi o explicaţie plauzibilă. Nici curenţii telurici magnetizaţi, cîmpurile gravitaţionale, fenomenele seismice etc. nu au fost în măsură să explice fenomenele ce se petrec aici. În localitatea mexicană Cuadalupe există un loc, mai bine zis o zonă circulară de aproximativ 20 de metri, în care obiectele nu mai au greutatea lor iniţială, pierzîndu-şi chiar echilibrul. Fenomenul, numit de specialişti „gravitate reductivă", nu a putut fi explicat. Una din numeroasele secte religioase din S.U.A. îşi desfăşoară aici, din cînd în cînd, adunările. Adepţii susţin că în interiorul „cercului" se pot face meditaţii care îndepărtează „gîndurile drăceşti", iar omul se poate curăţa de păcate. Reginald Onoghue, marele maestru al sectei „iniţiaţii nordului iradiant" din oraşul Minnewaukan — statul american Dakota — vindecă migrenele şi durerile de dinţi cu ajutorul unei baghete metalice, cu care atinge de cîteva ori părţile bolnave. Pentru ca „minunea" să se poată înfăptui pacientul trebuie să-şi aşeze corpul şi să privească spre nord. Multă lume îşi aduce aminte de filmul „Floarea Soarelui", realizat sub regia lui Vittorio de Sica, dar foarte puţini ştiu că el a fost puţin inspirat şi dintr-un fapt curios, dar real. Napoleon Bonaparte a lăsat zeci de mii de morţi în retragerea armatei sale din Rusia. În primăvara următoare au apărut sute de mii de plante de floarea-soarelui, uimind pe locuitorii din acea vreme. Este probabil ca aceste locuri să fi fost cultivate cu această plantă, care nu a mai putut fi cules㠄 la timp, sămînţa căzută încolţind la primele raze calde ale astrului zilei. Dar coincidenţa este frapantă...

AUREL DIANU

LABIRINTUL MEMORIEI (IV)

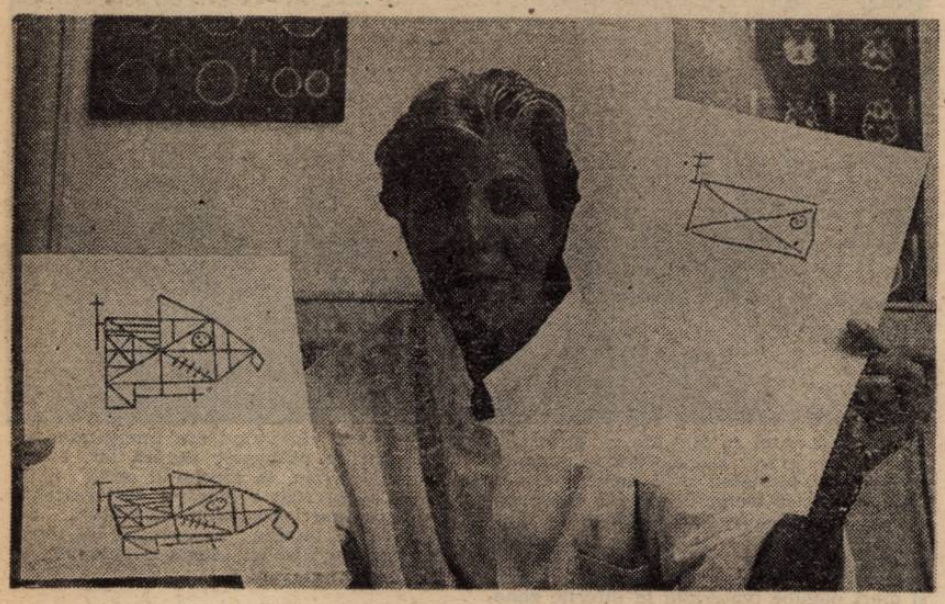

In urma unui examen al memoriei, un neuropsiholog prezintă rezultatele obținute pe baza unui test (figura lui Rey). Pacientul trebuie să reproducă mai intîi desenul pe care îl are în fața ochilor iar după un timp oarecare să-l refacă din memorie.

MEDICAMENT-MIRACOL pentru memorie?

Memoria își are și ea inamicii săi. În prezent aceștia sînt binecunoscuți. Cei mai de temut : o bună parte dintre medicamentele cu acțiune asupra sistemului nervos central. Bunăoară, benzodiazepinele (anxioliticele) au un efect negativ asupra primei faze a memorizării, îndeosebi la persoanele vîrstnice. Ele pot chiar să producă amnezii lacunare sau, altfel spus, „pete albe" în memoria biografică. În schimb, hiperanxioșii beneficiază de o memorie ameliorată sub consumul de diazepam (o benzodiazepină) în doze scăzute. Alte psihotrope, cum ar fi neurolepticele (reserpina, clorpromazina) și betablocantele sau anumite antidepresive au, de asemenea, un efect negativ asupra memoriei. Aceleași efecte au fost constatate în cazul celor ce se află în tratament îndelungat cu chinină și aspirină.

În ceea ce privește relația memoriei cu anumite excitante ale sale, relația stabilită e mai puțin clară pentru specialiști. Dacă în privința alcoolului este bine stabilit rolul lui nefast asupra memoriei (mecanismul său de acțiune fiind bine demonstrat îndeosebi în sindromul Korsakoff), este mult mai complicat de a se emite teorii exacte pentru tutun și cafea. Acestea cresc vigilența și, implicit, s-ar părea că și memoria, dar totodată nicotina poate să producă puternice tulburări ale capacității de concentrare.

Rolul alimentar asupra memoriei este și mai puțin clar. Totuși un lucru e sigur : nici seleniul și nici fosforul nu sînt produse-miracol pentru memorie. Deosebit de importanți în asigurarea interacțiunilor celulare, precum și în fluiditatea membranelor acestora s-au evidențiat a fi anumiți acizi grași. La buna funcționare a neuronilor mai contribuie, avînd rol indispensabil : fosforul, sulful, azotul, lecitina, acizii aminați, îndeosebi leucina, lizina și tirozina .Se știe, de asemenea, că seleniul și cuprul intervin în metabolismul enzimatic, cuprul și zincul în maturizarea globulelor roșii, dar nu s-a reușit demonstrarea vreunei relații sigure între aportul suplimentar în elemenfele amintite și ameliorarea (optimizarea) funcțiilor intelectuale.

Nici suplimentarea vitaminelor nu rezolvă problemele de memorie. Singure, beta-carbolinele par a avea un efect pozitiv asupra memoriei. Dar și acestea rămîn inutilizabile din cauza dezastruoaselor lor efecte secundare.

Și iată că, pentru moment, speranțele față de elaborarea unui medicament-miracol pentru memorie rămîn destul de îndepărtate.

AURORA POPESCU

Trei profesii ale ultrasunetului

Ultrasunetul pătrunde treptat în toate domeniile de activitate ale omului fiind azi întîlnit în biologie și medicină, industrie alimentară și metalurgie, construcții de mașini și agricultură. În anul 1989, în laboratorul interdepartamental „Senzorica" (U.R.S.S.), ultrasunetul a căpătat încă trei profesii.

Este cunoscut faptul că excavatoarele macaralele și instalațiile de forat lucrează cu ajutorul sistemlor de acționare hidraulică a căror parte principală o constituie pistonul care se deplasează în cilindru. Pentru a automatiza procesul de conducere este necesară cunoașterea poziției pistonului în orice moment.

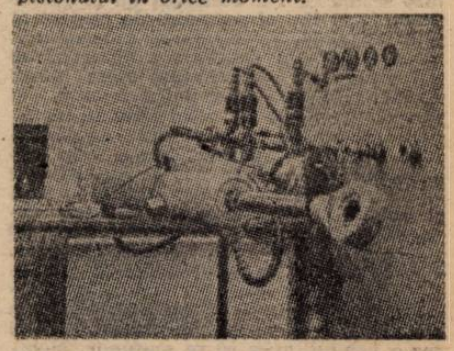

Inventatorii sovietici au echipat un dispozitiv tipizat de acționare hidraulică cu o pereche de emițătoare ultrasonore conectate la un sistem modulat pe baza unui microprocesor. Unul dintre module generează ultrasunetul care, după ce pătrunde în interiorul cilindrului metalic, este reflectat de piston întorcîndu-se înapoi către un dispozitiv receptor care îl amplifică și îl transformă într-un semnal numeric. Un alt modul măsoară timpul dintre emiterea semnalului și revenirea sa după reflectare calculînd distanța pînă la piston cu o precizie de 0,35 mm.

Sistemul este capabil să rezolve și problemele mai complicate ca de exemplu comandarea manipulatorului care așază încărcătura în mașină. În norul de praf care se formează numai ultrasunetul este capabil să ajungă la obiectul urmărit. Folosind același principiu de măsurare, sistemul va depista încărcătura pe care trebuie să o manevreze manipulatorul.

Nici apa nu constituie o piedică pentru ultrasunet. Un sistem similar poate fi folosit pentru măsurarea reliefului subacvatic sau ca instalație de navigație cu ecosondă pentru diferite ambarcațiuni.

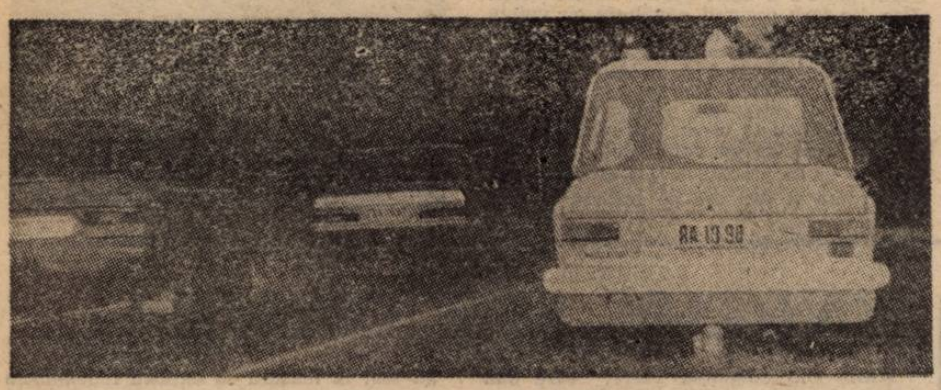

Împotriva viteziștilor

Ministerul Transporturilor din Ungaria a pus la punct, în colaborare cu poliția stradală, un sistem care ar urma să descurajeze pe automobiliștii dornici să depășească viteza regulamentară de circulație. Pe principalele șosele au fost instalate pe marginile drumurilor imitații de mașini (executate din materiale plastice), cu un șofer tot fals, mașini cu însemnele speciale ale poliției stradale. Se afirmă că această metodă ar fi dat rezultate promițătoare, mai ales că aceste false vehicule sînt dublate de-a lungul șoselelor și de mașini de control reale și vrînd, nevrînd, automobiliștii încetinesc viteza neștiind dacă în fața lor se află o mașină adevărată sau numai cea fictivă.

TEHNICA MILITARĂ DE VÎRF... ÎN RĂZBOIUL GREIERILOR

Anul 1990 a marcat al treilea an consecutiv în care lumea a consumat mai multe alimente decît a produs ! În plus, în perspectiva „suplimentului" de un miliard de locuitori ai Terrei care vor trebui și ei hrăniți pînă în anul 2000, producătorii sînt obligați să se îndrepte spre noi tehnici, să amelioreze producția și campania fitosanitară. Iar aici avantajele trebuie totdeauna considerate în raport cu... dezavantajele noilor tehnologii. O ilustrare a complexității problemelor cărora trebuie să li se facă față o avem în lupta pentru combaterea unui adevărat flagel — așa numiții greieri pelerini.

Cercetătorii de la International Centre for Insect Physiology din Nairobi (Kenya) experimentează o metodă subtilă de luptă. Aceasta constă în modificarea chimică a ciclului lor de viață. Într-adevăr, ei își încep existența într-un mod sedentar, așa că identificînd elementele chimice produse în acest stadiu se speră că se va putea interveni în procesul lor de creștere, pentru ca ei să rămînă doar... la sol. Să nu uităm că aceștia joacă un rol important în ecosistemul african și pot fi dirijați într-o manieră profitabilă pentru agricultură.

În același timp, cercetători americani și sovietici colaborează și ei în același scop — combaterea greierilor pelerini, dar de data aceasta folosind... tehnica militară de vîrf ! Obiectivul lor este de a localiza și a distruge aceste insecte, inclusiv prin utilizarea laserilor, înainte ca aceștia să alcătuiască roiuri și să se răspîndească pe o suprafață de 200 km², distrugînd tot ce le iese în cale.

Pagubele pe care aceștia le produc culturilor se cifrează la 10 miliarde de dolari în Africa și Orientul Mijlociu. Lupta împotriva greierilor datează de mult timp, dar metoda cea mai răspîndită, pe bază de insecticide, distruge mediul înconjurător. Încă de la începutul anului 1989, doi specialiști în fizica laserilor, Peter Franken (Centrul de științe optice al Universității din Arizona) și Vladimir Letokhov (Institutul de spectroscopie din Moscova) preconizează alte posibilități.

Ideea constă în a localiza insectele cu sateliți de supraveghere și a le combate apoi prin diferite mijloace, de la laseri la insecticide tradiționale. Cheia succesului este localizarea insectelor la timp, adică cu o săptămînă sau două înainte de a-și lua zborul, perioadă în care ele se „deplasează" la sol, parcurgînd doi-trei km pe zi și devorînd cu mare eficiență plantele întîlnite.

Franken și Letokhov au avut la început ideea de a „arde" aripile insectelor în zbor, metodă ce s-a dovedit nepractică și pentru că ele s-au arătat mai rezistente la radiația laser decît omul. În prezent, ei analizează posibilitatea de a „frige" greierii, cînd încă sînt la sol, tot cu laserul, metodă greu totuși de aplicat după părerea lui Franken. Rămînînd în domeniul „militar" se mai are în vedere și carbonizarea lor în aer, cu explozibil, ceea ce ar evita poluarea solului.

Și dacă nici una din aceste moderne metode nu se va dovedi practicabilă, se va... reveni la insecticide, concentrîndu-le însă în zonele în care greierii ocupă solul, limitînd astfel poluarea chimică.

MIHAELA DOROBANȚU

Hîrtie din cozi de banane

Plantațiile de bananieri acoperă aproximativ 300 000 ha din teritoriul indian și produc în fiecare an 750 000 tone de deșeuri. Aceste reziduuri, bogate în fibre, care pînă în prezent erau aruncate au devenit în prezent o sursă de venituri. S-au creat noi locuri de muncă, prin grija autorităților locale și la inițiativa unui centru științific rural, într-un sat organizat conform ideilor lui Gandhi. Centrul a decis adaptarea tehnicilor netradiționale de fabricare a pastei pentru hîrtie la deșeurile agricole, mai ales la cele de banane. O primă experiență de producere a unei hîrtii de calitate s-a dovedit nerentabilă și a fost abandonată : doar 2 la sută din deșeuri serveau pentru producerea fibrelor de celuloză pură, urmînd a se recurge la operații de albire extrem de costisitoare.

Cercetătorii centrului au decis atunci utilizarea tuturor deșeurilor, fabricînd hîrtie de calitate inferioară. Aproape 60 la sută din deșeuri puteau servi pentru producerea cartonului. Erau însă necesare cercetări și teste problemă care a fost rezolvată prin... angajarea populației locale care a participat la toate stadiile proiectului. Cei care au fost recrutați ca stagiari, au astăzi cunoștințele necesare pentru producerea hîrtiei groase și a cartonului din materii prime, altele decît lemnul, ceea ce a permis salvarea pădurilor din zonă. Rămîne de văzut dacă procedeul indian va fi preluat și de alte țări.

Starea de veghe

MÎINE? NU VA FI PREA TÎRZIU?

Ani la rînd s-a crezut, din ordin — fără ordin, că SIDA ne-ar putea ocoli. O demagogie înfiorătoare respingea evidențele, în numele acelui „nou ambient moral" și „nou climat sanogen", ambele iluzorii care ar fi exclus din mediul și spațiul nostru vital, din principiu, flagelul, orice flagel, și SIDA implicit. Sutele de cazuri despre care, în sfîrșit, se vorbește, încă nu clarmează socialul, pe cît s-ar cuveni, de parcă totul s-ar fi întîmplat altundeva, în trecut, într-o enclavă izolată, închisă, a unei nenorociri, eradicată azi, și nu ar mai fi (și azi) un flagel tot atît de actual, simptom al unei iresponsabilități cu valențe încă deschise și măsură unui virtual risc colectiv. Dar despre SIDA, astăzi, de bine-de rău, se scrie, se vorbește, chiar dacă unele menajamente și cîteva prudențe paradoxale compromit o adevărată profilaxie. La altă întrebare, însă, și alt tărîm de risc am fi dorit — și așteptăm de mult — un răspuns :

Ce se știe de fapt — și (încă) nu se spune — despre consumul de droguri, despre toxicomani, despre rata de creștere a flagelului alb ? Sau, poate, încă o dată, „ambientul moral" și climatul „sanogen" (moștenit) exclud și acest risc ?

■

Un recent număr din revista franceză „La Vie" estima numărul toxicomanilor, pe teritoriul Franței, la 150 de mii, din care 85 la sută; aflăm, s-ar plasa sub 25 de ani. Dar nu cifra în sine e pusă în discuție în cazul amintitei anchete — deși 2—3 cazuri la mia de locuitori, în opinia specialiștilor înseamnă foarte mult — ci cota în creștere a toxicomaniei la scară mondială. Un flagel trebuie combătut, se afirmă, în faza sa incipientă, atunci cînd se constată primele zeci sau primele sute de cazuri ; de îndată ce numărul lor se ridică la 150.000, riscul (și precedentul) negativ de influențare-prozelitism-contaminare ar putea conduce la o rată de dublare (triplare chiar) a cifrei de toxicomani de la un an la altul.

Desigur, războiul împotriva drogurilor a fost de mult declarat, există forțe sociale, trupe de șoc și fonduri materiale semnificative care contracarează în foarte multe țări expansiunea așa numitei „mafii albe" a morții și extinderea flagelului (care, în treacăt fie spus, prin utilizarea unor seringi infectate facilitează simultan și răspîndirea îngrozitoarei SIDA). Socialul ar părea, la prima vedere, informat asupra pericolului și consecințelor. Problema cea mai presantă (stringentă) — în opinia revistei „La Vie" — ar fi acum **conturarea unei strategii de prevenire ;** ceea ce ar implica, însă, **existența unui dialog autentic cu acele categorii de vîrstă** (și socio-profesionale) cu o disponibilitate scăzută de respingere a riscului drogării. Cum și cine ar putea informa, bunăoară, copiii, asupra consecințelor unei eventuale drogări, fără a le trezi totodată curiozitatea? Și în ce măsură familia va ști să comunice, să dialogheze, cu un tînăr care a ajuns la drog, de regulă accidental sau sub imperiul „modei", fără să fi ajuns la o reală dependență de drog ?

■

Doctorul Francis Curtet, director medical al unui centru specializat din Boulogne, consideră reacția familiei, față de cei care sînt pasibili de a se droga, drept un moment decisiv. „Trebuie făcută o distincție esențială, susține F. Curtet, între un tînăr care a încercat o doză de haș, într-o seară, la o petrecere, atunci cînd „n-a vrut să fie mai prejos decît alții" și tînărul care recurge în mod curent la drog pentru a se abstrage, poate, din convulsiile unor stări și situații care i se par fără ieșire". Prima recomandare a lui Francis Curtet ar fi o evaluare corectă, fără panicări inutile, dar și fără iluzionări gratuite a situației la care s-a ajuns.

În cel de-al doilea caz, după ce momentul dialogului salvator a fost ratat sau epuizat, familia trebuie să solicite neapărat un sprijin calificat din afară : „Nu rămîneți singur în fața nenorocirii — recomandă stăruitor același medic francez. Nu-i vorba de o situație jenantă, poate, social, pe care ați putea să o ascundeți, ci este o încercare de viață, prin excelență dramatică".

Și a treia recomandare : magia, de orice fel, nu-i poate salva pe cei care au ajuns la drogare ; e necesar un tratament ferm, de durată, fără a-l lipsi pe cel în nenorocire de încrederea și dragostea celor apropiați.

Rezumînd — în spiritul anchetei la care ne-am referit — specialiștii întrevăd o singură „rețetă" (și o unică strategie) în cazul unor adolescenți cu probleme :

- **Un climat de afecțiune, de încredere, de comunicare** fără teama unor replici violente, fără interdicții „din principiu", neargumentate și, mai ales, dublate de amenințări ;
- **însușirea artei și științei de a dialoga fără nici un „tabu"** despre orice și despre oricine, și fără graba de a răspunde imediat (și superficial) atunci și acolo unde e nevoie de timp, de comprehensiune, de aprofundări reale ;
- **un aliaj sanogen de tandrețe reală (nu simulată) și de fermitate morală,** ceea ce trebuie să însemne descoperirea și statuarea unei măsuri în toate ;
- și, dincolo de orice compromitere anterioară a conceptului, **structura unui model familial de încredere reciprocă, de întrajutorare, de demnitate interioară, de bună conviețuire.**

Părinții irascibili, mereu obosiți și totdeauna îngrijorați, singuri sau cu frustrări, îmbătrîniți prematur și cu „căderi" evidente morale nu sînt interlocutori de încredere ai celor care au nevoie de sprijin.

■

O prevenire reală, corectă, și care se vrea eficientă (bine făcută, la timp) nu va începe prin a vorbi unui adolescent despre drog, ci de acea stare de bine sau de rău care procede totul, orice decizie, orice restructurare : cum trăim noi, de fapt, și cum am putea să trăim altfel mai bine, nu numai material ? Conceptul banalizat de „ideal" ca și cel de „participare activă" ori de „implicare în social" vor trebui, probabil, reabilitate, remediate profund. După cum vor trebui găsite soluții noi, tehnici și mijloace de suflet, de altă calitate, pentru „prevenirea mersului public" — alt clișeu, se va spune — asupra a tot ceea ce prin distrucții interioare, subsumate în timp periclitează individualitatea și afirmarea, performanța și ascensiunea reală.

Și pentru că orice prevenire nu se poate fundamenta pe o interdicție, oricît de îndreptățită, să învățăm să favorizăm acel mod de comunicare sincer și constructiv, singurul care poate conduce la identificarea unui alt mod de viață, a unor activități și a unor hobby-uri pentru care merită trăit, pe măsura acelor visări-trăiri-speranțe pe care le-ar oferi, doar iluzoriu, și drogul... De ce să nu încercăm să le delimităm ca o ofertă reală ?

Un toxicoman constituie, pînă la un punct, radiografia precisă a unei disfuncții socio-morale și psiho-familiale. Arderea cîmpurilor de coca — din campania antidrog — se cere îmbinată, probabil cu anihilarea, prin foc moral, a acestor disfuncții ale vieții sociale.

Și revenind la întrebarea dintîi: Avem toxicomani ? Se aproximează numărul lor ? Dar rata de creștere a flagelului ?

DOREL DORIAN

O farmacie obișnuită. Și totuși... Prima farmacie și asociație EGO (Espoir Goutte d'Or) de salvare a toxicomanilor. În imagine, farmaciștii Annick și Dominique Tardivel, întemeietorii acestei Speranțe (Espoir), virtuală Picătură de Aur (Goutte d'Or).

UNIVERSUL ESTE O PERSONALITATE. A CUI?

Stimați cititori, vă implor să mă contraziceți !

Stimați cititori, vă rog să fiți fără milă față de ideile ce răzbat din această nouă rubrică (ale mele sau ale autorilor comentați de mine). Rostul acestei provocări constructive este dialogul, un dialog care se întemeiază pe consolatorul adevăr că nimeni nu deține (în anumite limite) informațiile sau opiniile de nezdruncinat despre cele mai exotice aspecte ale existenței noastre. Fizica climină din sfera preocupărilor sale tot ce este nedemonstrabil și se poate manifesta doar în afara experimentului. Dar există experimentele mentale, de diverse coloraturi filozofice, care ni le putem permite cu umilele noastre cunoștințe. **De-a lungul anilor, mulți corespondenți ai noștri au dovedit o excelentă imaginație și talent în a-și relata părerile. De aceea, în cadrul acestei rubrici vor fi citați cei mai interesanți epistolari care vor divaga (de preferință succint) pe marginea temelor abordate.**

Universul este o personalitate. Dacă da, atunci e legitim să ne întrebăm a cui ? Conform cu una din cele patru determinații ale lui Kant (referitor la topica psihologiei raționale), personalitatea rezultă din substanțializarea sufletului („sufletul este substanță", afirmație inclusă în „Critica rațiunii pure"). Legată de personalitate este noțiunea de spiritualitate, ca modalitate de identificare a personalității. Dar nu am adus vorba de Kant decît pentru a avea un punct de plecare suficient de solid și exprimat foarte simplist (nu pretind înțelegerea profunzimilor kantiene).

Ideea imediat următoare afirmației că sufletul poate fi privit ca avînd concretețe (spirituală și substanțială) poate fi următoarea 1. Universul este animat de

existența viului 2. Universul există și în absența viului, atunci concluzia acestui silogism este : Universul este o formă (categorie) de viu generatoare de alte forme de viu. De aici și pînă la a afirma că Universul este o personalitate este o distanță infimă.

Dar în manifestările ei, orice personalitate se supune unor legi. Noi, pămîntenii, am descoperit patru forțe fundamentale ale naturii (nucleară slabă, nucleară tare, electromagnetică și gravitațională) și am stabilit legi pentru fiecare. Noi, societatea, ne-am făurit alte tipuri de legi (strînse în coduri) pentru a putea coexista rațional. Tot noi am descoperit niște legi care se pot aplica la scara Universului, investigîndu-l. Dar dacă noi doar le-am descoperit atunci cine le-a inventat ? Conform cărei rațiuni, criterii, eventual modele ? Că perfecțiunea funcționării Universului implică o anumită rigoare este îndubitabil. Este această rigoare un tip de autodeterminare sau este rezultatul unei voințe exterioare ?

Dincolo de aceste copleșitoare întrebări tronează premisa majoră a discuției : Universul este viu. Se mișcă și generează viu. Dacă-l acceptăm ca pe un incomensurabil EU (căci dacă e viu e firesc să aibă o identitate), atunci tot ceea ce-l compune devine un amalgan de eu-ri, precum acele păpuși rusești din ce în ce mai mici și care încap una în cealaltă, într-o ordine bine determinată. Ajungînd la noțiunea de ordine, a venit timpul să-i dăm cuvîntul marelui expert american în informatică, **Edwuard Fredkin**, care susține cu argumente că **Universul este un calculator.** El mai susține că numai această interpretare poate conduce la răspunsuri adecvate întrebărilor fundamentale : ce este viu? Ce este gîndirea, ce este memoria ? Cum funcționează acest Univers ? Și mai e ceva : Fredkin nu glumește, se contrazice neobosit cu fizicienii și rar găsește cîte un adept. Ce esafodaj ideatic și-a clădit el, asta vom vedea în numărul viitor. En garde !

PAUL IOAN

Motocicletă cu roți orizóntale

Mașina a cărei originală construcție o prezentăm în fotografie este destinată nivelării fundațiilor drumurilor de beton proaspăt turnate, ale pardoselilor din halele industriale, bazinelor și pistelor de decolare și aterizare de pe aerodromuri. Concepută și realizată de specialiștii americani, noua mașină dispune de un motor de 10 cai putere, un scaun moale pentru conducătorul său, un rezervor de combustibil și un ghidon similar cu cel

al motocicletei. Roțile sînt însă dispuse nu vertical, ci în plan orizontal, ele fiind pur și simplu culcate pe pămînt. De ce a fost necesară adoptarea acestei soluții sui-generis ? Cele două roți executate sub forma unor palete de ventilator se învîrtesc cu o viteză de 105 rot./min. și îndeplinesc rolul unor elemente de nivelare, ștergare și șlefuire a unor denivelări și proeminențe. Productivitatea acestei „motociclete" neobișnuite poate să atingă 100 m²/minut.

Nr. 2 (1734) din 12 ianuarie 1991

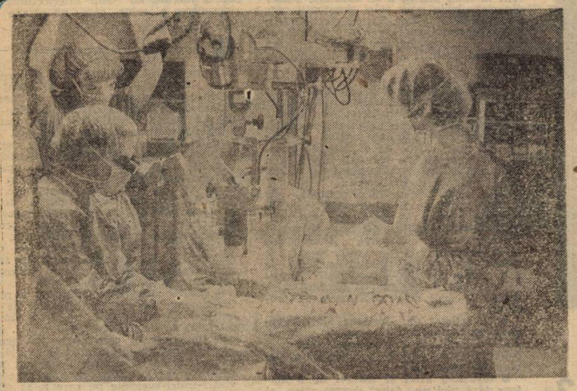

MARELE PORUMBEL ALB

În țările lumii a treia, în mod special în țările africane, e cunoscut sub denumirea de „Marele porumbel alb". Un „porumbel" binefăcător, simbolizînd un port drapel al păcii și fraternității. În realitate este vorba de un vechi aparat de zbor tip DC-8, achiziționat de Oliver Foot și transformat potrivit ideii sale într-un „spital zburător" specializat în intervenții chirurgicale și tratamente la ochi. Proiecul lui Foot a fost dus la capăt de Societatea „Lumină" cu ajutorul unor donații publice și de contribuția cîtorva guverne, în scopul de a se reda vederea celor afectați de anumite afecțiuni curabile. În această acțiune umanitară sînt cuprinși numeroase cadre de chirurgi de mare valoare și un corp medical complex (inclusiv studenți), care s-au oferit voluntari. Marea capacitate a avionului permite desfășurarea în cele mai bune condiții a operațiilor. „sala operatorie" fiind înzestrată cu cele mai moderne aparate de specialitate. Corpul de medici voluntari se schimbă după diferite perioade și din el fac parte cadre medicale din toate colțurile lumii, care lucrează cot la cot deși aparțin unor popoare diferite din toate punctele de vedere.

„Marele porumbel alb" desfășoară o vie și permanentă activitate stabilindu-se pe anumite perioade în diferite țări din Africa, examinînd mii și mii de bolnavi de ochi, operînd necontenit și acordînd tratamente speciale celor care suferă de diferite boli de ochi. Rapoartele pe care le întocmesc și diferitele statistici dezvăluie o stare de lucruri aproape incredibile pentru secolul nostru. Cu atît mai mare și benefic este aportul neegalabil pe care „Marele porumbel alb" îl aduce unei lumi în care domnește mizeria, malnutriția și epidemiile.

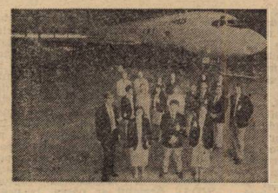

Ceas laborator

Este cunoscută tendința unor firme producătoare de bunuri de consum de a construi o serie de produse combinate cum sînt de exemplu : telefoanele cu barometru, calendar și termometru sau magnetofoanele cu radioreceptor, televizor miniatural, ceas

electronic și calculator. Iată că specialiștii japonezi au realizat un nou tip de ceasuri electronice de mînă dotate cu televizor, calculator, calendar, destemătător, cronometru și indicator al zilelor cu bioritm pozitiv. Ele dispun și de niște traductoare miniaturale care pot să amintească purtătorului, printr-o lumină intermitentă sau un semnal sonor, anumite momente : prînzul, o întîlnire de afaceri etc.

Calculatorul poate fi folosit apăsînd tastele miniaturale cu vîrful unui creion cu pastă, al unui chibrit, al unui ac etc. Pentru a putea privi imaginea furnizată de ecranul televizorului miniatural, al cărui ecran are dimensiunile 1 X 1,5 cm, trebuie folosiți ochelari sau lentile cu o putere de a mări corespunzătoare.

Traducător de buzunar

Firma japoneză „Epson" a conceput și realizat un aparat deosebit de compact destinat să traducă diferite texte din limba engleză în limba ja-

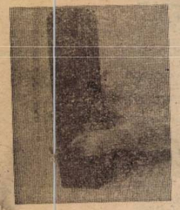

ponză. Pentru aceasta este suficient de a deplasa capătul aparatului pe șirurile textului ca pe ecranul display-ului miniatural să apară textul tradus și scris cu hieroglife japoneze. Firma nu a comunicat deocamdată amănunte privind specificul textelor ce pot fi traduse, cît de coerent și inteligibil este textul tradus, dacă aparatul știe să traducă și expresii idiomatice. După cum au anunțat reprezentanții firmei, specialiștii ei pregătesc noi variante ale aparatului care să execute traduceri din alte limbi.

Fotocopii pe ecran

De obicei dispozitivele de fotocopiat permit să se urmărească imaginile executate numai pe hîrtie. Dispozitivul modern construit de firma „Canon", care realizează fotocopii cu ajutorul laserului, poate să execute, într-o oră, 300 de fotocopii de dimensiunea unei foi de hîrtie obișnuite pentru mașina de scris. În plus acest dispozitiv poate să reproducă în mod clar culorile și nuanțele cele mai variate. Firma producătoare a echipat acest dispozitiv cu o memorie avînd capacitatea de 30 milioane de biți. Datorită acesteia imaginile stocate pot fi afișate pe un videomonitor. Totodată ele pot fi înregistrate pe videodisc sau magnetoscop și pot fi transmise pe canalele numerice de comunicație.

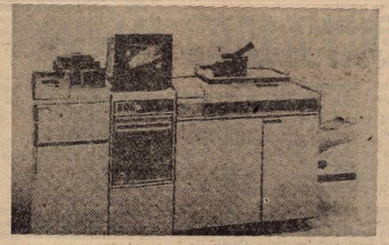

MELC GIGANT

Melcul din fotografia de mai sus cîntărește nu mai puțin de o jumătate de kilogram. Desigur o mare tentație pentru consumatorii de asemenea delicatese. Dar nu și pentru stăpînii săi, soții Tramelli din localitatea Antibes (Franța), care, în urmă cu cinci ani, în cadrul unui voiaj întreprins în Zair, l-au plăcut în așa măsură încît l-au adus acasă. L-au și botezat : Edau. Asigurîndu-i-se o hrană corespunzătoare, Edau a marcat în permanență o creștere spectaculoasă în greutate ajungînd în prezent un adevărat melc-gigant admirat și chiar vizitat de numeroși curioși. Pentru a vă putea reda dimensiunea sa este suficient să examinați fotografia și să observați că pe uriașa lui spinare se află un melc de mărime obișnuită.

Lupta anti-drog—cei mai siguri agenți:

CÎINII

Nil este un vameș ca orice altul. El muncește 39 de ore pe săptămînă, uneori chiar mai mult. Specialitatea lui este căutarea drogurilor și aici el este campion. Nil a depistat droguri de 600 de ori în 10 ani. Mai mult de 3,5 tone în total. Nici o ascunzătoare imaginată de traficanți nu scapă simțului său. Nil a găsit 32 de „perișoare" de rășină de cannabis ascunse în tot atîtea cepe golite de conținut, apoi reconstituite și amestecate într-un coș cu ceapă adevărată. Din 1988 pînă în 1990, 100 de cîini au ajutat la efectuarea a 500 de capturi. Ei au detectat 7 tone de droguri, ceea ce înseamnă 20% din totalul realizat de cei 20 000 de vameși francezi.

Nil, un labrador negru, este un agent de Stat pentru căutarea stupefiantelor. Coechipierul lui este vameșul Guichou. Nil tocmai se retrage, iese la „pensie". El va rămîne cu stăpînul său : cuplurile stăpîn-cîine nu se despart niciodată, chiar dacă animalul este reformat, iar dacă este bolnav, el va fi îngrijit. La 11 ani, Nil este un pic obosit, mai puțin performant și are probleme cu inima și cu articulațiile. Meseria de cîine antidrog este foarte dură : ea se efectuează cel mai adesea în dreptul tevilor de eșapament și în zgomotul produs de mașini ; cîinele trebuie să inspecteze locuri greu de abordat de pe nave sau camioane. Dar mai ales, cînd lucrează, cîinele trebuie să se concentreze la maxim, din punctul de vedere al capacității olfactive.

Mereu în gardă, cîinii anti-drog sînt cu adevărat eficienți cam 4 ore pe zi și nu mai mult de aproximativ 7 ani în total. El încep mai repede decît semenii lor „civili" : rar se întîmplă să depășească 10 ani. Probabil ei sînt mai fericiți : toată viața lor ei se joacă; tehnica dresajului este în întregime bazată pe joc, și anume, găsirea drogului ascuns. În același timp și pe dragoste : cîinele caută și găsește pentru a face o bucurie stăpînului. Vameșii angajează toate rasele : ciobănesc, prepelicar, labrador, de vînătoare, cocker, caniche etc.

Ceea ce face dintr-un cîine un bun vameș este calitatea simțului său olfactiv — un cîine are o mucoasă olfactivă receptoare cu suprafața de 150 cm² față de 5 cm² la om. Cîinele este învățat să-și mobilizeze nu numai toată puterea sa olfactivă, ci și toate simțurile în căutarea mirosurilor.

Cîinii formați de vamă sînt cumpărați la vîrsta de 3 luni. Se știe deja că un candidat trebuie să fie echilibrat, să fie curios și viol și mai ales să aibă gustul jocului.

Dresajul unui cîine anti-drog începe cînd animalul este deja adult, cînd are aproximativ 12 luni. Cîinele a fost hrănit practic cu un singur aliment pentru a nu-și trosi simțul olfactiv și pentru a nu memora mirosuri alimentare prea variate. Un cîine anti-drog trebuie să fie capabil să lucreze lîngă un biftec...

Patru săptămîni sînt consacrate dominării și stăpînirii cîinelui în timpul cărora el este antrenat să nu se teamă de nimic.

În următoarele 6 săptămîni, cîinele învață să detecteze drogul. Acesta se face cu ajutorul unei simple țesături împletite, care a stat într-un borcan cu frunze de cannabis : drogul cu cel mai puternic miros. Stăpînul trebuie să învețe cîinele să fie foarte posesiv vis-a-vis de această „jucărie". El îl învață să o caute și să o găsească, ascunzînd-o din ce în ce mai departe, în locuri din ce în ce mai neobișnuite, solicitînd din ce în ce mai mult fler cîinelui. El îl învață, de asemenea, să se manifeste în vreun fel, cînd a simțit „jucăria", dar nu poate ajunge la ea. La centrul de pregătire de la La Rochelle se găsesc mașini vechi, valize, anvelope, containere, benzi rulante pentru bagaje etc., care constituie sute de ascunzători posibile pentru „jucării".

Din momentul în care cîinele este în stare să detecteze cannabisul, se trece la derivatele lui, hașiș și marihuana.

În comparație cu mijloacele tehnice sofisticate, costisitoare, lente, greu de deplasat, vameșii consideră cîinele drept cel mai bun, cel mai puțin jenant și cel mai rapid detector de droguri.

Cît de scumpi sînt acești „vameși" ? Între 3 000 și 5 000 de franci ; și o primă lunară de 500 de franci fiecărui stăpîn pentru întreținerea cîinelui său.

MIHAI SĂNDOIU

SINUCIDERE ÎN MASĂ

Autoritățile precum și asociațiile de ecologie au fost alertate de locuitorii micuței insule Fukuejima (Nagasaki) că pe o plajă se află sute de delfini care pur și simplu s-au aruncat pe mal într-o asa-zisă încercare de „sinucidere", deja cunoscută de către specialiști. O dată cu lansarea alarmei, s-au adunat aici grupuri de ecologiști și numeroși pescari care locuiesc pe această insulă. Toate încercările care s-au făcut de a fi redați apei au eșuat, fiindcă delfinii chiar dacă au fost transportați în apă, au făcut tot ceea ce era posibil să revină pe mal. Așa și-au pierdut viața peste șase sute de exemplare de delfini. Conform zicalului „Nagasaki Shimbum" care s-a adresat unui om de știință, asemenea cazuri se repetă la intervale destul de mari și sînt explicate probabil (fiindcă nu s-a putut ajunge la înțelegerea științifică a acțiunii lor), prin faptul că există un virus care odată instalat în corpul lor și fiind și mușpilsitor, atacă creierele și distruge în primul rînd simțul lor de orientare. O teorie care deocamdată rămîne în picioare pînă la alte explicații...

GLOBmagazin

SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

■ Un minuscul audiorecorder digital a fost pus la punct de firma japoneză „Sony". Noul DAT-recorder, o idee mai mare decît aparatul foto „Mivox", va fi produs în serie și livrat pe piață. Casetele cu benzi pot cuprinde două ore de înregistrare digitală (volum de frecvență —5 ~15 khz) și sînt de mărimea unghiei degetului gros. Și mai este loc suficient și pentru transportul de bandă care, deocamdată, nu este încorporată în aparat. Sistemul electronic veghează redarea corectă, înlocuind astfel o mare parte din dispozitivul mecanic al aparatului.

■ Energetica nucleară va mai aproviziona mulți ani lumea, cu toate că sînt posibile catastrofe la centralele actionate de forța atomului. Cercetătorii de la Laboratorul național Livermore din California au elaborat un model pe computer cu ajutorul căruia se pot calcula dimensiunile unei avarii la un reactor nuclear sau la o fabrică de produse chimice. Dispunîndu-se de datele locale și meteo de bază se poate prevedea orice fel de concentrație de substanțe toxice, încă înainte ca ele să se răspîndească în aer. În acest caz, autoritățile ar putea avertiza și evacua la timp oamenii din regiunea amenințată.

■ Un gel — notiunea are la bază cuvîntul gelatină — este un amestec format din două componente : o suprafață dură, și un asa-zis mijloc de dispersare (spre exemplu, apă). În cazul aerogelului, mijlocul de dispersare e aerul. Substanța dură (pentru aerogelcuarțul) formează în mijlocul de dispersare o rețea spațială care conferă rigiditate materialului. Primele frigidere experimentale cu izolație de silicat-aerogel consumă cu 20% mai puțin curent electric. N.A.S.A. intenționează să folosească acest nou expandant ca mediu de frînare în sateliți experimentali, dar și la captarea meteoriților minusculi și a prafului cosmic.

■ Specialiștii de la centrala sovietică „Saturn" au realizat o serie de

TELEX • TELEX

tehnologii avansate, printre care se numără instalația originală destinată topirii titanului și a aitor metale active din punct de vedere chimic, cum sînt oțelurile obișnuite și aliajele. Această instalație permite folosirea în producție de sută la sută a deșeurilor rezultate din topirea titanului și care înainte erau trimise la retopit, în întreprinderi speciale.

■ Se accelerează cursa memoriilor ultraminiaturale I.B.M., gigantul american din domeniul electronicii, a început să producă în serie microplăcuțe de 4 megaocteți, ceea ce reprezintă stocarea a 4 milioane de caractere pe un pătrat cu dimensiunile de 6,35X12,3 mm. Și societățile nipone „Matsushita" și „Mitsubishi" au reușit această performanță tehnologică. „Nippon Telegraph and Telephone" (NTT) a prezentat proiectul microplăcuței de 16 megaocteți. Fabricarea ei va începe în cursul anului viitor, sau cel mai tîrziu în 1993. Și, pentru a nu se lăsa mai prejos, I.B.M., „Toshiba" și „Fujitsu" studiază și ele posibilitatea realizării unor astfel de plăcuțe cu memorii supraminiaturizate.

● **Aproximativ 70 000 km² din suprafața Kenyei au fost acoperiți de deșert. Transformarea în deșert nu este totuși numai problema Kenyei, ci a tuturor statelor care se învecinează cu Sahara și căreia i-a trebuit doar ceva mai mult de jumătate de secol pentru a transforma într-un pustiu de nisip o suprafață de aproape 700 000 km² de pămînt roditor. Experții apreciază că invazia deșertului asupra Kenyei este favorizată de tăierea nerațională a pădurilor.**

● **Firma japoneză Sony și-a cucerit în întreaga lume cea mai bună apreciere pentru calitate, siguranță și prezentarea estetică a produselor sale — potrivit unei anchete efectuate în S.U.A. și în nouă state vest-europene. După Sony, mărcile cele mai apreciate sînt : Mercedes Benz și Rolls Royce. Cele mai populare — Coca Cola, Mac Donald și Pepsi Cola. La japonezi, Sony se află de-abia pe locul patru, după Mercedes Benz, Rolls Royce și Porsche. De gustibus...**

● **Persoanele care consumă alcool în mod frecvent mor mult mai repede, neatingînd vîrsta de 65 de ani, comparativ cu cei care nu sînt băutori — apreciază cercetările efectuate de Institutul de analiză a problemelor privind consumul exagerat de alcool din S.U.A. De menționat că în cadrul statisticilor nu au fost incluse și persoanele decedate în urma accidentelor de automobil, ci numai cazurile de moarte naturală.**

ȘI PLANTELE MIGREAZĂ...

O plantă endemică ocrotită, un relict tertiar, care a supraviețuit perioadelor geologice, răspîndită în masivul Bucegi este crucea voinicului, specie care vegetează primăvara timpurie în zone alpină și subalpină.

Zimbru (Pinus cembra), relict glaciar este un pin de munte cu trunchi gros, crengi scurte, noduroase și frunze lungi grupate în mănunchi de cîte cinci. Zimbrul vegetează în etajul subalpin, pe marginea văilor glaciare, atît în Bucegi, cît și în alte masive muntoase ale României.

Printre speciile rare se numără și un alt relict glaciar, muschiul hepatic dioic Bucegia romanica, plantă descoperită și descrisă de botanistul român Simion Radian. Ulterior Traian Stefureac a identificat acest muschi și în Rezervatia Piatra Craiului și în Munții Făgăraș. Bucegia romanica este considerată un relict tertiar, cu caracter nordic, răspîndit în România, Cehoslovacia (Munții Tatra) și America de Nord.

ECATERINA BĂTRÎNEANU

Praf cosmic livrat... cu lopata

Praful cosmic descoperit pe fundul lacurilor albastre ale Groenlandei, în 1984, a început să-și dezvăluie secretele sale. Recoltat sub formă de nămol negru, de către specialiștii francezi, acest praf a făcut obiectul analizelor riguroase la Centrul de radioactivitate din Gif-sur-Yvette. S-a ajuns la concluzia că nămolul negru, denumit cryoconit, constituie materialul extraterestru cel mai bogat și mai bine conservat cunoscut pînă în prezent.

Pe plan mineralogic, acești micrometeoriți sînt foarte apropiați de meteoriți „carbonați de tip I", cei mai primitivi cunoscuți pînă în prezent. Pe de altă parte, ei se alungesc datorită conținutului lor de iridiu și a structurii poroase, care ar constitui o materie organică volatilă; praful cosmic provine din nisipul negru al cometelor. Numărul acestor grăunțe cosmice conținute într-un kilogram de nămol reprezintă echivalentul celor ce s-ar putea recolta pe o suprafață de colectare de circa 1 500 m² desfășurată în spațiu, pe parcursul unui an. Este de 1 000 ori suprafața celor mai mari detectori spațiali de micrometeoriți îmbarcați la bordul sateliților. Acest record nu a avut viață prea lungă. Dintr-o tonă de cryoconit s-a extras cel mai mare micrometeorit (peste 0,5 mm). În imagine, patru butoaie de 60 litri fiecare, umplute cu cryoconite (cele 250 kg de cryoconit conținute în butoaie au fost strînse foarte rapid cu lopata în cîteva ore). O atare cantitate de sedimente corespunde la o suprafață de colectare de aproximativ 1,5 km² desfășurată în spațiu timp de un an, fie o mie de ori valoarea precedentă. Un record mondial care va fi dificil să fie doborît în secolul XXI.

Cercetările micrometeoriților prin tehnici puternice, precum geochimia izotopică, vor permite dobîndirea a noi informații asupra originii și evoluției Sistemului solar, pentru că praful cosmic pare a fi mai vechi decît meteoriții cei mai primitivi.

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE POVESTIRE

ORA ZERO

de RAY BRADBURY

ultimul episod

— Ce ? tresări ea. Ah, nimic. Mă gîndeam la chestia asta. Să n-auzi, şi altele. Nu contează... Ce ziceam ?

— Ăla micu al meu. Tim, e înnebunit acum după un tip... Drill cred că-i zice.

— Trebuie să fie vreo parolă nouă. Şi Mink e moartă după el.

— N-am ştiut c-a ajuns pînă la New York. Probabil, din gură-n gură. Cred că-i ultima modă. Am vorbit cu Josephine şi mi-a zis că şi puştii ei — ea stă în Boston — au înnebunit-o cu jocul ăsta nou. A prins în toată ţara.

În clipa aceea, Mink năvăli în bucătărie şi bău pe nerăsuflate un pahar cu apă. Doamna Morris se întoarse către ea.

— Cum stau lucrurile ?

— E aproape gata, răspunse fetiţa.

— Bravo. Şi ăla din mîna ta ce mai este ?

— Un yo-yo, zise Mink. Fii atentă.

Dădu drumul jucăriei în josul firului. Aceasta ajunse la capăt şi... Dispăru.

— Vezi ? făcu Mink. Hopa !

Mişcă degetul şi yo-yo-ul apăru şi urcă în sus pe fir.

— Mai fă o dată, zise maică-sa.

— Nu pot. Ora zero e la cinci ! Pa !

Ieşi, jucîndu-se cu yo-yo-ul.

În audio-vizor, Helen rise :

— Azi dimineaţă, a adus şi Tim aşa ceva, dar cînd am devenit curioasă a zis că nu-mi mai arată, şi cînd am încercat şi eu n-a mai ieşit nimic.

— Nu eşti impresionabilă, zise doamna Morris.

— Ce ?

— Nu contează. Mă gîndisem la ceva. Te pot ajuta cu ceva, Helen.

— Voiam reţeta de la prăjitura ta, alb-şi-negru...

Orele trecură. Ziua păli. Soarele coborî de pe cerul albastru şi paşnic. Umbrele se lungiră pe peluzele verzi. Risetele şi agitaţia continuară. O fetiţă fugi, plîngînd. Doamna Morris ieşi în pragul uşii.

— Mink, mi s-a părut, sau am auzit-o plîngînd pe Paggy Ann ?

Mink era ghemuită lîngă tufa de trandafiri.

— Ea era. E o fricoasă. Acum n-o mai lăsăm să se joace. E prea mare. Cred c-a crescut aşa, deodată.

— De asta plîngea ? Prostii ! Domnişoară, răspunde-mi ca lumea, dacă nu intri în casă !

Mink se întoarse, consternată şi nervoasă.

— Acum nu pot pleca. Se apropie. O să fiu cuminte. Iartă-mă.

— Aţi bătut-o cumva pe Paggy Ann ?

— Nu, pe cuvîntul meu. Poţi s-o întrebi. Era ceva... ce mai, e o fricoasă.

Copiii se strînseseră în jurul lui Mink, care scruta încruntată ceea ce construise, un fel de ansamblu pătrat din linguri, ciocane şi ţevi.

— Acolo şi acolo, murmură Mink.

— Ce nu merge ? întrebă doamna Morris.

— Drill s-a împotmolit. La jumătatea drumului. Dacă l-am putea aduce noi, ar fi mai uşor. Atunci, ceilalţi ar veni după el.

— Vă pot ajuta cu ceva ?

— Nu, mami, mulţumesc. Mă descurc eu.

— Bine. Peste o jumătate de oră, te chem la bale. M-am săturat să mă uit după tine.

Intră în casă şi se aşeză în balansoarul electric, sorbind puţină bere dintr-un pahar pe jumătate gol. Balansoarul începu să-i maseze spatele. Copii, copii. Copii, dragoste şi ură, una lîngă alta. Uneori, copiii te iubesc şi numai după o jumătate de secundă, te urăsc. Copiii sînt ciudaţi, oare uită ei vreodată, sau iartă, cuvintele aspre sau poruncitoare, ori cînd îi urechezi ? Căzu pe gînduri. Cum poţi uita, sau ierta, vreodată pe cei deasupra ta, despoţii aceia uriaşi şi mărginiţi ?

Timpul se scurse. Pe străzi se aşternu o linişte ciudată, de aşteptare, sporind.

Ora cinci. Undeva în casă, un ceas cîntă încetişor, cu o şoaptă muzicală.

— Ora cinci... ora cinci. Timpul trece. Ora cinci. Amuţi.

Ora zero.

Doamna Morris chicoti încetişor. Ora zero.

Un miniautoturism bîzîi pe alee. Domnul Morris. Doamna Morris surise. Domnul Morris coborî, încuie portiera şi-i zise „Bună !" lui Mink, preocupată de lucrul ei. Fetiţa îl ignoră. El rise şi rămase locului o clipă, privind copiii. Apoi urcă treptele din faţa casei.

— Bună, iubito.

— Bună, Henry.

Ea se încordă pe marginea balansoarului ascultînd. Copiii erau tăcuţi. Prea tăcuţi.

Bărbatul îşi curăţă pipa, apoi o umplu.

— Ce zi frumoasă ! Eşti fericit că trăieşti.

Biz.

— Ce-i asta ? întrebă el.

— Nu ştiu.

Doamna Morris se ridică brusc, cu ochii măriţi. Voia să spună ceva. Ridicol. Era prea surescitată.

— Copiii ăia n-au ceva periculos pe acolo ? întrebă ea.

— Numai nişte ţevi şi ciocane. De ce ?

— Nimic electric ?

— Nu, ce naiba, făcu Henry. M-am uitat.

Femeia porni spre bucătărie. Biziitul continuă.

— Oricum, ar fi bine să te duci şi să le spui să termine. E trecut de cinci. Spune-le...

Mîji ochii, încruntîndu-se.

— Spune-le să-şi amîne invazia pe mîine.

Rise nervoasă.

Biziitul se înteţise.

— Ce naiba fac ? Poate că-ntr-adevăr, e mai bine să văd ce-i acolo.

Explozie !

Casa se zgudui sub bubuitura surdă. Pe alte străzi, în alte curţi, se auziră alte explozii.

Involuntar, doamna Morris ţipă.

— Pe aici ! strigă ea, fără să se gîndească.

Poate că văzuse ceva cu coada ochiului ; poate simţise un miros necunoscut, sau poate auzise un sunet necunoscut. Nu avea timp să discute cu Henry, ca să-l convingă. N-avea decît s-o creadă nebună. Da; nebună ! Zbieră, alergînd în susul scării. Bărbatul alergă după ea, nedumerit.

— În pod ! ţipă ea. Acolo-a fost !

Era doar un pretext pentru a-l aduce la timp în pod. Oh, Doamne... la timp !

Afară se auzi altă explozie. Copiii ţipau de încîntare, ca înaintea unui foc de artificii.

— Nu-i în pod ! făcu Henry. E afară !

— Ba nu, nu !

Gîfîind, se chinui cu uşa.

— O să-ţi arăt. Repede ! Îţi arăt eu !

Se rostogoliră înăuntru. Ea trînti uşa, o încuie, luă cheia şi o aruncă într-un colţ. Bolborosea cuvinte lipsite de înţeles. Se revărsau din ea. Toate bănuielile subconştiente şi temerile care se adunaseră pe nesimţite în cursul după-amiezii, şi fermentaseră înăuntrul ei precum un vin. Toate mărunţele revelaţii, întîmplări şi discuţii ce o sîcîiseră toată ziua, şi pe care le cenzurase cu logică şi atenţie, respingîndu-le cu bun simţ. Toate explodară acum în ea, zguduind-o.

— Aşa, aşa, făcu doamna Morris, icnind lîngă uşă. Pînă deseară sîntem în siguranţă. Poate reuşim să ne strecurăm. Poate scăpăm !

— Ai înnebunit ! izbucni Henry. De ce-ai aruncat cheia ? Dă-o naibii de treabă !

— Da, da, sînt nebună, dacă asta ajută, dar stai aici, cu mine.

— Nici nu ştiu cum dracu aş mai putea ieşi !

— Taci. O să ne audă, Doamne Dumnezeule, o să ne găsească repede...

De sub ei se auzi glasul lui Mink. Bărbatul tăcu. De peste tot răsunau zumzete, sfîrîituri, ţipete şi chicote. În salon, audio-vizorul ţiriia, ţiriia insistent, alarmant. „Oare sună Helen ?" se întrebă doamna Morris. „Oare vrea să-mi spună ce cred eu că vrea să-mi spună ?"

În casă se auziră paşi. Paşi grei.

— Cine intră în casa mea ? se înfurie Henry. Cine bubuie ?

Paşi grei. Patruzeci, şaizeci, optzeci, o sută. Cincizeci de persoane înghesuindu-se în casă. Biziit. Chicote de copii.

— Pe-aici ! strigă Mink.

— Cine-i jos ? răcni Henry. Cine-i acolo ?

— S-ş-ş. Oh, nununununu ! rosti încetişor nevastă-sa, strîngîndu-l în braţe. Taci, te rog. Poate pleacă.

— Mami ? strigă Mink. Tati ?

Urmă o pauză.

— Unde sînteţi ?

Paşi grei, grei, grei, foarte grei, urcară treptele. Mink îi conducea.

— Mami ?

O ezitare.

— Tati ?

Aşteptare, tăcere.

Biziit. Paşi către pod. Mink în frunte.

În pod, domnul şi doamna Mink tremurau laolaltă tăcuţi. Nu se ştie cum, Henry Morris fusese tulburat de biziitul electric, de lumina rece şi stranie care răzbătuse brusc de sub uşă, de mirosul ciudat şi de nerăbdarea străină din glasul lui Mink. Bărbatul încremeni, înfiorîndu-se, în beznă tăcută, alături de soţia lui.

— Mami ! Tati !

Paşi. Un zumzet slab. Broasca de la uşa podului se topi. Uşa se deschise. Mink strecură capul înăuntru. Îndărătul ei se întrezăreau nişte umbre înalte, albastre.

— Bau-u, făcu Mink.

Traducerea
MIHAI-DAN PAVELESCU

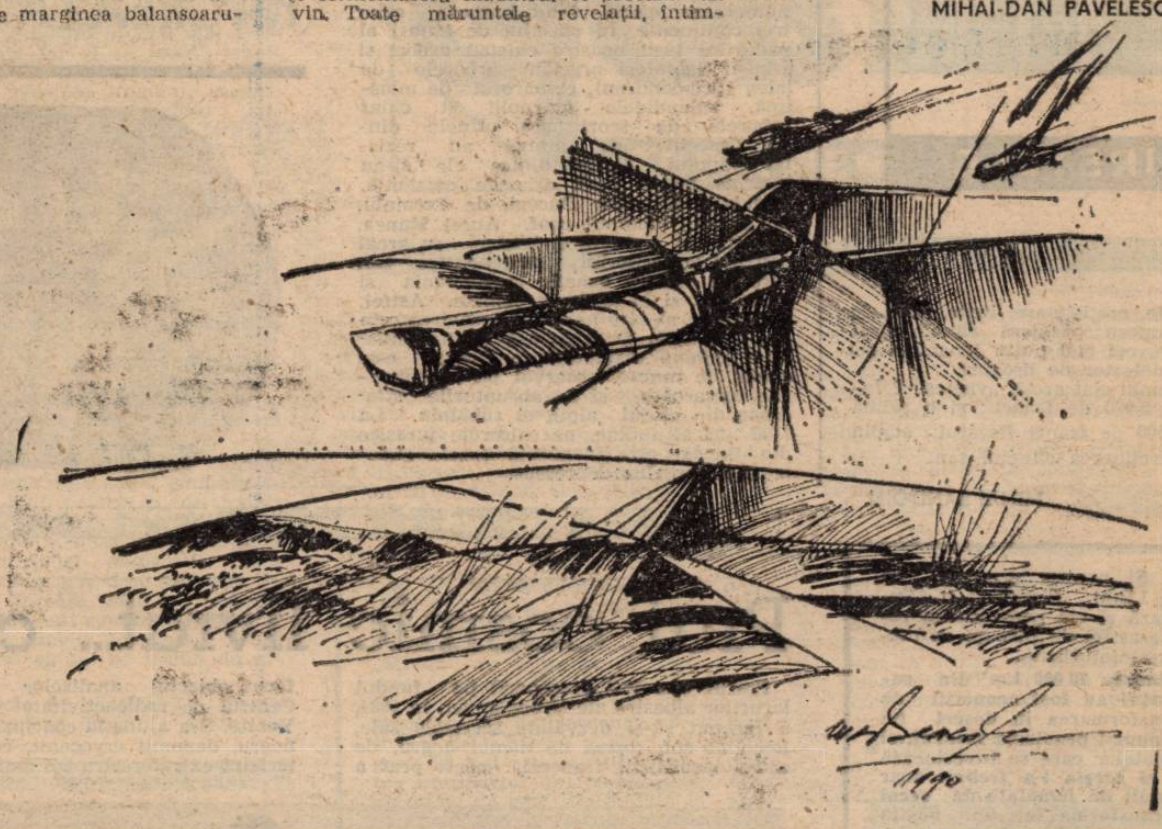

S-a întîmplat... mîine

O. Z. N.-uri ÎN ROMÂNIA (XII)

Azimutul astronomic al fenomenului luminos a fost 240° (considerat de la 0° la 260°, cu originea în direcţia Sud — în planul meridian al locului — şi cu sensul acelor de ceasornic). Înălţimea deasupra orizontului (considerat de la 0° la 90° pe verticala obiectului cu originea pe orizont) a fost între 32° şi 35°, la extremităţile inferioare şi superioare ale deplasărilor.

Din anumite motive, pelicula fotografică respectivă a fost developată circa o lună mai tîrziu şi — la prima vedere — cele 8 poziţii apăreau pe negativ ca o porţiune neimpresionată, care nu releva nici o urmă de fenomen luminos... Această porţiune era încadrată de alte imagini foarte clare efectuate, atît anterior, cît şi ulterior evenimentului din 11—12 dec. 1974. Iată însă că în ziua de duminică, 26 ian. 1975, în locuinţa din Bucureşti a scriitorului Ion Hobana, imaginile filmului au fost mărite la maximum şi proiectate pe un ecran de mari dimensiuni, cu ajutorul unui aparat de proiecţie cinematografic. Pentru prima dată se vedeau clar, în negativ, imaginile obiectului luminos fotografiat cu mai bine de o lună în urmă.

Aflîndu-se temporar şi în posesia asist. univ. ing. Dan Mihăilescu, acest film a fost studiat şi cercetat cu atenţie în cadrul Laboratorului de Fotogrametrie şi Teledetecţie de la Institutul de Construcţii din Bucureşti. În raportul întocmit de acesta, se specifica printre altele : imaginile obiectului sînt într-adevăr imagini fotografice şi nu provin din defecţiuni ale peliculei fotografice ; nu sînt imagini parazite provocate de raze de lumină pătrunse accidental în aparat sau caseta filmului; nu sînt zgîrieturi, imaginile acestora trebuind să apară de culoare neagră pe pozitiv şi nu albe, deci imaginile sînt produse de o sursă de lumină ; imaginile fotografice sînt extrem de mici ceea ce conduce la concluzia că obiectul era mic, sau îndepărtat ; nu se exclude posibilitatea de a fi fost un obiect relativ mic şi îndepărtat, ceea ce implica o intensitate foarte mare a radiaţiei luminoase ; s-au măsurat la stereocomparator toate dimensiunile importante ale fiecărei imagini în parte (dimensiuni măsurate pînă la macroni inclusiv) ; obiectul fotografiat, sau mai exact sursa de lumină, a existat în realitate şi nu poate fi vorba de iluzii optice sau dereglări psihice ; clişeele nu au fost prelucrate, pelicula înregistrînd o sursă reală de lumină ; prin efectuarea unor rapoarte între dimensiunile maxime ale imaginilor de pe cele opt clişee, s-au obţinut valori care duc la ideea că obiectul a prezentat deplasări pe direcţia de observare îndepărtîndu-se de observator, creînd iluzia unei deplasări pe verticală ; studiind poziţiile axelor longitudinale ale imaginilor fotografiate în raport cu cadrul filmului, se ajunge la concluzia că obiectul a prezentat şi o rotaţie în jurul aceleiaşi axe de vizare sau poate în plan orizontal.

Acelaşi raport întocmit atunci, făcea un paralelism între evenimente similare petrecute pe mapamond şi evenimentul de la Vălenii de Munte. Se reaminteau astfel următoarele observaţii : Lubbock, Texas, S.U.A., august 1951 ; „Gemini 4", 4 iunie 1965 ; Souterrian (Creuse), Franţa, 2—3 sept. 1969 ; Faymonville (zona Liégeului), Franţa, 19 iul. 1972 ; Okinawa, Japonia, 22 sept. 1972 ; Nagai, Japonia, 9 iul. 1973 ; Toyama, Japonia, 24 aug. 1973. Toate aceste evenimente au fost însoţite de imagini revelatoare înregistrate pe pelicule foto sau de film, o parte dintre acestea prezentînd similitudini uimitoare cu imaginile româneşti.

Despre acest eveniment s-a scris şi în presa din străinătate şi ne rezumăm în a aminti aici, printre altele, de „The MUFON UFO Journal", S.U.A. nr. 114/mai 1977 (care prezintă chiar pe prima copertă două din fotografiile făcute atunci) şi de „UFO Quebec", Canada, nr. 13/1978.

(Va urma)

Prof. CĂLIN N. TURCU

Dialogurile Laurei

● Ei bine, draga mea **VIORICA S. (Slatina)**, din cite am priceput eu trăind pe lumea asta, te rog să mă crezi — deocamdată pe cuvint, pin-ai să te convingi singură — că ea, lumea, nu-i făcută numai din „amare lacrimi zile și nopți pe-obraji, cețoase dezamăgiri și o nemărginită tristețe vecină cu deznădejdea", chiar dacă — o, ceruri ! — El, Eternul, Prea Falnicul Romeo despre care ai fost convinsă că l-ai întîlnit pentru vecie, a dat bir cu fugiții (vai... după numai „o lună în care am crezut că Raiul poartă numele vieții" !) din pricină că i-ai spus „un nu hotărît" într-o anumită problemă. Sinceră să fiu, nici nu cred că ar fi fost vorba despre Romeo, chiar dacă tu susții că așa îl cheamă în realitate. Nu, adevăratul Romeo nu ar fi putut face una ca asta ! Dacă Romeo ăsta de mucava atita a înțeles din iubire, din bogăția și gingășia sufletului feminin, mărginindu-se la rudimentara filosofie a lui „da" sau „nu", luîndu-și tălpășita dacă nu i-a ținut „figura", atunci, draga mea, ar trebui să zici și bogdaproste c-ai scăpat și nu ți-au fost date mai tîrziu și alte încercări mult mai amare decît lacrimile tale sincere de-acum. Și nu pricep de ce îți faci reproșuri. Sînt absolut inutile. Într-o iubire adevărată, totul se petrece dincolo de un banal **da sau nu** atunci cînd vine acea clipă în care cuvintele devin cu totul de prisos. Dar asta se întîmplă numai atunci cînd **ambii** parteneri dau dovadă de înțelegere, bun simț, răbdare, înțelepciune (ei, da ! și aici e nevoie de așa ceva !) și, în primul rînd, de **dragoste**. În sfîrșit, la cei 16 ani ai tăi nu-i un capăt de țară toată povestea asta ; e pur și simplu un incident care ar trebui să-ți deschidă ochii că nu doar „frumusețea de vis", după cum îmi scrii, e temeiul unic al unei iubiri. Mult mai important se dovedește a fi caracterul. Numai că acesta nu se vede limpede de fiecare dată, de la bun început. Așa că... există, cum vezi, și riscuri !

În plus, trebuie să-ți mai spun — și-mi pare rău — probabil vei mai avea destule prilejuri să te confrunți în viață cu astfel de incidente nedorite și nedemne pentru un suflet curat. Dar trebuie să te înarmezi cu un dram de umor și mai multă încredere în tine, să nu mai faci greșeala de a te crampona sentimental cu usurință. Și sînt convinsă că ai să le depășești, știind acuma că pînă la... Rai drumul e pavat cu „incidente și bune intenții" ! Și un sfat : mai lasă deoparte aerul ăsta catastrofal, de eroină care trăiește sfîrșitul lumii. Nu te prinde ! Ia gîndește-te : dacă lumea a fost creată în șapte zile, nouă, muritorilor de rînd, nu crezi că ne-ar trebui să trudim ceva mai mult de... o lună a ne împlini rosturile lumești ?

LAURA

P.S. Ah, cît îmi dorește să mă inviți la nunta ta !... Ce zici, nu uiți ?

Horoscop fără frontiere

EUROPA : Ne aflăm în CAPRICORN (22.12—20.01). În 1991 graficul dragostei și situației financiare indică (pronosticare franțuzească) o evoluție între normal și pozitiv, cu maxime în mai și septembrie pentru dragoste și maxime pentru bani în aprilie și mai. Sănătatea tinde spre negativ între mai și iulie, iar în restul anului 1991 este normală. Mai există un minim izolat pentru bani în august. Anul acesta cifra norocoasă va fi 5.

INDIA : Tradiția indiană împarte horoscopul în 36 de semne celeste, păstrate de mai multe mii de ani. Începem cu perioada 11.01—20.01 care se află sub semnul ARCAȘULUI : oameni cu multă voință, care nu se lasă ușor pradă circumstanțelor nefavorabile. Iubește secretul și intimitatea, îi place să locuiască într-o lume a propriilor vise. Bogată influență asupra anturajului, dar este un singuratic melancolic. Spiritul lui nu rîvnește avere, ținta vieții lui este curățenia sufletească.

CHINA : Încă ne aflăm în anul CALULUI (1906, 1918, 1930, 1942, 1954, 1966, 1978, toți acești au fost ani ai Calului), care a început la 27 ianuarie 1990 și se va sfîrși la 14 februarie 1991. Tradiția astrologiei chinezești — care se bazează pe ordinea în care cele 12 animale s-au prezentat în fața lui Buda — menționează și împărțirea fiecărui an al fiecărui animal în cele 12 semne astrale lunare europene. Deci ne găsim încă în **Calul-Capricorn**, zodie a oamenilor muncitori și plini de energie, permanent preocupați de autodepășirea condiției lor de viață.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

GUINNESS Book

Nu ne cunoaștem îndeajuns semenii... **Într-adevăr, pentru acest număr al revistei noastre am ales în mod special cîteva situații care dovedesc că absurdul se strecoară deseori în existența umană. Să începem, eliminînd din reacțiile firești uimirea :**

● Este considerat a fi cel mai mare beție din lume englezul numit Vanhorn (1750—1811), născut la Londra ; se apreciază că el „sugea" pe zi patru sticle cu vin de Porto, în ultimii 23 de ani ai vieții. A murit la 61 de ani și Guinness estimează că a consumat în total 356 888 sticle. Tot în aceeași categorie de oameni care mai au și sînge în alcool se înscrie și o femeie. La Școala de medicină a Universității California a fost internată în decembrie 1982 o tînără de 24 de ani care, după analize, avea un nivel de 1 510 mg alcool la 100 ml de sînge, adică de trei ori peste limita fatală și de 19 ori peste limita maximă admisibilă pentru șoferi. După două zile a decedat.

● Cel mai mare înghițitor de pastile, în cadrul unui tratament medical, este C. H. Kilner, din Zimbabwe, născut în 1926. Între 9 iunie 1967 și 1 ianuarie 1982 a consumat 386 436 pilule. Suferea de pancreatită.

● Am auzit cu toții de calculatoarele FELIX sau IBM, dar vă facem cunoștință acum cu Wilem Klein, un olandez născut în 1914. El poate calcula rădăcina de ordin 13 din orice număr cu 100 de cifre. Recordul său personal de acest tip este un minut și 28,8 secunde, demonstrat la National Laboratory for High Energy Physics din Tsukuba, Japonia. Indianul Shakuntala Devi poate înmulți două numere avînd fiecare 13 cifre — demonstrație făcută la Departamentul de computere al Colegiului Regal din Londra, și care a durat 28 secunde.

● Cum stați cu memoria ? Bhandanta Vicitsara din Thailanda a recitat 16 mii de pagini de canoane budhiste în mai 1974. Mai inventiv, indianul Rajan Srinivasen Mahadevan, la 23 de ani, a „recitat" 31 811 cifre de după virgulă, ale numărului pi. I-au trebuit trei ore și 49 de minute, din care 26 minute pauze de respirație.

● Apropo de respirație. Ce părere aveți despre o durată de 13 minute și 42,5 secunde de ținut respirația sub apă ? Ei bine, Robert Foster a reușit performanța (record mondial) la 32 de ani, la data de 15 martie 1959. Înainte de a intra în piscina cu pricina, el și-a hiperoxigenat plămînii timp de 30 minute. Recordul fără hiperoxigenare este de 6 minute și 29 de secunde și aparține francezului Georges Pouliquen (1970).

● O față bisericească, italianul Giovanni Battista Orsenigo, era în particular dentist. Avea și o pasiune specială : extrasul dinților. Timp de 35 de ani, între 1868 și 1903 el a umplut trei cutii mari metalice cu... 2 000 744 dinți. Dacă facem un calcul elementar, aflăm că el extrăgea 156,6 dinți pe zi ! Oricum, dovada materială există.

● Mutații genetice incredibile, dar reale. La data de 16 septembrie 1921, la o maternitate din East London, s-a născut un copil cu 14 degete la ambele mîini și 15 degete la ambele picioare. În opoziție, în Zimbabwe s-a născut un copil cu numai două degete la ambele picioare (nu se dau alte amănunte).

● Ghinioanele unei familii pot fi și de alt tip. Cei trei copii ai norvegianului Henrikson, Olav (născut 1964), Heide (1960) și Lief-Martin (1968) au venit pe lume la aceeași dată : 29 februarie. O astfel de ironie a soartei este unică în lume.

Închei aici acest grupaj special. După cum ați observat, de data asta au lipsit comentariile, lăsîndu-le pe seama dv.

PAUL IOAN

SPORT UNIVERS

Campionatele mondiale de natație de la Perth

După imaginile pe care ni le oferă televiziunea ne dăm seama ce frumos e la Perth, în Australia. Deși e iarnă, temperaturile sînt ridicate, spectatori mulți, lupta e încinsă, cad recorduri mondiale altele sînt egalate. Surprize. Una dintre acestea a fost descalificarea stafetei S.U.A. în proba de 4 x 200 m liber care, deși a cîștigat primul loc cu un avans de 4 secunde față de stafeta Germaniei, s-a văzut obligată să cedeze medaliile de aur din pricina unui start greșit al ultimului schimb. O cursă spectaculoasă a fost cea de 200 m liber. Luminița Dobrescu a plecat cel mai bine, a condus 100 de metri, dar a pierdut terenul pe următoarea sută terminînd a opta într-o cursă care a dat satisfacție gazdelor pentru că reprezentanta Australiei, Hayley Lewis a terminat victorioasă. Trecînd la polo să spunem că poloiștii români care promiteau un loc 6 și intrarea în elita poloului mondial, au dezamăgit chiar în partida cu Spania. După acest fiasco, jucătorii noștri au căzut pe locul 9. Deocamdată.

Din bazin, în vîrf de munte

Ne mutăm din Australia, la Bad Kleinkircheim, unde s-au desfășurat întreceri în cadrul Cupei Mondiale la schi. Toți ziariștii prezenți sînt de acord că Petra Kronberger domină „Cupa Mondială" într-o manieră categorică, îmbinînd o tehnică perfectă cu curajul și o cunoaștere perfectă a traseului. Austriaca știe, lucru mai rar întîlnit, să piardă pentru a cîștiga. Așa s-a întîmplat și la Bad Kleinkircheim în proba de slalom. Cîștigînd prima manșă, Petra nu a mai forțat în manșa a doua, terminînd pe locul IV, dar în clasamentul combinatei ea n-a putut pierde primul loc. Ca să nu mai vorbim de clasamentul general al Cupei mondiale în care, după 11 probe, Petra Kronberger are un avans de 102 puncte față de a doua clasată.

Sport și cascadorie ?

Vă prezentăm două imagini care nu au o legătură directă cu sportul decît în măsura în care ele reprezintă niște performanțe. În prima fotografie puteți observa o probă de alpinism pe clădire „sportivul" fiind un inspector din cadrul Armatei, care escaladează Lansdowne Building la Croydon, în sudul Londrei. Echipa rivală de la Școala de Antrenament Fizic al Armatei a escaladat o clădire de 30 de metri înălțime și asta numai pentru a intra în posesia trofeului de argint care se decernează în cazul acestei ceremonii neobișnuite.

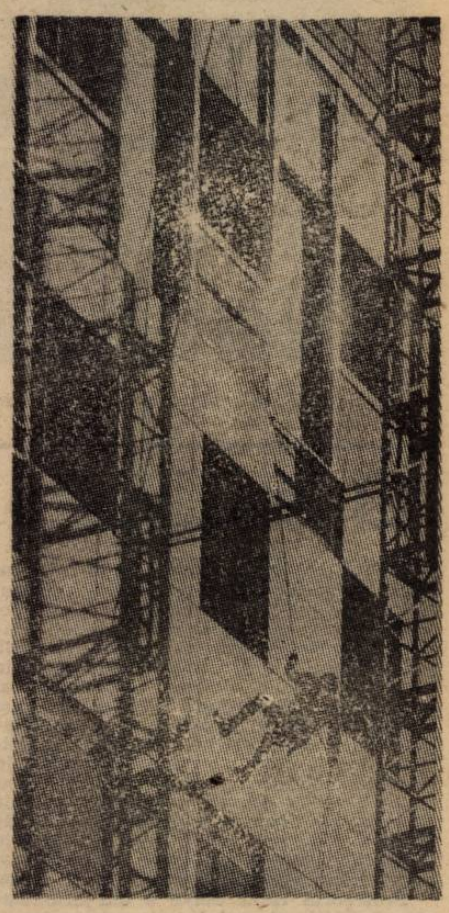

În a doua fotografie, tot despre un fel de alpinism este vorba, puteți să-i spuneți și cascadorie. Un pompier din Hong-Kong salvează un șofer de camionetă care, după o răsturnare peste pod a rămas agățat de ușa cabinei. Șoferul, de altfel norocos, a rămas suspendat la 15 m de sol și după o oră de încercări a fost readus cu picioarele pe pămînt.

GEORGE CUȘNARENCU

DEDESUBTURILE IMAGINII ABRACADABRANTE A VISULUI

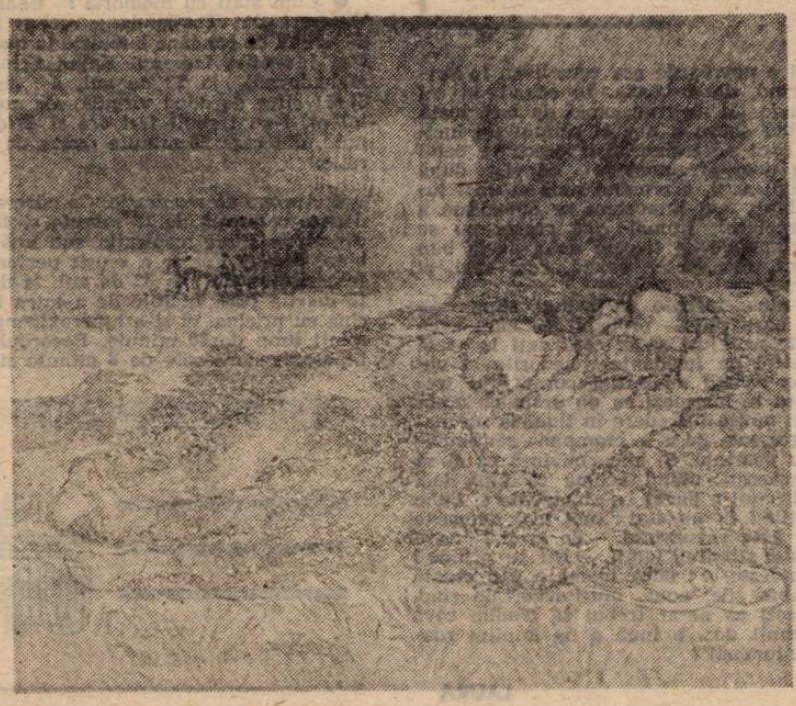

Visurile, într-adevăr, ni se prezintă de cele mai multe ori sub forma unei imagerii nu numai abracadabrante, ci și traumatizante, dar de ce să ne surprindă acest aspect, cînd însăși viața ne pune atît de frecvent în fața unor situații similare ! Totuși, în majoritatea cazurilor, visurile provin dintr-un simbolism extrem de simplu. Dacă, de exemplu, ne regăsim în vis în chip de liceeni, pregătind un examen oarecare, pe care l-am și luat, este pentru că ne preocupă în mod inconștient ideea regăsirii unei situații vechi, căreia nu i-am deslușit încă tîlcul. **Psihicul nostru acumulează pe parcurs atîtea situații nerezolvate și atîtea frustrări, cu toate sentimentele de suferință și de culpabilitate ce decurg din aceste situații, încît în cele din urmă același psihic se aseamănă cu un coș enorm de rufe murdare, sau cu un dulap enorm, pe care l-am burdușit cu dosare nerezolvate, iar visurile caută tocmai să golească respectivul coș sau dulap și, bineînțeles, că nu pot face acest lucru decît puțin cîte puțin.**

Visul indiferent de natura sa, ne mai dă impresia că urmărește un scop precis, și anume acela de unificare a personalității noastre, iar cînd zic vis, zic, bineînțeles, omul care visează. Ca să fiu mai explicit, trebuie să fac o paranteză ceva mai largă, pe această linie precizînd din capul locului că indiferent dacă sîntem bărbați sau femei, fiecare dintre noi sîntem divizați în două componente esențiale : anima și animusose (care credeau vechii filosofi romani), sau mercurul și sulful (cum credeau de data aceasta alchimiștii), sau, în sfîrșit, Yin și yang (cum se credea în gîndirea tradiționalistă chineză). Nu rezist, apropo de aceste realități, ca să nu pomenesc despre tabloul unei pictorițe din Franța, numită Marguerite Bordet, tabloul intitulat „Conciliere", în care este foarte sugestiv reprezentată dualitatea ființei umane de care vorbesc mai sus, ființă în același timp masculină și feminină, și anume yin și yang, sau soare și lună, sau foc și apă etc.

Într-adevăr, năzuim pe cale inconștientă să conciliem aceste forțe, iar dacă se poate să le și comasăm. În virtutea însă a unei tragedii biologice cu caracter universal, există tendința evidentă ca femeia să stăruie mereu de a-și oprima componenta masculină care există în structurile ei, respectiv pe acel animus de care am vorbit mai sus, și asta pentru a-și scoate în relief conduita feminină, în vreme ce bărbatul, la rîndul său, stigmatizat de același blestem, caută să-și înăbușe toate însemnele feminine înrădăcinate în organismul său, ținînd de acea anima, de care de asemenea am vorbit mai sus, concretizate într-o anume emotivitate și sensibilitate, proprie doar femeii. Această respingere și reprimare mutuală a celeilalte părți din făptura noastră crează cu timpul o tensiune interioară, cu caracter destructiv, așadar un război interior, de pe urma cărora personalitatea se resimte, iar în unele cazuri chiar semnificativ. **Or, din moment ce visul ne proiectează, chit că intermitent, sub diferite forme, și pe celălalt versant al personalității noastre biologice, înseamnă că, pe această cale, se urmărește, instinctiv, reunificarea aceleiași personalități și echilibrarea ei.**

Vedem cum fără să ne dăm seama, în subconștientul nostru se tinde în mod permanent ca în imaginarul castel al inimii, animus să se căsătorească cu anima, în scopul de a conviețui împreună, și asta în contextul firesc al unei căsătorii armonioase și echilibrate. În clipa cînd însă, se realizează o asemenea căsătorie imaginară, și cînd regele și regina, după cum ne atrage atenția psihologul Christian Charrière, de care am mai pomenit în articolul trecut, nu se mai dușmănesc, și nu se mai află în stare de ostilitate unul față de altul, ci, dimpotrivă, se privesc reciproc și se acceptă, își fac apariția în somn tulburătoare vise, uneori cu caracter vizionar, care mult timp vor lăsa urme în memoria acelora care le-au avut. Aceste vise, de regulă colorate, și încă în culori vii, paradisiace, se mai însoțesc în mod obișnuit de o particulară stare de bienêtre, care persistă încă mult timp de la evaporarea visului în cauză.

După concepția vechilor tibetani, aceste vise nu sînt altceva decît incursiuni în lumea imaginară care se află „dincolo" de a noastră. Tot în optica acestei concepții, se crede că inima se smulge în timpul visului mai ales cînd acesta este vizionar, din strînsoarea trupului și din captivitatea sa, luîndu-și zborul spre lumea invizibilă, deci spre acel „dincolo", și asta atît cît îi permite un anume cordon care o ține legată de corpul momentan părăsit.

Vedem deci că visul, pare a rezulta din activitatea nocturnă a creierului, activitate conectată însă cu aceea a inconștientului, acesta din urmă nefiind altceva, după cum ne atrage atenția Pierre Fluchaire, întemeietorul originalului Club al Somnului și Viselor din Paris, decît un „somnambul supradotat, care se trezește noaptea, și se exprimă pe calea viselor", deci pe calea unui limbaj propriu alcătuit din imagini și din simboluri. Ni-l putem foarte bine imagina pe acest somnambul supradotat, care se constituie în viața noastră ascunsă, subterană, sub forma a două fluvii imense — Nilul și Amazonul, de exemplu — caracterizate prin meandre largi și prin delte tot atît de largi, și care curg în permanență pe cîmpiile încă necunoscute ale vieții psihice, fluvii reprezentate de subconștient și inconștient. Indiscutabil însă, aceste fluvii deocamdată întunecate, și asta pentru că nu ajungem cu privirea pînă la ele, își au și ele reverberațiile lor luminoase, care așteaptă să fie descoperite, descoperiri care se vor solda cu iluminarea atîtor zone întunecate, unde noapte de noapte se desfășoară spectacole dintre cele mai originale și tulburătoare, reprezentate de visurile noastre.

ARCADIE PERCEK

TRANSEXUL: bărbați-femei și femei-bărbați

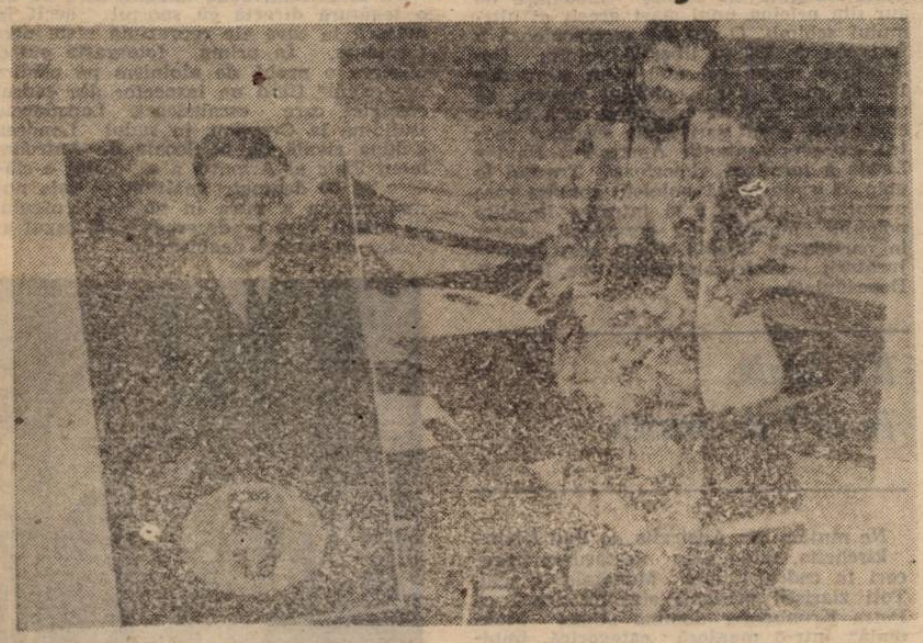

Mike Duff pe motocicleta sa de curse, devenită ulterior Michelle, reporteră sportivă.

O personalitate internațională în cursele de motociclete a fost Mike Duff, care, în 1965, a terminat pe locul al doilea cursa „Campionatului Mondial". El a fost însurat de două ori și din ambele căsătorii a devenit tatăl a trei copii. Dar Mike ascundea un mare secret. Sub hainele bărbătești sau a costumului de motociclist el purta lenjerie de femeie : ciorapi de mătase, combinezon de damă, chiloți de mătase. În 1973, cînd cea de a doua soție l-a surprins în timp ce îi proba rochiile și mantoul, dezgustată de cele văzute l-a părăsit îngrozită. Atunci Mike s-a hotărît să-și îndeplinească o dorință, pe care o avea din copilărie : să devină femeie. Înainte de operație a trebuit să facă tratamente lungi și foarte neplăcute pentru dezvoltarea sînilor, depilarea părului de pe față și picioare etc., iar la finele anului 1937 a plecat în Belgia, unde s-a operat la o clinică particulară din Bruxelles. După operație a făcut presei canadiene următoarea declarație : „devenind femeie mi-am regăsit adevărata mea identitate, dar care m-a costat enorm. Mi-am distrus căminul conjugal, soția și copiii părăsindu-mă. Am rămas și fără prieteni. Dar pentru prima dată de cînd mă știu sînt împăcat cu mine însămi".

Azi Mike poartă numele de Michelle și lucrează ca reporteră sportivă la o agenție de presă din Toronto (Canada). În 1966, campioana mondială la coborîre pe schi, de la Partillo (Chile), a fost austriaca Erika Schinegger. Ea a devenit ulterior... bărbat, purtînd numele de Erik, s-a căsătorit și are o fetiță. Franțuzoaica Lea Cauria, campioană la viteză între anii 1945—1948, a devenit, după cîțiva ani, un tată foarte bun, iar adversara și compatrioata ei Chaire Brosolle și-a satisfăcut... serviciul militar în calitate de bărbat, s-a însurat, are cîțiva copii și poartă numele de Pierre. În 1979, americana Renée Raskind, medic stomatolog, a învins-o la tenis, în cadrul finalei „Chamion Open" din S.U.A., pe românca Virginia Ruzici, campioană în 1978 la Roland Garos. Ulterior Renée a devenit Richard și este tatăl unui copil perfect sănătos. Pe linia sportului au existat și alte „femei-bărbat". Așa este cazul Zdenei Kubkova, din Cehoslovacia, care în 1934, și-a adjudecat recordul mondial la 800 metri plat, nemțoaica Dora Ratsen, recordmenă mondială la săritura în înălțime în anul 1938, sovieticele Tamara și Irina Press, precum și poloneza Eva Klobukowski, campioană la 100 metri plat, descalificate la „Cupa Europei" din anul 1967, pentru că au dovedit, la control, o „feminitate incompletă". Deoarece la concursuri s-a constatat că sportivele „bărbați-femei" le-au întrecut, de cele mai multe ori, pe concurentele femei-femei, începînd cu anul 1967 s-a introdus, în marile competiții sportive, controlul sexului.

AUREL DIANU

O maladie mondenă: STRESUL

Printre cei mai frecvenți factori de risc care afectează sănătatea omului acestui sfîrșit de mileniu, alături de obezitate, alcoolism și fumat se află stresul. Primele referiri la această stare anormală de sănătate a organismului s-au făcut în anii celui de-al doilea război mondial cînd, datorită tensiunii psihice în care stăteau locuitorii Londrei, supuși bombardamentelor aeriene, procentul îmbolnăvirilor de ulcer a crescut la cca 20% (în condiții normale, procentul este cuprins între 3—10%). De asemenea, în situațiile favorizante respective (teama cauzată de război și efectele sale), s-a constatat la subiecții supuși analizelor medicale și creșterea proporției de colesterol în singe.

Profesorul Hans Selye a dat următoarea definiție stresului (azi consacrată) — **răspunsul nespecific al organismului la orice solicitări din afară, un fel de sare a vieții. Deci stresul este un efect al presiunilor externe, excesive, inadecvate, indreptate asupra unui subiect care nu este pregătit sau nu poate să le facă față.**

În interesantele sale studii întreprinse în timpul celui de-al doilea război mondial pe subiecți supuși stresului, psihiatrul englez William Sargant a stabilit că indivizii diferă între ei ca urmare a temperamentului lor diferit și răspund fiecare în felul său dificultăților întîlnite în viață. Temperamentele flegmatice, bine adaptate, echilibrate, optimiste, rezistă în general mai bine și mai mult timp decît celelalte la schimbări. După cardiologii Ray Rosemann și Meyer Friedmann, subiecții predispuși la stres sînt cei iritabili, impacienți, care caută mereu responsabilități și sarcini imposibile, sînt solitari, înclinați să vorbească, să mănînce și să meargă cu nervozitate, fiind totdeauna deprimați în caz de eșec.

Mecanismul de declanșare a stresului psihic este următorul imediat ce creierul primește mesajul ce vizează existența unor presiuni psihice exterioare, glanda hipofiză secretă hormonul adrenalină ce excită diversele sisteme vitale, printre care și inima ; se produce imediat creșterea presiunii sistolice și arteriale precum și intensificarea bătăilor inimii care se mobilizează mai mult pentru a trimite sîngele spre mușchii contractați. După ce factorii stresanți dispar, starea de echilibru se restabilește. În caz că efectul lor se menține, organismul în loc să revină la stadiul normal se adaptează la stres și starea de alarmă psihică devine permanentă. Această evoluție urmează o curbă grafică în formă de U întors, numită de marele cardiolog britanic Peter Nixon, „curba de epuizare".

Cercetătorii de la Atherosclerosis Research Center din S.U.A. au întreprins experiențe pe maimuțe pentru a studia efectele stresului în timp : au pregătit două grupe de animale de aceeași talie, supuse aceluiași regim alimentar (cu grăsimi puține) ; maimuțele din grupul A separate în cuști au fost împiedicate să aibă raporturile obișnuite cu ceilalți membri ai grupului, iar maimuțele din grupul B au fost lăsate libere în grup. La capătul a 21 de luni, arterele maimuțelor prizoniere în cuști prezentau notabile depozite grase, în timp ce regimul alimentar și greutatea lor rămăseseră neschimbate. Profesorul Christian Barnard, marele specialist în grefe de inimă a afirmat că prevenirea maladiilor cardiace trece prin armonia corpului și a psihicului nostru.

Printre cele mai importante tulburări cauzate de stres se numără : afecțiunile digestive (deranjamente stomacale, ulcer) respiratorii (astm), cutanate (alergii), sexuale (ținînd de ritm și dinamică), endocrine (diabet), nervoase (stări depresive) și cardiace (angină pectorală).

O campanie antistres trebuie mai întîi să identifice factorii perturbatori, apoi să stabilească un plan de combatere a lor. S-a constatat însă că reușita în viață sau pe plan profesional pot să fie un factor de longevitate, dînd un sens și un scop vieții.

EMILIAN DOBRESCU

medicina azi

FĂRĂ NICI O LEGĂTURĂ CU EXCESELE ALIMENTARE

Subiectul pe care vi-l propun azi nu are nici o legătură cu excesele pe care ni le-am îngăduit de Crăciun și de Anul Nou. Chiar dacă este vorba despre bolile cardio-vasculare. Și nu avem în vedere nici statisticile medicale care relevă că în luna ianuarie se înregistrează cele mai frecvente accidente cardiace. Nu, vorbim despre bolile cardio-vasculare pentru că, potrivit unei teorii recente, concretizată într-un nou brevet de invenție, cauzele acesora ar fi altele decît cele considerate azi de cei mai mulți specialiști. Vă oferim cîteva argumente ce susțin această teorie cu ajutorul autorilor brevetului de invenție, doamna Dr. ARISTINA ELTHES și dl. Dr. LUDOVIC LADISLAU ELTHES.

Practica arată că bolnavii cu cardiopatie ischemică nu se pot proteja suficient prin beta-blocante. Și sub tratament toi apar accidente și aceasta pentru că organismul luptă împotriva știrbirii lui ; sistemul simpatic își manifestă efectele prin apariția bolii. Din teoria noastră decurg cel puțin două aspecte de bază : unul general, ce decurge din recunoașterea involuției asincrone a simpaticului și a consecințelor asupra aparatului cardiovascular. Celălalt aspect vizează terapeutica, și anume recurgerea la medicamente parasimpatico-mimetice, care urmăresc și duc la readucerea unui echilibru vegetativ. S-a putut obține într-un mod prompt și constant dispariția simptomelor bolnavilor cardiace ischemice de tip angină pectorală. După două zile de la începerea tratamentului bolnavii constată o diminuare a simptomelor. Aceste aspecte ce ar puea părea subiective sînt confirmate de normalizarea curbei EKG, situație ce se menține mult timp, cu condiția continuării tratamentului. Fiind vorba de o carență, deficitul trebuie substituit prin medicamente.

— Tratamentul este de scurtă sau de lungă durată ?

— Fiind vorba despre un tratament cronic necesitatea sa se impune pe tot restul vieții. Medicamentele respective pot rămîne însă unice, bolnavii putînd renunța la toate celelalte medicamente, ajungîndu-se la monoterapie. Și pentru că o serie de cazuri de hipertensiune esențială au la bază un deficit vegetativ, tratamentul își găsește aplicabilitate și în hipertensiune.

— Care sînt argumentele esențiale care susțin teoria dumneavoastră ?

— Prima dovadă este proba terapeutică, dovadă fermă, fundamentală în medicină. Există apoi dovezi oferite de practica medicală. Sînt văzute cazuri cînd activitatea parasimpatică rămîne bună sau chiar exacerbată. La acele persoane sînt total necunoscute cardiopatia ischemică și hipertensiunea arterială. Alergicii în mod demonstrat au o activitate parasimpatică crescută. La asmatici lipsesc cu desăvîrșire bolile ischemice. Apoi ulcerosii, neoperați, constată că manifestările ulcerului dispar în zeci de ani, exact în acel interval în care scăderea tonusului parasimpatic face să dispară ulcerul. Aceasta este o dovadă că organismul se reglează la toate nivelele în care se manifestă hipofuncția parasimpaticului.

De altfel se poate întrevedea punerea la punct a unor metode aplicabile absolut tuturor oamenilor pentru protejarea parasimpaticului. Pot imagina chiar un timp cînd omul va fi supus testării și i se va stabili o „hartă" a echilibrului vegetativ...

ECATERINA BĂTRÎNEANU

Odiseea sănătății și anii '90

Enormele progrese privind tehnicile de diagnostic și tratament înregistrate în ultimii ani i-au conferit medicinii posibilitatea de a depăși „epoca de piatră" cu pași de gigant ! Cu această afirmație debutează un articol interesant, publicat de revista „Science et Technologie" (decembrie 1989), care se referă la importantele succese ale medicinii, precum și la perspectivele sale în deceniul în care am intrat.

Argumente în sprijinul afirmației ? E suficient să ne gîndim la formidabilul salt înscris în lumea antibioticelor sau a antidepresivelor. Ori la grefele de organe. În domeniul terapeutic, deceniul următor va aduce cu siguranță pe loc de frunte, consideră specialiștii, terapia genetică, sau altfel spus corectarea genelor „defecte", sau implantarea de gene „bune".

Prima tentativă importantă asupra omului va fi legată de corectarea deficiențelor imunitare grave. În prezent, această afecțiune de temut condamnă de exemplu nou-născutii să trăiască timp de mai mulți ani în baloane de sticlă, în așteptarea unui transplant de măduvă osoasă.

Se pare că prima implantare de gene „noi" la om, invenție realizabilă în deceniul 9, vizează nu atît corectarea genelor „defecte", cît rezolvarea unor tumori. Adică ? Este vorba despre introducerea în organism a unor gene cu rol de necrozare a tumorilor, îndeosebi la nivelul globulelor albe din sînge. Înainte de a fi implantate în organism, aceste gene vor trebui tratate (prin manipulări genetice), în sensul introducerii în ele a unor substanțe capabile să distrugă tumorile canceroase. Astfel, speranțele privind vindecarea cancerului prin metode fiziologice cresc foarte mult.

Alt domeniu ce va fi cu deosebire explorat este neurobiologia. Numărul cunoscut de moleculele cerebrale care controlează infecția și durerea va crește. Mai buna lor cunoaștere va permite, consideră specialiștii, să se elaboreze noi medicamente, mult mai eficiente. Deja s-a trecut de faza în care sistemul nervos era considerat doar o rețea telefonică în care măduva avea rol de cablu de legătură. Implicit, perspectiva tratamentului durerilor rebele e mai puțin îndepărtată. Substanța analgezică ideală, lipsită de efecte secundare, ar putea să-și facă apariția înainte de sfîrșitul acestui secol.

Neurochirurgia anilor 2000 va trebui să devină, grație rezultatelor cercetărilor, mai puțin mutilantă. Această disciplină beneficiază deja de instrumente deosebit de sofisticate : microscoape operatorii pentru vizualizarea legăturilor profunde, laser pentru tratarea leziunilor inabordabile ca localizare etc. Perfecționarea metodelor de acest fel va permite exereza tumorilor cerebrale profunde. Aceasta se va efectua pe o cale de abordare minimă, sub microscoape operatorii de mare finețe. Nu lipsit de temei, neurochirurgii visează chiar și la grefele cerebrale.

Această perspectivă tinde să transforme în realitate ceea ce aproape dintotdeauna se considera a fi de domeniul iresponsabilului : grefa de neuroni. Tentativele, de pînă acum s-au situat aproape de eșec. Și totuși rezultate foarte-foarte recente au relansat o speranță în lumea științei medicale. Maladiile Parkinson și Alzheimer par să-și găsească un remediu prin intervenții de acest fel.

Genetica are și ea promisiunile sale. În primul rînd, pentru rezolvarea unei bune părți din bolile cardio-vasculare, prima cauză de deces în țările industrializate. Totul pornește de la premisa că accidentul cardio-vascular nu se instalează decît aparent brusc. În realitate, el este pregătit în tăcere de organism timp de 10—15 ani, fără nici un semn evident. De aceea, se pune problema prevenirii individului cît mai curînd posibil de eventualitatea declanșării unei hipertensiuni sau hipercolesterolemii. În acest scop, firme de renume pregătesc baterii de sonde ADN menite să identifice persoanele cu risc superior de 90 la sută de a fi atinse de o maladie cardiovasculară. Se are în vedere că, în general, există un risc ereditar la baza dezvoltării unei hipercolesterolemii și hipertensiuni.

Același lucru pentru cancer. Genetica moleculară a pus în evidență cancere declanșate de mutații genetice survenite întîmplător pe parcursul vieții. Aceste mutații alterează gene particulare — oncogenele. Un sfert din ele sînt în prezent cunoscute. Detectarea alterărilor cu 5—10 ani înaintea apariției cancerului (deci a bolii propriu-zise) este de mare importanță. De aceea se încearcă și e pe cale de a se pune la punct sonde ADN de depistare a anomaliilor oncogenelor. Pînă în prezent există sonde de detectare a oncogenelor implicate în cancerul de pancreas, leucemia mielogenă cronică, diferite tumori de creier (neuroblastom), cancer de retină. Cercetătorii sînt în curs de a realiza sonde ADN și pentru cancere mai frecvente : de sîn, plămîn, vezică, col, uter etc.

Pentru medicamente sînt previzibile, de asemenea, progrese enorme. Deja, cu ajutorul ingineriei genetice sînt produse în cantități industriale molecule naturale. Exemple ? insulina, TPA (activator pentru degajarea arterelor în cazul accidentelor cardiace), hormonul de creștere, interferonul și interleukina, vaccinul contra hepatitei B etc. În următorii ani sînt așteptate să-și facă apariția pe piață : eritropoietinele (pentru combaterea anemiilor, în special dializele renale), CSF (Colony Stimulating Factor — anticanceros și probabil anti-SIDA), EGF (Epidermal Growth Factor — pentru stimularea cicatrizării rănilor) etc.

Articorpii monoclonali — substanțe ale terapeuticii viitorului vor fi utilizați pentru a conduce medicamentele anticanceroase în organism. De asemenea, așa-numitele **„patch"** transdermice încep să-și facă apariția pe piața mondială : medicamentul pătrunde prin piele în circuitul sanguin, urmînd drumul spre capilare. Acest sistem de tratament funcționează bine pentru substanțele a căror eficacitate nu depinde de dozele specifice administrate.

În fine, atomizorul nazal ar putea avea noi aplicații. Cercetările actuale vizează realizarea de atomizoare conținînd substanțe cu molecule de insulină sau diferite vitamine.

Nu ne rămîne decît să sperăm în succesul tuturor acestor demersuri pentru sănătate.

AURORA POPESCU

medicul ne sfătuiește

Rubrica noastră de astăzi este realizată în colaborare cu **prof. dr. AL. DIMITRESCU, șeful clinicii de dermatologie „Berceni".**

■ **Vintilă Florin din Iași.** Deoarece ați fost în îngrijirea Clinicii de dermato-venerologie din Iași, înseamnă că o vindecare ține mai mult de condițiile de tratament ; va fi deci nevoie de repaus complet al mîinilor timp de cîteva săptămîni. Vă sugerăm chiar o nouă internare și, dacă la Iași este dificil de obținut (clinica este în mutare), solicitați o internare la una din clinicile din București.

■ **Donea Ecaterina din Bacău.** Suferința dv. (glosodinie, glosopiroză) este frecvent întîlnită la femei după menopauză ; nu este vorba de o candidoză și nu mai utilizați medicamente anticandidozice care sînt total inutile și comportă cheltuieli mari. Limitați-vă la badijonări cu soluții anestezice pe bază de xilină, romergan, anestezină, sedative și tranchilizante (Levomepromazin, Rudotel etc.) și vitamine (B_1, B_2, A), precum și Ulcostop. Medicamentele vor fi luate timp de mai multe luni, cu mici pauze după fiecare lună.

■ **Pop Ion din Reșița.** Nu este cunoscută o boală de piele cu numele „diabet de sare". Pentru stabilirea diagnosticului, vă recomandăm să vă adresați (preferabil cu un bilet de trimitere din Reșița) Clinicii de boli de piele din Timișoara (Str. Mărășești nr. 5).

■ **Ivanov Gica din Brăila.** Pelada are o evoluție capricioasă, dar este vindecabilă. În cazul unei singure „pete" de peladă, tratamentul prescris este bun. Sugerăm ca în locul Revulsinului, să fie aplicată prin masaj ușor și prelungit, de 2—3 ori pe zi, soluția „Asorian" (produs românesc).

■ **Vâlcea Elena din Constanța.** Vă vom trimite o rețetă cu două preparate utilizate în pete pigmentare de tipul „Cloasmei". Se aplică soluția zilnic, timp de 12—14 zile (pînă ce pielea devine pergamentoasă și de culoare gri), apoi se aplică crema. Tratamentul se face seara. În caz de intoleranță, tratamentul se întrerupe. Începînd cu lunile aprilie, mai și în tot cursul verii, se va aplica în timpul zilei, ca protector pentru lumina solară, crema „Acromin" (produs bulgăresc) sau o cremă antibronzaj (românească).

■ **Neacșu Raluca din Vîlcănești.** Soluția ideală este ca prealabil recomandării unui tratament să fiți văzută de un specialist dermatolog, eventual să solicitați un consult la una din clinicile universitare din țară.

■ Pusee de congestie a feței, cu caracter tranzitoriu, nu avea mai multe cauze, care se cer căutate.

Rubrică realizată de
AURORA POPESCU

SIDA, sfidarea anilor '90

Pentru profesorul Luc Montagnier de la Institutul Pasteur, SIDA ar putea fi învinsă în cursul viitorilor zece ani. „Rezultate încurajatoare au fost deja obținute la maimuțe, fapt care ne permite o înțelegere mai exactă a mecanismului de acțiune a virusului. Un vaccin multivalent, eficace în cazul sușelor din Europa și America de Nord pare a fi cel mai curînd posibil de obținut. În schimb, pentru sușele africane, perspectiva realizării unui vaccin se arată mult mai îndepărtată", consideră Luc Montagnier. O altă speranță se leagă de punerea la punct a unui tratament anti-SIDA. „Obiectivul prioritar este de a împiedica seropozitivii să perpetueze maladia. Se vizează astfel o combinație de tratamente mai „dulci" decît cel ce folosește AZT-ul, administrabile pe termen lung și aplicate în strategii specializate. Am speranța că acest lucru se va întîmpla în următorii 10 ani" spune în continuare același Luc Montagnier al cărui nume se leagă de izolarea virusului SIDA în 1983, în paralel cu americanul Robert Gallo. În viziunea profesorului francez, tratamentul va trebui să se bazeze pe substanțe capabile să inhibe acțiunea virusului. Ce se va obține cu ajutorul tratamentului ? Cu siguranță, unei categorii importante de bolnavi i se va asigura prelungirea vieții. Dar scopul major va fi acela de a vindeca bolnavii de SIDA, de a le restaura buna funcționare a sistemului imunitar. E posibil ca pentru aceasta să se recurgă chiar și la grefe...

Nr. 2 (1734) din 12 ianuarie 1991

Întîmplări adevărate

Robotul care face strip-tease

Seamănă parcă cu un manechin desprins dintr-un tablou de Giorgio De Chirico, dar în realitate este vorba de un robot din oțel care execută (de altfel foarte corect !) un număr de strip-tease într-una din cele mai cunoscute discoteci din Roma. Efectul este foarte sugestiv. Robotul avansează încet-încet pe scena aflată în penumbră, înconjurată de un palid fum, ceea ce creează o atmosferă suprarealistă. Apoi robotul începe să se

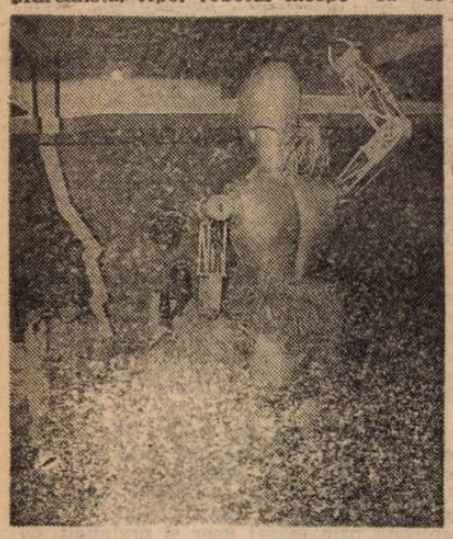

dezbrace. Prima dispare o capă neagră, apoi pe rînd alte lucruri care constituie lenjeria intimă a unei femei, pînă ce rămîne goală, cu toate însușirile fizice unei persoane tinere și frumoase. Urmează după o mică pauză, retragerea de pe scenă sub aplauzele prelungite ale publicului. Prototipul a fost construit în timp de cinci ani de muncă intensă cu participarea unor mari specialiști și a costat nu mai puțin de cinci miliarde lire italiene. (în prezent un model de serie costă 150 milioane de lire). Și totuși intervine o întrebare extrem de firească : s-au „plictisit" spectatorii să mai urmărească femei adevărate dotate cu însușirile necesare acestei profesiuni? Or fi dispărut adevăratele reprezentante ale sexului frumos ? Greu de crezut... Dar, mare-i grădina lui Dumnezeu...

Elefantul Sibol

Fotografia nu vă înfățișează o nouă metodă pentru trecerea durerii de cap sau nici măcar o nouă formă de concentrare psihică. Dar nici că ar fi vorba de un exemplu de elefant canibal. Este meritul îngrijitorului lui Sibol, un elefant în vîrstă de 11 ani și care cîntărește 1 900 kilograme, care a reușit dresarea pachidermului astfel că poate oferi vizitatorilor

parcului zoologic din Kuala Lumpur (Indonezia), acest spectacol neobișnuit pentru un animal aflat în captivitate. Elefantul a fost dresat de îngrijitorul său, Sivalingam Arjuna, chiar dacă poziția în care este susținut de Sibol nu-i cea mai comodă. „Singura dificultate pe care am avut-o cu dresajul lui Sibol a fost aceea de a-l învăța să mă țină în așa fel încît nici să nu mă strîngă prea tare, dar nici să nu-mi dea drumul decît atunci cînd îi spun", a declarat Arjuna.

La 74 de ani

Trebuie, este absolut necesar ca să posezi o voință extraordinară să te decizi la vîrsta de 70 de ani să urmezi cursuri universitare, deci după mulți ani de la data pensionării și a unei foarte lungi perioade de timp în care ai muncit neîntrerupt. Așa a procedat și Pietro Nisi din Napoli care s-a înscris la Facultatea de științe juridice și a urmat ca orice student cursurile respective timp de patru ani. Și le-a absolvit cu un succes deosebit. Nu s-a mulțumit însă numai cu atîta. S-a decis să dea și un examen de doctorat ceea ce i-ar fi dat dreptul la titlul de doctor în științe juridice. S-a prezentat în fața unei comisii prezidate de prof. Giuseppe Abbamonte cu lucrarea apreciată drept remarcabilă. Astfel, la vîrsta de de 74 de ani. Pietro Nisi a devenit doctor în științe juridice. Întrebat fiind care a fost cea mai frumoasă experiență în timpul studiilor, el a răspuns fără ezitare : „În mod sigur faptul că m-am întîlnit și m-am aflat printre tineri."

Contestări

O acțiune întreprinsă de proprietarul localului „Topazio" din Milano a stîrnit o furtună de proteste. Copiind întocmai o „modă" specifică doar în U.S.A., el a lansat în Italia lupte între... femei. Pe un ring instalat în local, în fiecare zi, alternativ, se pot urmări de amatori de astfel de spectacole, lupte așa-zis libere între reprezentantele sexului frumos desfășurate în... noroi(!?) și meciuri de... box (!?). Credem că nu mai este necesar să insistăm cu amănunte privind aceste manifestări așa-zis sportive de cea mai dubioasă calitate. Firesc, a început o acțiune vehementă de proteste care se speră că se va încheia cu suprimarea unor astfel de spectacole degradante. Singurii care se pare că fac opoziție la interzicerea „meciurilor" sînt tocmai acei

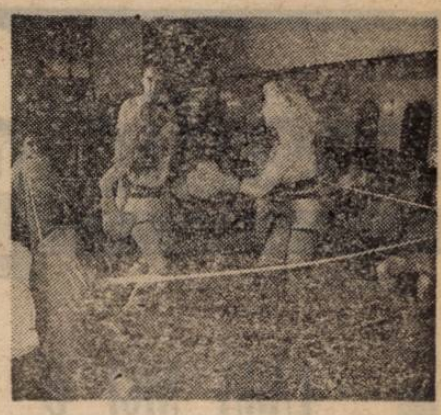

spectatori obișnuiți ai localului și, în primul rînd, cei care-și cumpără bilete din imediata apropiere a ringului...

Super-mamă

În localitatea Lincoln din Anglia, locuiește familia Pridham. Kivin, soțul, este proprietarul unei tîmplării, iar Nicola, super-mama în vîrstă de numai 30 de ani, a născut 11 copii în 11 ani consecutivi. Ultimul, care a văzut lumina zilei în august 1988, este Daniel. Această numeroasă familie locuiește într-o casă cu șapte camere, iar săptămînal face masive cumpărături pentru hrană, printre care : 50 litri lapte, 30 kilograme de cartofi, 5 kilograme de zahăr, 10 kilograme de carne, 6 kilograme brînzeturi diferite, 40 de ouă și 24 de pîini. Mașina de spălat rufe trebuie schimbată la fiecare doi ani deoarece ea este utilizată de 63 de ori pe săptămînă. Copiii mai fac și șotii, pentru că de aia sînt copii. Într-o zi Damien i-a turnat o cutie cu vopsea în capul fratelui său mai mic James. Dar partea cea mai rea este, se înțelege, atunci cînd copiii se îmbolnăvesc. „Vă închipuiți ce concert am în casă cînd șase din ei încep să tușească. În asemenea situații nici eu, nici Kevin nu dormim toată noaptea" — se destăinuie supermama, la care Kevin adaugă : „Cînd ajung la tîmplărie mi se pare raiul pe Pămînt, față de gălăgia de acasă".

„Cu toate acestea — mărturisește Nicola Pridham — acasă nu ne plictisim niciodată. Singura zi de odihnă a noastră este sîmbăta cînd soacra mea rămîne cu copiii, pentru a putea ieși în oraș. Ne-am obișnuit cu problemele lor variate, cu risetele lor, iar la sărbători, cînd văd bucuria întipărită pe fețele lor vă asigur că sînt cea mai fericită mamă din lume". În imagine familia Pridham în.. plenul ei.

PROGRAM TV

LUNI, 14 ianuarie 1991. Programul 1 : 13,50 Horoscopul zilei 14,00 Actualități 14,10 Video-satelit 15,10 Copiii noștri — viitori muzicieni 15,40 Avanpremieră săptămînală TV 16,00 Emisiunea în limba maghiară 19,00 Tezaur 19,40 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Cronica parlamentului 21,15 Cezara 22,30 Dosarele istoriei 23,00 Repriza a treia 0,00 Actualități 0,05 Înregistrări inedite. **Programul 2:** 16,00 Desene animate 16,20 Interferențe 17,00 Veniți cu noi pe programul doi 18,00 Actualități 18,10 Veniți cu noi pe programul doi ! (II) 20,00 Video-satelit 21,00 Studioul de literatură 22,00 Actualități 22,10 De-ale pieței în economia Capitalei 22,30 Video-satelit

MARȚI, 15 ianuarie 1991. Programul 1: 9,00 Video-satelit 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Avanpremieră 10,30 Interferențe 11,10 Vîrsta a treia 11,35 Caleidoscop cetățenesc 12,00 Ora de muzică — Lui Eminescu 13,00 Studioul de literatură 14,00 Actualități 14,10 Medicina pentru toți 14,30 Casa și grădina 14,50 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală 16,00 Muzica pentru toți 16,20 Convietuiri 16,50 Noi și calculatorul 17,05 Muzicoteca tv 17,20 Acasă la Eminescu 17,50 Lumea ideilor 18,20 Cheia succesului 18,45 Melodii populare 19,00 Puncte de vedere 19,40 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Cronica parlamentului 21,15 La nașterea domnului Eminescu 22,15 Roman-foileton Prețul succesului 23,10 Actualități 23,20 Salut, prieteni ! **Programul 2 :** 16,00 Desene animate 16,20 Preuniversitaria (reluare) 17,00 Studioul muzicii de cameră 17,40 Medicina pentru toți (reluare) 18,00 Actualități 18,10 Film artistic Noaptea ne privește 19,30 La nașterea domnului Eminescu 21,00 O viață pentru o idee 21,30 Lumea sportului 22,00 Actualități 22,10 Dialog despre știință 22,30 Video-satelit

MIERCURI, 16 ianuarie 1991. Programul 1 : 9,00 Video-satelit 10,00 Actualități 10,15 Horoscopul zilei 10,35 Oameni de lîngă noi 11,15 Film serial (reluare) 12,00 Ora de muzică 13,00 Jazz-magazin 14,00 Actualități 14,10 Documentar științific 14,40 Preuniversitaria 15,20 Teleșcoală 15,50 Tragerea Prono-expres 16,00 Muzica pentru toți 16,15 Forum 16,40 Studioul „E" 17,20 Tineri interpreți de muzică populară 17,35 15, 16, 17, 18 18,15 Reflector 18,40 Recital 19,00 Puncte de vedere 19,40 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Cronica parlamentului 21,15 Telecinemateca : Viața e minunată ! 23,30 Universul cunoașterii 0,20 Actualități 0,25 Promusica. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate 16,20 Preuniversitaria (reluare) 17,00 Vîrstele peliculei 18,00 Actualități 18,10 Teatru tv : Castiliana 20,05 Magazin auto-moto 20,35 O muzică, o țară 20,55 Confluențe 21,45 Tribuna non-conformiștilor 22,05 Actualități 22,15 Video-satelit

JOI, 17 ianuarie 1991. Programul 1 : 9,00 Video-satelit 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Confluențe 11,10 Roman-foileton (reluare) : Prețul succesului 12,05 Ora de muzică 13,05 Avanpremieră 13,10 Arte vizuale 14,00 Actualități 14,10 Audiovizual studio 14,30 Mondomuzica 14,50 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală 16,00 Muzica pentru toți 16,20 S.O.S. Natura 16,50 Trurli, Trurli 17,10 În obiectiv : societatea 18,10 Civilizația montană 18,35 Tele-discul muzicii populare 19,00 Puncte de vedere 19,40 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Cronica parlamentului 21,15 Film artistic : O mamă în plus 22,55 Televiziunea vă ascultă 23,25 Cultura în lume 23,55 Actualități 0,00 Romanțe. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate 16,20 Preuniversitaria (reluare) 17,00 Arhive folclorice 17,20 Oameni de lîngă noi 18,00 Actualități 18,10 Film serial: Carol cel Mare 18,55 Avanpremieră 19,00 Concertului Orchestrei Naționale Radio 21,30 Convietuiri 22,30 Actualități 22,10 Dialog cu edilii Capitalei 22,30 Video-satelit.

VINERI, 18 ianuarie 1991. Programul 1: 9,00 Video-satelit 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Orașe și civilizații (reluare) 11,00 Film serial (reluare) : Carol cel Mare 12,30 Ora de muzică 13,30 Vîrstele peliculei (reluare) 14,30 Actualități 14,40 Preuniversitaria 15,20 Limba noastră 15,50 Muzica pentru toți 16,10 Tragerea Loto 16,20 Studioul șlagărelor 16,35 Emisiunea în limba germană 18,35 Economia încotro ? 19,00 Puncte de vedere 19,40 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Roman-foileton Prețul succesului 21,55 În fața națiunii 22,35 Simpozion 23,20 Gaudeamus 0,05 Actualități 0,10 Jazz-Fan. Ernie Watts 1,10 Tele-top. **Programul 2:** 16,00 Desene animate 16,20 Preuniversitaria (reluare) 17,00 Armonii corale 17,20 Scena 18,00 Actualități 18,10 Film serial : Sfîntul 19,00 Concertul Orchestrei Filarmonice „George Enescu" 21,30 Orașe și civilizații 22,00 Actualități 22,10 Cercetarea științifică agricolă 22,30 Video-satelit

SÎMBĂTĂ, 19 ianuarie 1991. Programul 1 : 8,00 Micul dejun tv 9,00 Roman-foileton (reluare) 9,55 Rubrici din emisiunile în limbile maghiară și germană (reluare) 10,55 Actualități 11,05 Pro patria 12,05 Ora de muzică 13,05 Actualități 13,15 Istoria religiilor 13,45 Tele-club 17,30 Mapamond 18,00 Dodo-ring 19,00 Melodii îndrăgite 19,15 Teleenciclopedia 20,00 Actualități 20,40 Viața parlamentară 21,05 Film artistic : Tarzan în Manhattan 22,40 Telesport 23,10 Melodii nemuritoare 0,00 Actualități 0,05 Film serial 0,55 Video-discotecă. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate 16,20 Film artistic : Pionul 17,50 Publicitate 18,00 Actualități 18,10 Muzică pentru părinți 18,30 Sport-magazin 19,00 Opera în capodopere 21,30 Religie și societate 22,00 Actualități 22,10 Video-satelit

DUMINICĂ, 20 ianuarie 1991. Programul 1: 8,00 Micul dejun tv 9,00 Universul copiilor 10,00 Actualități 10,10 Film serial pentru copii 10,35 Lumină din lumină 11,30 Viața satului 12,30 Hora satului 13,00 Actualități 13,10 Descoperirea planetei 13,30 Video-magazin 16,50 : 7 X 7. 17,20 Film serial : Caracatița. Episodul 4 18,30 Invitatul săptămînii 19,00 Încercă-ți norocul! 20,00 Actualități 20,40 Duminică sportivă 20,55 Atlas 21,15 Film artistic : Misiunea Monte Carlo 22,55 Maeștri teatrului românesc 23,55 Actualități 0,00 Show-ul de duminică. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate 16,20 Vîrsta a treia 16,45 Muzica amintirilor 17,00 În obiectiv : Societatea (reluare) 18,00 Actualități 18,10 Arte vizuale (reluare) 19,00 Serata muzicală tv 22,00 Actualități 22,10 Video-satelit

(După PANORAMIC RADIO-TV)

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

verificați-vă cunoștințele

PRIORITĂȚI ÎN TELEVIZIUNE

Primul proiect teoretic de transmitere a unor imagini, prin fir, a fost propus în 1856, ceva mai înainte chiar de inventarea telefonului, dar acesta a rămas doar un proiect, întrucît televiziunea a apărut mult mai tîrziu, fiind apoi legată de evoluția radiotehnicii.

Vom prezenta, sub forma unei întrebări, cîteva momente din evoluția televiziunii, iar d-voastră să încercați să faceți apel la bagajul dv. de cunoștințe spre a-l verifica.

1. Cine a publicat pentru prima dată principiile fundamentale ale transmisiei de televiziune ?

2. Cînd a avut loc prima demonstrație publică a unei transmisii de televiziune? Cine a realizat-o și pe ce principiu ?

3. Cine a inventat primul „tip de tub videocaptor numit „iconoscop" și cînd ?

4. Cînd s-a înființat și unde primul serviciu de televiziune publică ?

5. Cînd a avut loc prima emisiune de televiziune transatlantică ?

6. Cînd s-a înființat primul serviciu de televiziune și unde, cu o aparatură de mare definiție (405 linii), folosită și azi în țara respectivă ?

7. Ce performanțe s-au realizat în materie de ecrane de televiziune color de mari dimensiuni ?

8. Cînd s-a realizat cel mai mare tub cinescop color, pentru televizoarele de casă ?

9. Cînd s-a realizat cel mai mic televizor color, cu cristale lichide și care erau dimensiunile lui ?

10. Cînd a intrat în funcțiune televiziunea în țara noastră ?

Ing. LIVIU MACOVEANU

RĂSPUNS LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Lampa lui Aladin (II)

1. Inventatorul american Thomas Alva Edison (1847—1931) a fost acela care a realizat prima lampă electrică cu incandescență cu filament spiralat, din cărbune (în 1880). La 4 septembrie 1882 a pus în funcțiune, la New York, primul sistem de iluminare public, cu lămpile și dinamul de 540 kW, concepute și realizate de el. Au funcționat atunci 1 200 lămpi.

2. Lămpile cu incandescență cu filament de wolfram au fost realizate inițial de Lodighin, în 1890, dar au fost perfecționate în 1910 de fizicianul american William David Coolidge (1873—1975), care a reușit să obțină fire subțiri din wolfram pentru fabricarea filamentelor, așa cum se realizează și în prezent.

3. Promotorii iluminării electrice prin descărcări electrice în gaze rarefiate sau în vapori de mercur au fost fizicianul și chimistul german Johann Wilhelm Hittorf (1824—1914), profesor la Universitatea din Münster (1850—1951), fizicianul german Julius Plücxer (1801—1868), profesor la Universitatea din Halle, fizicianul englez Moor (în 1893), fizicianul P. Cooper Hewit, (în 1900—1901) și mulți alții.

4. Lămpile electrice fluorescente, realizate în secolul nostru, se bazează pe descărcările electrice într-o atmosferă de gaze rare și vapori de mercur, la presiune scăzînd, dispunînd în interior de o peliculă subțire ce conține halofosfați de calciu și alte adaosuri, care realizează efectul de fluorescență.

5. La lămpile fluorescente, atît randamentul luminos, cît și economia de energie electrică sînt superioare celor ale lămpilor cu incandescență, la care doar o mică parte din energia electrică absorbită este utilizată pentru producerea luminii, iar peste 90 la sută se pierde sub formă de căldură. Lumina produsă de lămpile fluorescente devine însă oarecum obositoare pentru ochi, datorită faptului că ea este permanent pilpîitoare, deși destul de slab, spre deosebire de lămpile cu incandescență, care nu prezintă astfel de aspecte.

— În fond, tu, n-a costat prea mult ! Gîndește-te : 3 legături de hrean și 2 de pătrunjel, nici 2 dolari. Și ce înseamnă 2 dolari !

test

NU-I DELOC UȘOR

Examinați cu atenție cele două desene și încercați să răspundeți la întrebarea: Care sînt cele opt mici diferențe grafice care le deosebesc ?

(Soluția în numărul viitor)

DEZLEGAREA TESTULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

RECONSTITUIRE

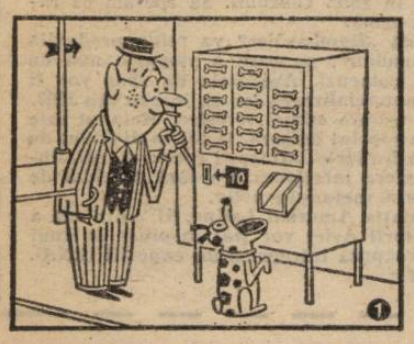

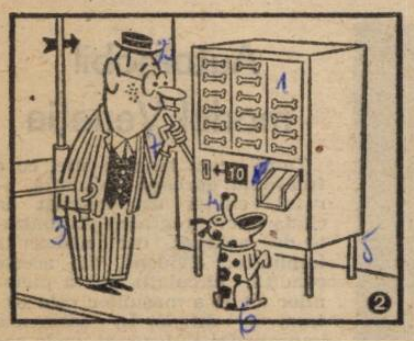

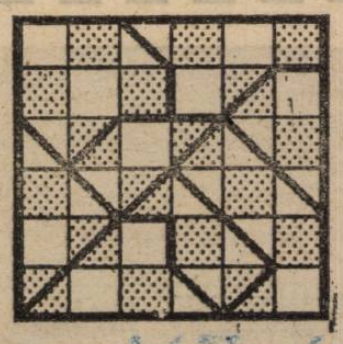

Un cargou aruncă ancora pentru prima oară în preajma unei insule pustii. Căpitanul împreună cu cîțiva membri din echipaj coboară pe insulă, în recunoaștere. După ce dau ocol insulei, acoperită de o vegetație luxuriantă, întîlnesc, în sfîrșit, un om, un bătrîn de aproape 100 de ani, gol pușcă, cu o barbă albă, imensă, trecîndu-i de genunchi.

Un orb care tocmai s-a bălăcit într-o așa zisă piscină miraculoasă, iese țipînd :
— Văd, văd !
Un surd care s-a scăldat și el în același loc iese strigînd :
— Aud, aud !
Atunci, un paralitic, care asistase la toată scena, se precipită în bazin la volanul micii sale mașini, și cînd e scos cu ajutorul unei macarale, toată lumea observă că pneurile sînt noi-nouțe.

O tînără cămilă care visa să se mărite intră într-o agenție matrimonială :
— Nu mă vrea nimeni de nevastă pentru că am o mare infirmitate.
— Care anume ?
— Nu am cocoașă !

O mică furnică întîlnește pe drum o mare furnică și neputîndu-se abține, exclamă :
— Soro, știi că ești formidabilă ? !

CÎND AȚI RÎS ULTIMA OARĂ?

— Ce faci aici omule ? îl întreabă noii veniți.
— Nu știu.
— De ce ai venit pe insula asta ?
— Pentru a uita.
— Ce ?
— Am uitat.

Într-un parc, pe o bancă se așază un surd. Un paznic se apropie și-i spune :
— Fii atent că banca e proaspăt vopsită...
— Cum ? întreabă surdul.
— Verde, bineînțeles.

SFATURI PRACTICE

● Un vas cu apă clocotită, în care s-au introdus pale de orez sau ovăz, înlătură mirosul neplăcut rămas după zugrăvit și vopsit.

● Mobila de lemn nelustruită se spală cu apă caldă și cu săpun ; cea de lemn lustruit sau din placaj se șterge doar de praf, cu o cîrpă plușată, insistîndu-se pe locul unde se descoperă pete.

● Petele de ciocolată de pe țesături se scot cu apă foarte sărată.

● Tablourilor în acuarelă li se spală numai rama și geamul care le acoperă : cele în ulei se șterg ușor cu o cîrpă moale și curată înmuiată într-o soluție pregătită dintr-un albuș de ou amestecat cu zahăr și alcool.

● Petele de creion chimic de pe țesături se înlătură prin frecare cu o cîrpă curată înmuiată în zeamă de lămîie, clătindu-se apoi cu apă.

● Aspiratorul se mînuiește numai în sensul firului de lînă.

● Halatele și prosoapele plușate se mențin pufoase dacă, după spălat, sînt ținute în apă cu sare și nu se calcă.

● Siropurile și poțiunile, păstrate mai mult timp în casă, au tendința de a fermenta, mai ales pe timp călduros ; după opt-zece zile de la deschiderea flaconului conținutul nu mai poate fi folosit : este bine ca asemenea preparate să se păstreze la loc rece și întunecos.

ȘTIAȚI CĂ...

...teiul degajă de 2,5 ori mai mult oxigen decît bradul ?

...plopii de pe o suprafață de 250 ha absorb, într-un an, o cantitate de apă suficientă pentru aprovizionarea unui oraș cu o populație de 25 000 locuitori ?

...Insula Kimolos (Marea Egee) are un sol gras și spumos, folosit de localnici, din cele mai vechi timpuri, în loc de săpun ?

...în adîncurile Oceanului Pacific au fost descoperiți peste 10 000 de vulcani ?

...Australia este cel mai mic și cel mai puțin populat continent de pe Terra ?

...lungimea unui fulger obișnuit este de doi-trei km dar există și fulgere cu o lungime de peste zece km ?

...din cele mai vechi timpuri în insula indoneziană Sumatra există obceiul ca soacra și nora să nu vorbească una cu alta decît printr-o a treia persoană ?

ENCICLOPEDIE

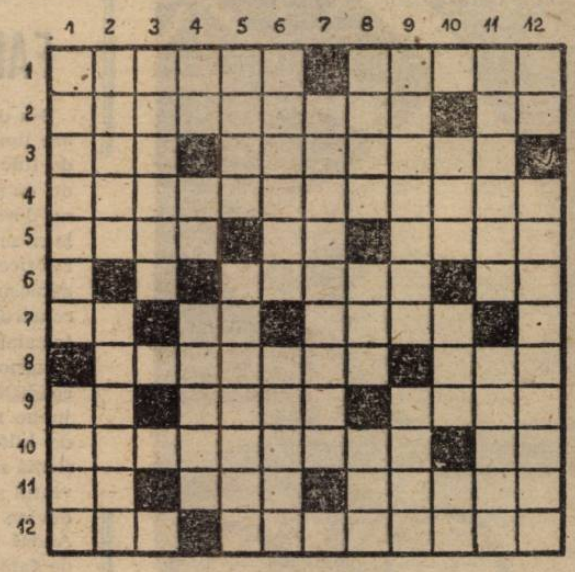

ORIZONTAL : 1. Lumea înconjurătoare, în totalitatea formelor ei — Animal „renumit" pentru lașitatea sa. 2. Crescător de păsări — Ochi de lanț. 3. Mișcare involuntară — Reprezentare spațială a unei porțiuni de peisaj în care se expun, în muzee, animale împăiate. 4. Nu se poate acomoda cu o nouă situație. 5. Folositor — Vocale — Nereușită. 6. Lanț muntos în N.E. Africii — Un „alter ego". 7. Dinsa — Măsură agrară — A provoca. 8. Aleși — Moneda Pieței Comune. 9. Cap mare ! Poate fi și de taină... — Mare lac cu apă sărată din U.R.S.S. 10. Factor poluant — Nota diapazonului. 11. Stă pe cal — A fi în temă — Simbolul Canadei. 12. Verbul nemișcării — Se ocupă cu studiul interacțiunii dintre organisme și mediul lor de viață.

VERTICAL : 1. Comunitate stabilă de oameni — Frumoasa frumoaselor. 2. Elan — Un lac secat artificial. 3. Zgomotul ceasului 4. Începe uecnicia! — 13 dolari ! — „Alunecă" pe strune... 5. Neam — Au roluri pe măsură... 6. Atasat — Din vechime. 7. Regim despotic. 8. Ne este ca un frate — Buni la tenis — Siglă artistică. 9. Flori de gheață (sg.) — Element de comunere cu sensul „aer". 10. Loc în U.R.S.S. — Văzduh — Tîrg. 11. Plantă decorativă — Executori ai unor decizii capitale... 12. Nota redacției — Proces de depunere a materialului depus de ape.

COCA E. JERCAN
Constanța

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

FULGI DE NEA

ORIZONTAL : Petringenaru — Omescu — Pitic — Lin — Rca — Nour — Anale — Basm — A — Rece — Luci — Pi — Seghers — Tan — Sc — Eri — Acasă — Tuș — Ani — Aui — O — Cunoscut — B — Iarna — Lu — Ura — Ros — Papp — Ib — Albă ca zăpada.

Nr. 2 (1734) din 12 ianuarie 1991

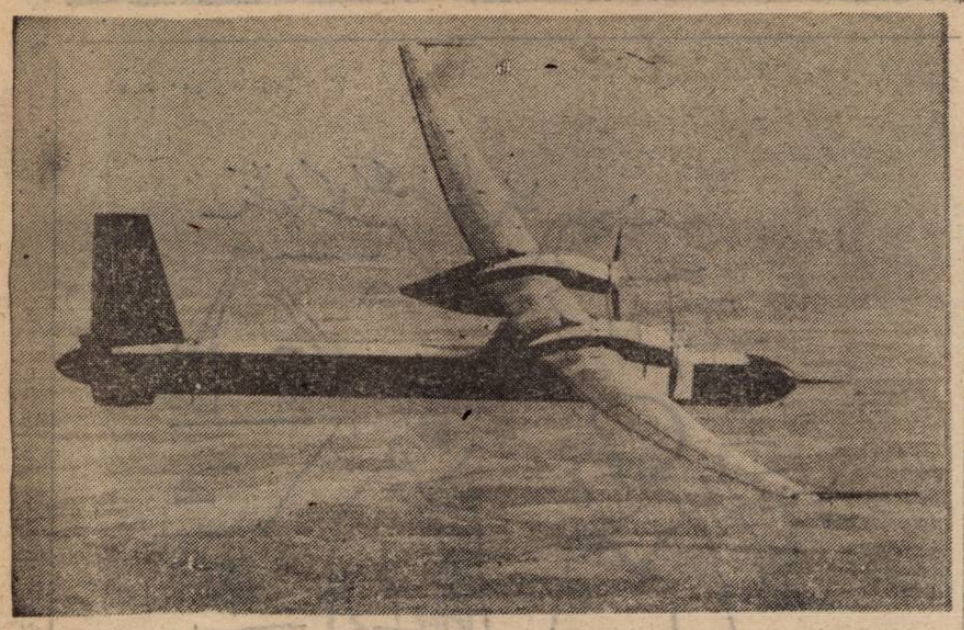

DISCRET CA UN... SATELIT

Un spion telecomandat greu de depistat la altitudinea la care poate zbura — 20 000 m. Total autonom, „Condorul" lui Boeing poate zbura la respectiva altitudine timp de 36 de ore, fără escală și fără reaprovizionare cu carburant și aer. „Condorul" este discret ca un satelit, dar de o mie de ori mai ieftin. Este un mare avantaj, nu ?

CALEIDOSCOP magazin

SEVERA POLIȚIE LONDONEZĂ

Una dintre cele mai complicate probleme (pentru automobiliștii din Londra) este cea a parcării mașinilor, cu atît mai mult cu cît s-au înmulțit zonele unde se interzice cu desăvîrșire staționarea lor. Poliția londoneză a găsit și un leac mai drastic (aplicat și în alte țări) pentru cei care încalcă zonele marcate în acest scop. Cei care cad în această culpă, la revenirea lor găsesc o roată blocată cu o „gură de clește", ceea ce nu le permite să pornească mașina decît după ce achită amenda respectivă. Citeodată celebrii „bobby" londonezi vor să fie mai intransigenți și bine înțeles mai exagerează în unele cazuri. Așa cum i s-a întîmplat șoferului Tom Dickens, care aprovizionează cîteva centre de lapte ale fabricii „Dairy Crest". Firesc, asemenea transporturi nu cad sub incidența acestor dispoziții, întrucît este vorba de o aprovizionare cu alimente, operație care nu solicită decît puțin timp. Totuși, Tom Dickens a avut surpriza să-și găsească camioneta blocată. A fost nevoie să aștepte patru ore pînă s-a ivit un polițist care să-l deblocheze... pentru cele cinci minute de staționare !

UN COȘ URIAȘ

Mai în glumă, mai în serios, un grup de tineri din orașul Balbindo (Italia) și-au propus să construiască un coș uriaș într-o zonă de agrement. Zis și făcut. Împletind mereu la el, încet-încet, ei au realizat un coș de nuiele înalt de șase metri și jumătate și suficient de încăpător pentru a adăposti în interior (s-au făcut și două uși) diferite activități recreative, mici expoziții de artă și chiar mini-spectacole de teatru. Dintr-o joacă a rezultat o construcție originală și utilă care, desigur, va candida la înscrierea lui ca un record în celebra carte „Guinness".

Redacția noastră mulțumește pe această cale tuturor colaboratorilor și cititorilor care au ținut, prin telefoane sau scrisori să ne felicite cu ocazia Anului Nou. Le mulțumim lor pentru că fără ei n-am fi putut exista, le mulțumim și acum, la început de an, celor care, continuînd să ne citească, ne transmit încrederea lor și ne fac să ne încredem în propriile noastre forțe. Îi asigurăm pe toți că vom încerca să nu-i dezamăgim.

TELEGRAME

■ **Anul viitor, un cosmonaut german va participa la un zbor cosmic în componența unui echipaj mixt, cu destinația complexul orbital „Mir".**

■ **Francezii au pus la punct o tehnică de depunere industrială a evaporiștalelor pe suprafața unor ustensile destinate prăjirii alimentelor. Cu aceste ustensile, timpul de prăjire se reduce de zece ori...**

■ **La îndemnul lui Fidel Castro, la Havana s-au înființat Consilii Populare. Este o nouă tentativă de a se pune capăt corupției. Marii afaceriști (da, ei există în Cuba socialistă sub numele de „macetas") trăiesc din profiturile realizate din diverse operațiuni ilegale.**

■ **Statele Unite pot învinge Irakul în 72 de ore, afirmă amiralul francez Jacques Lanxade. Convingerea într-un asemenea succes fulger a fost determinată de dispozitivul militar american desfășurat în zona Golfului. Să sperăm că rațiunea va învinge pînă la urmă.**

■ **Antrepriza canadiană „Bombardier" va relua producția aparatelor de tipul „Canadair", pe care a stopat-o mai de mult. Cauza ? Lipsa de comenzi. Aparatele de zbor vor fi montate în Grecia, iar comercializarea lor va începe din 1993.**

■ **Metanul acționează asupra climei terestre. Metanul este un gaz care contribuie la efectul de seră, la fel ca dioxidul de carbon. Aceste gaze absorb razele infraroșii emise de sol, absorbția reîncălzind atmosfera inferioară. Pe cînd dioxidul de carbon e pasiv în atmosferă, metanul e activ.**

■ **Circa 77% din populația Americii Latine, 41% din cea a Africii și 35% din locuitorii Asiei vor trăi în orașe în anul 2000, relevă un studiu-prognoză întreprins de experții O.N.U. în probleme de demografie.**

FANTEZIE UMANĂ

S-a dovedit că fantezia umană nu are limite. Iată un exemplu ilustrat de fotografia alăturată. Obosit uneori de pedalarea ore în șir și fiindcă nu dorea să renunțe cu nici un chip la practicarea sportului său favorit, Fabrice André, acesta-i numele ingeniosului inventator, s-a gîndit să construiască o bicicletă specială. A instalat pe acest banal mijloc de transport o... velă, care, atunci cînd condițiile îi sînt favorabile, poate ajunge ușor la o viteză de peste 70 de kilometri pe oră. Singura problemă se ivește atunci cînd nu... bate vîntul și atunci acțiunea de pedalare devine și mai grea. Dar simpaticul André nu dezarmează, fapt ilustrat de faptul că și-a prezentat „opera" la anuala expoziție de invenții din Paris. Rămîne de văzut dacă invenția sa va stîrni interes...

Automobil model Veneția

După cum bine se știe, cu o frecvență aproape obișnuită, orașul Veneția este inundat în ciuda unor programe preconizate de apărare dar neduse la împlinire. Evident, în aceste condiții, circulația atît a pietonilor cît și a mașinilor este extrem de dificilă. În asemenea împrejurări se ivesc și unele soluții ingenioase. Laguna este inundată ? Nici o problemă pentru cei care s-au gîndit din timp la o rezolvare a situației. Iată cum a apărut un nou tip de automobil special amenajat, construit din... lemn și cu motorul plasat în așa fel încît să nu vină în contact cu apa. Cu un asemenea mijloc de transport venețienii care posedă asemenea automobile (și sînt din ce în ce mai numeroși) reușesc să-și rezolve problemele personale sau de serviciu. Posesorii lor mai au un avantaj : le pot folosi și după ce apele se retrag...

EDITOR : Redacția revistei „Magazin"

Redacția și administrația: București, Piața Presei Libere nr. 1, telefon 17 60 10, 17 60 20. Abonamentele la revista „Magazin" se fac la oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, Telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Administrația: Editura Presa Liberă.

Tiparul: Combinatul Poligrafic București

Redactor șef : DUMITRU FILIP ; Secretar general de redacție : GEORGE CUȘNARENCU ; Redacția : Dorel Dorian, Aurora Popescu, Ecaterina Bătrîneanu (1630) ■ Paul Ioan, Ion Țugui, Adrian Hoajă, Mihaela Dorobanțu (1282) ■ Marian Grigore (1633) ■ Irina Stoica, Rodrig Andrișan, Melania Constantiniu-Chiriacescu, Delia Costea (1612) Secretariat de redacție : Dumitru Mateuță, Ionel Cojocaru, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ■ Elena Ilie, Teodora Bujor-Panaitescu (1633) ■ Dorin Măran (fotoreporter) 2692

Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca Județeană MUREȘ TÎRGU-MUREȘ

magazin

ANUL XXXIV Nr. 3 (1735) SÎMBĂTĂ, 19 IANUARIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

Eveniment excepțional

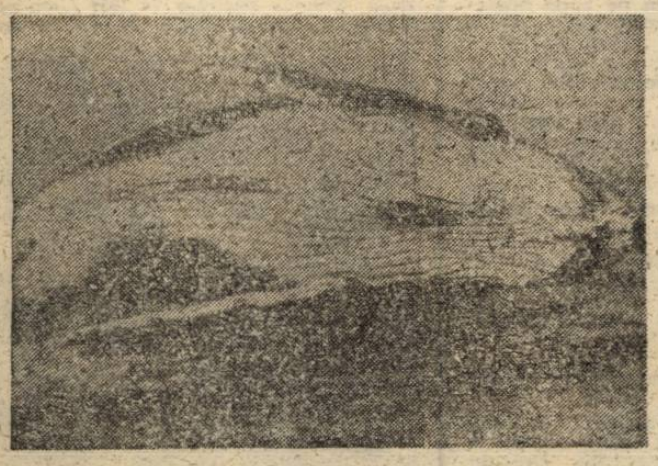

INIMA UNEI BALENE VĂZUTĂ DIN SATELIT...

(Pagina a 8-a)

POVESTIRE POVESTIRE

(Pagina a 10-a)

„OMUL DE ONOARE" AL MAFIEI SICILIENE SE DESTĂINUIE

(Pagina a 4-a)

— *Au terminat ăia de descărcat vapoarele ?... Mi-e foame !*

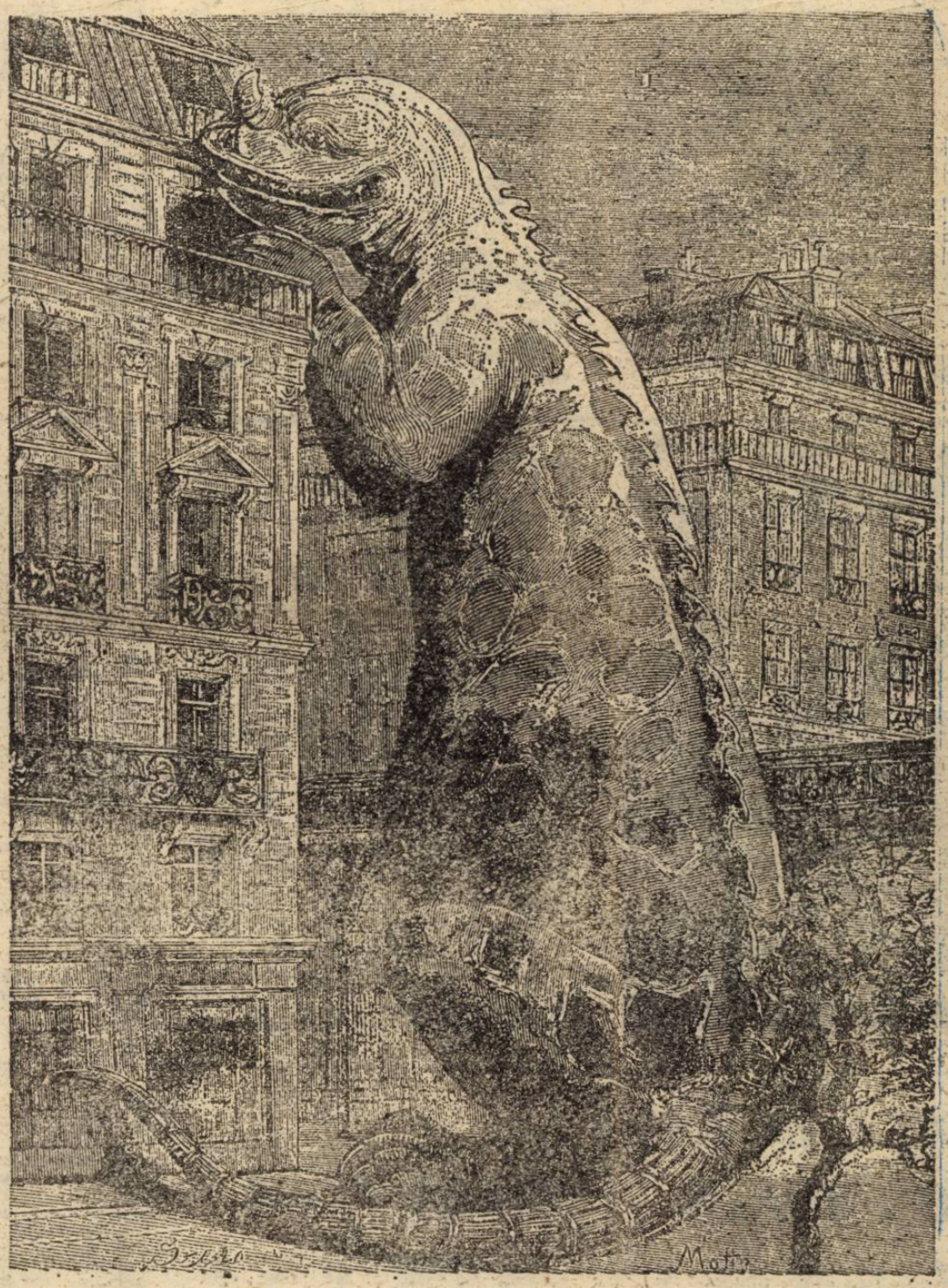

APOCALIPSUL

revine după 26 milioane de ani

(Pagina a 3-a)

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI:

La ora cînd revista noastră intra la calandru, de mai bine de 12 ore orologiul păcii s-a oprit pentru a lăsa să se înalțe în văzduhul planetei noastre — pentru a cîta oară în istoria omenirii ?... — dangătul funebru al clopotelor de război. Preludiul unui război ce se anunță a fi puternic marcat de supertehnicitatea armelor de ultimă oră a progresului științific și tehnologic contemporan, s-a consumat la orele 0,00 GMT (ora 2 la București), după cum știți, prin masive și nimicitoare atacuri aeriene ale forțelor multinaționale. Să fim oare contemporanii celui de-al treilea război mondial ? Să fie oare primul — și sperăm cel de pe urmă — război chimic, bacteriologic sau, Doamne ferește, atomic ?... Vom trăi și vom vedea !

În numărul viitor al revistei vom prezenta cele mai sofisticate tehnici de luptă care se confruntă în zona Golfului pe teatrele de operațiuni.

Bicentenarul morții lui Mozart (1791-1991)

DAVID ŞI GOLIAT SAU SALIERISMUL

Mozart şi Salieri. Geniul şi Puterea. Virtutea şi Prigoana.

Împăratul Iosif II, cel care a dat sefia muzicii la curtea din Viena lui Salieri, a murit cu convingerea nestrămutată că Mozart „e un bun pianist", dar nu e un compozitor de opere, tot ce a scris pînă acum (1788 — n.n.) nu are nici o valoare". Dacă împăratului i se pot scuza judecăți de valoare (mai mult sau mai puțin influențate de alții), lui Salieri nu i se poate ierta războiul subteran şi de suprafață declanşat împotriva geniului muzical care-i surpa autoritatea. Ticăloşia lui Salieri a fost premeditată, calculată cu abilitatea dusmanului care-ți zîmbeşte cu o clipă înainte de a încerca să te sugrume. Salieri nu are nici o scuză în fața istoriei, nici măcar pe aceea a superiorității operei italiene față de cea germană (din acea epocă), pe care ar fi dorit că o păstreze, s-o perpetueze. Răfuiala lui Salieri, pe căi indirecte şi evasi-obscure, nu are nici scuza că,slujind împăratul, s-a opus **disidenței mozartiene devenită evidentă în opera „Nunta lui Figaro"**... Cenzura şi prigoana aplicată de Salieri au născut ceea ce putem denumi salierismul, adică sufocarea pînă la dispariție a valorii autentice, pusă în slujba intereselor personale şi de castă.

Fariseismul lui Salieri poartă în profunzimile lui acente biblice. Virtutea nu se manifestă prin forța trupului, ci prin superioritatea spiritului. David, păstorul cel tînăr şi considerat nedemn de a fi chemat la război (neavînd obismuința armelor) a învins trufia şi nedreptatea, iar Mozart de asemenea.

Din 1782, Amadeus se instalează la Viena. Este anul în care va vedea lumina rampei opera „Răpirea din Serai", operă care-i va consacra în fața vienezilor geniul de dramaturg scenic. Dar este şi anul în care contrar așteptărilor întemeiate ale muzicienilor, în funcția de muzician oficial, salarizat anual, al operei şi curții din Viena **este numit Salieri**. Rod al intrigilor de la curte, această numire avea darul să zdruncine atît concepția artistică, cît şi personalitatea artistică ale lui Amadeus. Sabotarea repetițiilor, cenzurarea libretului şi ariilor, manipularea unor artişti, mari piedici materiale şi obstacole psihologice au fost imaginate şi aplicate din umbră de Salieri. Dar Amadeus triumfa mereu. În 1786 are loc premiera operei „Nunta lui Figaro" (la 1 mai). Succesul este fulminant, dar suveranul o consideră subversivă şi, după 16 reprezentații, este interzisă. Slujbaşii tronului habsburgic o înlocuiesc cu o operă italiană, dar succesul mozartian acaparează curînd Praga, Berlinul şi mai ales Parisul. După ce piesa omonimă a lui Beaumarchais (premiera la 27 aprilie 1784) prefigurase Revoluția franceză cu cinci ani înainte de declanşarea ei, în 1791 la Opera Franceză stătea scris pe afiş „Les Noces de Figaro, par le citoyen Mozart". Spiritul Revoluției din acei ani îl răsplătea astfel pe geniul salzburghez, cel persecutat la Viena.

Pentru festivitățile de încoronare a lui Leopold II, Salieri a întocmit o listă cu primii 18 muzicieni de frunte ai Vienei, care să fie plătiți de Curte. Era anul

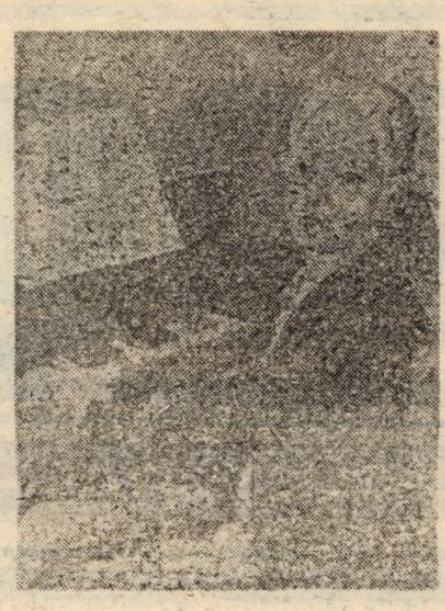

1790 dar nici atunci, în plină glorie europeană, Amadeus nu s-a văzut preţuit de inamicul său. De fapt, multe voci au spus la vremea respectivă că Salieri nu e străin nici de moartea lui Amadeus. Puşkin a scris un poem pe tema presupusei otrăviri, iar Rimski-Korsakov a compus muzica pentru libret. Dar e o simplă ipoteză. Amadeus a murit datorită **sechelelor lăsate de scarlatina avută** în copilărie, complicată cu boala familiei sale, tuberculoza. În ultimele zile ale vieții, Amadeus şi-a scris singur Recviemul, „cîntecul meu de îngropăciune". La 5 decembrie 1791, deşi aruncat la groapa comună a cimitirului din Viena, David triumfa asupra lui Goliat. Cu puțin timp înainte lăsase posterității „Flautul fermecat".

PAUL IOAN

PUNCTE

Femeia în roşu

Joi, 24 ianuarie 1991, orele 14,00, la sediul său din str. Berthelot (Nuferilor), Editura Cartea Românească va organiza lansarea cu public a romanului „Femeia în roşu" de Mircea Nedelciu, Adriana Babeți şi Mircea Mihaieş.

Iată un traseu pe care sînteți invitați să-l parcurgeți : Timişoara — Chicago — Constanța — Napoli — Comloş — Viena — Sînnicolau — Istanbul — Kikinda — Cincinnati — Beograd. „Femeia în roşu", un roman a cărui acțiune se desfăşoară pe trei continente, pe parcursul a 80 de ani şi 500 de pagini. E bine să nu scăpați lansarea. Autorii vor acorda autografe.

„Vezi ? N-am uitat!"

Acesta este titlul cărții care povesteşte viața lui Ives Montand, celebrul actor al anilor '60. Biografia scrisă de Hervé Hamon şi Patrick Rotman a necesitat doi ani de cercetări, sute de mărturii şi interviuri. Montand a pus la dispoziția autorilor şi un set de fotografii niciodată văzute, reproduse apoi de revista VSD, pentru care a scris şi explicațiile. În aceste fotografii. Montand apare lîngă Simone Signoret, în 1954 („am petrecut zile memorabile"), în timpul tur-

nării „Salariului groazei", vara lui 1951, la Camargue („unele scene erau foarte dure fizic, mai ales cînd jucam cufundați pînă la urechi într-o mare de petrol"), alături de Marilyn Monroe („cu ea n-aveam decît o obsesie : munca"), cu Gerard Philipe, la un revelion la sfîrşitul anilor '50, în localitatea Saint-Paul. Dar în fotografia pe care o reproducem, ştiți pe cine ține Ives Montand în brațe ? Dacă spuneți Edith Piaf ați ghicit. („Am cunoscut-o pe Edith în august 1944. Cînta la Monlin Rouge. Era simpatică, proaspătă, nebună şi rideam mult").

Scorsese: fascinant şi angoasant

Revenim la filmele mai recente, la actori foarte cunoscuți ai zilelor noastre. Bine cunoscutul Robert de Niro a apărut anul trecut în noul film al lui Martin Scorsese „Good Fellas" (Băieți

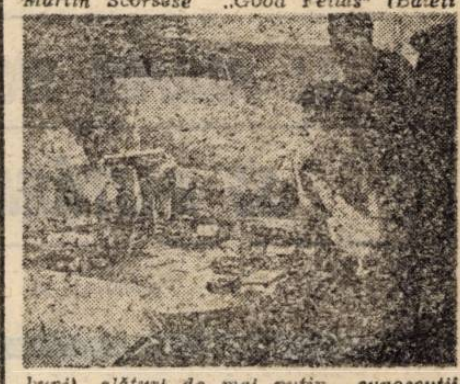

buni), alături de mai puțin cunoscuții Ray Liotta şi Joe Pesci. Filmul este despre fața neagră a visului american, istoria halucinantă a ascensiunii şi căderii unui gangster născut la Brownsville, un cartier new-yorkez Deci : furturi, escrocherii, manevre cu bani, intimidări, şantaje, droguri, crime Băieți buni încheie trilogia lui Scorsese începută cu Mean Street, urmată de Raging Bull.

Frescă crepusculară, Good Fellas este un tur de forță cinematografică în care regizorul american în vîrstă de 48 de ani îşi pune în valoare întreaga sa măiestrie. Filmul, prin violența sa goală, dinamitează mitologia mafiotă. Cel mai încîntat de rolul său în film este Ray Liotta care joacă rolul gangsterului. El declară după premieră : „De cînd mă ştiu am dorit să fiu gangster... Pentru mine a fi gangster e mai interesant decît să fii președintele al Statelor Unite". Mai ales acum, cu războiul din Golf...

Rubrică realizată de GEORGE CUŞNARENCU

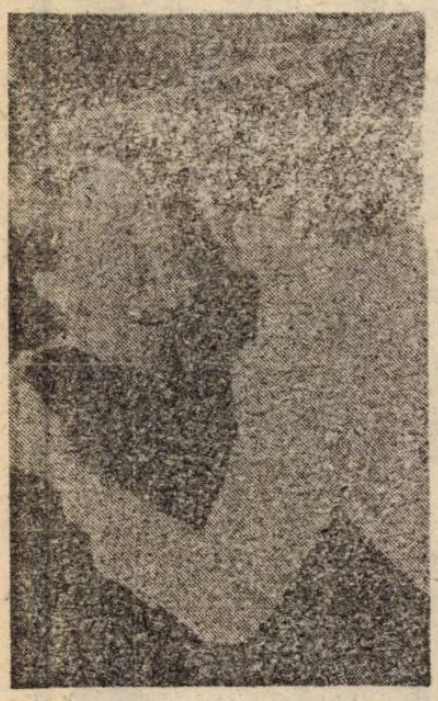

O iubire... ca-n filme

„Protagoniştii" sînt Romy Schneider, una dintre cele mai frumoase şi mai admirate actrițe din ultimii zece ani şi tînărul, nu mai puțin celebru, cîntărețul Serge Lama. Această dragoste adevărată debutează în 16 ianuarie 1979 după un concert susținut de Lama. Atunci s-au întîlnit pentru prima oară. O zi care i-a marcat viața lui Serge pentru că ani de zile el ținuse secret sentimentul puternic pe care i-l purta celebrei actrițe, „mai exact, spune el, un adevărat cult". Cu patru ani înaintea acelei memorabile întîlniri, Serge scrisese un cîntec intitulat „Star", dedicat fascinantei Romy, o melodie vizionară ale cărei cuvinte sînt tulburătoare.

Dar, în seara premierei de la Palatul Congreselor din Paris, cîntărețul constată cu emoție că, acolo, în primul rînd se află Romy Schneider, mai frumoasă, mai fascinantă ca oricînd. Cînd a început să cînte melodia „Star" el n-a putut rezista tentației de a coborî în sală şi a se apropia de actriță. Dragostea pe care i-o purta, emoția de-a fi în preajma ei, adorația, toate se concentrară în privirile tînărului. Romy a văzut şi a înțeles. Niciodată, nimeni pînă atunci nu-l auzise pe Lama cîntînd melodia „Star" cu atîta pasiune. Sala era paralizată, iar Romy, impresionată de acest superb omagiu, în aplauzele spectatorilor, l-a îmbrățişat. După concert a fost organizată cu mult fast o recepție la restaurantul hotelului Meridien dar pentru Serge, îndrăgostit şi fericit nimic nu mai conta decît prezența femeii adorate. Romy, însă, era însoțită de soțul ei, Daniel Biasini de care avea să divorțeze în 1981. Timpul a trecut şi cîțiva ani mai tîrziu Serge o reîntîlneşte pe Romy care dusese o viață retrasă şi decentă. Era tristă şi nefericită, eşecul în căsnicie a fost o lovitură pentru această sensibilă femeie. Tînărul, păstrîndu-i aceleaşi sentimente, i-a respectat izolarea. Totuşi într-o seară, o lungă convorbire telefonică i-a apropiat sufleteşte şi iată că, în 1989, după 19 ani de la prima lor întîlnire, Romy şi Serge au înțeles că au mare nevoie unul de celălalt. (M. C.)

FAŢĂ ÎN FAŢĂ — TOM JONES ŞI DIANA ROSS

Unul din interpreții preferați de părinții noştri este Tom Jones. Cîntecele lui le amintesc de anii tinereții, melodii ca Delila, Lady Mary, Green Grass of Home neputînd fi uitate uşor. Chiar dacă de atunci a trecut multă vreme, Tom Jones a rămas acelaşi artist remarcabil, fiind iubit şi de tînăra generație. Pentru a afla cărui fapt i se datorează succesul actual, îl voi lăsa să se destăinuie : „Admiratorii mei sînt de vîrste diferite, de la adolescenți la oameni în vîrstă. În ultimul meu album (n.n. apărut în 1989) am inclus piese care să nu fie destinate unei anumite vîrste. S-a întîmplat un fapt curios : cei în vîrstă cumpărau doar single-ul «Boy From Nowhere», în timp ce tinerii cumpărau pe cel cu piesa «Kiss». În fiecare an încerc să fiu în pas cu cerințele publicului. Pentru asta ascult incontinuu muzică modernă, urmărind tendințele populului modern. Interpretînd melodia «Kiss» în timpul turneului din Anglia, în 1987 am dat o lovitură de grație tuturor care mi-au spus că nu pot cînta şi piese moderne. A fost o surpriză pentru toată lumea..."

De regulă, soliştii au admiratoare, dar, printre fanii mei sînt şi foarte mulți bărbați. Asta îmi place, deoarece cînd un bărbat apreciază interpretarea altuia sau cînd o femeie apreciază interpretarea altcuia, atunci ei apreciază doar talentul. N-am nimic împotriva admirației pe care femeile o au pentru mine, ajunge doar ca ea să nu-mi depăşească meritele...

Eu aş vrea ca discurile mele să se vîndă în lumea întreagă, indiferent dacă oamenii mă urăsc sau mă iubesc, indiferent dacă mă cunosc sau nu, suficient este ca muzica mea să placă melomanilor...".

Dacă despre Tom Jones putem spune că, totuşi, şi-a depăşit perioada de glorie (absolută !), despre Diana Ross trebuie să spunem că se îndreaptă spre apogeul

MUSIC BOX

carierei sale muzicale, după un început destul de ezitant. „Cînt pentru că îmi place. Îmi iubesc munca. Mă întreb uneori, ce-aş fi făcut dacă n-aş fi cîntat ?! Îmi place lucrul în studio, îmi place să fac o muzică bună şi să spar că aceasta va oferi oamenilor un lucru care să reprezinte ceva pentru ei. Cînd am înregistrat LP-ul «Emotion, Rythm&Blues» am meditat mult asupra originii muzicii pe care s-o folosesc în realizarea discului. Uneori mă întreb oare este muzica pe care o interpretez, care este stilul ? Pop, Rythm&Blues, Soul sau Gospel ? Eu nu sînt o cîntăreață de clasa Arethei Franklin, ea este posesoarea unor corzi vocale incredibile !

Mă străduiesc ca muzica mea să „sune" cît mai actual (n.n. ultimul album apărut în 1989 „Workin' Over time").

La începutul carierei mele nu doream decît să realizez un disc care să fie difuzat la radio. Cu trecerea anilor am înțeles că muzica este un adevărat business, un lucru care trebuie făcut cu seriozitate. Pe vremuri nu era astfel, făceam muzică doar de amorul artei... După o perioadă de dependență totală față de terțe persoane, am hotărît că este timpul să mă descurc şi singură, aceasta fiind, după părerea mea, un proces firesc, omul se schimbă continuu, continuu se modifică şi viziunea sa asupra vieții. Cînd am părăsit casa părintească am făcut-o pentru că trebuia s-o fac... Sper ca şi copiii mei să înțeleagă asta, să înțeleagă că, la un moment dat, trebuie să trăieşti independent..."

În loc de concluzie : dacă toți independenții (mă refer doar la cei muzicali...) ar realiza hituri ca „Mirror Mirror" (Oglindă, Oglinjoară), „Dirty Looks" (Priviri mutdare", „Chain Reaction" (Reacție în lanț) atunci viața noastră ar fi mai bună sau, dacă nu mai bună, măcar mai plăcută...

MARIAN MINCULESCU

P.S. În noaptea Anului Nou, cei care au avut inspirația de a comuta televizoarele pe programul unu bulgar au avut privilegiul (şi plăcerea) de a vedea un concert magnific cu Tom Jones interpretînd cele mai mari hituri, trecute şi prezente, ale sale. Thank you, Tom !

P.P.S. Săptămîna viitoare vom afla numele celor cinci cîştigători ai concursului nostru şi vă vom prezenta şi o statistică a zecilor de scrisori primite pentru concurs.

Pe curînd, M. Marian

APOCALIPSUL

REVINE DUPĂ 26 MILIOANE DE ANI

Pentru paleontolog pămîntul de sub picioarele sale este ca o carte. Aceasta nu numai pentru că, datorită cunoștințelor pe care le-a acumulat, el poate „citi" în săpăturile sale multe din întîmplările petrecute cu sute de mii și milioane de ani în urmă, ci și pentru că straturile succesive pe care le scoate la lumină sînt aidoma paginilor unei cărți. Deschizînd „coperta" suprafeței pe care o calcă (și care reprezintă prezentul), paleontologul se îndreaptă spre trecut parcurgînd paginile succesive grupate în capitole și subcapitole denumite vîrste, epoci, perioade, ere.

Începînd din momentul apariției vieții pe Pămînt, cele mai importante informații pe care le putem obține din studierea straturior geologice provin de la fosile, aceste hieroglife cu care este scrisă istoria biologică a Terrei. Luînd ca bază de plecare teoria darwiniană a evoluției speciilor, ar trebui să ne așteptăm ca numărul de specii ale căror fosile pot fi identificate să scadă constant, pe măsură ce ne îndepărtăm de prezent, care constituie punctul maxim al dezvoltării vieții. Conform teoriei, pornind de la primele microorganisme apărute în „supa biologică" inițială, viața a urmat un curs continuu ascendent, cu forme din ce în ce mai complexe și mai diverse care au luat treptat locul celor anterioare, mai primitive și condamnate să dispară.

Dar, așa cum se întîmplă de multe ori în știință, realitatea refuză să se conformeze teoriei. Ce ne dezvăluie această realitate bazată pe studierea fosilelor ? Cea mai importantă constatare este aceea că evoluția biologică nu s-a făcut printr-un proces continuu de apariție a noilor specii, simultan cu dispariția celor vechi.

Drumul parcurs de ființele terestre de-a lungul mileniilor nu seamănă cu traiectoria unui avion care decolează ci mai curînd cu acel traseu dătător de emoții numit Montagne Russe. El este compus din perioade ascendente, cînd numărul de specii crește în mod susținut și disparițiile sînt rare, urmate de perioade de prăbușire, caracterizate prin extincții masive, care pot fi considerate ca adevărate depopulări ale Terrei.

O asemenea perioadă de extincție este cea situată cu 65 milioane de ani în urmă, la limita dintre Cretacic și Terțiar, perioadă mai bine cunoscută datorită dispariției dinozaurilor. Totuși, dezastrul dinozaurilor nu deține decît locul doi pe lista extincțiilor, el fiind însoțit de dispariția a „numai" 80 la sută din speciile existente în acea vreme. În acest domeniu, așa cum reiese din graficul întocmit, care reprezintă variațiile numărului de specii dispărute pe unitatea de timp, în ultimele 250 milioane de ani, recordul este deținut de extincția care s-a produs la limita dintre Permian și Triasic cauzînd dispariția a 95 la sută din speciile biosferei. Tot din graficul reprodus în revista „Science et Vie" se poate constata periodicitatea acestor episoade „negre" în evoluția vieții : ele survin la intervale de timp de aproximativ 26 milioane ani.

Este lesne de înțeles că oamenii de știință și-au pus întrebarea care sînt cauzele acestor crize periodice cu consecințe atît de grave. Cea mai plauzibilă explicație, și cea mai dezbătută în ultimul deceniu, este ipoteza unor catastrofe periodice de origine cosmică. Ea a fost emisă de Luis Alvarez (laureat al Premiului Nobel pentru fizică), care își propusese să explice misterul dispariției neașteptate a dinozaurilor.

De fapt, Alvarez nu a fost primul savant care a susținut probabilitatea unor catastrofe naturale cu efecte distrugătoare asupra faunei și florei terestre. Cu peste 160 ani în urmă, Georges Cuvier, unul din întemeietorii paleontologiei științifice, a emis Teoria catastrofelor, dînd dovadă de o intuiție genială. Din păcate, știința nu dispunea la momentul respectiv de metodele și instrumentele necesare verificării acestei ipoteze, astfel încît Teoria catastrofelor, combătută cu brio de evoluționiștii Lamarck, Lyell și Darwin, a rămas în istoria științei ca o „excentricitate" a lui Cuvier, care i se scuza numai datorită restului activității sale științifice, considerată în unanimitate ca extrem de merituoasă.

Alvarez a adus în sprijinul Teoriei catastrofelor analiza unui strat subțire de argilă format la sfîrșitul perioadei cretactice (cînd au dispărut complet dinozaurii, care dominaseră Terra timp de 140 milioane ani) și descoperit la Bottaccione, în Italia, și în alte două localități, la Caravaca, în Spania, și la Jojerup Church, în Danemarca. După opinia lui Alvarez, prezența în acest strat în cantități de 5 pînă la 100 de ori mai mari decît era normal (prin comparație cu straturile adiacente) a unor metale nobile (mai ales iridiu) care fac parte în mod obișnuit din structurile meteoriților, dovedește că, în acea perioadă, pe Terra a căzut probabil un meteorit chondritic enorm, cu diametrul de cel puțin 11 km și cu greutatea de peste 2 500 tone.

Consecințele unui asemenea impact puteau fi dezastruoase pentru biosferă : norul de praf ridicat în atmosferă de ciocnirea corpului ceresc cu suprafața terestră ar fi putut întuneca timp de mai mulți ani lumina Soarelui, multe specii vegetale nu ar fi putut rezista iar animalele de dimensiuni foarte mari (cum erau dinozaurii) ar fi dispărut și ele. Un amănunt care vine în sprijinul ipotezei morții prin întunecare este faptul că speciile oceanice bentice (care trăiesc la mari adîncimi), fiind deja adaptate la lipsa de lumină, au avut mai puțin de suferit.

Cadrul fantastic și apocaliptic al ipotezei lui Alvarez a fost privit, în ciuda renumelui autorului său, cu mult scepticism în cercurile științifice. Deși stratul bogat în iridiu, pe care fizicianul l-a adus drept probă, a fost identificat în zeci de localități răspîndite pe tot globul pămîntesc, din Noua Zeelandă pînă la Marea Caspică, cei care contestau ipoteza catastrofei cosmice au susținut părerea că iridiul poate proveni din magma terestră care s-a revărsat la suprafața Pămîntului, în cadrul unui episod de exacerbare a vulcanismului. O asemenea criză vulcanică prelungită ar fi putut cauza, tot atît de sigur ca și un impact meteoritic, întunecarea atmosferei prin fumul și praful fin expulzat în cursul erupțiilor.

ADRIAN MÎNTULESCU

(Va urma)

Enigmele Terrei ///

„Pictograma" de la Alton Barnes, în lungime de 134 m („cercurile recoltei"), este apariția misterios în Anglia încă din anul 1980. S-au lansat, creat, demonstrat fel și fel de teorii mai mult sau mai puțin

Zona Wiltshire și Hampshire unde au apărut, în 1980, enigmaticele „cercuri ale recoltei"

fundamentate asupra cauzelor apariției acestui fenomen cel puțin ciudat și în continuă desfășurare, la care ne vom referi mai departe. În iulie 1990 celebrele „cercuri" au atras nu numai specialiștii în „anomaliile naturii", ci și 2 000 de vizitatori...

Totul a început în cursul anului 1980. În cîmpurile de cereale din sudul Angliei, cu cîteva săptămîni înainte de recoltare, au apărut uriașe și enigmatice cercuri. Ele erau parcă decupate din uriașa întindere a cîmpurilor, croite cu deosebită grijă. În interiorul acestor cercuri, tijele cerealelor sînt filate la nivelul solului, cel mai adesea în sensul limbilor unui ceasornic (mișcare anticiclonică). Nici un traseu nu pare să poarte urme ale unor pătrunderi „pe jos". Terenul din jur pare neatins. Ceea ce i-a făcut pe unii specialiști să afirme că numai pe calea aerului a fost posibil accesul în lanurile de cereale — și deci — în mijlocul ciudatelor cercuri.

Care a fost începutul ?

În cîmpurile liniștite de la începutul deceniului trecut apar brusc 3 cercuri, unul în centru și alte două — satelit, diametral opuse (imaginea noastră)

Pînă în 1983 aceste formațiuni de trei cercuri sînt majoritare. „Se creează" parcă peste noapte încă două. În centrul formației se află un cerc înconjurat de 4 sateliți dispuși în unghi drept. Pe nesimțite, în afara acestui cuintuplu, în zonă se înregistrează o nouă escaladare a fenomenului.

Despre ce este vorba ? Apare o nouă formă geometrică : un cerc înconjurat de un inel concentric, separat de un alt nivel de plante nedistruse. Cerealele cercului central erau culcate în sensul limbilor unui ceasornic, iar într-un inel interior, spicele erau culcate în sens invers. Între anii 1986—1989 se descoperă tot felul de construcții posibile de inele și cercuri. În cursul anului trecut se înregistrează pentru prima dată decupări în tir grupat, adică o multitudine de mici cercuri în ceață dezordonată. În cursul anului 1990, pictogramele din sudul Angliei se înmulțesc, ele devin uluitoare și incitante : combinații de cercuri, de paranteze, de dreptunghiuri, de forme sinuoase.

Oamenii au început să facă un bilanț al enigmaticelor semne din lanuri. Ele au crescut ca număr și s-au diversificat ca formă. De la cîteva zeci în 1900 s-a ajuns la 300 în 1989 și la peste 420 între mai și iulie 1990.

Neobișnuitele decupaje din Wiltshire s-au răspîndit mai întîi în Hampshire, apoi în alte 7 comitate. În acest an, decupajele au apărut și în Scoția, chiar în nordul Marii Britanii. Culturile în care au fost semnalate sînt diverse : de grîu, orz, ovăz, in, porumb și rapiță. Dar și în cîmpuri de muștar, de sfeclă de zahăr, de fasole, de plante de tutun și de orez.

Fizicianul Torence Meadeer, care a fost preocupat de acest fenomen, a ajuns la concluzia că el se manifestă pe pămînt, pe nisip, pe zăpadă, pe iarba acoperită de zăpadă. După el, acest fenomen nu ar fi apărut în 1980, ci este mult mai vechi.

Ipotezele emise asupra apariției acestor cercuri au valoare inegală și cît se poate de diverse puncte de plecare. Se vorbește despre prezența așezărilor arheologice subterane de un fenomen meteorologic ; de o activitate militară ; de o activitate alta decît umană (sînt puși în cauză extraterestrii !) și de o activitate umană, alta decît cea militară.

Există și ipoteza că acest fenomen ciudat ar fi rezultatul acțiunilor anumitor animale. Un lector evocă în 1988 forța unui zbor masiv de păsări, fenomen observat și în anii '30. S-a emis și ipoteza cum că totul s-ar datora existenței unor arici nebuni... Nu se știe cum se organizează nebunia aricilor, dar ipoteza pare a fi cam... fantezistă.

E. F.

(Va urma)

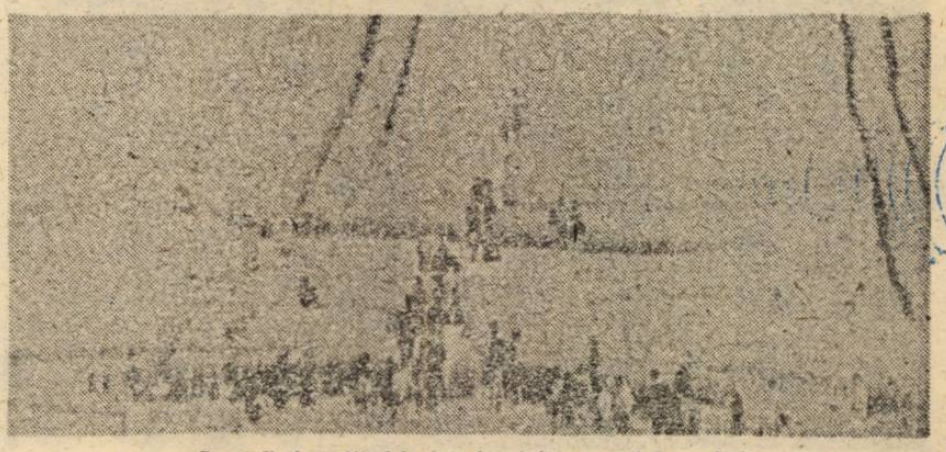

Specialiști studiind la fața locului „cercurile" recoltei

„OMUL DE ONOARE"
AL MAFIEI SICILIENE SE DESTĂINUIE

Francesco Mannoia, supranumit „Mozarella", în vîrstă dre 39 de ani „omul de onoare" care a lucrat pentru mai multe „familii", a fost arestat în cursul anului trecut. În fața judecătorului Giovanni Falcone au ajuns 860 de pagini de confesiuni, care au antrenat 47 de arestări.

Între 1978 și 1989, Mannoia a fost unul dintre oamenii cei mai importanți ai... reputatei „Cosa Nostra", el a reușit să depășească chiar nivelul ilustrului său predecesor, Buscetta.

Modul de adresare al lui Mozarella către judecătorul Falcone este plin de respect și, uneori, aproape înduioșător. „Mă adresez dvs. pentru că sînteți una din puținele persoane respectate de «Cosa Nostra»... E adevărat, judecătorul urmasc în secret cursurile poliției din Roma numai după ce Mafia îi ucisese fratele, mama, mătușa și sora !

Cariera lui Mozarella a început în 1975. Pe atunci era soldat și avea 24 de ani. Într-o bună zi a apărut un boss care i-a vorbit și l-a școlit în rafinarea drogurilor. Nu după mult timp Mozarella a ajuns unul dintre premierii din Palermo în materie de transformare a morfinei în heroină. Primul laborator a fost modest : trei recipiente din sticlă procurate ilegal dintr-un spital. Randamentul a fost însă bun (70 la sută puritate).

Era normal ca laboratorul să fie dotat cu ustensile mai sofisticate, recipiente din aluminiu, oțel inoxidabil. Și tot „normal" era să intre puternic în joc, să-și procure pe toate căile materia primă necesară chimismului specific : acetona, tropeina etc.

Mai trebuia găsit și locul potrivit unei asemenea activități clandestine și periculoase. Mai întîi i-a fost oferită de membrii „familiei" o casă părăsită în plin Palermo, după aceea s-a mutat într-un depozit părăsit, apoi într-o casă în construcție, într-o fermă...

La un moment dat, Palermo a devenit periculos. Așa că a „emigrat" la periferie, unde îi erau necesare numai apa și curentul electric. Acesta părea un loc mai sigur (una peste alta, Mozarella a montat și demontat peste 20 de laboratoare clandestine).

„E tare greu să fii chimistul favorit al „familiei", se lamentează Mozarella : să-ți schimbi mereu domiciliul, să ai mereu stresul producției (în 4 ani — numai 1 600 kg morfină rafinată), să ai livrări de o calitate mai proastă. În plus, controlul american în chiar laboratorul propriu, pentru verificarea purității produsului. Desfacerea grea și, pe deasupra, riscurile propriei sale intoxicări. Se pare că judecătorul a remarcat : ar trebui inventată o nouă boală profesională !

Desigur, eforturile îi sînt apreciate de rețea, deci plata se face corect : la început 3 milioane de lire pentru 1 kg de morfină rafinată, în curînd 5 milioane. În patru ani a încasat 5 miliarde de lire, dar chimistul nostru se consideră sărac. Prezintă și motivele sărăciei sale, ca orice om prudent și inteligent. Cadourile, costisitoare pentru companionii lui (totul se plătește !), banii alocați pentru „oameni de onoare" aflați în dificultate, mai ales pentru cei aflați în închisoare.

Cadourile sînt foarte importante în organizație, se explică Mannoia. Cînd pentru 280 kg de heroină cîștigi un miliard, 500 milioane au trebuit vărsate șefului familiei Santa Maria del Gésu, 50 milioane proprietarului pivniței. Milioanele rămase au trebuit împărțite cu asistenții.

Iar acum este nevoias ! Fiindcă, pe lîngă faptul că se află în închisoare, Mozarella are și alte necazuri personale : soția sa legitimă a fost prinsă în timp ce făcea o tranzacție cu o încărcătură de către organizația care îi livra lui 1 milion pe lună, iar iubita sa, Rita, a fost surprinsă făcînd același lucru de către Stat, iar acum se află la loc sigur...

Totuși, Mozarella nu poate fi prea mișcat de cele întîmplate. Se pare că are nervi de fier. El își completează confesiunile cu mult sînge rece, dînd amănunte terifiante pentru un necunoscător al vieții interne a Mafiei. Se înțelege din cele spuse de el ce a devenit „Cosa Nostra" după războiul Mafiilor (1981—1983) și după cel trei mari procese (1986—1988). Și se mai înțelege și în ce mod.

Fiind chimistul nr. 1, Mannoia a cunoscut sute de „oameni de onoare". A fost la curent, în viața de toate zilele și mai apoi în închisoare, cu tot ce se întîmplă în „familii". Organizația s-a centralizat. Mulți polițiști au fost eliminații, alții au fugit pe continent, pentru că erau ca și pierduți. În cei ce refuză să colaboreze se trage fără milă. Mai sînt și execuțiile „șefilor" cerute de un motiv sau altul. Cu cît mai puține urme de sînge, însă. Mafia italiană, spre deosebire de cea americană, preferă strangularea împușcării. După aceea, cadavrele sînt lăsate să se dizolve cîteva zile într-un acid, apoi sînt aruncate în rîu sau în mare.

„Cosa Nostra" are ca singură activitate traficul de droguri, după părerea chimistului. Ea lasă inițiativa „provincialilor" sub controlul lui Tito Riino, pe care nimeni nu-l cunoaște decît sub forma unei fotografii vechi de trei ani.

Traficul de droguri de proveniență siciliană a scăzut puternic în ultimul an. Și, desigur, această activitate nu este singura pentru Mafie. Dar cum heroina continuă să sosească în S.U.A., se pare că mafioții italieni și-au găsit alte laboratoare și alte circuite.

După ce a vorbit, Francesco Mannoia se află într-o închisoare cu securitate sporită. Poate își așteaptă grațierea.

• *Un vechi vis, de aproape două secole, a prins viață* •

MAREA BRITANIE S-A UNIT CU CONTINENTUL (VII)

S-a convenit să se atace mai întîi tunelul din mijloc, de serviciu. El a fost premergător executării galeriilor principale. Înaintarea în tunelul de serviciu era o măsură de prevdere pentru a se evita orice surpriză geologică. Tunelul-pilot a beneficiat de săpături de probă pînă la 100 m înaintea sa. S-a convenit, de către specialiști din ambele țări, să se testeze terenul și apoi să se avanseze cu 75 m.

Cînd au debutat lucrările la tunelul submarin ? În iunie 1987, senatul francez ratifică acordul intervenit între Franța și Marea Britanie cu privire la construirea căii submarine de legătură pe sub Canalul Mînecii. Înaltul for legislativ al Franței a votat și o lege care prevedea crearea și finanțarea companiei particulare franco-britanice „Eurotunel". Nici cabinetul de la Londra nu a întîrziat prea mult asupra sanctionării acordului franco-britanic. Nu mai rămînea nici o barieră în calea împlinirii visului „legării" Angliei de continent.

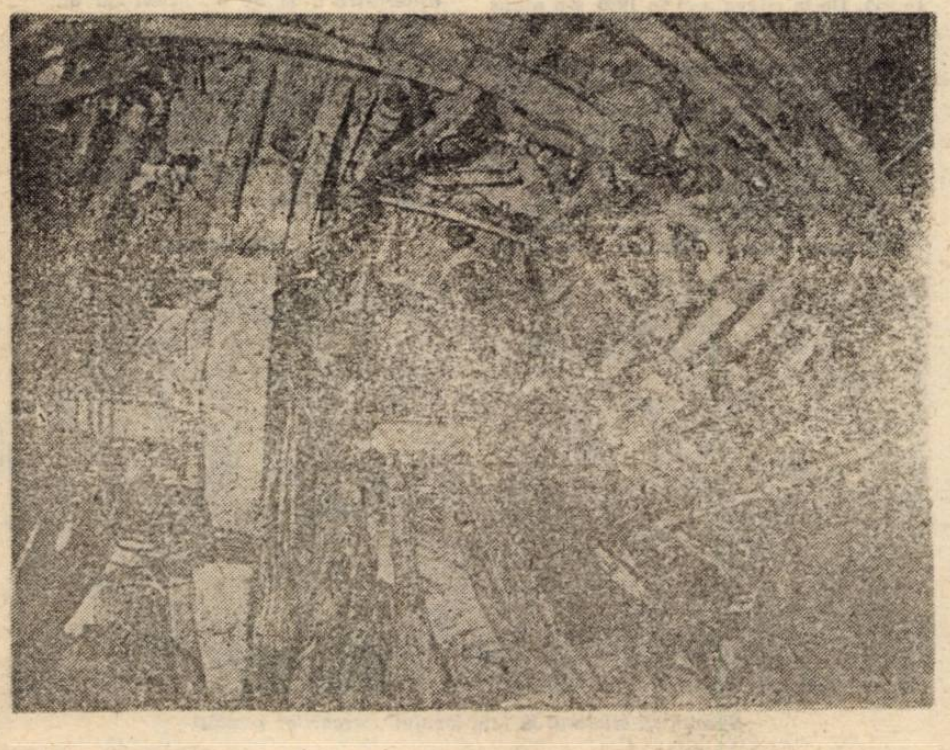

Primul utilaj destinat săpării tunelurilor este adus la Calais la 24 ianuarie 1988. Cele 430 de tone ale „cîrtiței" mecanice TI au fost așezate pe un trauler cu 192 de roți, pentru ca mastodontul să poată străbate cei 17 km pînă la destinație — șantierul din Sangatte. Ajunsă în acest perimetru, „cîrtița" a fost coborîtă în gigantic puț, cu o adîncime de 60 m, pentru a porni în cursa sa. TI a trebuit să primească mai întîi binecuvîntarea președintelui François Mitterrand. „Cîrtița" mecanică de pe țărmul francez a fost botezată „Brigittte". Lucrările au debutat și pe țărmul Angliei. Lucrarea în ansamblul ei se va încheia către finele anului 1993. Începînd din anul 1994, prin tunel vor putea fi transportați, anual, 21 milioane de călători și 16 milioane tone mărfuri. Costul magistralelor feroviare, a tunelului de legătură și celorlalte lucrări conexe se va cifra, probabil, potrivit estimărilor, la 17 miliarde dolari.

Importanța tunelului submarin este considerabilă și ea constă în asigurarea unei rapide și eficiente legături între Marea Britanie și continetul imediat învecinat. Prin puntea submarină se va face o legătură stabilă între rețelele feroviare interurbane existente în Europa de Vest și Marea Britanie. O călătorie Londra—Bruxelles va dura 3 ore. Tronsonul Paris—Londra va fi parcurs în 3 ore și 15 minute. În favoarea soluției tunelului au pledat și numărul mare de coliziuni maritime în Canalul Mînecii și investițiile mari necesare asigurării transportului pe apă și pe calea aerului. Achiziționarea de nave, aeroglisoare, feriboturi și avioane, precum și amenajarea de noi porturi și aeroporturi, inclusiv întreținerea lor ar fi necesitat eforturi financiare mult mai mari decît executarea tunelului.

Și izolarea Marii Britanii de continent a fost definitiv sfîrșită. Dacă această țară era unită cu Europa simbolic, prin Tratatul de aderare la Piața Comună, peste trei ani ea va deveni o „peninsulă" a bătrînului nostru continent, cum a fost în vremuri îndepărtate, înainte de formarea strîmtorii Calais. O națiune cu mari virtuți și o istorie tumultoasă, de excepție, pentru care marea a fost protecția ancestrală împotriva invaziilor străine, nu se va mai înspăimînta de o legătură fixă cu continentul.

D. FILIP

enciclopedie

„TALAZUL PORTULUI" (II)

Uriașul val s-a năpustit cu puteri sporite spre coastă, ingropind vasul. În mod cu totul miraculos, partea inferioară a lui „Wateree" a izbutit să răzbată către suprafață și să călărească valul spre interior. După un timp, călătoria navei pe creasta valului a luat sfîrșit. Lumina răsăritului de soare avea să dezvăluie faptul că „Wateree" se află la două mile în interiorul uscatului, în vecinătatea Anzilor. Dacă muntele de apă ar fi cărat nava cîteva sute de picioare mai departe, ea s-ar fi sfărîmat de culmea muntoasă.

Cel mai puternic tsunami care a lovit vreodată țărmul peruan a fost „creația" unui cutremur ce a zguduit din temelii orașul Lima. Valul gigantic a măturat portul Callao și altă zonă a litoralului, pătrunzînd în interiorul uscatului pînă la o adîncime de 1,5 km. Dezastrul provocat de mișcarea tectonică a fost sporit considerabil de „talazul portului". Din cei 5 000 de locuitori ai orașului Callao, numai 2 000 au supraviețuit. La populația actuală a orașului-port Callao, un asemenea val ar fi provocat 300 000 de victime, în cazul în care se respectă procentul înregistrat în urmă cu 254 de ani.

În noiembrie 1935, un tsunami a deplasat la Hilo, în arhipelagul Hawaii, numeroase vase de pescuit și iahturi pe uscat. În noiembrie 1952, un alt tsunami care

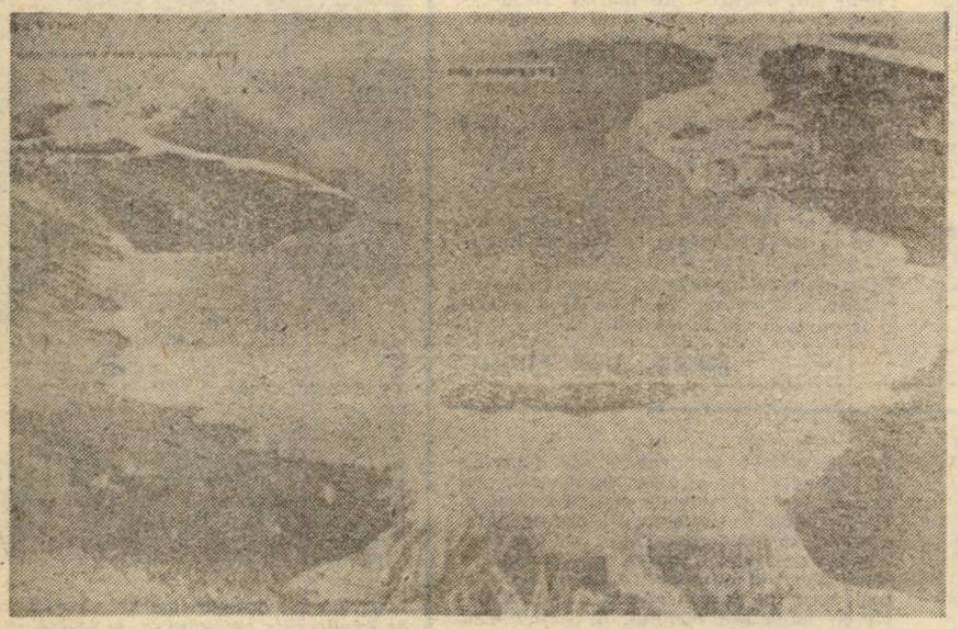

s-a abătut asupra aceluiași arhipelag a aruncat ambarcațiunile ușoare pe uscat. 12 ani mai tîrziu, un tsunami care a ajuns în Golful Valdez (Alaska) a distrus aproape întreaga flotă de pescuit ce se găsea în port.

S-au întîmplat și cazuri în care nave și bărci aflate în largul oceanului sau în porturi să aibă șansa să scape de pe urma dezlănțuirii unui „talaz al portului". Unul dintre cele mai dramatice cazuri s-a petrecut în Japonia. Era în iunie 1896. Pescarii care se aventuraseră în larg s-au numărat printre puținii supraviețuitori ai unui tsunami care a secerat viețile a 27 000 de oameni. Cînd pescarii au reușit să ajungă la țărm, în dimineața zilei următoare, au văzut un spectacol de-a dreptul halucinant : o mare presărată cu resturi de case și cadavre. Pe țărm se aflau grămezi de ruine și locul pustiu. Orașul de coastă fusese literalmente șters de pe fața pămîntului. Pescarii nu au știut nimic despre dezlănțuirea puternicului tsunami. Este aceasta, desigur, o dovadă a faptului că cea mai bună apărare pentru bărcile și navele ancorate în porturi în momentul în care se produce un cutremur puternic este să iasă în larg. Întrucît navigau, navele aveau să fie martore la un dezastru natural de mari proporții — erupția vulcanului Krakatua (din arhipelagul indonezian), fără însă a avea de suferit. În schimb, cîteva orașe și 165 de sate de pe țărm au fost distruse de uriașele valuri produse. Oceanul dezlănțuit avea să curme viața a peste 36 000 de oameni.

Perioada de timp care se scurge înainte de sosirea unui tsunami depinde de epicentrul cutremurului, locul unde ucigătorul val ia naștere. În zonele puternic amenințate de un tsunami au fost instalate sisteme locale și regionale de prevenire. Se previne populația din zonele litorale, dar și navele și ambarcațiunile ancorate la țărm sau navigînd în marea deschisă.

La 1 aprilie 1946 insulele Aleutine (arhipelag alcătuit din 150 de insule vulcanice, înșiruite pe o distanță de 1740 km, între Peninsula Alaska și Peninsula Kamceatka, (care desparte Marea Bering de Oceanul Pacific), au fost măturate de un puternic tsunami, care în goana sa nebună avea să ajungă în insulele Hawaii. Pagubele în Aleutine au fost neînsemnate, întrucît ele sînt prea puțin locuite. (37,8 mii km² și o populație de peste 15 000 locuitori). În schimb, cele înregistrate în Hawaii au fost de peste 30 milioane de dolari (la prețurile din 1946). În urma acestei catastrofe naturale, U.S. Coast and Geodedic Survey au oferit Insulelor Hawaii un sistem de prevenire a oricărui tsunami. Un asemenea sistem s-a dovedit util, întrucît are capacitatea de a detecta rapid și precis orice cutremur care se produce în bazinul Pacificului, de a determina evoluția unui tsunami produs în urma seismelor puternice, de a calcula timpul probabil al sosirii uriașului val către arhipelagul Hawaii. Într-o perioadă de circa o oră sau chiar mai puțin se obțin datele necesare pentru a se putea preveni oamenii de pe țărmuri și ambarcațiunile de sosirea înspăimîntătorului val. Ei vor putea fi preveniți cu 4—15 ore înainte. Sistemul de prevenire este pus în funcțiune numai după producerea unui seism cu o magnitudine de cel puțin 6,5 grade pe scara Richter în bazinul Pacificului. În aceste momente se declanșează și alarma.

În 1965 „Tsunami Warning Center din Honolulu" devenea cartierul general al lui International Pacific Tsunami Warning System. Această hotărîre a fost luată de S.U.A. în cooperare cu UNESCO și I.O.C. (Intergovernamental Oceanographic Comission). În prezent, Pacific Tsunami Warning Center din Ewa Beach, în apropiere de Honolulu, este folosit de U.S. National Weather Service. 23 de națiuni din bazinul Oceanului Pacific sînt beneficiare ale acestui sistem de prevenire. El folosește 69 de stații seismice, 65 de stații pentru maree și 101 alte centre diferite răspîndite în vasta arie geografică a Pacificului. Cu o parte a acestui sistem de prevenire incipientă, U.N.D.R.O. primește, în mod regulat, buletine despre localizarea unor tsunami de la Tsunami Warning Center din Honolulu și înregistrează evoluția lor. Pacific Tsunami Warning Center (P.T.W.C.) solicită date de la observatoarele sistemului pentru a putea determina cu exactitate epicentrul și magnitudinea cutremurului. Dacă cutremurul are o magnitudine de cel puțin 7,5 grade (cel puțin 7 grade în Insulele Aleutine) și localizat acolo unde s-ar putea produse un tsunami, P.T.W.C. emite un semnal de avertizare. Intră apoi în funcțiune și stațiile pentru maree situate în zona cutremurului, în scopul de a înregistra proporțiile acestuia. Dacă una din stațiile de urmărire a mareelor semnalează o activitate neobișnuită proprie mareelor, atunci semnalul de avertizare pentru un tsunami ajunge la nivelul de declanșare a alarmei. P.T.W.C. calculează timpul sosirii către țărmuri a talazului portului și transmite avertismentul către agenții de răspîndire, care, la rîndul lor aduc la cunoștință oamenilor acest avertisment. Dacă datele primite de la stațiile de urmărire ale mareelor indică că un tsunami este prea mic și nu va da naștere la probleme, semnalul de avertizare este anulat. P.T.W.C. este cel mai eficient sistem de prevenire a unui tsunami devastator în întregul bazin al Pacificului. Semnalele de avertizare pentru un tsunami care durează între 45—60 de minute de la producerea cutremurului, nu pot fi răspîndite cu eficiență de către P.T.W.C.

În zonele situate în apropierea epicentrului, cutremurul însuși este cel mai bun semnal de alarmă. O zguduitură puternică de pămînt ce durează un minut sau mai mult constituie un semnal urgent pentru oameni de a evacua zonele de coastă. O asemenea zguduire este și un semnal pentru căpitanii de vase pentru a se îndepărta de țărm, virînd cîrma navei spre val, aceasta ar putea fi salvată de la distrugere. În aceste condiții acumularea de cunoștințe constituie cea mai bună apărare împotriva amenințării exercitată de tsunami.

Noile tehnologii își spun cuvîntul și în îmbunătățirea sistemului de prevenire. Un sistem de prevenire modernizat este instalat și transmite în timp util informații pentru P.T.W.C. de la punctele seismice de pe țărm și de la senzorii utilizați, care fac apel la servicîile sateliților meteorologici sincronizați. Viitoarele completări la P.T.W.C. pot include senzori la suprafața oceanului amplasați pe drumul unui tsunami, pentru a confirma faptul că un cutremur a provocat producerea unui „val seismic". Unii experți sînt de părere că folosirea acestor senzori ar putea ajuta la eliminarea semnalelor de alarmă ce nu-și au rostul.

D. FILIP

Ajutor alimentar mondial

În perioada anilor '90 va fi necesară, probabil, dublarea ajutorului alimentar mondial, atît pentru a face față situațiilor de urgență cît și pentru a asigura dezvoltarea.

James Ingram, director executiv al Programului alimentar mondial (PAM) a declarat că „nivelul actual al ajutorului alimentar, respectiv aproximativ 10 milioane de tone pe an, va trebui să se dubleze în anii '90. Acest ajutor vizează satisfacerea deficitului de importuri ale țărilor în curs de dezvoltare. Dacă noțiunea privind acoperirea cerințelor nutriționale s-a extins, nivelul acestora va trebui să crească de patru ori pînă la sfîrșitul deceniului".

În prezent PAM are nevoie de încă un ajutor alimentar de 200 000 de tone pentru a acoperi cerințele minime ale programelor sale de dezvoltare, ceea ce reprezintă deci un total de 600 000 tone de hrană pentru a satisface obiectivele fixate.

Și podurile au un suflet...

Brenda Krekeler, geograf a fost fascinată de podurile acoperite din statul său natal — Ohio. Ea a pornit prin 14 alte state, descoperind sute de asemenea poduri — evocări fascinante ale istoriei Statelor Unite. În cartea pe care a scris-o, „Covered Bridges Today", ea vorbește despre scăderea numărului lor în zilele noastre. În anul 1800, ele se cifrau la 12000 — astăzi au mai rămas 800, iar numărul lor scade în continuare. Din neglijență din cauza inundațiilor, a incendiilor. Podurile de lemn descoperite se deteriorează

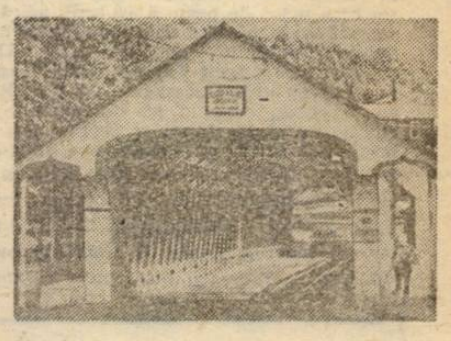

rapid, în cîțiva ani, astfel că acoperirea lor le protejează.

În Pensylvania, au mai rămas 220 de poduri mai mult decît în oricare alt stat. La Parke County — Indiana (unde se desfășoară anual un festival al podurilor acoperite) mai există 33. Cel mai lung pod acoperit din S.U.A. — relatează Brenda Krekeler — măsoară peste 150 m și unește, peste riul Connecticut, orașele Cornish Township, New Hampshire și Windsor, Vermont. Un pod din 1837 se clatină pentru că cei care l-au construit, înfuriați de meșterul lor, au tăiat lemnele prea scurte. Un altul, în New Hampshire este o adevărată capodoperă de artă gotică (v. foto) În fine, un pod din Lancaster County, Pennsylvania a fost pur și simplu luat de inundațiile din 1972. A plutit în jurul unui alt pod acoperit pînă a „eșuat" pe o șosea. Dar oameni de suflet l-au demontat și l-au reconstituit pe locul lui originar. Pentru că și podurile au un suflet ei lor... (MD)

CORALI SUB OBUZE

Nimic mai emoționant decît bătaia clopotelor bisericii din Nusi (Atolul Padaido) care vestesc cu strășnicie răsăritul și apusul soarelui — un vechi obicei al regiunilor de coastă din Estul Indoneziei. Numai că sunetul vine dinlăuntrul unor clopote mai neobișnuite, confecționate din carcase de obuze suspendate de o grindă și lovite puternic cu o bară de fier.

Pe plajă, ici-colo, poți vedea obuze înfipte unul în celălalt, în grămezi, sau pe jumătate înghițite de dune. Ele provin din cel de-al doilea război mondial, cînd Nusi, adăpostea flota a VII-a americană.

La sfîrșitul războiului, americanii au aruncat în centrul atolului cîteva mii de bombe nefolosite care produc astăzi mari daune fragilului recif de corali și pe care acesta nu le-a cunoscut înainte de război. După retragerea flotei americane, localnicii au început să recupereze bombele scufundate în mare, pentru a le folosi conținutul la producerea explozibilului destinat pescuitului, dezvoltînd astfel o adevărată industrie locală profitabilă pentru „materialul de pescuit".

Dar utilizarea explozibilului periclitează considerabil recifuL, pulverizînd coralii care se reconstituie foarte lent și distrugînd totodată viața marină. Un recif de corali bombardat necesită 38 de ani pentru a se reconstitui doar pe jumătate din suprafața pe care o ocupa la origine, după cum explică Dr. Don E. McAllister, președinte de grup al Comisiei pentru supravegherea speciilor al UICN (Uniunea internațională pentru conservarea naturii), specialist în recifuri de corali.

În plus, prețurile scad considerabil atunci cînd recifuL este distrus : recifurile în stare bună produc pînă la 35 tone de pește pe km² față de numai cinci tone pe recifurile deteriorate ! Pescuitul cu explozibil este rentabil pentru pescarii cărora li se asigură astfel minime posibilități de muncă și investiții, dar el epuizează mediul și sfîrșește prin a sărăci și mai mult populația.

Soluția ar fi „sistarea" aprovizionării cu materie primă pentru acești explozibili. Dar... ea se „oferă" gratuit celor care sînt dispuși să o recupereze direct de pe fundul mării. Cu un singur obuz de talie mare — și marea conține încă vreo cîteva mii ! — se pot fabrica sute de bombe artizanale pentru pescuit. Pentru a descoperi obuzele, pescarii folosesc cabluri lestate cu obiecte metalice pe care le mișcă pe fundul nisipos pînă la un contact cu metalul. Apoi, scufundători cu ochii protejați de ochelari grosolani din lemn se lasă să alunece de-a lungul cablurilor pe care le prind în jurul bombelor pentru a le ridica.

Pe o plajă situată ceva mai departe de sat, ei deschid obuzele desurubîndu-le sau tăindu-le la bază. Astfel, o singură echipă reușește să „pescuiască" între două și zece obuze mari pe zi, al căror conținut este vîndut în orașul vecin negustorilor care îl exportă către alte zone ale Indoneziei, la prețuri care au crescut de cinci ori în ultimii ani.

Bomba poate exploda ușor cînd explozibilul este tasat la capătul tubului și atunci apar accidentele. De aceea, trebuie ca explozivul să fie adus la o temperatură destul de ridicată pentru a rezista la apa mării, dar nu prea rapid, pentru a preveni explozia imediată a bombei. Orice clipă de neatenție poate fi fatală.

Pentru a pune capăt distrugerii recifurilor de corali, Fondul mondial pentru natură a lansat o campanie de informare în Insulele Padaido și în provincia Irian pentru explicarea impactului ecologic, economic și social al bombardării recifurilor. Și pentru a oferi pescarilor o alternativă, Fundația pentru dezvoltarea rurală preconizează furnizarea gratuită a uneltelor de bază pentru pescuit, punînd astfel în siguranță viața localnicilor deprinși să practice de decenii jocul cu moartea.

MIHAELA DOROBANȚU

Imagini într-o oglindă strîmbă

Nu doar simţurile noastre sînt imperfecte. Uneori oglinda propriei noastre memorii, hrănită de istorie, ne arată lucruri, fiinţe sau întîmplări prizoniere în voalul incertitudinii. Acum, ori acele lucruri, fiinţe sau întîmplări nu sînt drepte, senine, frumoase, ori s-ar putea ca oglinda în care le vedem să fie ea însăşi strîmbă.

Iată de ce ne-am gîndit să vă readucem aminte de cîteva din toate acestea — le-am privit uneori cu zîmbet îngăduitor, alteori le-am expediat ca neserioase, sau nemeritînd să ne gîndim la ele... Poate aşa şi este. Poate, recitindu-le cu ochii noştri de astăzi să ne mai întrebăm odată : au fost ele aievea, sau oglinda în care le-am văzut a fost imperfectă ?

ORAŞE BLESTEMATE

Povestea noastră ne va purta, pe strîmtul drum care desparte adevărul de ficţiune, în lumea tainelor mării, a animalelor fabuloase, a locurilor bîntuite, a magiei albe şi a celei negre, a posedaţilor şi exorciştilor — o lume a cărei existenţă, discutată cu măcar un minim de înţelegere suplimentară poate genera discuţii nu lipsite de interes sau măcar ne invită să ne gîndim asupra mesajului pe care l-ar putea ea transmite. Tocmai pentru a ilustra acest ultim aspect, am ales pentru început soarta a două oraşe...

Primul este Babilonul, cel despre care Apocalipsa lui Ioan spune :

„A căzut, a căzut Babilonul cel mare ! A ajuns un locaş al dracilor, o închisoare a oricărui duh necurat...". Astăzi, cînd tragedia Orientului Mijlociu este o tragedie a tuturor, să ne amintim că la anul 1900 î.e.n., Babilonul a fost întemeiat pe Eufrat, la vreo 100 km de locul în care azi se ridică Bagdanul. Devenise la un timp un oraş uriaş de peste 5 000 km², adică de vreo 15 ori mai întins decît Londra şi Philadelphia anului 1373 e.n. şi de peste 60 de ori mai mare decît Parisul, New York-ul sau Peking-ul aceluiaşi an. Era un pătrat cu Eufratul, curgînd pe diagonala principală, cu străzi lungi şi drepte care îl împărţeau în 676 de pătrate mai mici. Palatul lui Nabucodonosor (602—562) cu o circumferinţă de peste 10 km se înalţa majestuos pe ambele maluri ale fluviului, iar un tunel subteran îl lega de restul oraşului... Şi totuşi, blestemele îl apasă. este ţinta urii multora. Proorocii Ieremia şi Isaia îi prezic pieirea. Şi nu numai ei. Iată cuvintele lui Isaia (Isa. 13.17, 19-22) : „Iată, aţiţ împotriva lor pe Mezi, cari nu se uită la argint şi nu poftesc aurul... Babilonul, falnica mîndrie a Haldeilor va fi ca Sodoma şi Gomora pe care le-a nimicit Dumnezeu. El nu va mai fi locuit, nu va mai fi niciodată popor în el... ci fiarele pustiei îşi vor face culcuşul acolo, bufniţele îi vor umple casele... stafiile se vor juca acolo."

Şi iată că la 16 Tamuz 533 (luna iunie ; după alţii în octombrie cu un an mai devreme), Gabrias „guvernatorul ţării Gutium", în fruntea oştirilor lui Cirus îl ocupă practic fără luptă. Peste 200 de ani ţara avea să fie cucerită de marele Macedon care angajează se pare 10 000 de muncitori ca să-l reconstruiască, împreună cu Turnul Babel. Moartea lui Alexandru întrerupe însă lucrările. Sub Seleucis Nicator (312—208), regele Siriei, se iau pietrele Babilonului şi se duc pe Tigru, unde se construieşte Seleucia. Dar în sec. XII, al vremii noastre, capitala era pustie, iar printre ruine nu se putea merge din cauza şerpilor şi scorpionilor... Scriptura era îndeplinită.

Cînd Babilonul împlinea 400 de ani, un alt oraş se pregătea să-şi înceapă şi să-şi încheie, pe cît de spectaculos, pe atît de dramatic existenţa. Era pe vremea Imperiului Nou din Egipt, şi pînă atunci Amon Ra domnise ca zeu suprem. La tron vine însă Amenhotep IV (sau Amenofis) — faraonul al cărui nume înseamnă „Amon

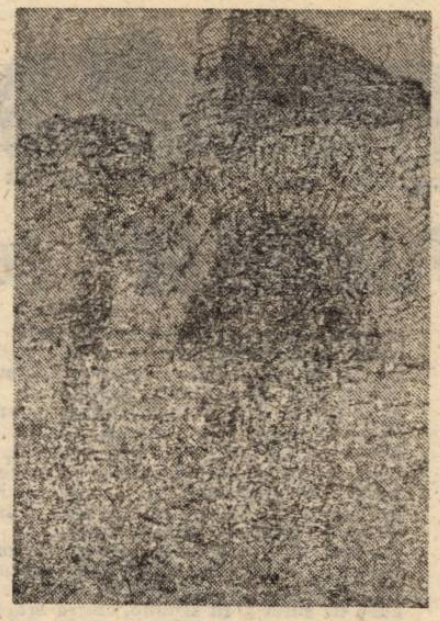

este mulţumit". El nu este mulţumit cu puterea şi averile preoţilor care erau stăpînii de fapt ai ţării şi.. inventează un nou zeu, pe care îl proclamă unic — Aton, zeul discului solar. Condamnă cultul lui Amon Ra şi mută capitala de la Teba în noul oraş pe care pusese să se construiască — Akhetaton, sau „Orizontul lui Aton". El însuşi îşi schimbă numele şi îşi va spune „Strălucirea lui Aton", sau Ikhunaton. Are o domnie tulbure de sub 20 de ani, alături de frumoasa lui soţie Nefertiti, timp în care se preocupă mai puţin de treburile statului decît de cele ale zeului său.

Apoi, blestemul lui Ra să fie, sau al oamenilor, fapt este că vechiul zeu şi faraonii săi, printre care marele Tutankamon, distrug orice urmă a lui Amenhotep, numele îi este şters cu dalta de pe orice piatră, amintirea îi este blestemată de faraonul Horemheb, capitala se întoarce la Teba.

Oraşul lui Aton este acum gol, fără vreo urmă de viaţă. Va muri singur, blestemat, fără să înţeleagă de ce a trebuit să fie adus la viaţă atît de spectaculos pentru a fi apoi pedepsit. Poate că oraşele au de ispăşit soarta oamenilor care le locuiesc, poate oamenii şi lucrurile îşi leagă între ele vieţile lor...

Dar ne vom întoarce în curînd în lumea stranie a oraşelor dispărute şi a comorilor pe care ele le ascundeau.

MIHAELA DOROBANŢU

Aparat fotografic programabil

Firmele reputate în construcţia aparatelor de fotografiat aduc mereu perfecţionări dintre cele mai atractive. Astfel au apărut aparate cu alegerea automată a timpului şi deschiderii diafragmei, aparate cu contor automat de numărare a fotografiilor, cu dispozitiv automat de declanşare a „blitz"-ului şi altele. Recent firma „Minolta" a reunit toate aceste perfecţionări în construcţia unui singur aparat — „Maximum-7000", care dispune şi de un mic modul interschimbabil de programare. Acest modul se montează într-o cutioară culisantă, contactele sale conectîndu-se într-un sistem electronic. Posesorul unui asemenea aparat poate să fotografieze momentul culminant al unei întreceri sportive, poate să execute un portret la o scară mare sau un clişeu de control în condiţiile unei luminozităţi speciale.

Noutăţi pentru radioamatori

... a apărut, în standurile librăriilor : „MONTAJE PENTRU RADIOAMATORI", de Trifu Dumitrescu şi Iulian Roşca, editată de Editura Albatros. Alături de numele lor, pe pagina de gardă, autorii şi-au înscris două indicative — YO3BAL şi, respectiv, YO3DAC, fapt ce „desconspiră" profesionismul şi competenţa cu care a fost redactată lucrarea. Şi, tot odată, un gir al seriozităţii. Răsfoind-o nu poţi să nu rămîi impresionat de bogăţia

materialului documentar tehnico-ştiinţific, de explicaţiile amănunţite, la obiect, însoţite de nenumărate scheme de montaje. Nu dorim să dezvăluim toate „secretele" acestei lăudabile lucrări, însă îi asigurăm pe cei împătimiţi de acest sport pasionant — despre care, din păcate, rareori se scrie sau se vorbeşte —, atît de specific secolului nostru al tehnicii şi ştiinţelor, în paginile ei această carte le oferă numeroase prilejuri de lectură captivantă şi deopotrivă instructivă. Şi nu puţine subtilităţi tehnice, de natură să ofere o deplină satisfacţie oricărui radioamator avansat sau începător.

Duelul — emblemă a bărbăţiei?

„Orice bărbat trebuie să se bată în duel cel puţin o dată în viaţa sa", afirma în 1849 poetul Georg Werth subliniind : „poţi face o plăcere mai mare unei femei decît dovedindu-i că eşti într-adevăr un bărbat ?" Puţini remarcau ironia acestor cuvinte pentru că duelul, interzis de multă vreme, se bucura încă de o mare popularitate în a doua jumătate a secolului trecut.

Ofiţerii, funcţionarii, studenţii nu erau singurii care apreciau această formă de luptă. Chiar un socialist ca Ferdinand Lassale a murit în duel iar un poet subtil şi cinic în acelaşi timp ca Heinrich Heine nu s-a putut sustrage acestei „duelo-manii".

Cunoscutul istoric Ute Frevert de la Universitatea din Bielfeld a încercat să descopere motivele pentru care bărbaţii îşi „salvează" astfel onoarea în studiul său „Istoria bărbaţilor — Istoria femeilor : plăcerile şi suferinţele duelistilor". Nu-ţi trebuie prea multă imaginaţie pentru a înţelege suferinţele unui „duelist". El tremură, poate răni sau poate fi grav rănit. Onoarea este salvată dar ce mai rămîne din plăcerea duelului dacă el şi-a pierdut viaţa ?

Pentru noi, astăzi, se subliniază în revista „Der Tagesspiegel" duelul pare mai mult decît expresia unei dorinţe morbide. Pentru cei din secolul trecut şi chiar din primele decenii ale acestui veac duelul oferea posibilitatea creării unui ideal

masculin. El reprezenta adevărata încununare a virilităţii, conferind luptătorului aureola de bravură, de om cu sînge rece.

Înarmaţi cu săbii sau pistoale, bărbaţii secolului al XIX-lea încercau să întruchipeze o voinţă neclintită, o forţă uriaşă şi o independenţă de nezdruncinat. Imaginea devine însă din ce în ce mai modificată de industrializare şi evoluţia tehnicii, acestea avînd mai puţină nevoie de forţa fizică a celor ce doreau să schimbe societatea. În acelaşi timp femeile au început propria lor luptă pentru mentinerea drepturilor legale.

În aceste condiţii duelul a devenit un mijloc de luptă împotriva feminizării societăţii concretizează Ute Frevert în teza sa „Semnificaţia culturală a duelului" asupra căreia Max Weber atrăgea atenţia în 1904 evocînd particularităţi din istoria sexelor. Pe măsură ce femeile şi-au lărgit cîmpul lor de acţiune, se susţinea aici, bărbaţii s-au reorientat progresiv asupra altor simboluri ale virilităţii. Într-un articol publicat în 1912, feminista Helene Lange atrăgea atenţia că acest gen de luptă rămîne un simbol masculin. Nu întîmplător articolul ei era intitulat „Duelul şi patriarhatul". Femeile emancipate care purtau pantaloni, fumau, îşi tăiau părul şi patinau îi speriau pe bărbaţii care nu puteau repara o ofensă decît cu sabia sau pistolul. Ei iertau uşor o nepolitete dar le era greu să treacă peste invective de tipul : „canalie", „las", „ticălos", „găinar", acestea constituind un atac direct împotriva sexului. Şi totuşi femeile rămîneau una din cauzele duelului. În 1913, 32 de ofiţeri din 53 au fost condamnaţi pentru vina de a se fi bătut în duel, interzis de la sfîrşitul secolului trecut. 14 dintre ei au declarat că s-au bătut pentru o femeie, fie cu amantul, fie cu soţul care le-a cerut o explicaţie. Permanent femeile au fost amestecate în aceste dueluri. Cele mai multe erau declanşate acolo unde erau femei : baluri, petreceri, antracte ale spectacolelor. Bărbaţii simţeau nevoia cu orice chip să-şi afirme virilitatea.

Aceste dorinţe s-au păstrat pînă în zilele noastre. Spunem că Boris Beker îl înfruntă pe Ivan Lendl într-un duel dar că Steffi Graff susţine un meci cu Martina Navratilova. Asta pentru că duelul este o luptă bărbătească între doi adversari din care trebuie să se afirme doar unul. Bărbaţii n-au încetat să regrete interdicţia duelului. Poate de aceea unul din personajele cunoscutului roman „Forsy Saga" de John Galsworthy spunea cu amărăciune amestecată cu ironie că astăzi „o asemenea problemă se rezolvă la o ceaşcă de ceai". Femeile ţin de asemenea şi în zilele noastre să li se aducă onorurile cuvenite sexului lor în ciuda faptului că multe sînt în stare să se bată ele însele. În acest sens o doamnă „foarte catolică" declara : „Duelul este un lucru aboniabil, dar un duelist este un tînăr amuzant şi interesant".

IRINA STOICA

Robot pentru handicapaţi

Trei centre de reeducare şi recuperare destinate handicapaţilor suferinzi de tetraplegie din Franţa vor beneficia de o realizare recentă : robotul „Master" destinat să suplinească incapacitatea acestora de a executa unele mişcări. Comandat fie prin voce sau manete, robotul conceput şi realizat de Comisariatul pentru

energie atomică din Franţa va permite să telefoneze, să introducă casetele în magnetoscop, să se servească de un pahar etc. În mod automat, reglajul mişcărilor robotului este programat într-un bloc de comandă în funcţie de amplasarea obiectelor în jurul bolnavului. Acţionat manual, aparatul poate funcţiona sub comenzile directe ale handicapatului, realizînd operaţiuni neînvăţate. Deocamdată au fost vîndute patru prototipuri ale robotului „Master", însă preţul său foarte ridicat (400 000 franci francezi) se pare că nu asigură o comercializare în masă a acestui produs.

Submarin pentru turişti

Pentru prima dată în lume a fost construit un submarin destinat turiştilor. El se numeşte „Maria-1" în stare de imersiune atinge adîncimea de 75 metri şi a fost construit de specialiştii şantierului naval din oraşul Turku din Finlanda. În locul sticlei pentru iluminatoarele prin care turiştii urmează să admire peisajul insolit al lumii subacvatice, a fost folosită o masă plastică rezistentă. În partea din faţă şi în cele laterale au fost montate proiectoare puternice destinate iluminării adîncurilor marine. Vasul a fost deja deplasat pe ţărmul unei insule din Oceanul Pacific unde 46 de pasageri pot să admire mirifica lume a florei şi faunei submarine. O excursie sub apă durează două ore. Acest colţ al oceanului a fost ales nu întîmplător el prezentînd o imagine pitorească înţesată de o mulţime de alge, peşti, moluşte, stele şi arici de mare.

Submarinul „Maria-2" se va îndrepta spre zona Atlanticului de vest iar cel de al treilea urmează să fie exploatat în Golful Botnic.

Nave similare au început să fie protectate şi executate şi în S.U.A., Canada, Franţa, Germania şi Japonia.

Preţ record

Legendraul diamant roşu „Agra", unul dintre cei mai mari din lume cu cele 32,24 carate, a fost vîndut în cadrul unei licitaţii a Casei „Sotheby" din Londra pentru suma record de opt miliarde şi jumătate de lire italiene. Preţioasa piatră a fost cumpărată de firma „Siba" din oraşul Hong Kong. Diamantul a aparţinut lui Babur, fondatorul dinastiei Mogul în anul 1526, apoi a fost dăruit, maharajahului din Gwalior, în semn de gratitudine pentru salvarea vieţii lui Babur. Prin preţul obţinut, diamantul „Agra" a devenit diamantul roşu cel mai scump din lume.

Starea de veghe

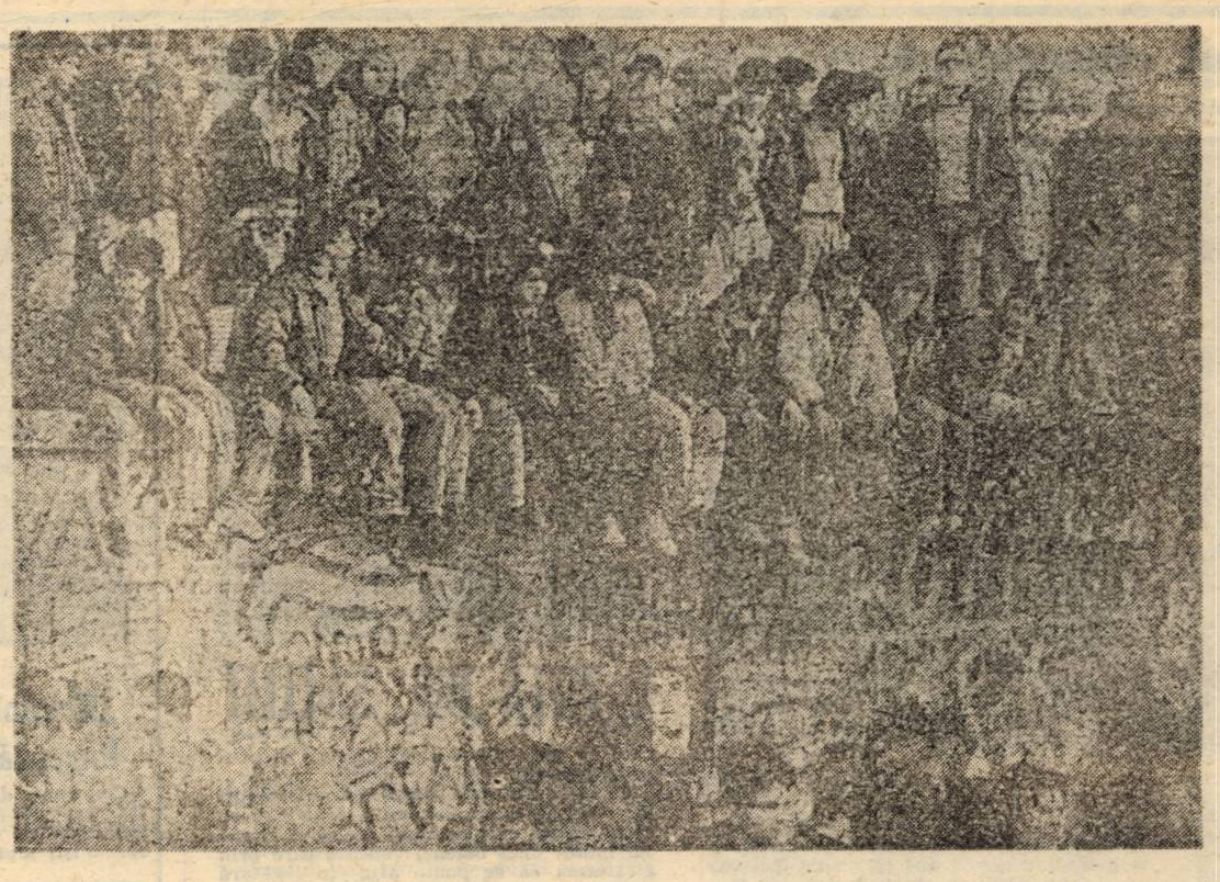

POVERETTO BORGIA

Dacă Alfonso Borgia, mai cunoscut, probabil, sub numele de Calixtus al III-lea, (după alegerea sa, relativ surprinzătoare, în 1455, în vîrful ierarhiei apostolice), și dacă temerarul său nepot, Rodrigo Borgia, întemeietorul prea-celebrei familii, împreună cu descendenții săi — Pedro, fiul lui Rodrigo, Alfonso, fiul lui Pedro și Juan, fiul lui Alfonso — n-ar fi avut alte vini omenești decît cele prezentate nouă de creatorul de nou roman istoric, Klabund, în „Borgia — romanul unei familii" (Editura „Moldova", 1990), atunci lumea modernă ar putea privi cu nemăsurat orgoliu, din unghiul distrucției, desigur, spre naivele nelegiuiri ale acelui desuet timp borgian. Nici Fra Girolamo nu ne-ar impresiona prea mult, ca să nu mai vorbim de ingenuitatea lui Nicolo Macchiavelli, apropiat lui Cesare Borgia și coautor al unor uneltiri, fie și crime, fie și fărădelegi, care nu ne mai înfioară deloc, dacă ar fi să le comparăm cu tot ce se întîmplă în lumea modernă în decurs de 24 de ore. Să citim telexurile, în nota lor ne-romanescă, să parcurgem breviarele informative cu noile tipuri ultrasofisticate de armament de distrugere în masă, să consemnăm amenințările care sînt debitate, aproape zi de zi, și să-l compătimim pe Klabund pentru lipsa sa de imaginație în reflectarea uriașei disponibilități de imoralitate și distrucție din acel Ev Mediu întunecat, atît de luminos, comparativ, firește, cu limpezimea de cristal și fără de speranță a Evului Modern.

Armele noastre biologice — declara de curînd un general cvasianonim (încă) și un apostol al morții (secret), un biet om care nu va avea parte niciînd de nefasta celebritate borgiană — armele noastre biologice, astea era ideea, se vor dovedi **infailibile. A se citi :** vor ucide tot, vor ucide perfect.

Nu sînt de loc infailibile, răspundea un al doilea militar pus și el pe notorietate mondială, pentru că rachetele noastre antirachete le vor intercepta în plin zbor, atît cît să le provoace explozia la mare înălțime... (Deci, cu o răspîndire a vectorului bacterian pe o suprafață mai mare ! Prin ce ar fi riscul, pentru planetă, mai mic ?)

Iar noi, susținea un al treilea, **deținem o superioritate incontestabilă în avioane de luptă și în bombardiere, nedetectabile de nici un radar, dacă nu chiar absolut invizibile : și, în sfîrșit, o la fel de clară superioritate în aparate „fantom" care n-ar putea fi anihilate decît de alte „fantome", adverse.** Ce să nu mai vorbim despre **banalele tunuri cu laser, cu o abatere față de țintă, la tragere, de maximum a suta mia parte dintr-un grad, ori despre laserul terestru antisatelit, a cărui rază ar putea „orbi" captatorii și camerele de televiziune ale unor rachete și sateliți inamici...**

O să vă oferim surprize și mai teribile — replica primului general, în timp ce, cel de-al doilea ne asigura că **rachetele-antirachetă pe care ei contează ar avea instalate pe corpul lor... accelleratoare („tunuri") de protoni în stare de minuni și mai mari...** În cel mult cîteva luni — avea să intervină al treilea — vom avea bombardiere și antibombardiere, în stare chiar de acțiuni „sinucigașe", încărcate deci cu veritabile dispozitive explozive, care vor face ravagii...

Domnilor, ne trebuie, văd eu, un Super-Super-Klabund și un Anti-Super-Klabund, eventual, pentru a ripposta pe măsură, în planul literaturii.

Dar n-am vorbit nimic de sansele noastre în creștere, de a asista și la un drăguț-mititel de război nuclear, cu un schimb modest de lovituri nucleare nedepășind 1 000—2 000 megatone (echivalentul a 1—2 miliarde de tone de trinitrotoluen), cum se preconiza pe vremuri, prin anii 70. Scenariile la care ne referim, considerate azi exagerat de optimiste, dacă nu chiar idilice, vorbeau doar (!) de două-trei sute de milioane de morți și de o refacere potențială a mediului în următorii 25—50 de ani. Scenariile din ultimul deceniu, mult mai lucide, mai alarmante — purtînd semnătura unor savanți americani ca Ehrlich, Gould, Pimentel sau Sagan și, respectiv, sovietici, ca Alexandrov, Stencicov, Kondratiev, Baibakov și Nikolski — au întreprins o reevaluare infinit mai realistă. Schimbul de lovituri nucleare ar avea acum în vedere, atenție 5—6 mii (!) de capete nucleare strategice, de circa 2 megatone fiecare. Deci 10—12 mii megatone ! Consecințele ? Numai praful ridicat în atmosferă, în cazul unei bombe nucleare de o megatonă s-ar cifra între 100 000 și 600 000 de tone. Ce ar însemna un război nuclear limitat la... 10 000 megatone ? Așa ar începe lunga iarnă nucleară a planetei care ar preceda o primăvară... care nu va mai veni niciodată...

Cît timp să fi trecut de la acel entuziasm planetar (exagerat fără măsură) care ne îngăduise speranța că pacea și înțelegerea între popoarele lumii etc. etc... Cît de frumoși erau tinerii aceia din toamna lui 1989 care au știut să transforme zidul Berlinului într-o veritabilă „tribună" a tinereții lor... Și cît de temerari se dovedeau acei tineri din Riga care au prins de bustul statuar al lui Stalin amuzanta inscripție : „Eu sînt pentru statul de drept !" Priviți cele două fotografii.

Și revenind la Borgia. Scena de la Vama iadului, imaginată de Klabund în finalul micro-romanului său, e absolut desuetă. Pe cine mai sperie azi cele 999 de trepte care coboară spre iad ?!

Spiritul lui San Francesco Borgia — Sfîntul Borgia ! — încearcă acum față de noi o vădită umilință. Și ce a făcut el rău, dacă ne gîndim drept... Cîteva nelegiuiri, cîteva crime, doar...

Ah, Poveretto Borgia !

DOREL DORIAN

ESTE UNIVERSUL UN CALCULATOR GIGANT ?

Așa cum aminteam în textul precedent, Edward Fredkin este o personalitate proeminentă și suficient de exotică a Americii. El nu are nici un fel de studii superioare încheiate, nu are nici măcar o diplomă de colegiu. Dar, autodidact în informatică și calculatoare, el a ajuns profesor la Massachusetts Institute of Technology și director al centrului „Project MAC". Faima lui a devenit atît de mare, încît în 1974 a fost oaspetele celebrului fizician Richard Feynman (Premiul Nobel) în următoarele condiții : Fredkin îl perfecționează pe Feynman în informatică, iar Feynman pe Fredkin în fizică. Interesant, nu ?

Teza lui Ed Fredkin conform căreia Universul este un calculator nu trebuie privită în mod simplu. Noi gîndim de obicei calculatoarele ca pe niște mașini pe care le construim într-un anume scop. Ele ne dau informații prelucrînd informații și consumînd energie. În timpul funcționării aceste mașini risipesc o parte din energie sub formă de căldură. Pe de altă parte, ele sînt ireversibile, adică logica lor de compilare are un singur sens, sensul în care se desfășoară algoritmul propus și codificat în programul-sursă. Ei bine, Fredkin a inventat cel puțin două tipuri de calculatoare universale, reversibile. Evident, acestea nu există decît în imaginația lui, dar ele stau la baza afirmației care susține că Universul funcționează ca o inteligență ce prelucrează cantități incomensurabile de informație — cauantificate de noi în biți, conform sistemului de numerație binar.

Ideea lui nu este prea bizară dacă avem în vedere că la baza lumii materiale stă triada : **materie-energie-informație.** Totul reiese din accentul (preponderența) pe care o acorzi unuia din elementele acestui triunghi esențial. Și Fredkin susține supremația informației. Pentru el electronii, atomii, cuarkșii etc., etc. **sînt doar niște biți de diferite categorii** și aparținînd unor calculatoare complementare, **care se susțin unele pe altele** pentru o funcționare corectă, conform unui program (algoritm) precis. Celula vie nu este decît un automat, tot cu funcționare reversibilă. Urcînd la scară tot mai mare, **ajungem la concluzia că însuși Universul este un calculator reversibil. El se hrănește cu propriile informații pentru a genera noi informații** (biți). Concluzia finală este că Universul nostru este consecința unei inteligențe.

Fredkin nu este un om religios, dar cînd susține că Universul a fost inventat și este folosit de cineva sau ceva, granițele imaginației noastre sînt deja atinse. Se ridică imediat legitimele întrebări : de ce a luat naștere Universul ? de ce există aici ceva în loc de... pustiu ? Sau, și mai palpitant : ce a fost aici înainte de a se naște acest Univers ? **Cu cine sau cu ce se învecinează acest Univers ?**

Ed. Fredkin crede că prin funcționarea Universului se rezolvă o problemă, dar nu știm cine a propus-o și cu ce intenție. Mă întreb dacă nu cumva **viul este soluția problemei.** Dacă ne gîndim că o ecuație de gradul doi (de exemplu) poate avea soluții reale sau imaginare, omul poate fi o soluție reală. Analizîndu-ne precum sugerează Fredkin, înseamnă **(opinia mea) că noi investigăm de fapt din ce tip de ecuație provenim și care sînt coeficienții ei.**

Orice judecată referitoare la Univers trebuie să aibă în vedere și factorul timp. Dacă acesta este continuu, există probabilitatea ca în diferite locuri în Univers el să se scurgă la fel. Dar ipoteza timpului discontinuu (susținută și de laureatul Premiului Nobel T.D. Lee de la Universitatea Columbia) ne duce la ideea că ar putea exista mai multe calculatoare universale programate în registre temporale diferite. Însă dovezile întîrzie să apară, deși...

PAUL IOAN

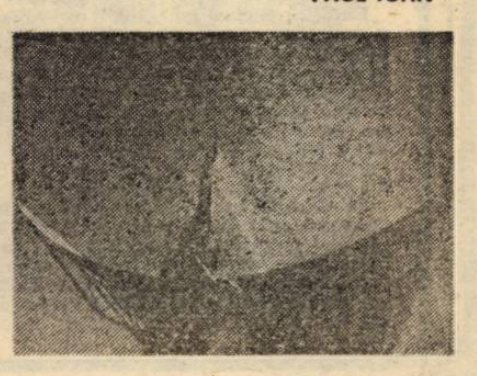

Eveniment excepțional

„Îmi permit să declar că sînt protagonistul unui eveniment excepțional : pentru prima oară în istoria omenirii vom fi în situația de a putea studia inima unei balene cu ajutorul unui satelit, putînd astfel să amplificăm cunoștințele noastre în ceea ce privește mușchiul cardiac al acestui animal, care se aseamănă cel mai mult cu cel al unui om. Pe această bază, apreciez că va sosi ziua în care vom putea să indicăm mult mai clar și mai bine căile de evitare ale unui infarct. „Declarația aparține unui cinescut medic de specialitate, dr. George Reynold, care este entuziasmat de propriul lui proiect. „Realizînd acest proiect, afirmă dr. Reynold, specialiștii din toată lumea vor izbuti să depășească o adevărată frontieră și vor putea cunoaște, într-o măsură mult mai mare și diversă, reacțiile inimii atunci

CUM ARATĂ INIMA UNEI BALENE VĂZUTĂ DIN SATELIT

cînd ea este supusă unor eforturi și presiuni diverse".

Ideea este simplă, după cum afirmă dr. Reynold. El a realizat un aparat care se poate aplica ca o ventuză solidă în dreptul inimii unei balene, ventuză care prin alcătuirea sa se poate afla în legătură permanentă cu un satelit, transmițînd informații în legătură cu bătăile cardiace, cu respirația și adîncimea la care se află cetaceul. Unica și marea dificultate constă în faptul că este extrem de dificil să fixezi ventuza acolo unde dorești. Aceste mamifere uriașe pot ajunge la o greutate de 50 de tone, apele în care se găsesc sînt în general în preajma lor agitate, astfel că misiunea se anunță foarte grea. Acțiunea s-a desfășurat în largul insulei columbiene Gorgona, în Oceanul Pacific, altă-o zonă unde balenele vin să nască în apele calde de aici, înainte de a se întoarce spre apele reci ale Polului sud. Însoțit de un mare grup de specialiști, dr. Reynold a reușit, în cadrul mai multor tentative, să fixeze cu ajutorul unor arbalete special construite cîteva ventuze în zonele dorite, mai precis la cinci balene. Minusculele aparate din ventuze au intrat imediat în funcțiune, fapt consemnat și retransmis imediat de satelit. În acest fel s-a încheiat prima fază. Urmează acum să se urmărească cu atenție și timp îndelungat toate caracteristicile funcționării cardiace ale acestor cetacee, ale unor inimi care sînt de circa 45 000 de ori mai mari decît ale oamenilor, dar cu care se aseamănă foarte bine. Să așteptăm concluziile dr. Reynold. Se va confirma optimismul lui ?

GH. RUSSU

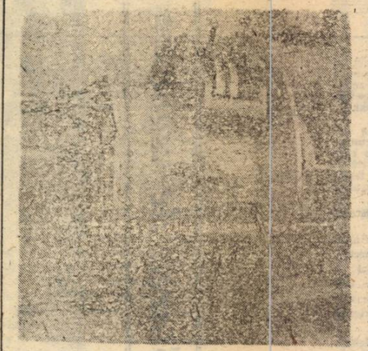

„Rhodotronul" lucrează

Conceput de profesorul francez Jacques Pottier împreună cu un grup de specialiști prototipul „Rhodotronului" este primul accelerator de particule realizat în Europa în scopuri industriale.

Principiul său de funcționare este tradițional : un cîmp electric alternativ servește pentru accelerarea electronilor în timp ce niște magneți puternici le deviază traiectoria. Injectați într-o cavitate coaxială în care cîmpul electric acționează radial electronii capătă o mișcare accelerată. Atunci cînd ei ating limita cavității acceleratorului sînt supuși efectului unui cîmp magnetic care îi forțează să efectueze o jumătate de rotație. Reintroduși încă odată în cavitatea acceleratorului ei capătă o viteză și mai mare, procesul continuînd și repetîndu-se cu exactitate de cinci ori. Fasciculele particulelor ieșite din accelerator ating o energie suficient de mare pentru a ioniza de exemplu produsele alimentare.

„Rhodotronul" ocupă o suprafață redusă de numai 8 m² putînd fi miniaturizat și mai mult prin adoptarea unor măsuri constructive de simplificare. Constructorii intenționează să comercializeze noul accelerator conținînd pe adoptarea, de către ei, numărîndu-se printre cele mai mari de unități ale industriei, a procedeelor eficace de ionizare, în special în procesele de polimerizare a maselor plastice și a sterilizării materialului medico-chirurgical.

Oglinzi retrovizoare cu cîmp vizual mărit

O firmă engleză a adăugat la oglinda retrovizoare obișnuită care se montează la partea laterală a automobilului o altă oglindă mai mică, fixată în colțul interior din stînga. Conducătorii auto știu că atunci cînd automobilul care execută depășirea ajunge foarte aproape de vehiculul depășit imaginea lui nu se mai încadrează în cîmpul vizual al unei oglinzi standardizate. Or, tocmai în acel moment devine deosebit de importantă posibilitatea de a controla poziția reciprocă a mașinilor.

Această posibilitate este furnizată de către oglinda suplimentară care cuprinde în cîmpul său vizual o suprafață de cinci ori mai mare decît oglinda suport.

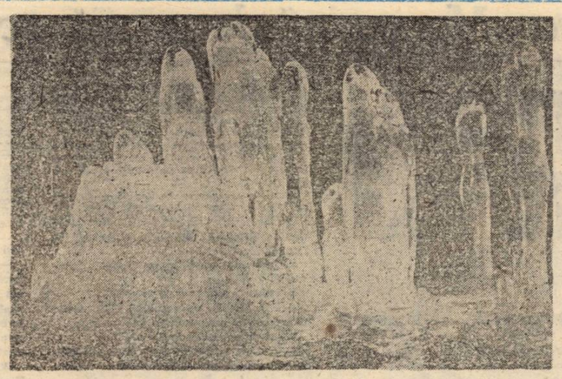

Celula vie un „briliant" de mare complexitate

Dacă privindu-vă jădul, coralul sau briliantul inelului de pe degetul v-ați întrebat vreodată ce asemănare ar putea exista între structura chimică a respectivului mineral și cea a celulelor vii ce alcătuiesc degetul celui purtă, vă oferim cîteva detalii pentru un posibil răspuns. Structura chimică a materiei vii ne impune o complexitate ei deosebită. Nu însă și pe biochimiști, cei care oferă răspunsuri privind structura materiei vii și legile care organizînd această structură fac posibilă viața. Biochimia porneste de la premisa că oricît de complicat ar fi planul de organizare a materiei vii, el poate fi exprimat sub forma unor structuri chimice și poate fi astfel cunoscut. Materia vie, „sediul" vieții, se comportă, din punct de vedere al compoziției, la fel cu orice altă substanță, din natură, ea conținînd aceleași elemente pe care le întîlnim și în compoziția mineralelor. Astfel, dacă vom număra elementele chimice care intră în compoziția oricărei celule și vom face același lucru pentru o greutate identică de materie minerală, vom constata că celula conține cu mult mai multe elemente. Aceasta este o cerință obiectivă a funcțiilor complexe, diverse, subtile ale vieții. Și cum materiei vii îi sînt necesare atîtea elemente este firesc să ne întrebăm cum sînt repartizate ele în structura vie a materiei. Repartiția este neomogenă, unele structuri concentrînd anumite elemente în timp ce în altele, aceleași elemente ori lipsesc, ori se găsesc în concentrații foarte mici. Potasiul, de exemplu, este întîlnit din abundență în mediile intracelulare, în schimb în cele extracelulare concentrația sa este foarte mică. Repartiția neomogenă se realizează cu pretul unui efort metabolic de structurare.

Un „clasament" al proporțiilor în care diferite elemente participă la alcătuirea structurilor vii ale organismelor arată că un grup relativ mic intră în compoziția tuturor tipurilor de materie vie. Este vorba despre carbon, hidrogen, azot, oxigen, sulf, fosfor. Preponderența acestor elemente își are originea în existența în structura materiei vii a unor substanțe ce condiționează viața. Trebuie subliniat în mod deosebit faptul că dintre acestea, componenta caracteristică desfășurării vieții o reprezintă proteinele, mediatoarele celor mai importante reacții ale materiei vii, reacțiile enzimatice. Tot de natură proteică sînt și unii hormoni, substanțe cu un rol deosebit în dirijarea unor serii de reacții tipice ale materiei vii. Toți acești compuși, precum și numeroși alții sînt sintetizați și își îndeplinesc funcțiile pentru care există în celulă, de către și prin proteine. Acestea, cu toată uriașa lor importanță pentru desfășurarea vieții, nu au calitatea de a se putea sintetiza ele însele. Sinteza lor este realizată de o altă clasă de compuși, acizii nucleici, capabili și de proprii lor sinteză. Păstrați cu grijă în interiorul celulei, ei asigură înmulțirea acesteia și în acest fel continuitatea vieții pe Terra. Deși proprietățile chimice ale acestor clase de compuși sînt bine cunoscute și urmează fără pauză să se abată de la principiile chimiei atunci cînd se găsesc într-o celulă, deci rezultă care diferă de reacțiile aceleași compuși atunci în afara celulei. Acest fapt dovedește încă o dată uimitoarea complexitate a materiei vii.

ECATERINA BĂTRÎNEANU

Pentru măsurarea permeabilității dielectrice

Diferitele construcții realizate din mase plastice și materiale compozite avînd la bază polimerii se aplică de obicei în condiții extreme fapt care impune cerințe deosebite față de acestea. Trebuie arătat că în mod obișnuit calitățile unor astfel de materiale se verifică după ce au fost încorporate în produsele finite.

Specialiștii din Letonia (U.R.S.S.) au conceput și realizat două noi aparate destinate controlului caracteristicilor dielectrice cu care să fie testate produsele cu acces unilateral, în general la determinarea caracteristicilor dielectrice cu ajutorul unui condensator precizia măsurătorilor este influențată de către neregularitățile și curbura suprafețelor etc.

La noile aparate s-a reușit să se obțină ca asupra unor parametri măsurați ai permeabilității dielectricii să nu își exercite influența rugozitatea suprafețelor. Un impediment care a apărut uneori este acela creat la măsurarea parametrilor dielectrici ai tuburilor a căror grosime a pereților se pare că este insuficient de mare pentru a permite utilizarea noilor aparate care pot fi aplicate la pereți cu grosimi de minimum 5 mm.

Rezultatele măsurătorilor sînt furnizate sub formă numerică în unități ale unor mărimi determinate. Spre deosebire de alte realizări analoage noile aparate prezintă o serie de avantaje cum sînt : efectuarea rapidă a măsurătorilor, posibilitatea determinării simultane atît a permeabilității dielectrice cît și a tangentei unghiului pierderilor dielectrice.

Cafea... și biotehnologii

Într-un viitor apropiat, producția de cafea va trebuie să înregistreze mutații semnificative. De mai multă vreme se caută obținerea unor varietăți rezistente la ger și la unele boli. Totul pentru a crește producția, durata de conservare și obținerea de noi arome.

Dar aceste eforturi au fost frînate de dificultățile în creșterea unor anumite sortimente comerciale (arabica și Robusta, în special) și de perioadele necesare obținerii de noi varietăți (între 15 și 20 de ani). Soluția actuală, după cum se subliniază în revista UNDRO News, face apel la biotehnologie. Fuziunea celulelor, cultura *in vitro* de țesuturi, manipulările genetice, sînt tot atîtea tehnici a căror dezvoltare reprezintă o revoluție a biologiei aplicate. Specialiștii sînt unanimi în aprecierea că arborele de cafea este o plantă care se pretează în mod ideal la cercetare.

Dar impactul pe termen lung al acestor inovații va schimba în mod fundamental structura producției și a industriei în general, în sensul unei mai mari mecanizări și uniformizări ale mariilor plantații, cu consecințe nu în totalitate pozitive.

CINE CÎȘTIGĂ, CINE PIERDE ?

Datorită noilor tehnologii, se resimte o mai mare nevoie de semințe pentru a asigura reproducerea. Cîteva celule — la nevoie chiar una singură — provenind dintr-un mugur sau un țesut oarecare al unui arbore, sînt suficiente pentru a da naștere unei plantule. În decurs de un an, o singură plantă poate genera astfel aproximativ 20 000 de tinerei arbuști de cafea identici cu părintele lor !

Pe de altă parte, facilitățile de multiplicare a arborilor de cafea nu pot decît să încurajeze noile plantații pe suprafețe foarte mari. Și în același timp superproducția de cafea. În consecință, se va ajunge la o scădere a cursului cafelei. Ca și în cazul majorității materiilor prime agricole, cei mai puternici vor fi producătorii care vor avea posibilitatea să beneficieze de cea mai mare parte a progreselor !

Pe de altă parte, arborele de cafea este foarte sensibil la frig, principal factor al distrugerii pentru numeroase plantații, în special în Brazilia. Dacă cercetările în curs vor sfîrși prin obținerea de soiuri rezistente la frig, se va înregistra probabil o creștere a stabilității plantațiilor existente. Dar aceasta va avea drept consecințe și introducerea arborelui de cafea în regiuni improprii în prezent culturii sale, cum sînt cele temperate.

Mecanizarea, obținerea de varietăți rezistente la boli și la frig, sînt tot atîtea elemente noi care vor putea fi accesibile celor capabili să facă față presiunilor.

În țările marilor producători latino-americani care vor continua să domine producția, Asia de Sud-Est va deveni o foarte mare regiune producătoare. La extrema cealaltă, Africa, unde cafeaua este cultivată de localnici fin special Robusta), va fi cea mai afectată pe piețele de desfacere, lar aceasta în condițiile în care cafeaua reprezintă pentru numeroase țări principalul produs de export.

MIHAELA DOROBANȚU

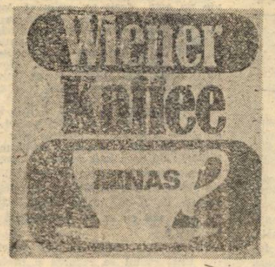

GLOB magazin

SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

■ Stația orbitală „Mir" a fost dotată cu un aparat modern pentru obținerea de imagini spectrale ale suprafeței terestre. Este vorba de sistemul spectropolarimetric interactivă cu microprocesoare „Gemma-2 video", instalat pe modulul „Kuant-2". Informațiile furnizate de „Gemma-2" (inițiatorii studiului „Gemma" nu sînt alții decît cosmonauții Vitali Sovastianov și Alexander Serebrov) îi ajută în munca lor pe specialiștii din agricultură și silvicultură, geologi, oceanologi și chiar pe pescari, nu pe cei amatori.

■ Distrugerea pădurilor de stejar nu se datorează numai poluării aerului. Experții austrieci în materie sînt de părere că secetă permanentă, modificarea microclimatului, atacul insectelor rezistente la secetă precum și apariția unor imense focare de infecție cauzate de paraziți ai rădăcinilor, cum sînt ghebele și alte specii de ciuperci, dau în acțiunea lor alternativă o imagine plauzibilă a cauzelor multiple de distrugere a stejarilor.

■ Indicele „efectului de seră", calculat de experții lui „World Resources Institute" și ai serviciilor specializate ale Națiunilor Unite pentru dezvoltare și mediu înconjurător, ține seama de emisiunile de gaz, în principal de dioxid de carbon, metan și clorofluorocarboni (CFC). Pe primul loc se situează S.U.A., cu 17 la sută emisiuni totale. Urmează, în ordine,

TELEX • TELEX

U.R.S.S. (cu 12 la sută), Brazilia (10,5 la sută), China (6,6 la sută) și India (3,9 la sută).

■ Parfumate cu ulei de anason, vacile dau mai mult lapte, sînt de părere specialiștii Universității Auburn din Tallassee (Alabama). Cum de se ajunge la un spor de lapte ? Uleiul de anason alungă mirosul „personal" și o dată cu el ordinea ierarhică a vacilor de pe pășune : oricare cireadă are o anumită ordine. Înlăturate de către suratele lor conducătoare, vacile de rang inferior sînt nervoase și stresate, ceea ce explică producția scăzută de lapte.

■ Societatea americană „Space Comerce" și „Energetics Satellite Corporation" au încheiat un contract cu o societate sovietică de profil. Se are în vedere lansarea a doi sateliți americani cu ajutorul unor rachete sovietice de tipul „Proton". Vor fi sateliți de geolocalizare (SAT/TRAC), de la baza spațială Baikonur. A fost exprimată opțiunea și pentru alte șase lansări de sateliți americani.

■ O femeie însărcinată este obligată să renunțe la alcool. Consumul băuturilor tari este în măsură a provoca tulburări grave la nou născut, mai ales întîrziere mentală. Oameni de știință americani au constatat că în procesul intoxicării fătului, placenta umană joacă un rol activ, transformînd alcoolul în acetaldehidă, un derivat toxic care se formează de obicei în ficat. Eliberarea sa în circulația fătului este în mod sigur răspunzătoare, cel puțin în parte, de efectele nocive ale alcoolului.

CEL MAI MARE MOTOR CU REACȚIE DIN LUME

În luna august a anului trecut la Derby, oraș situat în centrul Marii Britanii, specialiștii engezi efectuează teste la cel mai mare motor de aviație din lume, turboreactorul Rolls-Royce „Trent". Pentru versiunile realizate turbosuflanta are un diametru cuprins între 2,40 și 2,79 metri, 2,79 metri.

Motorul „Trent" este singurul motor turboreactor mare din lume care posedă trei arbori care antrenează componentele ce realizează cele trei etape de comprimare, suflanta, compresorul de presiune mijlocie și compresorul de presiune înaltă la care se adaugă trei turbine. Motorul actual este „Trent-600" cu diametrul de 2,40 m și urmează să fie montat pe avioanele „Douglas MD-11" la începutul anului 1993 furnizînd o putere de tracțiune la punct fix cuprinsă între 29,5 și 31 tone. La începutul anului 1995 va apare motorul „Trent 700", cu diametrul de 2,48 m. destinat aerobuzului A-330, un bireactor de capacitate foarte mare, furnizînd inițial o putere de tracțiune de 32 tone. Cîteva luni mai tîrziu va intra în serviciu motorul „Trent-800" construit în mod special pentru viitorul „Boeing-777" și al cărui diametru va fi de 2,79m furnizînd o putere de 38,5 tone. Unele din aceste motoare vor echipa de asemenea variantele grele ale reactorului „B-747", cu patru motoare.

Constructorii de la „Rolls-Royce" anunță însă și un „Super-Trent" cu o putere de tracțiune de 43 tone, la care diametrul suflantei va rămîne același însă va dispune de un nou generator de gaz.

De menționat că la dezvoltarea acestei noi familii de motoare s-au asociat și alte firme cum sînt : Kawasaki și Ishikawajima din Japonia, BMW din Germania și Hispano-Suiza din Franța.

În realizarea unor motoare mari cu puteri de tracțiune cuprinse între 30 și 41 tone sînt antrenate și alte firme constructoare cunoscute. Astfel „Pratt an Whitney" pregătește motorul „PW-4000" cu diametrul de 2,4 la 3,55 m. „General Electric" și „Snecma" motorul „GE-90" cu diametrul de 3,12 m însă încercările lor nu vor începe mai devreme de anii 1992—1993 ceea ce conferă firmei „Rolls Royce" avantajul unui avans important.

Dr. ing. MIHAI CONSTANTINESCU

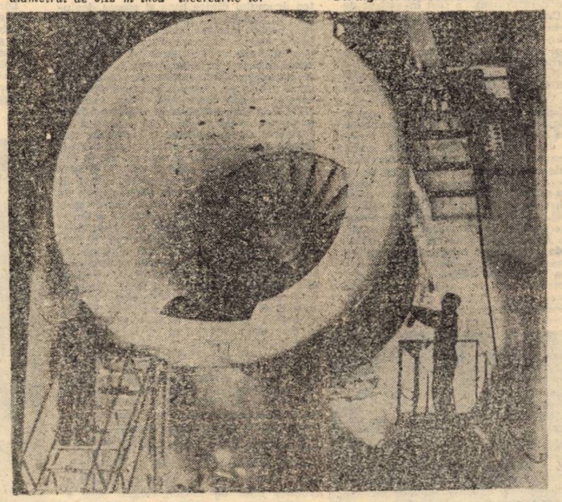

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE O POVESTIRE

FĂRĂ IEȘIRE

(ELIZEI)

MOTTO : „Eu nu pot înțelege ce găsiți voi atît de minunat în locul ăsta !"
AXARON APPELFELD

— Te-ai înregistrat ?

— Da.

— Zău ? exclamă Kassare, complet buimac. În ochii muzicantului se năluceşte o spaimă nelămurită.

— Nu-i nici un motiv de îngrijorare, îl asigură Wladem, încercînd să-l îmbărbăteze. Gata, pune punct !

— Eu cred, răspunde Kassare cu emfază, că Departamentul Organizării vrea să se mîndrească cu numele înscrise anul acesta.

— Ce încîntător !

— Nu-i o glumă, amice, îl asigură Kassare. Un departament grozav, un departament galactic a cărui jurisdicție s-a extins mult în Andromeda — şi departamentul ăsta ne cere cu multă seriozitate să readucem în actualitate capodoperele muzicii.

— Nu cred în religie. Şi nu cred nici în eternitatea muzicii. Noi sîntem în trecere pe aici ! !...

— În curînd vei afla contrariul, strecoară Kassare cu un zîmbet. Gîndeşte-te numai... muzica !

— Şi dacă va trebui să pierdem ? întreabă Wladem brusc.

— În cazul ăsta, vom avea timp pentru a descoperi locuri superbe. Domnule Wladem, de ce nu te alături unei societăți inteligente ?

Wladem surîde.

— Ei bine, şi eu în neştiința mea, credeam că fiecare colonie galactică reprezintă în fond o civilizație inteligentă...

— O catastrofă ! O prăbuşire ! izbucneşte Kassare.

Wladem încearcă să-l consoleze.

— Zanna este evenimentul culminant !

Dar, în chip ciudat, Kassare dă din cap afirmativ, priveşte interesant, străfulgerînd în juru-l. Brusc, îşi suge buza de jos, surprins.

— N-aş fi crezut în ruptul capului că cineva a avut ideea să înființeze un festival al muzicii create în coloniile galactice, spune Wladem cu mîndrie. Dacă cineva doreşte, se poate alătura acestui festival foarte îmbietor — cu condiția de a crea aici melodiile, şi nu altundeva.

Kassare anunță într-o şoaptă teatrală :

— Eu sînt de pe o planetă în deplină izolare. Asta-i ceea ce dorim. Nu-i extraordinar ?

Wladem îl cercetează bănuitor, cu aerul că abia acum îl descoperă. Riduri din colțurile ochilor îi tremură, dar fața fămîne destinsă. Se simte stingherit în fața lui Kassare.

— De unde eşti ? De pe Hessa ? îl întreabă Wladem.

Kassare îi zîmbeşte şi răspunde :

— Din Hessa, bine-nțeles ! Dar părinții mei s-au născut aici.

Wladem se arată furios :

— Despre ce naiba vorbeşte ? Ia spune-mi, atunci ce caută acolo ?

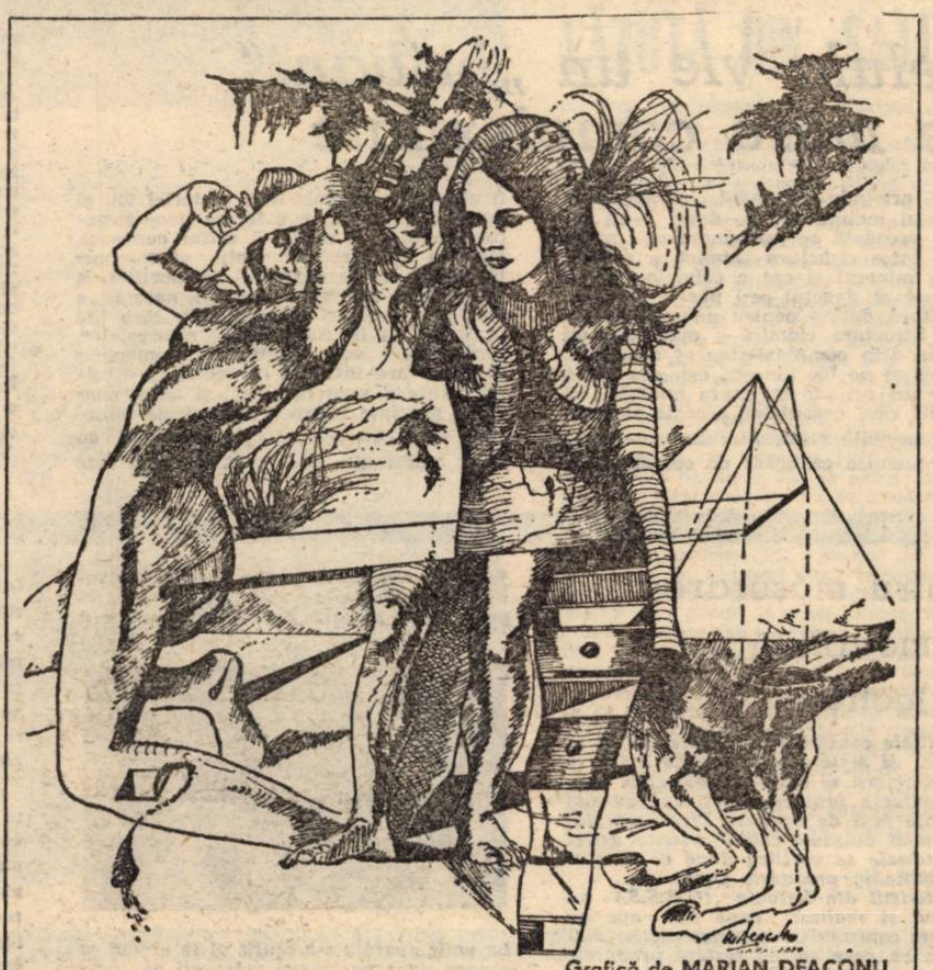

Grafică de MARIAN DEACONU

— Dacă te referi la părinții mei, dă-mi voie să-ți spun că n-am nimic împotriva modului lor de viață. Trebuie să recunosc că au reuşit într-adevăr să redeştepte toate vechile forme ale muncii.

— Ce vrei să spui ?

— Eu vin dintr-un loc unde s-a inventat muzica, spuse Kassare. Frumusețea ne revoltă, iar ca măsură de răspuns creăm muzica. Cel puțin o dată la zece ani se organizează un soi de festival. Şi totul pe socoteala Administrației Hessa.

— În cazul ăsta, de ce te înregistrezi aici ? Ia spune-mi.

— Pentru că sînteți mult mai rafinați, decît s-ar putea spune. Eu, din fericire, am descoperit spiru : există în voi o exaltare, o tulburare — care nu se datorează nicicum răutății. Muzica noastră este un răspuns al dragostei interioare pentru frumos.

Wladem îl priveşte fără să înțeleagă. Tăcerea este densă, tot mai compactă.

— Şi crezi c-a trebuit să faci atîta drum ca să înțelegi asta ? întreabă Wladem tulburat.

— Eu, unul, m-am învățat să trăiesc în lumea mea, acolo, şi credeam că astfel stau lucrurile pretutindeni. Dar m-am înşelat !

— Şi acum, n-ai să pleci pe Hessa ? Un surîs înfloreşte pe chipul aspru al lui Wladem. Pare satisfăcut ? Este satisfăcut. Aparent, este în avantaj — sau poate că el însuşi consideră că asemenea atitudine ține de îndatoririle lui.

— Nu-i aşa că-i plăcut aici ? strecoară Wladem foarte uşor.

— Este altfel, răspunde Kassare.

— Ei, bine, îți trebuie oarecare timp pînă să te obişnuieşti cu plăcerile Zannei.

— Ce ciudat ! exclamă Kassare deodată.

— Şi ce înseamnă această ciudățenie ? Acolo-i altfel, cu adevărat altfel, poate. În fond n-ai nici un motiv să fii speriat : peste cîteva zile aici toate or să se schimbe. Sîntem în pragul unor transformări radicale, îl asigură Wladem. Este ultimul festival al muzicii, după care... muzica va fi interzisă. Nici nu-ți poți da seama cît de diferit va fi totul. Ochii înguşti şi albaştri ai lui Wladem tremură ! O spaimă ce depăşeşte orice posibilitate de speranță.

— Ce tot vorbeşti ? exclamă Kassare.

— Ah, nimic nu dispare... nimic nu dispare. Haide să ieşim puțin propune Wladem. Chipul îi devine ferm şi calm. Vocea îi este liniştită. Vii ?

— Desigur.

MARIAN DEACONU

S-a întîmplat... mîine

O.Z.N.-URI ÎN ROMÂNIA (XIII)

Cazul care urmează a fost investigat de **prof. Cristian Petre Bălan (în prezent rezident în Chicago, S.U.A.) şi Augustin Moraru** din Ploieşti şi a avut loc în oraşul Boldeşti Scăieni, jud. Prahova la data de 29 martie 1976, orele 19,15. (După „The MUFON UFO Journal", S.U.A., nr. 107/ oct. 1976 „UFO Quebec", Canada, nr. 10/ 1977 „RUFOR", nr. 5/1980, pp. 6—11).

Impresionantul fenomen aerian care a durat aprox. 50 de minute a implicat zece martori detectabili, care au urmărit fenomenul din locuri diferite. În linii mari, cei zece au fost martorii evoluțiilor ciudate ale unor lumini în apropierea rîului Teleajen. Aceste lumini de culori, intensități sau mărimi diferite au „dansat", s-au învîrtit, s-au deplasat pe verticală sau orizontală, se stingeau şi se reaprindeau — toate acestea pe parcursul mai multor minute. Din studiul atent al declarațiilor scrise de martori, ar reieşi cu uşurință că ei nu au văzut altceva decît rachetele luminoase lansate în timpul unor aplicații sau instrucții militare, aceste rachete fiind, după cum se ştie, de diverse culori (roşu, verde, albastru, galben, alb, etc.) şi sînt folosite pentru semnalizări. De la distanțe mari — şi atunci cînd pe parcurs se interpun şi zone împădurite — se estompează sau chiar dispar cu totul „pocnetele" care însoțesc lansările acestor rachete de semnalizare.

Dar iată cum s-au desfăşurat în continuare evenimentele, conform declarației lui A. Moraru, conducătorul grupului de investigație :

„Duminică 4 apr. 1976, încă în cursul dimineții, m-am deplasat împreună cu trei din cei zece martori, în direcția rîului Teleajen, unde malul vestic prezenta, după spusele lor, o urmă aproape circulară de iarbă arsă. Într-adevăr, la jumătatea drumului dintre baza şi coama dealului am descoperit, dincolo de potecă, un loc aproape circular unde iarba fusese pîrjolită foarte uniform. Fiind primăvară, pămîntul era acoperit cu iarbă uscată, rămasă din anul anterior. Urma se prezenta de un verde deschis, deoarece sub această iarbă uscată apăruse o alta, proaspătă. Arsura provocată pămîntului fusese superficială, deoarece iarba verde prezenta o foarte uşoară pîrjolire la vîrfuri. Alături de rotogolul de iarbă arsă se afla un mic arbust uscat, aproape complet ars. Nu s-a găsit nici un indiciu că această urmă fusese provocată de o mînă de om şi nici aşezarea unui foc nu era logică avînd în vedere topografia locului. Nu am găsit în jur urme ale unui „tren de aterizare" care ar fi demonstrat natura materială a fenomenului din 29 martie. Am presupus, prin urmare, că acea urmă distinctă a fost provocată de prezența foarte aproape de suprafața solului a uneia dintre luminile semnalate de martori. Această „amprentă" este situată la 80 m de o linie electrică de înaltă tensiune. A fost cercetată şi posibilitatea unei scăderi de tensiune la acea dată : operatorul de serviciu din seara respectivă a explicat că tensiunea în zonă se urmăreşte numai vizual, din cînd în cînd, fără a se înregistra aceasta pe vreo diagramă anume şi că întîmplător, nu a observat nimic anormal în acea seară. Două zile mai tîrziu, s-au plasat în zona urmei circulare cîteva bucăți de filme fotografice introduse în plicuri de culoare neagră, care, după developare, s-au prezentat a fi puternic impresionate în mod neuniform de radiații. Durata expunerii în acea zonă a fost de 30 de minute. Aceste rezultate ar putea dovedi o anumită doză de radioactivitate care a existat la locul respectiv, încă un motiv din care să se poată deduce că iarba nu a fost arsă de om. Am încercat personal, la scurt timp după obținerea primului set de filme impresionate, acelaşi procedeu al expunerii de clişee fotografice pe locul respectiv. După 24 de ore le-am ridicat pentru a le developa. Ele însă nu au mai fost impresionate, deşi au fost puse distributiv în aceeaşi zonă.

Din foarte succinta analiză a cazului prezentat aici, nu se poate demonstra cert originea extraterestră a fenomenului. Urma găsită pe panta dealului cu pricina, poate fi, sau nu poate fi pusă în legătură cu observația martorilor care au surprins, în mod real, un fenomen despre care pînă în prezent nu cunoaştem aproape nimic. Fenomene similare s-au mai repetat în anii următori, destul de des, avînd un caracter specific, datorită căruia ele inspirau îndoiala, deoarece manifestările de acest gen erau cu mult deosebite față de cele cunoscute în literatura „clasică" a fenomenologiei OZN. Fenomenele desfăşurate în zona Boldeşti-Scăieni, nu par manifestări raționale şi atît comportamentul cît şi impresia asupra constituției „obiectelor" ne inhibă, sînt aspecte pe care un om obişnuit, dacă le-ar lua în seamă, în cele din urmă, le-ar aşeza în mod sigur în rîndul aşa-numitor curiozități ale naturii".

Prof. CĂLIN TURCU

(Va urma)

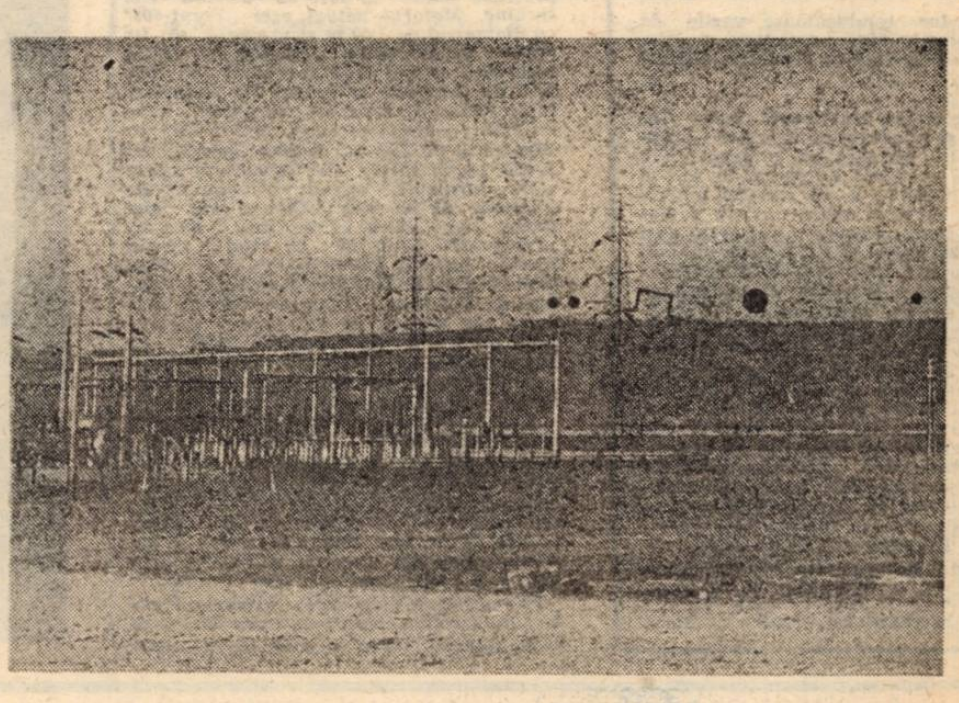

Dialogurile Laurei

■ Ne apărăm liniștea sufletească, mulți dintre noi, prin credința că nu noi, ci întotdeauna **ceilalți** sînt de vină... Pe termen scurt, desigur, o astfel de atitudine e profitabilă. Însă pe termen lung ea vestește un faliment garantat. Iată, bunăoară, propriul tău caz, dragă **E.M. (Galați)**, chiar dacă ai avut un eșec, un prin eșec în dragoste, cîndva, „acum vreo zece ani", nimic, dar absolut nimic nu te îndreptățea să-ți făurești un „principiu" de viață cu un pronunțat iz medieval, potrivit căruia fetele (femeile) sînt „o calamitate naturală necesară ce trebuie îndurată cu resemnare" ! Dacă astfel gîndești, la cei 28 de ani ai tăi, spune-mi, rogu-te, de ce te mai plîngi că „absolut toate prietenele mele de pînă acum s-au dovedit necredincioase, vorbind în același timp și cu alți băieți, și în cele din urmă m-au părăsit" ?! Îndură, deci, cu resemnare ! Dar, te asigur, există o mulțime de femei care s-ar simți îndreptățite să-și însușească „principiul" tău, adresat însă bărbaților — și nu fără temei în destule situații, deloc imaginare. Procedînd, însă, astfel, bărbați sau femei, n-am ajunge prea departe. De fapt, nicăieri.

Dreptul la iubire, dreptul la fericire este virtual înscris între acele drepturi fundamentale ale omului. Însă — iartă-mă dac-am să-ți par a fi un pic dură —nimeni nu semnează pentru nimeni certificate nominale de fericire. Și cu atît mai puțin certificatele „în alb". Ce vreau să spun ? Nimic mai mult decît faptul că dacă îți trîmbițezi sus și tare, în stînga și-n dreapta dreptul tău, egoistul tău drept, și atîta, fără să te gîndești și la dreptul celorlalți, atunci dă-mi voie să cred că n-ai înțeles nimica. În clipa în care vei fi înțeles că **ești obligat**, o obligație morală, desigur, **să lupți** pentru dreptul la fericire al iubitei tale cu aceeași ardoare cu care lupți pentru tine, abia atunci vei fi cu adevărat fericit... Dar asta înseamnă că în acea clipă **iubești și ești iubit cu adevărat** !

Pînă atunci însă e inutil să-ți clamezi drepturile... Și e nedemn. Iată de ce nici nu iau în considerare celelalte acuze și invective pe care mi le-ai pictat în epistola ta la adresa (fostelor) prietene. Și chiar dacă ai avea dreptate în cele ce mi-ai scris, care om crezi că ar accepta ca să **pretinzi** întruna fără să oferi nimica,dacă facem abstracție, desigur, de scepticism, neîncredere, gînduri sumbre, panseuri coșcovite și o nemăsurată acreală izvorîtă dintr-un egoism monumental.

■ De ce-i lumea **așa** și nu **altfel** ? Răspunsul pe care mi-l ceri, dragă **Simona (Baia Mare)**, m-ar obliga să scriu o cărțoaie groasă de sute de pagini. Iar la capătul ei, pe ultima filă, nu sînt deloc sigură că nu voi scrie cu sinceritate că nici nu știu dacă am răspuns corect sau nu la întrebare și nu cumva m-am rătăcit prin codri de cuvinte. Așa că, pe scurt, am să-ți spun doar că nu știu. E mai cinstit.

Cert este că părinții tăi s-au arătat cam prea categorici, după părerea mea, într-o problemă ce seamănă al naibii de bine cu un anumit drob de sare. Dar, la rîndul tău, ai încercat să le înțelegi reacția asta care, acum, ți se pare disproporționată ? Știu bine, e simplu să **spui** „eu în locul lor...", dar e grozav de complicat **să și fii** cu adevărat în locul lor. Și, în plus, **ești sigură** că tu ai izbutit în timp să le oferi toate acele motive ca ei să aibă deplină încredere în tine ? Nu știu. În general în astfel de situații adevărul și dreptatea se află pe undeva, pe la mijloc. În orice caz, îndîrjindu-te năpraznic împotriva lor nu faci altceva decît să te îndepărtezi sufleteste de singurii oameni cărora **le pasă** și **suferă** cu adevărat pentru noi, singurii prieteni pe care-i avem — părinții. Înainte de a da verdicte atît de categorice — precum cele pe care mi le-ai scris —, poate că ar fi mai bine să ai răbdare, așteaptă să mai crești cîțiva ani, așteaptă să trăiești pe picioarele tale și cînd ai să fii, la rîndul tău, mamă, probabil că abia atunci vei înțelege că astea nu sînt „vorbe de dăscăleală", ci o mică parte din adevărul nostru omenesc !

■ Dragă **Sanda C. (București)**, te asigur că am înțeles și am apreciat generozitatea ce transpare din scurta misivă pe care am primit-o din partea ta, însă, în afară de rîndurile găzduite în acest colț de pagină, nu ne îngăduim alte servicii de genul aceluia solicitat întrucît, pe de o parte, s-ar eluda astfel rosturile revistei noastre, iar, pe de alta, cred că viața este un risc pe cont propriu — ca să parafrazăm versul unui poet — așa încît nu știu cum ar fi socotită mai tîrziu de către ambii parteneri, „imixtiunea" cerută...

Tuturor, la revedere, pe data viitoare !

LAURA

SPORT UNIVERS

Vară la Perth

S-au încheiat întrecerile celei de-a 6-a ediții a Campionatelor Mondiale de Natație de la Perth, Australia. Ultimele medalii au fost atribuite ștafetelor 4X100 mixt, probă cîștigată de americani. Dureros lucru pentru ștafeta Canadei, care a pierdut medalia de bronz pentru numai... o sutime de secundă ! Cu această ocazie, Matt Biondi a cucerit a treia medalie de aur la Perth. Și ca să rămînem în același domeniu al „sutimilor de secundă" să amintim și cazul australianului Perkins care a pierdut medalia de aur, cîștigată de americanul Hofman, pentru numai 22 sutimi de secundă, dar nu într-o cursă „rapidă" de 50 m sau 100 m, ci într-o cursă de fond, cea de 1 500 m. Oricum, în această întrecere, recordul mondial deținut de Vladimir Salnicov a fost depășit cu nu mai puțin de... 4 secunde. Și dacă tot vorbim despre cei care au pierdut „pe ultima linie" se cuvine a-l aminti și pe chinezul Ni Xong care la Seul a pierdut locul întîi la sărituri de la platforma de 10 m în ultima serie de sărituri, atunci cîștigător fiind celebrul Greg Louganis. Acum, la Perth, americanul a lipsit, dar Ni Xong a pierdut locul întîi, la aceeași probă, în fața compatriotului său Sun Shuwei, un săritor de numai... 14 ani ! Și un mic amănunt ca să vedem cum se face reclamă. Cum ați văzut, în proba de sărituri de la platformă, o cameră TV urmărește sportivul și sub apă. Ei bine, firma IBM a avut ideea de a plasa o reclamă a companiei, pe fundul bazinului. Nu se scapă nici un prilej pentru a se face reclamă. Lupta e grea. Reclamă și-a făcut și echipa de polo a Spaniei, o echipă fără prea mari pretenții, care însă, în turneul de polo a reușit, datorită unei prestări din ce în ce mai bune, să își dispute... Finala. Finală pe care au jucat-o în compania iugoslaviei. Scor, 8—7 pentru iugoslavi, care devin astfel, noii campioni mondiali la polo. Un loc 3, onorant, au obținut poloiștii unguri, care au cîștigat finala mică, în fața S.U.A., tot la diferență de un punct, 13—12. Într-un top neoficial, cele mai multe medalii au fost cucerite de americani.

Vorbește lumea

● Antrenorul echipei de baseball (un fel de oină, dar în S.U.A.) a Universității Miami, Ron Frazer, a fost numit antrenorul național al americane de baseball pentru Olimpiada de la Barcelona din 1992, Spania. Baseball-ul va fi un sport pentru care se vor acorda medalii pentru prima oară în istoria Jocurilor Olimpice. Frazer în vîrstă de 54 de ani, a cîștigat cu echipa sa titlurile naționale (NCAA) în 1982 și 1985.

● Accidentări se petrec și în basketul profesionist american, nu numai în fotbalul european. Și unele dintre ele chiar insolite. Astfel apărătorul Isiah Thomas și Bill Laimbeer, pivot, ambii de la Pistoanele din Detroit au suferit cîte un accident în cadrul unui meci împotriva echipei din Seatle, pentru care a fost nevoie de operații. Isiah a suferit ruptura unui canal lacrimal, iar Laimbeer a suferit fractura unui os facial.

● Tot mai multe voci anunță o cît de curînd întrecere între sprinterii Carl Lewis (ing Carl) și canadianul Ben Johnson, care revine după o suspendare de doi ani motive legate, cum se știe, de dopaj. Mai mult, unii ziariștii au declarat că Lewis se teme de această confruntare, de frica unei înfrîngeri. Cel puțin pentru moment, Kink Carl a denunțat aceste știri. Dimpotrivă, a declarat ziariștilor că : „Știu că pot învinge pe oricine dacă sînt în cea mai bună formă fizică". Tocmai asta e : dacă.

● Și senatorii iubesc sportul. Acesta este și cazul senatorului de New Jersey, John Russo, care este un bun prieten al echipei de hochei New York Giants și care a intrat de multe ori în cabina lor după meciuri. Dar, nu demult, democratul Russo a propus o hotărîre vizînd interzicerea prezenței lui și a oricărei persoane, inclusiv a ziariștilor în cabinele jucătorilor, timp de 30 de minute după încheierea unei partide. Scopul acestei hotăriri : pentru a proteja jucătorii. „Ceea ce mă îngrijorează cel mai mult nu sînt lucrurile care s-au petrecut deja", a declarat senatorul Russo. „Pare să fie mult zgomot pentru nimic în ceea ce privește New Jersey" a declarat Dave Freed de la Diavolii din New Jersey.

GEORGE CUȘNARENCU

GUINNESS BOOK

În frumoasa și pitoreasca noastră limbă românească Guinness Book of world Records s-ar putea traduce cel mai bine prin Mare este Grădina Domnului ! Nu știu dacă tradiția vorbitorilor de limba engleză posedă această expresie, din care răzbate o sănătoasă și ludică înțelepciune. Dar ceea ce face această celebră fundație se subscrie cu certitudine zicalei românești.

■ Să trecem însă la exemple. Într-o frumoasă zi de iunie a anului 1927 doctorii Chalk și Foucar de la un spital din Ontario (Canada) au operat o pacientă care susținea că are ușoare dureri abdominale. Domnișoara H. (nu i se dă numele, motivele se vor ghici repede) avea pe atunci 42 de ani. Pasiunea (obișnuința ei) era înghițitul de obiecte care în mod normal nu figurează pe nici o listă de meniuri. Dovada și cauza durerilor ușoare : 2 353 corpuri metalice, lemnoase etc. extrase de medicii sus-numiți. Dintre acestea, s-au remarcat 947 (nouă sute patruzeci și șapte) de ace cu gămălie. Puteți verifica, dacă aveți răbdare, că într-o cutie nou-nouță cu astfel de produse nu se găsește nici o treime din acea sumă. Însă Guinness mai face o precizare : pacienta respectivă nu era sănătoasă mental.

În imagine : *Indianul Shridar Chillal își expune mîndru unghiile de la mîna stîngă. Lungimea lor totală este de 343 cm. Nu vă lăsați mîngîiați !*

■ Cel mai greu obiect găsit în stomacul unui „înghițitor de te miri ce" a cîntărit 2,35 kg. Posesoarea a fost o femeie de 20 de ani. Ea o fost operată la 30 martie 1895 la spitalul din East Cornwall (Anglia). Avînd în vedere natura acelui obiect, se pare că el a crescut treptat în greutate, căci este vorba nici mai mult, nici mai puțin decît despre o minge din... fire de păr. Dacă stăm să ne gîndim bine, respectiva doamnă devenise o impresionantă magazie de peruci, pline de bucle și onduleuri atît de căutate de recuzita teatrelor.

◘ Coincidența nașterilor de frați și surori atinge însă apogeul pentru cuplul Ralph și Carolyn Cummins, din localitatea americană Clintwood. Toți cei cinci copii ai lor — Catherine (1952), Carol (1953) Charles (1956), Claudia (1961) și Cecilia (1966) — s-au născut la 20 februarie. Calculele arată că astfel de cazuri se pot întîmpla numai de patru ori la nivelul actualei populații a globului. Este și o bună ocazie pentru astrologi de a le verifica destinele.

HOROSCOP

fără frontiere

EUROPA : Între 21.01 și 18.02 ne vom afla în zodia VĂRSĂTORULUI. Eticheta cît se poate de succintă pune accentul pe individualism și spiritul rebel, întotdeauna pregătit cu arme redutabile pentru a-și asigura libertatea de gîndire și acțiune. Pronosticarea grafică pentru 1991 indică : dragostea este la polul pozitiv în primele șapte luni, după care reintră în sfera normalului. Finanțele sînt între normal și pozitiv tot anul, cu maxim în octombrie și noiembrie și au un minim accentuat în august. Cifra norocoasă va fi 3.

INDIA : În perioada 21.01 și 30.01 sîntem sub semnul VULTURULUI PLEȘUV. Nativii acestei zodii sînt marcați de mîndrie. Motivațiile principale ale existenței lor sînt averea și forța. Avem de a face cu adevărate modele de perseverență. Cînd vrem să privim Vulturul ridicăm privirea spre cer, iar admirația noastră se împletește cu teama. El adoră înălțimile, dar cînd planează către sol devine imprevizibil. Personalitatea lui este complexă și greu de contracarat. Sub acest semn se nasc acei conducători care marchează istoria și acei artiști care aparțin universalității.

CHINA : Anul CALULUI nu s-a încheiat (27.01.1990—14.02. 1991). Caii nu acceptă să li se pună șaua din partea orișicui. Ei simt pe cei mai buni stăpîni precum cîinii și dacă acceptă povara, o fac numai pentru o cauză înțeleaptă. Este anul muncii îndîrjite, dar nu sub lovituri de cravașă. Nu provocați onestitatea Cailor, natura le-a dăruit semeție și... copite.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

medicina LA ZI

POT TRANSPARE BOLILE PE CALEA VISELOR?

Medicina a intuit și încă de multă vreme, că în vis transpar de multe ori suferințele noastre de ordin somatic, deci corporal, sau de ordin psihic : suferințe mai mult sau mai puțin disimulate. În ultimul timp însă, mai mult decît atît, aceeași medicină s-a convins, că dramaturgia onirică cuprinde în structurile sale haotice și elemente care merită a fi luate în considerare cum sînt cele prevestitoare a unor boli, boală la care cel ce visează nu se gîndește nici pe departe, și cu atît mai mult medicul. Cu alte cuvinte, boala înainte de a-și face apariția prin semnele ce o caracterizează în viața de fiece zi, ea își face simțită aceeași apariție, de multe ori cu mult înainte, în visele pe care respectivul bolnav le-a avut. În definitiv, de ce să acceptăm ideea că floarea pe care o avem în dormitor, poate sta la originea unor vise sau cel puțin să le imprime acestora o anume coloratură, și să nu o acceptăm și pe aceea, că impulsurile odorante responsabile pentru cele menționate mai sus, ne vin nu de la o floare, ci de la microcraterele pline cu puroi ale unei amigdalite, sau de la văile dintre pliurile gastrice, pline cu lichid de stază, cum se întîmplă în gastritele ulceroase ?

De altfel, doi cercetători americani, și anume William Dement și Edward Wolpert, au și demonstrat pe cale experimentală aceste posibilități. Injectîndu-se cu ace deosebit de fine apă în timpul somnului, sub pielea celor adormiți, și anume cînd aceștia se aflau în așa-numita fază a somnului paradoxal, prin definiție saturat cu vise, s-a aflat că apa apărea ca un leit-motiv obsedant în visele subiecților. Rețineți faptul că acest experiment, cu totul original, a fost repetat de zece ori și de fiecare dată s-au obținut aceleași rezultate.

Într-adevăr, literatura de specialitate abundă pur și simplu în exemple de acest fel, cu toate atestînd faptul că **bolile pot transpare în vis, și asta de multe ori cu mult înainte ca ele să se exteriorizeze prin semnele clinice cunoscute, semne care ne împing spre consultul medical pe care îl solicităm în atari situații.** Din sutele de exemple pe care le-aș putea da pe această linie, am să zăbovesc doar asupra a două dintre ele, extrase din literatura onirică națională. Primul este comentat de psihiatrul Ion Biberi (în același timp cunoscut om de litere), într-o lucrare a sa, și se referă la visul pe care l-a avut un alt scriitor, și anume I. Brătescu-Voinești, vis pe care l-a publicat de altfel într-un număr din 1935 al Revistei Fundațiilor Regale. Susnumitul ne semnalează că, în visul avut a primit o lovitură puternică în zona soldului drept, lovitură care fireste l-a durut și l-a trezit din somn. Controlîndu-și însă la trezire soldul cu pricina, constată stupefiat că acesta arăta perfect normal. Rețineți totuși faptul, că numai peste două zile, în locul cu pricina își face apariția un flegmon, așadar o colecție purulentă, care a necesitat durabile îngrijiri medicale. Este în afară de orice îndoială că senzația de lovitură percepută în vis anticipa, cu cîteva zile mai devreme, clasicele semne pe calea cărora se exteriorizează de regulă un flegmon : tumor (umflătură), rubor (roșeață a pielii afectate), dolor (durere) și calor (temperatură).

Un exemplu similar, comentat de același psihiatru, provine din cazuistica adunată pe această linie de către psihologul român N. Vaschide, mort prematur la vîrsta de numai 32 ani, și care pe bună dreptate este considerat a fi un autentic pionier al cercetării și interpretării de pe poziții riguros științifice a viselor. Sus-numitul, dimpreună cu colaboratorul său francezul Piétron, ne semnalează cazul unei fetițe de numai 3 ani și jumătate, care a visat că un tîmplar îi strîngea cu dușmănie capul într-o menghină. Vă puteți imagina spaima resimțită de acest copil, în cursul unui asemenea vis, precum și eforturile făcute în somn de acesta, de a se elibera din strînsoarea menghinei. Rețineți faptul, apropo de acest coșmar terifiant, că la cîteva zile de la consumarea sa, fetița în cauză acuză cefalee, adică durere de cap puternică, febră și fotofobie, adică imposibilitatea de a suporta lumina obișnuită — semne clinice prin intermediul cărora se exteriorizează de regulă o meningită, cum a și fost situația.

Un mare specialist sovietic, și anume V. N. Kasatkin, care s-a consacrat studierii somnului și în special viselor, a elaborat nu de mult o monografie intitulată „Teoria viselor", în care abordează multiplele aspecte ce revin problematicii complexe a viselor, monografie ce se bazează pe înregistrarea și pe analiza detaliată a exact 8 000 de vise, operațiune care a avut loc pe parcursul a nu mai puțin de 3 decenii (!) Tot în această monografie este analizată pe larg posibilitatea traducerii multor boli pe calea viselor, boli, care astfel își fac simțită prezența prin alte semne, și asta înainte de a și-o face pe calea semnelor clinice obișnuite. Care sînt aceste semne ? Aceste semne sînt de regulă imagini vizuale de o mare diversitate, ca și senzații speciale, de asemenea de o mare diversitate. Cum pot fi explicate acestea ? După Kasatkin prin faptul că sensibilitatea celulelor nervoase ale ochilor este incomparabil mai mare decît sensibilitatea celulelor altor organe. Astfel, pentru perceperea luminii sînt suficiente doar cîteva cuante de astfel de energie, (o cuantă fiind o unitate de măsură a valorii specificate). În plus, profunzimea inhibiției din timpul somnului este, în cazul ochilor, cu mult mai mică decît în cazul altor organe. De unde și faptul, că excitații dintre cele mai slabe, care se transmit și pe alte căi decît acelea ale ochilor, se transformă în scene vizuale. De unde și faptul, după cum vom vedea în articolul următor, că multe boli își fac simțită prezența în vis pe calea unor imagini vizuale, și nu prin semnele clinice obișnuite, semne prin care respectivele boli își fac simțită prezența cînd bolnavul în cauză se află în stare de veghe, și cînd solicită obișnuitul consult medical.

ARCADIE PERCEK

În ajutorul inimii

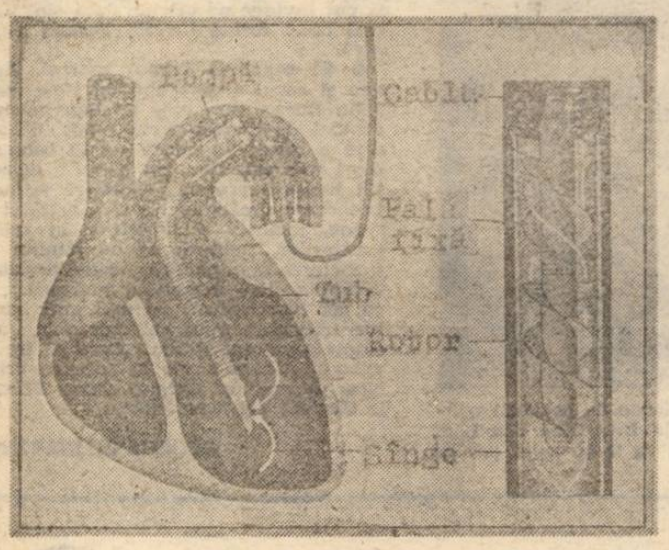

Un sistem-pompă miniaturală permite relaxarea inimii cînd aceasta dă semne de oboseală. Montarea sistemului nu cere mai mult de 20 de minute și stimulează activitatea cardiacă de-a lungul mai multor zile, pînă ce inima își poate relua autonomia. Minuscula pompă măsoară 1 cm lungime și 5 mm diametru. Ea este legată de exterior printr-un cablu extrem de subțire și se termină, la cealaltă extremitate, printr-un tub orientabil. Datorită dimensiunilor sale reduse, cuplarea la organism este relativ simplă. Printr-o incizie la nivelul toracelui, se introduce tubul în aortă, către ventriculul sting al inimii. Pompa începe să acționeze imediat ce este conectată în partea superioară a ventriculului sting. Ea aspiră sîngele cu ajutorul unui sistem rotativ ce efectuează 25 000 turații pe minut. Ansamblul, legat de exterior printr-un cablu electric, este activat de un motor. Contrar circulației sanguine realizate de inimă care, în mod normal, se face prin pulsații, pompa trimite în organism un curent de sînge continuu. Se pare că acest lucru nu produce totuși efecte secundare. A existat mai curînd teama ca rotațiile cu mare viteză să nu altereze globulele roșii, dar s-a văzut, pe baza experienței, că așa ceva nu se întîmplă. Prima operație de acest gen s-a efectuat unui bolnav cu transplant cardiac, a cărui stare de sănătate era deosebit de critică. În cîteva zile, inima bolnavului a reînceput să bată regulat și cu o nouă vigoare. Procedeul oferă astfel numeroase promisiuni.

Pentru bolnavi

La Universitatea Standford din California s-a experimentat un nou tip de decor pentru bolnavii obligați să rămînă mai mult timp în pat. Pereții spitalelor vopsiți în alb sînt adeseori prea triști și monotoni pentru pacienți, care pot să piardă noțiunea timpului, privindu-i. S-a creat atunci, o fereastră artificială : pe unul din pereții camerei un ordinator afișează o imagine din natură (un sat, o pădure, arbori, flori, soare, nori). Faptul cel mai important este că ordinatorul este capabil să modifice culorile, adică calitatea clarității diurne, de 650 de ori pe zi, astfel încît se poate foarte bine face deosebirea între un peisaj de toamnă la ora 15 și un peisaj de vară la ora 10. Următoarea etapă va fi realizarea unor peisaje animate, cu copaci foșnind sub adierea zefirului sau a unor peisaje cu valuri zbătîndu-se pe plajă cu reproducerea zgomotelor specifice. Totuși ordinatorul nu poate reproduce și mirosurile, parfumurile. În orice caz, primii pacienți americani care au experimentat aceste ferestre sînt entuziasmați. Armata americană își propune echiparea bazelor subterane cu asemenea ferestre.

CU EMOȚIE DESPRE... EMOȚIE

Ce este o emoție ? Mulți candidați ai vechilor bacalaureate, la capitolul filosofie, s-au aplecat și au lucrat asupra acestei clasice „materii de curs".

Risul, teama, mînia...

Multă vreme acest subiect a interesat numai filosofia, întrucît emoțiile sînt cele ce stau în inima artei, a religiei, a vieții sociale, a filosofiei înseși. Nici o reflecție adîncă umană nu este neînsoțită de o puternică stare emoțională.

Complexitatea fenomenului emoțional atinge, desigur, punctul său de sus, în sfera psihicului uman. De aceea, ea stîrnește, mai întîi, curiozitatea psihologilor și a neuropsihologilor. Din motive lesne de înțeles. În cercetarea emoțiilor predomină studierea funcțiilor de cunoaștere, mai apropiate de logică și deci mai puțin supuse unor interpretări subiective. În Statele Unite, de pildă, departe de a se cădea într-o „sterilitate" academică, cercetarea emoțiilor înregistrează, de cîțiva ani o deosebită dezvoltare. Paul Ekman și Walace Friesen au identificat ansamblul mișcărilor specifice ale mușchilor faciali și au stabilit o tipologie controlată a tuturor mișcărilor expresiilor faciale ale emoțiilor, așa-numitul FACS (Sistem de codificare a activității faciale). Acest sistem, permite să se raporteze, cu exactitate maximă, secvențele de înregistrare encefalografică unor emoții precis identificate. A înțelege emoțiile, dar de data aceasta în funcțiunea lor neurochimică, la animale, constituie un al doilea aspect al cercetărilor actuale.

Al treilea aspect : domeniul legăturilor între viața afectivă și boli, ceea ce se denumește adesea stres. Ocupîndu-se mai ales de neuro-endocrinologie și de anchetele epidemiologice, acest cîmp de cercetare dă măsura complexității interacțiunii între biologie și psihologie.

Iată cîteva aspecte cît se poate de interesante ale funcțiunii cerebrale ce produc emoții și efecte de care ne vom ocupa pe rînd exemplificînd, detaliind problemele ridicate de studiile întreprinse în acest domeniu. Le prezentăm treptat, sperînd că vom trezi interesul pentru revenirile noastre ulterioare pe marginea celor semnalate acum :

1. MECANISMELE STRESULUI

Stresul nu este o reacție simplă a corpului la stimularea nervoasă. Biologului îi este mereu dificil să izoleze factorii psihici ca și psihologului să combată simptomele fizice. Care este atunci terapia cea mai potrivită în combaterea stresului ?

Învățați să priviți cu amabilitate către ceilalți și vă veți diminua propriile accidente cardiace. Ostilitatea, adversitatea accentuată constituie un serios factor de risc în patologia cardiacă.

Sentimentele sînt sigur în psihic, iar bolile în corp. Ce se întîmplă atunci cînd un pacient prezintă unele simptome de boală fizică, să zicem vomismente sau puternice lombalgii, fără a prezenta leziuni organice vizibile ? Ne oprim la sfera cerebrală sau mergem mai departe ? Frontierera între tulburările funcționale și tulburările lezionale este adesea greu de precizat.

2. EMOȚIILE ȘI IMUNITATEA ORGANISMULUI

Emoțiile sau stresul influențează asupra sistemului imunitar și favorizează dezvoltarea unor maladii. De ce și în ce mod ? Experiențe interesante fac cunoscute mecanismul de interacțiune între sistemul nervos și imunitate. Exemple din reușitele medicale în acest domeniu.

3. FOBIILE, SAU FRICA IRAȚIONALĂ FAȚĂ DE UN OBIECT SAU DE O SITUAȚIE

Circa 12,5 la sută din populație suferă de această boală în cursul vieții. În aceste boli se cunoaște mai puțin originea, terapia comportamentală permite însă obținerea celor mai bune rezultate.

Sînt trei forme mai importante ale fricii. Teama de animale, de pildă. Crizele de angoasă fie la domiciliu, fie departe de acesta. Panica nejustificată în diferite medii, consecințe pe planul sănătății individului.

4. EMOȚIA ȘI NAȘTEREA CAPACITĂȚII DE A GÎNDI

Mesajul emoțional, fluxul puțin interceptat de către alții, care circulă între mamă și copil în primele luni de viață ale acestuia, constituie baza pe care copilul își va putea dezvolta propria sa capacitate de a gîndi.

Grija exagerată a mamei, agresivitatea acesteia împiedică pînă și creșterea... fizică a copilului. Ieșind din această relație, el își reia creșterea. Există într-adevăr și asemenea cazuri. Este necesarară izolarea celor doi ?

5. EMOȚIILE COLECTIVE

Viața în comun sau felul în care emoția împărtășită, care se constituie ca o bețe colectivă, este capabilă să-l facă pe cel mai calm individ să-și piardă simțul măsurii.

Cultul personalității este un produs al pasiunii colective, care cult, fiind fixat asupra unui singur om, îl transformă pe acesta într-un fel de „părinte" pentru fiecare individ în parte. Aici intervine „arta" fiecărui dictator de a folosi această dinamică colectivă a emoțiilor și efectelor, tocmai pentru sporirea autorității sale...

Cum se ajunge de la o simplă și banală emoție la pasiuni la frenezie ? Uneori, sentimentul este o palidă și devitalizată copie a emoțiilor. Vanitatea umană nu este altceva decît un complex emoțional. Este un lung drum de la emoțiile primare la sublimele emoții ce caracterizează viața spirituală de înaltă calitate (arta, religia, filosofia). Se va vorbi despre emoția estetică numai în fața frumosului și a sublimului. „Se poate trăi fără emoții. Dar o astfel de viață fără forță și nuanțe, rămîne mereu oarbă : un vid ontologic".

Cine sînt şi ce vor NOII TAUMATURGI (I)

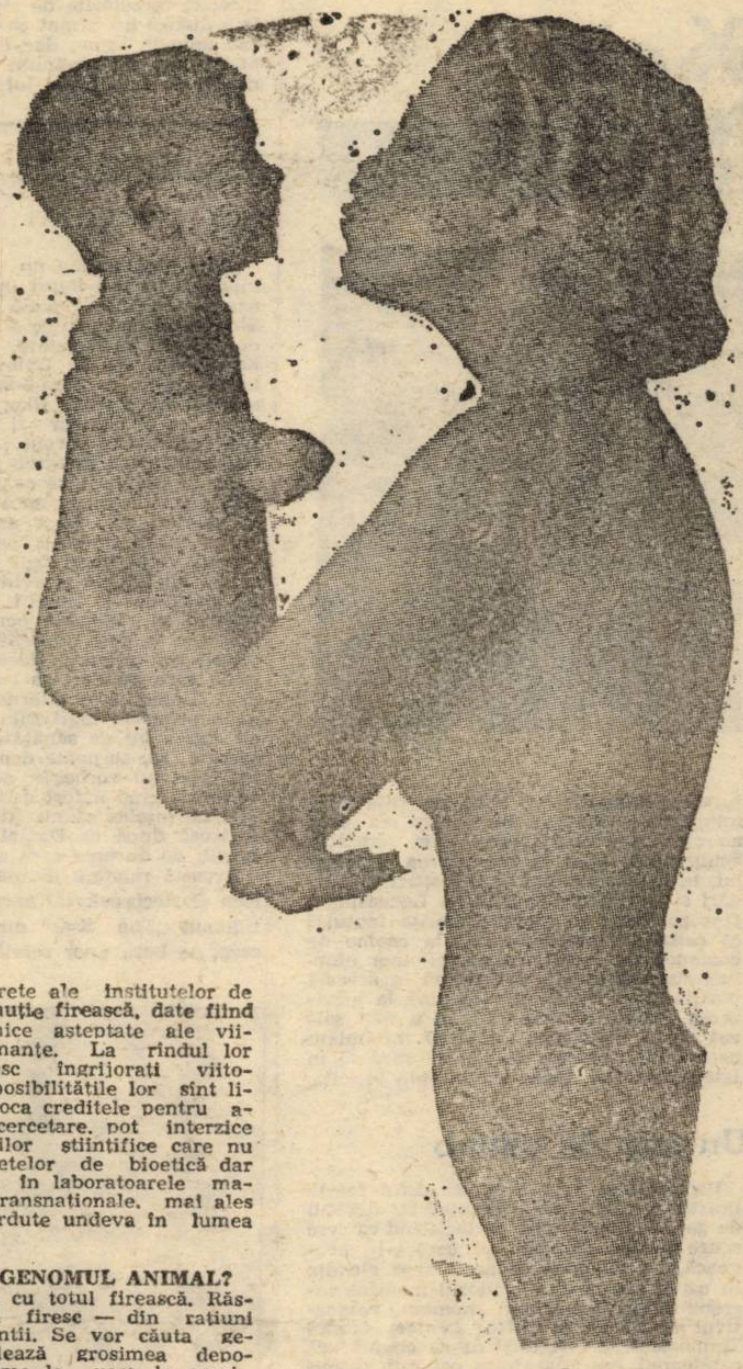

Albert Jacquard spunea cîndva : „omul este un obiect care, individual, este capabil să producă colectiv propria lui putere. Pentru a deveni om trebuie să existe alţi oameni... nu a existat niciodată un prim om, ci încetul cu încetul a avut loc constructia oamenilor... Sapiens a fost făcut de Homo... De atunci s-a reinventat lumea..." O lume care se grăbeşte spre scopuri nedefinite. Ştie doar că nu mai vrea sau că nu mai are timp să aştepte. Pare plictisită de mistere, de incertitudini... este neliniştită... sufocată deseori de convulsii inexplicabile. A înţeles însă că destinul propriei noastre specii este condiţionat de ştiinţă. L-a crezut iniţial pe Francis Bacon care afirma că ştiinţa trebuie să facă tot ceea ce este posibil. După tragedia de la Hiroshima şi Nagasaki l-a înţeles pe Albert Einstein : sînt descoperiri pe care ştiinţa nu are dreptul să le facă. Pentru că odată realizate scapă controlului comunităţii. Nimeni nu mai ştie unde şi cînd vor fi aplicate.

Ştiinţa a evoluat haotic sub impulsul unor imponderabile forţe. A mers pe toate drumurile libere fără să se întrebe unde se va opri. Acum cînd domină singur Terra, cînd este mai puternic decît Planeta, se apleacă grăbit spre elucidarea marelui mister — viaţa. Vrea să se înţeleagă ca unicat si ca specie şi apoi să se reconstruiască ca o fiinţă perfectă. Vrea, poate, să reinventeze omul. Un om capabil să reziste timpului şi agresiunilor unui mediu tot mai puţin prielnic, tot mai puţin asemănător cu cel în care a evoluat. Perspectiva pare aberantă. Indiferent la avertismente, genetica încrezătoare în nelimitatul ei potenţial creator, a anunţat debutul celor mai ambitioase proiecte din istoria geniului uman : Genomul uman — identificarea şi ordonarea celor 3,5 miliarde de componente ale universului nostru ereditar — cercetările sînt în plină desfăşurare — şi „biologia fără frontiere" — ameliorarea potenţialului nostru adaptativ folosindu-se modele împrumutate din biologia animală (sistemul sonar al liliecilor... regenerarea organelor uzate sau pierdute accidental)... Imaginaţia noastră se opreşte înspăimîntată. Fiecare dintre succesele previzibile violează încă una dintre legile evolutiei. Avem oare nevoie de perfecţionări ? Răspunsul nu lasă spaţiu echivocului — da. Sîntem o specie fragilă, cu o speranţă de viaţă redusă, cu numeroase puncte de minimă rezistenţă, incapabili să depăşim anumite presiuni mezologice...

Noii taumaturgi veniţi din genetică propun solutii. Aproape toate în faza de proiect sau în stadiul experimental. Unele cunoscute, cele mai multe păstrate în băncile secrete ale institutelor de genetică. O precauţie firească, date fiind recăderile economice asteptate ale viitoarelor performanţe. La rîndul lor bioeticienii privesc îngrijoraţi viitorul. Ei ştiu că posibilităţile lor sînt limitate — pot bloca creditele pentru anumite linii de cercetare, pot interzice publicarea lucrărilor ştiinţifice care nu au avizul comitetelor de bioetică dar nu pot pătrunde în laboratoarele marilor companii transnaţionale, mai ales dacă ele sînt pierdute undeva în lumea a treia.

DE CE NU ŞI GENOMUL ANIMAL?

Întrebarea este cu totul firească. Răspunsul este şi el firesc — din raţiuni economice mai întîi. Se vor căuta genele care controlează grosimea depozitelor de grăsime la vaci, la porci... Americanii preferă carnea slabă în timp ce japonezii pe cea mai grasă. Se vor descoperi apoi genele care condiţionează producţia de lapte la vaci... sau numărul de pui... S-a sugerat si iniţierea unui program „Genomul canin" care ar trebui să se termine cu identificarea numeroaselor tulburări ereditare prezente la acest animal, atît de obisnuit în lumea noastră.

Dificultăţile sînt imense deoarece caracterele menţionate mai înainte sînt condiţionate de mai multe gene, si nu se ştie nici cîte şi nici unde sînt localizate.

Costul va fi prohibitiv. De aceea proiectul „Genomul animal" rămîne o perspectivă... probabil foarte îndepărtată.

PRIMA TENTATIVĂ TOTUŞI

De foarte mulţi ani se susţine că terapia genică — mai exact corectarea in situ a unei mutaţii este iminentă Este adevărat că mai multe tulburări ereditare au fost considerabil ameliorate prin inginerie genetică. Dar tentativele s-au desfăşurat în afara organismului uman. Celulele măduvei osoase au fost extrase din corp şi expuse în laborator genei deficiente. Ulterior celulele au fost reinserate în organism. Dacă gena a fost captată şi dacă a funcţionat a asigurat sinteza enzimei absente. Dacă...

La sfîrşitul anului 1990 era programată prima transformare genetică în accepţiunea strictă a termenului. Beneficiarul — un copil cu o deficienţă imună severă — deficienţa adenozin — deaminazei. Copiii afectaţi dezvoltă infecţii grave şi repetate. O parte dintre bolnavi supravieţuiesc datorită unui transplant de măduvă osoasă. Alţii supravieţuiesc datorită unui tratament cu un medicament specific — PEG — ADA — medicamentul amplifică potenţialul imun dar nu corectează defectul fundamental. Tehnica este deja cunoscută — celulele ce urmează să fie transformate sînt extrase din organism şi infectate de un retrovirus modificat care conţine gena deficientă. Celulele sînt reintroduse în organism.

Experimentatorii au obţinut toate acordurile — de la National Institute of Health de la celebrul „Food and Drug Administration" — este bine ştiut că nici o experienţă nu poate avea loc pe oameni fără aprobarea comitetelor de bioetică.

Alte cîteva tulburări figurează pe lista de aşteptare. Foarte probabil ele vor beneficia de o nouă tehnică, deja utilizată la animale — „revolverul cu gene" — Prin intermediul acestei arme, ADN-ul este proiectat direct în celulele vii — ţintă din piele, urechi sau din ficat după expunerea lui chirurgicală. Leziunile celulare sînt minime (cu un asemenea „revolver" au fost deja transformate cîteva specii vegetale printre care grîul şi porumbul).

Drumul transformărilor genetice a început de fapt de mult. Reamintim, cu titlu de curiozitate cîteva dintre performanţele ingineriei genetice : naşterea primelor oi cu gene umane, corectarea unor defecte ereditare, corectare care a fost transmisă descendenţilor... în viitorul apropiat ele vor produce proteine indispensabile medicinei — ca factor antihemofilic sau alpha-1 — antitripsina — enzima care asigură elasticitatea celulelor...

(Va urma)

ŞTEFAN MILCU, SYLVAIN POENARU, CONSTANTIN MAXIMILIAN

magazin vă răspunde

■ **VICTOR POP, Sibiu :** Aşa cum era specificat şi în articolul cu pricina, există o anumită cotă de risc în convieţuirea noastră domestică cu aparatura electrocasnică. Dar aceste riscuri, dintr-o infinitate de motive, nu justifică temerile noastre şi nici, Doamne fereşte, vreun îmbold de a renunţa la ele. Imaginaţi-vă numai, întregul confort casnic al civilizaţiei contemporane fără aparatura electrocasnică aferentă şi veţi avea tabloul unei gospodării din epoca preindustrială a secolelor XVII—XVIII... Însă, în cazul particular pe care ni l-aţi prezentat în scrisoare, cred că ar fi potrivit, în limita posibilităţilor existente, să meditaţi la alte modalităţi de amplasare.

■ **BELA CSOMOR, Odorheiul Secuiesc :** Tehnicile criogenice de conservare a materialului biologic, dezvoltate în ultimele decenii, au pus în evidenţă o serie de limite obiective pe care, deocamdată, ştiinţa nu le poate depăşi. Astfel, organismele primitive simple, de genul microorganismelor, pot fi conservate criogenic pe timp nelimitat. Readucerea lor la viaţă se face fără probleme. Lucrurile se complică foarte mult însă cînd aceste tehnici sînt aplicate unor organisme complexe, inclusiv la om. Principalul obstacol este reprezentat de marea cantitate de apă aflată în organism, apă ce constituie agentul fundamental al proceselor biochimice ale vieţii miliardelor de celule. Prin coborîrea temperaturii sub punctul de îngheţ, apa celulară şi din ţesuturi formează cristale ce determină ca toate celulele şi ţesuturile organismului supus congelării să... „explodeze" pur şi simplu. Experienţele au dovedit, astfel, că, din punct de vedere biologic, organismele vii congelate şi apoi readuse la temperatura optimă pentru viaţă, nu mai sînt în viaţă chiar dacă toţi parametrii fizico-chimici sînt identici, la nivelul organismului, cu cei dinaintea începerii experimentului. (Există, ca în orice domeniu, şi aici excepţii — şi ne referim la unele animale mici care rezistă cu succes la proba frigului.) Pentru a depăşi acest obstacol mortal este necesar să fie luate nişte precauţii cu totul deosebite. O metodă de evitare a „explodării" celulelor şi ţesuturilor poate fi eliminarea prealabilă a apei din organism şi conservarea ei separată, urmînd ca la ridicarea temperaturii, să fie reintrodusă în organism. O alta este aceea de a coborî cu ajutorul anumitor substanţe chimice, punctul de îngheţ al apei sub nivelul temperaturii de congelare a organismului. Ambele metode ridică însă alte obstacole uriaşe, atît biologice, cît şi tehnice, aşa încît criogenia aplicată în biologie rămîne, deocamdată, doar un subiect de anticipaţie S.F.... Dar chiar dacă nu prea sînt speranţe de a ne prelungi viaţa printr-un „somn criogenic", oamenii de ştiinţă continuă cu asiduitate cercetările şi experienţele. Acestea sînt, de altfel, utilizate în practică îndeosebi în industria alimentară, a medicamentelor, în medicină etc. În domeniul medical este binecunoscută activitatea de conservare pe durate limitate la cîteva zile sau cîteva zeci de ore a unor organe necesare transplanţelor. În acest caz, organul prelevat este imersat într-o soluţie specială cu un rol nutritiv, bacteriostatic şi de protecţie, şi este conservat la o temperatură scăzută care, în orice caz nu o atinge pe cea a marilor temperaturi joase. Deci, practic, nu prea este vorba de azot, oxigen sau heliu lichid... Ce va fi poate niste decenii încolo va fi sau nu posibilă prelungirea vieţii prin somn criogenic — vom trăi şi vom vedea ! Pînă atunci însă nu ne rămîne decît să visăm... cu ochii deschişi !

Rubrică realizată de
ADRIAN HOAJĂ

PLÎNSUL E... SĂNĂTOS!

În general oamenii consideră că plînsul nu face bine oragnismului. Cercetările efectuate au permis să se tragă concluzia că această părere trebuie schimbată.

Prin plîns se evacuează multe din toxinele legate de stres. Unii medici afirmă chiar, că, plîngînd, se poate evita ulcerul stomacului, crizele de astm sau de eczemă. În mod cert, oricine a putut constata că după o criză de plîns ne simţim mai calmi, mai liniştiţi, muşchii feţei se destind şi sînt gata să înfrunte situaţia care a generat lacrimile. În anumite circumstanţe dureroase, tragice, lacrimile sînt de asemenea, semnalul pentru cei din jur că avem nevoie de sprijin.

Prin plîns se evacuează şi impurităţile din ochi. Pentru a avea ochii limpezi şi pentru a-i proteja, trebuie ca aceştia să fie mereu udaţi de lacrimi. Aceste lacrimi nu sînt însă lacrimi emoţionale de tristeţe sau bucurie, ci au un rol protector împotriva agresorilor externi ai ochiului. Produse în mod continuu de glandele lacrimale, aceste lacrimi acoperă permanent întreaga suprafaţă a ochiului prin clipitul pleoapelor care le ajută să se evacueze în unghiul intern (colţul) al ochiului. Ele se scurg apoi în nas. Dacă un intrus (o geană, fumul de ţigară etc.) tulbură ochiul, imediat lacrimile încep să se scurgă mai abundent pentru a asigura procesul de curăţire al ochiului. Unele persoane suferă din cauză că au ochiul „sec" (uscat). Medicamente cum ar fi somniferele sau tranchilizantele pot produce această stare. În acelaşi timp şi aerul condiţionat poate să usuce ochii. În preajma vîrstei de 60 de ani glanda lacrimală a omului degenerează şi lacrimile devin atît mai puţin numeroase. Această insuficienţă lacrimală poate conduce la iritarea ochiului. Insuficienţa lacrimală poate fi tratată cu ajutorul lacrimilor artificiale constituite foarte aproape de cele naturale. Cîteodată sînt utilizate lentile speciale ca mijloace terapeutice în asociaţie cu colir antiseptic sau antibiotic. În unele cazuri extreme se pot obtura orificiile lacrimale pentru a împiedica evacuarea multă cantităţi de lacrimi care umezesc ochiul.

Toate studiile efectuate pledează deci pentru concluzia că plînsul favorizează liniştirea şi destinderea organismului şi evitarea multor afecţiuni. Deci, lacrimi de tristeţe sau bucurie, să le lăsăm să curgă !

MIHAELA CONSTANTINESCU-COCA

100000 pămînteni pe zi!

Populaţia mondială care se cifrează în prezent la peste 5,3 miliarde persoane va creşte cu peste 20 la sută [illegible] '90 şi se va dubla, poate chiar [illegible] decursul secolului următor — se arată în raportul privind „Situaţia populaţiei mondiale 1990", publicat de Fondul Naţiunilor Unite pentru Populaţie (FNUAP). Cea mai mare creştere va [illegible] şi încă de departe, ţărilor celor mai sărace cu consecinţe grave pentru perspectivele de dezvoltare şi [illegible] mediul înconjurător.

În anii '90, se arată în raport, numărul fiinţelor umane va creşte mai rapid decît în orice alt deceniu al istoriei. Cu 90 pînă la 100 milioane persoa[illegible] Peste 90 la sută din această creştere se va înregistra în regiunile în curs de dezvoltare.

***Şi raportul concluzionează : La începutul anilor '90, va trebui să ne hotărîm să acţionăm ferm pentru reducerea creşterii populaţiei, combaterea sărăciei şi apărarea mediului înconjurător. Altfel, vom transmite copiilor noştri o moştenire otrăvită".* (M.D.)**

Întîmplări adevărate

Nu e poveste pescărească

La prima vedere s-ar putea crede că fotografia de mai jos a fost realizată într-o localitate exotică, în mările din sud, unde mărimea peștilor este mult mai dezvoltată decît în alte părți ale lumii. Realitatea este însă alta, chiar surprinzătoare : imaginea a fost realizată la Marina din Cortelazzo, în provincia Veneția, la vărsarea fluviului Piave în mare. Cu o justificată mîndrie, norocosul pescar își prezintă orgolios rezultatele sale. Este vorba de două exemplare de palombi stellati, specie de pești marini denumiți științific Mustellus plebeius, care ajung și la dimensiunea unui rechin. Exemplarele cele mai mari ajung la o lungime de peste doi metri și o greutate de peste 100 kilograme. Prinderea lor este extrem de grea din toate punctele de vedere și numai pescari experimentați reușesc asemenea performanțe. Ca amănunt deloc nesemnificativ, trebuie menționat faptul că acești pești sînt comestibili și deci cu atît este mai important să-i poți pescui.

Un pilot norocos

La Londra a fost sărbătorit comandantul Tim Lancaster, ceremonie emoționantă în cadrul căreia i-a fost atribuit în mod simbolic titlul de „Pilotul cel mai norocos al anului". La festivitate au luat parte, printre alții, și membrii echipajului care au avut un important rol în desfășurarea dramaticului zbor pe ruta Birmingham — Malaga. După cum s-a mai anunțat, în cursul acestui zbor, fereastra echipajului aflat la conducerea avionului, în mod surprinzător s-a spart în țăndări și corpul comandantului Lancaster a fost proiectat în afară. Datorită faptului că ceilalți membri aflați în cabina de comandă au reușit, cu prețul unor eforturi supraomenești, să-l rețină în această poziție timp de 18 minute pînă la aterizarea forțată a avionului, el a fost salvat de la un sfîrșit tragic. O întîmplare neobișnuită, extrem de rar menționată în istoria aviației, încheiată în chip fericit...

Un cap de plumb

Un cetățean american, de altfel foarte liniștit și calm, s-a prezentat la medicul de gardă al spitalului, și declarînd că cere scuze pentru deranjul pe care i-l provoacă, i-a declarat că are... șase gloanțe în capul său și cere ajutorul medical corespunzător. În primul moment, respectivul medic de la Coffee Center (statul Tennessee), a fost înclinat să creadă că cetățeanul Joe Blackburn ori este dispus să facă o glumă, ori este vorba de un dezechilibrat mintal. Nu s-a dovedit valabilă nici o presupunere. Supus unui examen radiografic, spre surpriza nemărginită a tuturor celor prezenți, s-a putut constata că afirmațiile lui Joe Blackburn corespund realității. Din fericire, probabil și datorită faptului că oasele capului său erau foarte bine dezvoltate și au atenuat puterea de pătrundere, proiectilele n-au atins zonele cele mai delicate. Imediat, „omul cu cap de plumb" cum a fost botezat de ziariști ,a fost supus primelor intervenții care s-au încheiat cu succes. Evident a fost alertată și poliția care a început cercetările de rigoare. Un expert în balistică a afirmat că este vorba de un caz unic în lume, dar în schimb nu s-a oferit nici un amănunt asupra împrejurărilor în care capul lui Joe Blackburn a devenit o „țintă vie" pentru exerciții de tragere cu un pistol. După primele intervenții, medicii speră că acest neobișnuit caz se va încheia cu bine, fără urmări grave pentru sănătatea ciudatului pacient.

Incredibil, dar adevărat

„Nici pînă acuma nu sînt în stare să înțeleg cum s-a putut întîmpla o asemenea poveste halucinantă în orașul nostru. Daniel, un copil dulce și frumos în vîrstă de doi ani și jumătate, a fost constrîns de părinții săi să trăiască într-un coteț împreună cu o cățea-femelă,Skapie. Spre norocul lui Daniel, Skapie l-a „adoptat" rapid, ca și cum ar fi un pui de-al ei. L-a încălzit cu corpul său, l-a lins mereu pentru a-l menține cît se putea mai curat și l-a lăsat să se înfrupte din mizerabila mîncare primită o dată pe zi de la stăpînii săi. Dacă astăzi Daniel este viu și există serioase speranțe să înceapă o nouă viață, acest fapt se va datora exclusiv lui Skapie și evident nu părinților săi dacă pot fi numiți așa, care vor fi obligați să răspundă pentru faptele lor inumane în fața judecătorilor. Tot judecătorii vor trebui să decidă care va fi familia care va dori să-l adopte. Deocamdată, Daniel este internat într-un spital unde primește îngrijirile adecvate, întrucît starea lui de sănătate este destul de precară. Nu se poate deplasa decît în patru labe, nu vorbește și doarme foarte agitat de cînd a fost despărțit de Skapie. Și bine înțeles că nu știe că biata cățea, distrusă după ce Daniel i-a fost luat, a murit, de durerea care a fost cuprinsă."

Această relatare dramatică aparține lui Ken Oosterbroek (32 ani), fotograf la cotidianul „The Star" din Johannesburg, care, pe baza unor relatări anonime parvenite din cartierul Springs, a întreprins ancheta care a dus la senzaționala descoperire. Daniel este fiul lui Ben și Linda Kruger, doi alcoolici inveterați, care nu mult după nașterea fiului lor nu au găsit altceva mai bun decît să ajungă la soluția descrisă mai sus. Cînd Oosterbroek a ajuns la descoperirea sa, el a suferit un adevărat șoc și s-a grăbit să anunțe cel mai apropiat post de poliție, iar descinderea care a urmat nu a făcut decît să confirme relatările fotografului. Presimțind parcă urmările, soții Kruger au luat măsuri „preventive" astfel încît vizitatorii l-au găsit pe Daniel și pe Skapie în casă mîncînd o... banană. Dar starea deplorabilă de murdărie, comportarea ciudată a lui Daniel descrisă mai sus, starea de slăbiciune (cîntărea mai șase kilograme, cam jumătate din greutatea normală a unui copil de vîrsta lui) etc. erau fapte prea evidente și contraziceau flagrant încercările palide ale soților care pretindeau că sînt victima unor denunțuri calomnioase.

Va putea fi recuperat sărmanul Daniel ? Pentru moment, nu se poate da un răspuns precis. Medicii care-l îngrijesc, întreprind toate măsurile necesare, dar rezervele lor sînt determinate de faptul că Daniel în primii săi doi ani de viață a fost lipsit de stimulii care servesc la formarea inteligenței unei persoane. Ei speră totuși că eforturile lor, să-l facă pe micuț să meargă pe picioare, să vorbească, să se obișnuiască cu alți copii. Va avea cineva curajul să-i povestească lui Daniel că-și datorează viața unei cățele denumită Skapie ? O cățea care a murit de dorul lui...

PROGRAM TV

LUNI, 21 ianuarie. Programul 1 : 13,50 Horoscopul zilei. 14,00 Actualități. 14,10 Video-satelit. 15,10 Copiii noștri — viitori muzicieni. 15,40 Avanpremieră săptămînală TV. 16,00 Emisiunea în limba maghiară. 19,00 Tezaur. 19,40 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Cronica parlamentului. 21,15 Teatru TV : „Joc dublu" de Robert Thomas. 23,35 Pagini însingerate în istoria României. 0,35 Actualități. 0,40 Music-Box. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate. 16,20 Interferențe. 17,00 Veniți cu noi pe programul doi... la clubul „Faur" ! (I). 18,00 Actualități 18,10 Veniți cu noi pe programul doi... la clubul „Faur" ! (II). 20,00 Video-satelit. 21,00 Studioul de literatură. 22,00 Actualități 22,10 De-ale pieței în economia Capitalei. 22,30 Festivitatea de deschidere a Campionatului mondial de schi alpin.

MARȚI, 22 ianuarie. Programul 1 : 9.00 Actualități. 9,10 Interferențe. 9,50 Ora de muzică. 10,50 Campionatul mondial de schi alpin. 12,30 Horoscopul zilei 12,40 Actualități. 12,50 Studioul de literatură. 13,50 Campionatul mondial de schi alpin. 15,30 Teleșcoală. 16,00 Muzica pentru toți. 16,20 Convietuiri. 16,50 Noi și calculatorul. 17,05 Muzicorama. 17,20 Eu cred că veșnicia s-a născut la sat... 17,45 Ferestre spre lume. 18,15 Cheia succesului. 18,40 Melodii bănățene. 19,00 Puncte de vedere. Astăzi : Guvernul. 19,40 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Cronica parlamentară. 21,15 Serial TV : „Revoluția română în direct". Episodul 3. 22,15 Roman-foileton : „Prețul succesului". Episodul 3. 23,10 Actualități. 23,20 Salut, prieteni ! **Programul 2 :** 16,00 Desene animate. 16,25 Preuniversitaria (reluare). 17,05 Balet românesc. 17,55 Avanpremieră. 18.00 Actualități. 18,10 Film artistic : „Cicatricea". Producție a studiourilor americane, 1948. 19,35 Video-satelit. 20,00 Caleidoscop cetățenesc. 20,25 Muzică de cameră. 21,00 Lumea sportului. 21,30 Club SF. 22,00 Actualități.

MIERCURI, 23 ianuarie. Programul 1 : 9,00 Horoscopul zilei. 9,10 Actualități. 9,25 Oameni de lîngă noi. 10,05 Film serial (reluare) : „Sfîntul" (Filiera braziliană — I). 10,50 Ora de muzică. 11,50 Jazz-Magazin. 12,40 Actualități. 12,50 Serial științific 13,20 Campionatul mondial de schi alpin. 14,40 Preuniversitaria. 15,20 Teleșcoală 15,50 Tragerea Prono-Expres. 16,00 Muzica pentru toți. 16,20 Forum. 16,45 Studioul „E". 17,25 Recital muzical. 17,40 : 15, 16, 17, 18. 18,20 Reflector. 18,45 Cîntece și dansuri țigănești. 19,00 Puncte de vedere. 19,40 Desene animate. 20,00 Actualități. 20,50 Cronica parlamentului. 21,00 Campionatele europene de patinaj artistic. 22,00 Mai aveți o întrebare ? 22,50 Gong ! 23,30 Actualități. 23,40 Pro muzica. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate. 16,20 Preuniversitaria (reluare). 17,00 Vîrstele peliculei. 18,00 Actualități. 18,10 Teatru TV : „Îndrăgostiții de la Masa" de Osvaldo Dragun. 19,35 Campionatele europene de patinaj artistic. 21,00 Confluențe. 21,50 Tribuna non-conformiștilor.

JOI, 24 ianuarie. Programul 1 : 9.00 Video-satelit. 10,00 Actualități. 10,10 Horoscopul zilei. 10,20 Confluențe. 11,10 Roman-foileton (reluare) : „Prețul succesului". Episodul 3. 12,05 Ora de muzică. 13.05 Avanpremieră. 13,10 Arte viziuale. 14,00 Actualități. 14,10 Foto-Magazin. 14,30 Mondo-musica. 14,50 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală. 16,00 Muzica pentru toți. 16,20 S.O.S. Natura ! 16,50 Trurli, trurli. 17,10 În obiectiv : Societatea 18,10 Economia, încotro ! 18,35 Tele-discul muzicii populare. 19,00 Puncte de vedere. 19,40 Desene animate. 20,00 Actualități. 20,50 Cronica parlamentului. 21,00 Campionatele europene de patinaj artistic. 22,00 Dosarele istoriei (II). 22.25 Scriitori români clasici despre Unire. 22,55 Cîntecele Unirii. 23,15 Cultura în lume. 23,45 Actualități. 23.55 Melodii de neuitat. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate. 16,20 Preuniversitaria (reluare). 17,00 Arhive folclorice. 17,20 Oameni de lîngă noi. 18,00 Actualități. 18,10 Film serial : „Viața lui Berlioz". Episodul 1. 19,05 Campionatele mondiale de patinaj artistic. 21,00 Video-satelit. 21,30 Convietuiri. 22,00 Actualități.

VINERI, 25 ianuarie. Programul 1 : 9.00 Video-satelit. 9,25 Actualități. 9,35 Horoscopul zilei. 9,45 Orașe și civilizații (reluare). 10,15 Film serial (reluare) : „Viața lui Berlioz". Episodul 1. 11,10 Ora de muzică. 12,10 Vîrstele peliculei (reluare). 13,10 Actualități 13,20 Campionatul mondial de schi alpin. 14,40 Preuniversitaria. 15,20 Limba noastră. 15,50 Muzica pentru toți. 16,10 Tragerea Loto. 16,20 Studioul slăgărelor. 16,35 Emisiunea în limba germană. 18,35 Prognoze economice pentru 1991. 19,00 Puncte de vedere. 19,40 Desene animate. 20,00 Actualități. 20,50 Cronica parlamentului. 21,00 Campionatele europene de patinaj artistic. 22,00 În fața națiunii. 22,40 Roman-foileton : „Prețul succesului". Episodul 4. 23,35 Gaudeamus. 0,20 Actualități. 0,25 Jazz-Fan. 1,25 Tele-top. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate. 16,20 Preuniversitaria (reluare). 17,00 Armonii corale. 17,20 Ecranul. 18,00 Actualități. 18,10 Film serial : Sfîntul (Filiera braziliană, II) ; 18,55 Avanpremieră. 19,00 Campionatele europene de patinaj artistic 21,00 Video-satelit. 21,30 Orașe și civilizații. 22,00 Actualități. 22,10 Cercetarea științifică agricolă.

SÎMBĂTĂ, 26 ianuarie. Programul 1 : 8.00 Micul dejun TV. 9,00 Roman-foileton (reluare) : „Prețul succesului". Episodul 4. 9,55 Actualități. 10,05 Rubrici din emisiunile în limbile maghiară și germană (reluare). 11,05 Pro-patria. 12,05 Ora de muzică. 13,05 Actualități. 13,15 Tele-club. 17.30 Mapamond. 18,00 Club „Anda". 19,00 Melodii îndrăgite. 19,15 Teleenciclopedia. 20,00 Actualități. 20,40 Viața parlamentară. 21,05 Film artistic : „Ultimul colț". Producție a studiourilor franceze, 1989. 22,30 Săptămîna sportivă. 23,30 Actualități. 23.40 Film serial : „Max Monroe". Ultimul episod. 0,30 Video-discoteca. **Programul 2 :** 16,00 Desene animate. 16,25 Film artistic : „Camera prietenului" Producție a studiourilor franceze, 1986. 17,55 Avanpremieră. 18,00 Actualități. 18,10 Muzica pentru toți. 18,30 Campionii. 19,00 Opera în capodopere. 21,30 Religie și societate.

DUMINICĂ, 27 ianuarie. Programul 1 : 8,00 Micul dejun TV. 9,00 Universul copiilor. 10,00 Actualități. 10,10 Film serial pentru copii : „Nonni și Manni". Episodul 7. 10,35 Lumină din lumină. 11,30 Viața satului. 12,30 Rapsodii de iarnă. 13,00 Actualități. 13,10 Video-Magazin. 16,00 Campionatele mondiale de patinaj artistic — gala laureaților. 19,00 : 7x7. 19,20 Invitatul săptămînii. 19,50 Desene animate. 20,00 Actualități. 20,40 Atlas. 21,00 Film artistic : „Inspectorul Huku". Producție a studiourilor americane, 1976. 22,40 O melodie dintr-o sută. 0,00 Actualități. 0,05 Concerte pentru două viori și orchestră de Antonio Vivaldi. **Programul 2 :** 16.00 Desene animate. 16,20 Vîrsta a treia. 16,45 Muzica amintirilor. 17,00 În obiectiv : Societatea (reluare). 18,00 Actualități. 18.10 Arte vizuale (reluare). 19,10 Serata muzicală TV.

(După PANORAMIC RADIO-TV)

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

Ce este un „I.Q.“

Ideea unui test de inteligență (I.Q.) a fost pentru prima oară lansată în Franța, acum aproape 100 de ani, de Alfred Binet și Theodore Simon, care au vrut să găsească o condiție mai bună pentru acordarea alocațiilor destinate educației. Este un concept pur statistic, bazat pe ideea „virstei mentale“. În orice test dat, un subiect de orice virstă va fi în stare să răspundă unui număr sigur de întrebări, și orice punctaj obținut în test poate fi realizat de un om la o virstă anume. Coeficientul de inteligență (C.I.) poate fi determinat împărțind „virsta mentală“ la virsta actuală și înmulțind rezultatul cu 100. C. I. mediu este 100. Membri ai „Mensa“, care reprezintă 2% din populație, au C.I. peste 130

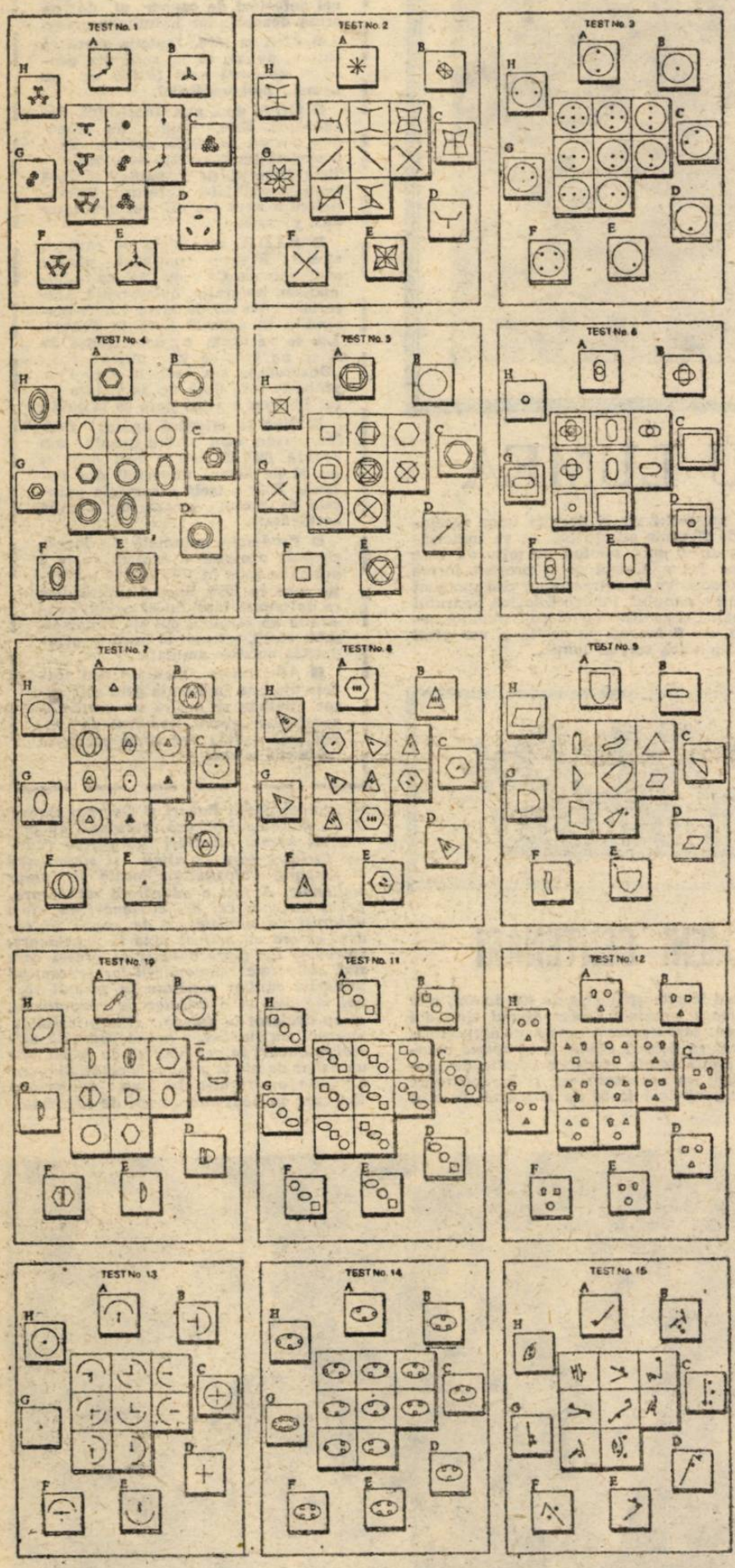

Test de inteligență

SÎNTEȚI UN SUPER-CREIER?

Acest test este o versiune scurtă a „Testului avansat Serobriakoff pentru determinarea C.I.“ din cartea lui Victor Serebriakoff „Ghidul spre inteligența și testare personală“. Este un test avansat care depinde mai mult de logica decît de cultura generală. Pentru a răspunde la test trebuie să gîndiți o logică în aranjarea „pieselor“, astfel încît să găsiți dintre celelalte „piese“ pe cea care, logic, se potrivește cel mai bine. Fiecare rînd se poate citi atît de sus în jos cît și de la stînga la dreapta. Depinde de dv.

În testul 3, „piesa“ care lipsește este „B“, punctele se schimbă de la stînga la dreapta, numărul punctelor se schimbă de sus în jos. Continuați testul, încercînd să găsiți „piesa“ care, logic, acoperă spațiul gol din ultimul rînd.

„verificați-vă cunoștințele

RĂSPUNS LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Priorități în televiziune

1. La 18 iunie 1908, Champbell Swinton (1863—1930) a publicat pe scurt, în revista engleză „Nature“, sub titlul „Imagini electrice la distanță“, principiile fundamentale ale transmisiei de televiziune.

2. Prima demonstrație publică de televiziune s-a făcut de către inginerul scoțian John Logie Bird (1888—1946) la 27 ianuarie 1926, la Londra. El folosea un sistem de baleiere mecanic, cu disc Nipkow, conceput de acesta în 1884.

3. Primul tip de tub videocaptor, denumit „iconoscop“, a fost inventat la 29 decembrie 1923 de către americanul de origine rusă dr. ing. Vladimir Kosma Zworikin (1889—1982), în laboratoarele firmei americane R.C.A. Se spune că ar fi lucrat la această invenție circa 20 ani. El a obținut patentul la 20 decembrie 1938 !

4. Primul serviciu public de televiziune regulat s-a înființat în Anglia, la B.B.C., la 30 septembrie 1929, de către John Bird, cu sistemul inventat de el dar transmisia făcîndu-se prin unde radio, pe unde medii. Imaginile de culoare roșie-portocalie nu puteau fi însă văzute decît de o singură persoană, printr-un ocular, ca acelea de la microscoape.

5. Prima emisiune de televiziune transatlantică a avut loc la 9 februarie 1928, de la Couldsdon (în Anglia), la Hartsdate (S.U.A.). S-a transmis, în mod omagial între altele, chipul lui J. L. Bird.

6. La 2 noiembrie 1936 s-a înființat la Alexandra Palace (Londra) primul serviciu regulat de televiziune alb-negru, de mare definiție (405 linii), standard folosit și azi în Marea Britanie.

7. În 1985, în Japonia s-a prezentat o proiecție de televiziune color, pe un ecran de 23,3 X 45,7 metri, de către firma Sony „Jumbo Tron“, cu ocazia Expoziției internaționale de la Tsukuba.

8. Cel mai mare tub cinescop color pentru televizoarele de casă a fost realizat de firma japoneză Mitsubisi, în 1985, cu diagonală de 94 cm.

9. Cel mai mic televizor color, cu cristale lichide, a fost realizat în Japonia, în 1985. Are dimensiunile 7,6 X 17,1 X 2,8 cm și cîntărește 453 grame cu baterii cu tot.

10. În România, televiziunea a început să funcționeze cu regularitate de la 1 ianuarie 1957. Emisiuni experimentale, cu o stație realizată de un colectiv, sub conducerea profesorului ing. A. Spătaru, de la Institutul Politehnic din București și a ing. N. Luncescu, s-au efectuat încă din vara anului 1956, de la Poșta din cos. Viteu.

CROCHIU HIBERNAL

ORIZONTAL : 1) Poet francez care într-un celebru poem s-a întrebat „unde sînt zăpezile de altădată ?“ (François) — Liric român autorul poeziei „Iarna cu zăpezi de argint“ (Adrian) 2) Sfîrșitul frigului ! — Dramaturg contemporan autorul piesei într-un act „Urme pe zăpadă“ (Paul) — Urme de omăt ! 3) „Du-te vreme, vino vreme“, aparține acestui scriitor român contemporan (Valeriu) — Liric român din creația căruia am reținut pentru tema noastră poezia „Ninge“ (Panait) 4) Sfîrșitul iernii ! — Scriitor contemporan care ne amintește într-un ciclu romantic „Zăpezile de acum un veac“ (Paul) — La mijlocul lunii ! 5) Aflate în mănuși ! — Încadrează un tablou 6) Apare ceața ! — Început și final de viforniță ! — Ceas 7) Simbolist român autorul poeziei „Tablou de iarnă“ (George) — Struneste cai 8) Acum (pop.) — Prozator danez, unul dintre marii povestitori ai lumii, autorul basmului „Crăiasa zăpezilor“ (Hans Cristian) 9) Întindere de pămînt, atît cît bate o săgeată (reg.) — Păr ușor încărunțit (fem.) 10) Gard de scînduri — Băutură care înveselește sărbătorile de iarnă — Primele sănii ! 11) Poartă urmele unui tătuaj (pl.) — Mijloc de transport 12) Poet și prozator român autorul lucrării „Soreova“ (Horia) — Mare compozitor român căruia îi aparține suita „Dar ce culoare albă“ (George).

VERTICAL : 1) Prozator român contemporan autorul romanului „Viforul“ (Nicolae) — Poet căruia îi aparține poezia „Peisaj de iarnă la Buchenwald“ (Ion) 2) Liric contemporan care a realizat un „autoportret de iarnă“ (Vasile) — Scriitor român autorul volumului „Viscolul“ (Eusebiu) 3) Poet, autorul poeziei „Noapte de iarnă“ (Theodor) 4) Liric romantic austriac din creația căruia reținem poezia „Noapte de iarnă“ (Nikolaus) — În acest moment 5) Din familia oii și a caprei — Uneltă de pescuit — Sigla pentru „International Academy of Astronautics“ 6) Scriitor care a publicat volumul de poeme „Ninge colinele în amurg“ (Nicolae) — Individ 7) Stare de vădav 8) A dizolva fructele într-un solvent — Abreviația U.A.I. pentru constelația Eridanus 9) Cel de acolo — Rupte 10) Înoată printre copci de gheață — Coadă de urs ! 11) Lună de iarnă — Frig pătrunzător 12) Poet român autorul poeziei „Zăpezi“ (Tiberiu) — Autorul schiței „Excursia“ (Manole).

DICTIONAR: ~~AMU~~, ~~NILA~~, ~~AVA~~, ~~IAA~~, ~~ERI~~.

IOAN MAIER
Tîrgu-Mureș

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ENCICLOPEDIE

ORIZONTAL : Natura — Sacal — Aviculior — Za — Tic — Diorama — Inadaptabilă — Util — Ia — Eșec — N — T — Atlas — Eu — Ea — Ar — Isca — M — Sortați — Ecu — Ma — Cina — Aral — Industrie — La — Sa — Sti — Arțar — Sta — Ecologie.

NIŞTE BUNICI... TINERI

Cine mai poate afirma că un bunic trebuie neapărat să fie cărunt şi să aibă multe... primăveri ? Aceşti patru tineri din fotografia alăturată (nici unul nu a depăşit încă vîrsta de 40 de ani), nu au deloc păr cărunt şi sînt deja bunici (într-un fel, un adevărat record, cu atît mai mult cu cît sînt şi prieteni). Să le facem cunoscute şi numele lor (locuiesc în Birmingham — Anglia). De la stînga spre dreapta : Dennis Kennedy (37 ani) cu fiica Lissa (18 ani), Brian Smith (36 ani) cu fiica Nicole (17 ani), Bob Scarlett (33 ani) cu fiica Peggy (19 ani) şi Rea Smith cu fiica Melanie (16 ani). „Secretul" : s-au căsătorit fiind foarte tineri ! (păcat că din fotografie lipsesc şi ginerii !).

SEGOLENE ROYAL (în imagine), deputat în parlamentul francez, nu are pic de indulgenţă pentru maniera în care guvernul de la Paris tratează dosarul agricol. Aprecierile sale nu sînt deloc tranşante : „Rocard este foarte absent şi Nallet foarte decepţionat". Deputata franceză se întreabă cine este totuşi responsabil de dosarul agricol. Şi tot ea răspunde : „Guvernul în întregul său."

ÎN DIRECT CU LUMEA

Se apropie cu paşi uriaşi momentul în care un vechi vis şi dorinţa unor specialişti (realizat deocamdată în cadrul unor firme de ficţiune ştiinţifică), se va materializa în cel mai scurt timp. Este vorba de construirea unui telefon portativ cu care se va putea vorbi cu persoane aflate oriunde pe Terra. Există şi în prezent forme „embrionare" de acest tip, dar avantajul noului produs va fi extraordinar din moment ce va putea fi utilizat în plin deşert sau în mijlocul oceanului. Pentru folosire, aparatul nu va avea nevoie de antene radio (ca cele actuale), ci va utiliza o micro-instalaţie capabilă să menţină legătura cu 77 de sateliţi care vor fi lansaţi pe orbită şi vor oferi posibilitatea de a transmite şi recepţiona veşti din orice colţ al lumii...

CALEIDOSCOP magazin

GEMENI CENTENARI

Cînd împlineşti vîrsta de 100 de ani, este un mare eveniment, dar atunci cînd doi gemeni sărbătoresc o asemenea aniversare, merită să devină public şi să reţină atenţia. După datele statistice oferite de specialişti, un asemenea caz se înregistrează o singură dată la 50 de milioane. În ziua respectivă, fraţii Robert şi Georges Bourit din localitatea franceză Mérignac, au primit nu numai felicitări din partea rudelor (printre care se aflau şi strănepoţi) ci omagiul autorităţilor locale şi chiar naţionale. A fost o adevărată sărbătoare, prilej cu care cei doi centenari au fost decoraţi de ministerele de resort în cadrul cărora au activat pînă la pensionare. Întrebaţi de reprezentanţi ai presei care sînt „secretele" longevităţii lor (exceptînd urmările rănilor căpătate în primul război mondial şi a crizelor de reumatism), ei au declarat la unison : „Viaţa ferită de stresuri, nu fumăm, o hrană potrivită vîrstei, plimbări în aer liber şi, de ce nu, cîte un pahar de vin la prînz şi la cină". Singura excepţie au făcut-o în ziua aniversării lor, cînd au băut cîte o cupă de şampanie.

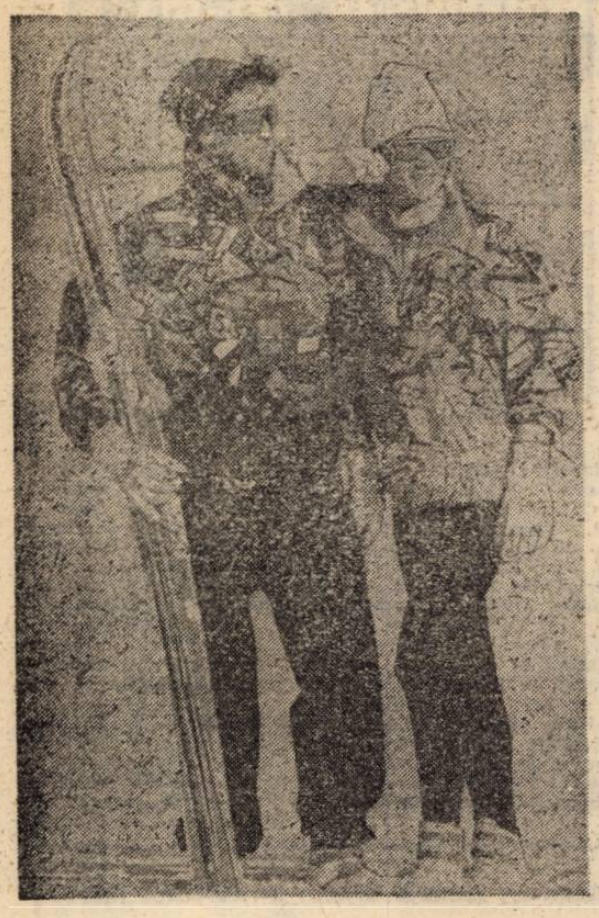

NOUA MODĂ

...pentru schi şi drumeţii montane în timpul iernii se vrea a fi, după cum susţine specialistul modei sportive din München, veselă şi sclipitoare. Lungimea vestelor-bluzon convine atît schiorilor cît şi iubitorilor de plimbări hibernale. Linia vestelor şi pantalonilor a fost concepută să ofere uşurinţă în mişcare şi să încînte ochiul. S-a apelat la materiale funcţionale, în măsură a proteja oamenii împotriva frigului şi vîntului, dar şi a permite „respiraţia" corpului uman. Modelele de iarnă ale creatorilor germani pentru acest sezon au întrunit aprecieri deosebite în Marea Britanie, relevă agenţia Inter Nationes din Bonn, care ne oferă şi fotografia.

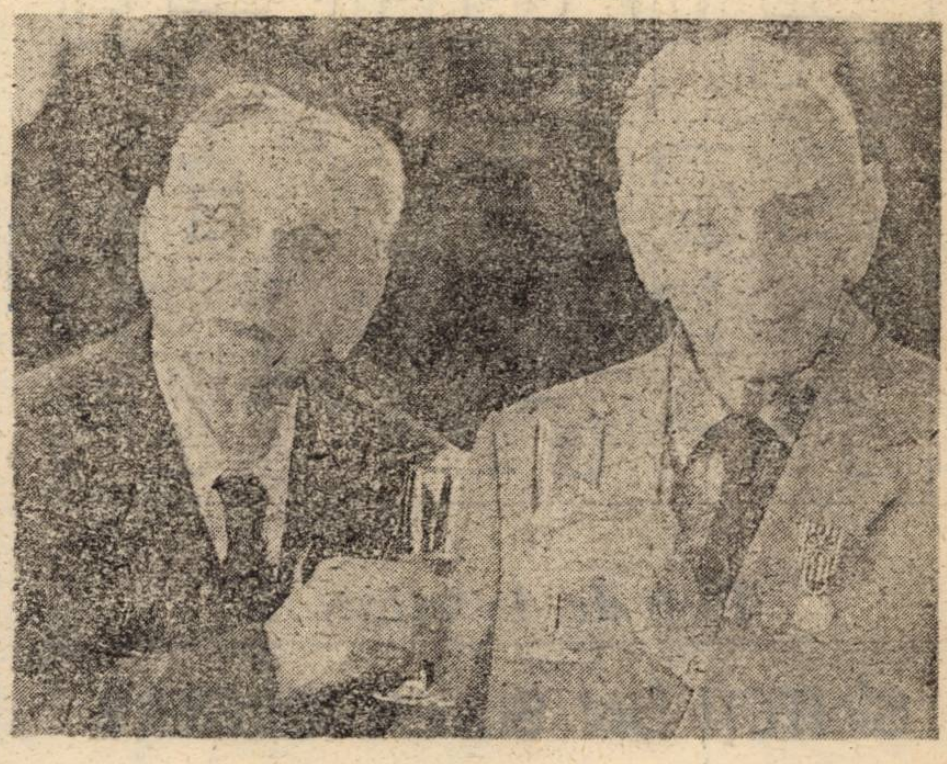

TELEGRAME

■ **S-a calculat şi costul ploilor acide în Europa secolului XXI. Este vorba de 160 miliarde de franci pe an (lemn pierdut, circa 118 milioane metri cubi), potrivit estimărilor unui institut austriac specializat. Ecologia va fi, deci, o afacere rentabilă în mileniul viitor.**

■ **Tratamentele genetice aplicate bolnavilor vor debuta în curînd în S.U.A. Primele încercări vizează pe cei suferinzi de cancer şi de pe urma dezordinilor imunitare grave.**

■ **Pînă în 1998, Japonia speră să obţină, anual, 10 la sută din produsul naţional brut (PNB) de pe urma... biotehnologiei.**

■ **Grefe de... gaz. Incredibil, dar adevărat. Este, desigur, un procedeu posibil în zilele noastre dacă proprietăţile dobîndite de gazul utilizat (fluorul, de exemplu) conferă impermeabilitate ţesăturii. Operaţiunea a avut loc într-un generator de... plasmă.**

■ **S.I.D.A. este sigla pe care a ales-o Frontul naţional pentru campania sa. Ce semnifică ea : „Socialism, imigraţie, delincvenţă, afacerism". 700 000 de afişe vor fi răspîndite în această lună în Franţa. Lor le va urma o a doua tranşă de afişe pe care se va putea citi : „Dezordinea s-a sfîrşit. Le Pen, grăbeşte-te". Cota de încredere a lui Le Pen a atins deja 20 la sută !**

■ **Pînă la sfîrşitul anului 1990, Margeride, vast platou granitic din Franţa (250 000 ha) a fost populat cu 30 de bizoni importaţi din Polonia. Este a treia rezervaţie naturală de bizoni creată în Europa occidentală.**

■ **Producţia mondială de îngrăşăminte azotoase a crescut de la 4 milioane tone în 1950 la 100 milioane tone în 1990. Sporul spectaculos se datorează faptului că azotul constituie un element chimic indispensabil vieţii, întrucît el intră în compoziţia acizilor aminaţi.**

■ **Afecţiunile mentale sînt tratate din nou în Franţa prin electroşoc. Metoda se aplică în cazul depresiunilor grave, numărul de şedinţe şi durata lor fiind prescrise de la caz la caz.**

EDITOR : Redacţia revistei „Magazin"

Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr. 1, telefon 17 60 10, 17 60 20. Abonamentele la revista „Magazin" se fac la oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, Telex 10376 prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.
Administraţia: Editura Presa Liberă.
Tiparul: Combinatul Poligrafic Bucureşti

Redactor şef : DUMITRU FILIP ; Secretar general de redacţie : GEORGE CUŞNARENCU ; Redacţia : Dorel Dorian, Aurora Popescu, Ecaterina Bătrîneanu (1630) ■ Paul Ioan, Ion Ţugui, Adrian Hoajă, Mihaela Dorobanţu (1282) ■ Marian Grigore (1633) ■ Irina Stoica, Rodrig Andrişan, Melania Constantiniu-Chiriacescu, Delia Costea (1612) Secretariat de redacţie : Dumitru Mateuţă, Ionel Cojocaru, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ■ Elena Ilie, Teodora Bujor-Panaitescu (1633) ■ Dorin Măran (fotoreporter) 2692.

Manuscrisele şi fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca Judeţeană MUREŞ TÎRGU MUREŞ

magazin

ANUL XXXIV Nr. 4 (1736) SÎMBĂTĂ, 26 IANUARIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

OZN-URI ÎN ROMÂNIA

(Pagina a 10-a)

GLOBmagazin
SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

(Paginile 8–9)

Un super-tun mai puțin

(Pagina a 7-a)

TEHNOLOGII PENTRU MILENIUL III

(Pagina a 6-a)

PROGRAM T. V.

SĂPTĂMÎNA 28 I — 03. II

(Pagina a 14-a)

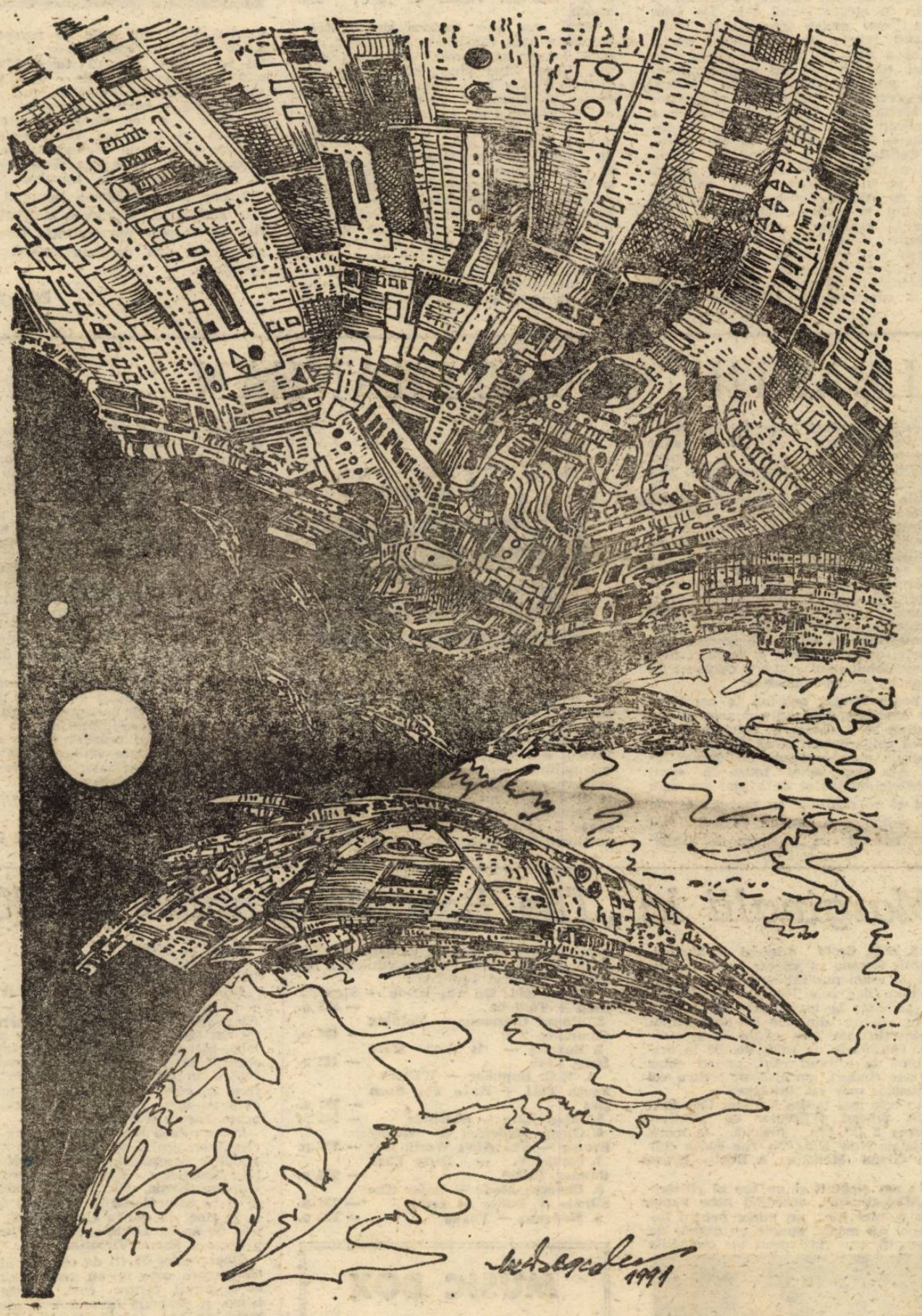

„FURTUNA" TEHNOLOGICĂ ÎN DEȘERT

(Pagina a 3-a)

Biblioteca Bucureștiului

Bicentenarul morții lui Mozart (1791-1991)

„UN RAFAEL AL MUZICII..."

„Ceea ce e frăgezimea și delicatețea madonelor lui Rafael este gingășia limpede și jovialitatea ingenuă din triluri, din triolatele din ritornelle în ritm allegro ale lui Mozart". Așa gîndea Eugeniu Speranția despre geniul din Salzburg, pe cînd scria „Medalioanele muzicale" în 1966. De fapt, ascultînd Mica muzică de noapte, poți foarte ușor realiza că serenadele mozartiene se înrămează temeinic în spiritul oricărui meloman.

Dar mai bine muzica lui Mozart s-o ascultăm și să ne aplecăm din nou asupra lui Mozart omul. Ca mai toate spiritele elevate ale universalității umane, Amadeus a fost nefericit în dragoste. A iubit cu pasiune și înfocare, dar nu și-a putut concretiza o căsnicie cu aleasa inimii sale. De fapt, citindu-i mai multe biografii și încercînd să-l înțeleg ca om, mă întreb dacă el a fost un adept al vieții de familie, un soț ca toți ceilalți. Adorînd-o pînă la venerație pe Aloysia Weber (verișoara celebrului compozitor Carl Maria von Weber), Amadeus a fost nevoit — sfătuit insistent de tatăl său — să se cunune cu sora acesteia, Constanze. Dar pătimașul îndrăgostit a rămas fidel sufletește marii iubiri. El o confunda mereu pe Constanze cu Aloysia, vorbea și o mîngîia cu gîndul la cealaltă. Momentele de trezire la realitate erau dureroase. Constanze, spre deosebire de Aloysia, nu avea nici strălucirea frumuseții sorei sale, nici aptitudini pentru muzică. Indiferența Constanzei față de arta soțului a constituit o importantă barieră sufletească pentru marele artist. Apatia consoartei îl afecta profund și unul din refugiile lui Amadeus era circiuma „Șarpele de argint".

Amadeus și Constanze au avut șase copii, din care numai doi au reușit să supraviețuiască bolii familiei, tuberculoza. Ei au fost Karl (fiul cel mare) și Francisc Wolfgang, născut în anul morții sale. Nici unul nu l-a moștenit pe tatăl lor și s-au stins din viață fără urmași, astfel că numele lui Mozart a rămas fără descendenți. Un fapt și mai regretabil din partea Constanzei este că, recăsătorită curînd după moartea lui Amadeus, nu a mai păstrat nici masca mortuară a geniului (prelevată de Deym Müller, proprietarul muzeului vienez de figuri din ceară).

Omul care și-a compus singur Recviemul a avut rămășițele pămîntești depuse la groapa comună a cimitirului din Viena. Cînd libretistul și prietenul său Da Ponte, cu lacrimi în ochi, a încercat să descopere locul îngropăciunii, a fost ajutat doar de fidelul Bull. Cîinele acesta a dorit să moară pe mormîntul bunului său stăpîn. Pe movila de pămînt ce ascundea trupul plăpînd al lui Amadeus, el a urlat două zile și două nopți, neacceptînd hrana adusă de milă de gropari. Viscolul l-a doborît în cele din urmă exact pe locul sicriului nedespărțit de sufletul lui Mozart.

Dacă pe ultimul drum Amadeus a fost însoțit doar de patru persoane — printre care nu se afla și Constanze —, în după-amiaza zilei de 6 decembrie 1791, în seara aceleiași zile de doliu al muzicii universale sute de persoane aclamau a 59-a reprezentație a „Flautului fermecat". Autorul nu mai era în sală. Spre deosebire de vienezi, în Praga zilei de 15 decembrie zeci de mii de oameni — purtînd la piept însigne de doliu — au comemorat 10 zile de la moartea lui Amadeus. Cehii l-au plîns și i-au ridicat un monument pe locul în care atunci nu exista decît un munte de flori omagiale. Harpistul Joseph Hausner a cîntat Elegia compusă special pentru el, smulgînd mulțimii un fior de veșnică recunoștință. Mozart se năștea din nou, de data aceasta pentru eternitate.

PAUL IOAN

ALBASTRU MEDITERANEAN

Nu este sigur dacă la bordul lui „Nautilus" Jacques-Yves Cousteau l-a avut printre membrii echipajului pe pictorul DRAGOȘ VIȚELARU. Nu este sigur nici dacă, văzîndu-i recenta expoziție de la Galeriile Municipiului București, Ernest Hemingway nu l-ar fi dedicat „Bătrînul și marea" aceluiași artist. Dar ceea ce este sigur este că prin personalitatea sa, prin albastrul său — zis cu temei „albastru de Vițelaru" —, smuls cu voluptate cerului și mării, pictorul român ar fi meritat să colinde continentul apelor împreună cu celebrul oceanolog. Ar merita, totodată, să se scrie o nuvelă după happeningurile pe care ni le propun pînzele sale, unde vietuiesc și monștri mazini aparținînd unui registru personal de a-i capacita privirilor noastre.

Ce poate fi mai oportun în acest ianuarie ceoricios din multe puncte de vedere decît să-ți deturnezi privirea de pe cenușiul caldarîmului și să ți-o învelești cu pînzele mediteraneene ale dlui Vițelaru? Așa cum devii intim cu cerul din spatele hubloului de avion, așa cum încerci să te confunzi cu marea de pe stînca sălbatică a digului părăsit, tot astfel botezul cu „albastru de Vițelaru" te face prizonierul unei clipe de încîntare. Dualitatea acalmie — zbucium oferită de epave, catarge goluse și nave în derivă — unde albul înaculat și albastrul sînt suverani peste o lume a nemărginitului — te copleșește prin puterea expresivității cromatice. Forța aceasta de sugestie nu ascunde în faldurile ei agresivitatea, ci o sensibilitate gravă ce poate fi exteriorizată doar de talentele autentice în serviciul penelului. Dragoș Vițelaru nu te invită la brat, ceremonios, în rada vreunui port al arhipelagului Eladei, ci te proiectează cu generozitate într-un areal de vis, oferindu-ți facilități pe care nici Cousteau în filmele sale nu ni le poate da.

Mărturisind într-un interviu periplul său grecesc, dl. Vițelaru comite o indiscreție. Aș fi preferat să nu știu unde mă aflu pentru ca propria mea încîntare estetică să nu fie poluată de încercări de localizare a sursei de inspirație. Dar dacă tot am aflat, îi mulțumesc pictorului pentru faptul de a mă fi transportat — fie și cu un „Nautilus" imaginar — pe urmele lui Ulise. Ce poate fi mai copleșitor pentru un artist cu o personalitate distinctă decît să fie iubit de muze? Iar Dragoș Vițelaru este nu numai unul dintre preferații lor, dar însăși cromatica pînzelor sale se poate erija în muză pentru poezia latentă din sufletele noastre.

Și dacă „Lacul codrilor albastru" și-ar dori o reprezentare vizuală, cred că una din șansele de metamorfozare cuvînt-culoare îi este asigurată de arta lui Dragoș Vițelaru. Cînd voi mai vizita Voronețul mă voi gîndi și la dînsul.

PAUL IOAN

Xerox după memorie

Marginalii la „The Best 10 singles of '90"

Bună ziua, dragi prieteni ai Muzicii. Mai întîi trebuie să vă cer scuze pentru faptul că v-am pus răbdarea la încercare atîta timp dar cele 106 scrisori primite m-au solicitat la maximum. Să intrăm, deci, în subiect: din cele 106 topuri 8 au fost descalificate (din cauza unor omisiuni). Otindu-le pe celelalte, de la primul pînă la ultimul rînd, uneori chiar și printre rînduri, am alcătuit pentru voi o statistică, sper eu, interesantă.

Unu: cele mai multe Number One le-a obținut Sinead O'Connor cu „Nothing Compares 2 U" (27), urmată, la mare distanță de New Kids On The Block (12) și de Glenn Medeiros & Bobby Brown (11).

Doi: am alcătuit și un top al cititorilor „Magazinului", acordînd zece puncte pentru primul loc... un punct pentru locul zece. Au primit puncte un număr de 78 formații sau interpreți iar melodiile nominalizate au fost 92. În urma adiționării punctelor din topurile voastre a rezultat următorul Top Ten:

1. New Kids On The Block — Step By Step + Tonight — 565 p.
2. Sinead O'Connor — Nothing Compares 2 U — 496 p.
3. Roxette — It Must Have Been Love — 423 p.
4. M.C. Hammer — U'Can't Touch This + Have You Seen Her — 391 p.
5. Elton John — Sacrifice — 332 p.
6. Glenn Medeiros & Bobby Brown — She Ain't Worth It — 276 p.
7. Stevie V. — Dirty Cash (Money Talks) — 276 p.
8. Depeche Mode — Enjoy The Silence + Policy of Truth — 254 p.
9. Madonna — Vogue — 223 p.

MUSIC BOX

10. Snap — The Power + Oops Up + Cutt of Snap — 213 p.

Trei: cred că v-am ținut destul pe jar, așa că vă voi prezenta pe cei cinci fericiți cîștigători ai concursului nostru:

1. Iancu Ileana — Ploiești, 8 similitudini cu T. M.;
2. Badea Sebastian — Botoșani, 8 similitudini cu T.M.;
3. Iancu Adrian — Ploiești, 7 similitudini cu T.M.

Pentru desemnarea ultimilor doi cîștigători a fost nevoie de o tragere la sorți deoarece am avut cinci topuri cu cîte 6 similitudini cu Top Magazin.

Sorții au decis:

4. Pisaru Gabriela — Arad.
5. Pitica Flavian — Tg. Jiu.

Ghinioniștii se numesc: Nemeș Marius — Ocna Mureș, Palade Daciana — Bacău, Alexe Eduard — Ploiești. Sper că nu mi-am făcut trei dușmani... Lor și celorlalți, cărora zeița Fortuna le-a întors, de această dată, spatele, le recomand să citească în continuare „Magazin" deoarece, în curînd, vom iniția un nou concurs pe teme muzicale. Vă urez, de pe acum, succes și inspirație!

Patru: dacă Bucureștiul nu are nici un cîștigător, are în schimb pe cele mai formidabile corespondente ale Music Box-ului: Stoinescu Elena, Cruceru Alina, Cruceru Elena, Niculescu Brîndușa (era să scriu Minculescu!), Vulpescu Mihaela și, în fine, dar nu în ultimul rînd, un nou trio do-re-mi Lavinia Andreea și Alice, precum și Esanu Victoria.

Cinci: celor 54 (!) de prieteni ai rubricii noastre care mi-au scris rugîndu-mă să le trimit, contra cost, caseta și/sau benzi, le răspund favorabil. Îi rog să-mi scrie din nou, introducînd în plic și un timbru de doi lei (pentru a le răspunde amănunțit).

Șase: mulțumesc tuturor celor care au trimis felicitări rubricii noastre, celor care au trimis fotografii cu interpreți. Vreau să vă spun că mi-am însușit și laudele dar și criticile adresate Music Box-ului, și vă asigur că o voi face foarte interesantă pentru voi, dragi prieteni.

Șapte: în foarte multe scrisori am fost întrebat ce vîrstă am și, pentru a nu mai prelungi suspansul, iată răspunsul: luna viitoare voi împlini 25 ani și sper ca și peste 25 ani să fiu realizatorul acestei rubrici...

Rămîneți pe „față".

MARIAN MINCULESCU

PUNCTE

Sex și violență

Aceste două „articole" caracterizează filmele americane de anul trecut, între ele „Die Hard 2", „Total Recall" sînt dominate de carnagii, iar „Henry and June" al lui Philip Kaufman și „Sailor et Lula" al lui David Lynch sînt pline de viziuni erotice și morbile. Această exacerbare a pasiunilor filmate provoacă în mod natural exasperarea din partea susținătorilor tradiției și a moralei și chiar o febră moralizatoare. În fața

acestei situații apare... cenzura, ea, altădată, celebrul Cod Haya care scoperea sînii afișați de Jane, Mae sau Marilyn. Acum MPAA, Asociația americană a filmului, parcă speriată de acest val de filme, a devenit extrem de precaută cu indicativele. Indicativele date în număr de patru: G — pentru publicul general; PG — prezența unui părinte este obligatorie; R — interzis copiilor sub 17 ani; X — numai adulți. MPAA începe să acorde, de frică, indicativul X unei întregi serii de filme, unele neavînd nimic cu sexul și violența, printre ele fiind și filmele premiate cu aur la Cannes. Unii se plîng că s-a sărit calul. E treaba lor.

La modă: explozia baschetților

Ții minte cum cu un deceniu în urmă invidiam pe jucătorii de basket pentru baschetii lor, „de lot" cum se spunea pe atunci. Între timp, industria încălțămintei pentru scopuri sportive a luat un avînt incredibil, o mulțime de firme producînd încălțăminte sport, amintesc doar cîteva, dintre cele mai sunoscute: Nike, Adidas, Brooks, Airwalk, Asics etc. Iată că acum producția de baschetți cunoaște

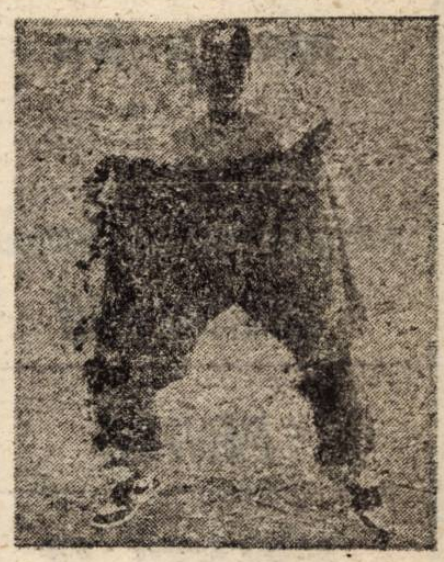

o adevărată explozie mai ales de cînd o noutate în materie de modă „made in USA" declară că e interesant să ai cîte o pereche de baschetți pentru fiecare zi a săptămînii. Deci, ziua și perechea. Rapeurii (dansatorii de rap) au adoptat imediat această „nebunie", iar firma Nike produce cantități uriașe și foarte diversificate de baschetți, în special modelul „Nike Air Jordan". Doar iarna e mai greu...

Rubrică realizată de
GEORGE CUȘNARENCU

ERATĂ: În nr. 3 (1 735) din 19 ianuarie 1991, pag. 2, „O iubire... ca-n filme" relatează povestea de dragoste dintre Romy Schneider și Serge Lama care a început în 1979 și s-a încheiat o dată cu moartea celebrei actrițe cîțiva ani mai tîrziu. Regretăm greșeala și mulțumim celor care au sesizat-o. (M. C.).

■ Survolînd la înaltă altitudine o zonă de luptă, avionul fără pilot (1) supraveghează cu „ochii" săi ageri, camerele de luat vederi, zona adversarului începînd de la linia frontului. Este o operațiune necesară înainte de atacul lansat asupra instalațiilor inamice, de aparatele de zbor pilotate, cu rachete de croazieră de tip Apache (2). Aceste rachete vor căuta ținta în zbor autonom și își vor plasa subunitățile adaptate la obiectivele urmărite a fi făcute inofensive : care de luptă concentrații de trupe sau vehicule camuflate. Cu cîteva minute înainte de sosirea avioanelor dotate cu rachete de croazieră, alte aparate, fără pilot, anti-radar, precum cele de tipul „Tacit Rainbow" (3) survolează perimetrul adversarului, după care atacă stațiile de detectare inamice. Sînt folosite în această operațiune și avioane care să simuleze semnale radar ale avioanelor de atac (4). În sfîrșit, după saturarea inamicului cu „informații" care să-i deregleze sistemul de detectare, rachete antiradar lansate din avion se vor dirija către sursa de emisiune radioelectrică a antenei (5). Dar aceste rachete pot fi contrate. Cum ? Este suficient ca radarul să înceteze a mai emite în timpul trecerii avioanelor și sistemul de detectare nu va mai putea fi depistat. Această posibilitate de anulare a șanselor avioanelor inamice este mai dificil de a fi transpusă în viață în cazul în care se folosesc aparate fără pilot. De ce oare ? Asemenea avioane sînt în măsură să realizeze o patrulare îndelungată deasupra zonei și a-și încheia misiunea prin reperarea radarului inamic. Avioanele fără pilot sînt capabile, ca și „Brevel", din desen (6) să efectueze misiuni de recunoaștere înainte de atac, pentru a repera țintele și apoi a înregistra rezultatele. În cele două cazuri înregistrările sînt transmise către o stație la sol.

„FURTUNA" TEHNOLOGICĂ ÎN DEȘERT

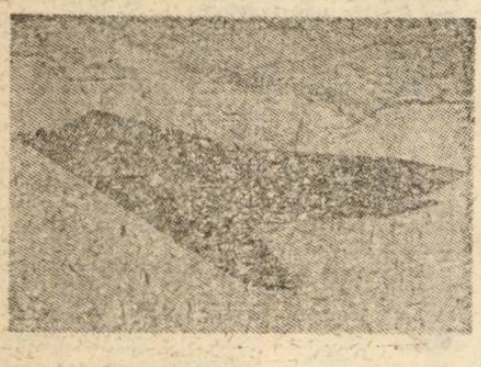

■ Pilotul unui avion militar este în măsură, grație tehnologiilor moderne, să distingă în plină noapte obiective diverse în zonele survolate. Și tot noaptea se poate dirija, cu ușurință și mare precizie, o rachetă asupra unei ținte, fixîndu-se obiectivul ce trebuie atins. Se poate evita, tot în negura nopții, o baterie antiaeriană inamică oricît de camuflată ar fi ea, grație sistemelor optice de vizualizare aflate în casca specială a pilotului (imaginea noastră). Toate semnalele electrice care corespunnd imaginii terenului survolat (obținute prin intermediul unei camere video cu infraroșii) sosesc într-o mică cutie (1) care se află în casca optronică. Este locul în care se produce un „fascicul de oglindire" (2) care este dirijat pe o mică oglindă (3) încrustată în bula căștii, care se reflectă o altă oglindă (4), aflată la înălțimea frunții. Ea proiectează imaginea (5) pe toată suprafața bulei. În același fascicul de oglindire este injectată o imagine sintetică care poate indica pilotului penetratorii la joasă altitudine (6), țintele reperate (7), poziția aparatului său (8).

■ O armă secretă care a fost adusă în Golf, pentru primele ei misiuni : avionul „invizibil" Stealth a devenit vizibil pentru toată lumea, cel puțin prin intermediul transmisiilor televizate ale companiei americane CNN. Stealth este „invizibil" pentru radarele inamice datorită unor tehnologii de ultimă oră despre care revista noastră a mai scris cu cîteva luni în urmă, cînd anunțam că ceea ce se crezuse la un moment dat a fi un OZN, nu era decît avionul invizibil, în zboruri nocturne de antrenament.

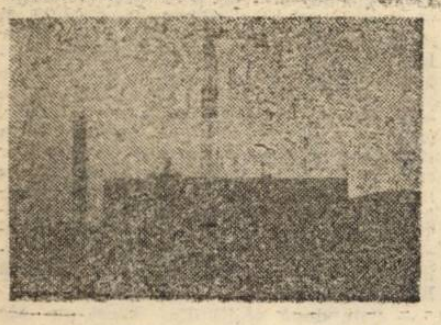

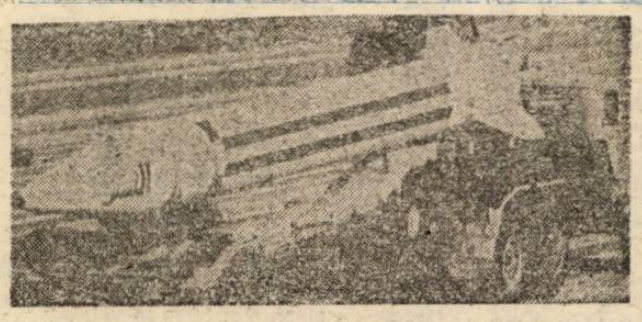

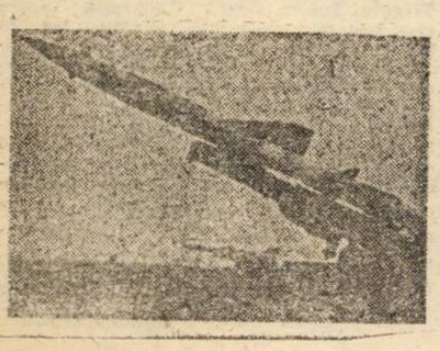

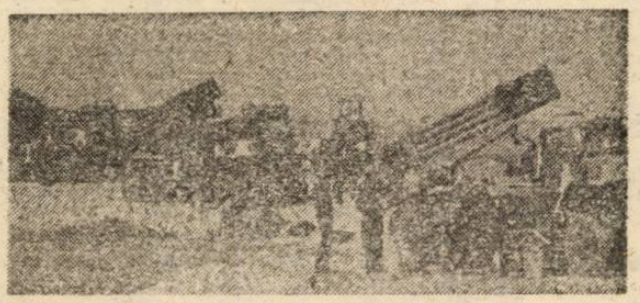

■ Cîteva „piese" ale arsenalului militar irakian angajate în războiul din Golf (de sus, în sensul acelor de ceasornic) : Racheta SCUD care pînă acum a lovit Israelul și Arabia Saudită, fotografiată în timpul unei defilări militare ; Centrala nucleară de la Osirak, distrusă de israelieni în 1981 ; Rachetă sol-aer ; Lansatoare mobile de rachete, numite simbolic „orga lui Stalin", aflate în dotarea forțelor armate irakiene.

■ Imaginea surprinde un pilot care execută un zbor de noapte. El studiază o planșă de bord cu ecran tactil (9). O voce sintetică informează pilotul că locul pe care-l atinge cu degetul trebuie evitat, întrucît ascunde un dușman primejdios — o baterie de rachete sol-aer.

enciclopedie

„TALAZUL PORTULUI" (III)

Pînă de curînd s-a vorbit despre tsunami (imense valuri devastatoare care mătură tot ce întîlnesc în cale pe o distanță de 15 000 km) ca un fenomen natural propriu al Oceanului Pacific. Iată că un grup de oameni de știință britanici avansează o ipoteză ce ar putea fi plauzibilă. Se apreciază, pe baza cercetărilor efectuate, că și Oceanul Atlantic a cunoscut urmările nefaste ale talazului portului. Cercetătorii britanici au depistat în Marea Norvegiei trasee ale unuia dintre înspăimîntătoarele valuri călătoare. Ar fi, desigur, dovada că și Europa a fost de-a lungul vremurilor, confruntată cu asemenea fenomene catastrofale. Cercetările au urmărit reconstituirea variațiilor nivelului mărilor. S-a avut, astfel, posibilitatea examinării straturilor geologice. Nisipul este un martor incontestabil al prezenței mării. Pămînturile din regiunile de latitudine nordică ale Europei au suportat, în perioadele istorice foarte reci, imense și apăsătoare platoșe de gheață. Diferențele de greutate se traduc astăzi prin amplasamente geologice diferite pentru aceeași epocă. Nisip mai mare și mai fin „coabitînd" în același strat ar fi o compoziție proprie țărmurilor de nord ale Scoției și insulelor învecinate. O atare dispunere a nisipului i-a făcut pe specialiști să aprecieze că țărmurile respective sînt rezultatul unui fenomen de mare amploare și de scurtă durată în timp. Poziția sa și datoriile efectuate indică „vîrsta de 7 000 de ani. Stratul de nisip nu a fost întotdeauna orizontal. El urcă adesea pe distanță a multor metri, deasupra bordurii văilor expuse. S-a constatat că în același moment geologic depozitele de nisip ale estuarelor se află întrerupte de alte straturi.

Ar putea fi vorba de consecințele unui val tsunami ? De ce nu. Înălțimea „talazului portului" a fost apreciată la peste 10 m la Sullum Voe, în insulele Shetlands, de 6 m la Inverness și de 4 m în apropiere de Montrose.

Tsunami — impropriu denumit uneori val seismic — nu are nimic comun cu mareele. Sînt gigantice convoaie de talazuri create de deplasarea instantanee a unei părți a fundului marin, mișcări seismice, surpări sau erupții vulcanice submarine. Unde „tsunami" (distanța care separă două creste) are lungimea adesea de 200 km ! Cutremurul de pămînt care a zguduit Republica Chile în mai 1960 a zămislit un val fantastic care a traversat Oceanul Pacific cu viteza de circa 200 metri pe secundă, adică 700 km/oră. Distanța de 11 000 km a fost parcursă în 18 ore ; orașul Hilo din Hawaii a fost pur și simplu măturat de „talazul portului". Șase ore mai tîrziu tsunami atingea coastele arhipelagului japonez, la o distanță de 17 000 km de punctul său de plecare. Au fost sute de victime și mii de case distruse. Un tsunami produs în Atlantic și mai bine descris a fost acela care a atins țărmurile Portugaliei, în 1755. El s-a manifestat în toată „splendoarea" sa la scurt timp după cutremurul de pămînt care a distrus Lisabona. Înălțimea valului ar fi fost de 15 m, relevă surse din acele vremuri. În secolul nostru, un tsunami s-a abătut asupra Strîmtorii Messina și regiunea Calabria. Era prin 1908. Au fost mii de victime. „Talazul portului" nu s-a format în Mediterana, ci în Atlantic. Înaintarea sa impetuoasă și pătrunderea prin „Coloanele lui Hercule" nu au întîlnit nici o stavilă.

Cercetătorii britanici vor să afle cauza producerii unor tsunami în Marea Norvegiei. După părerea lor, specialistul norvegian Tom Buggl deține cheia enigmei. El ar fi descoperit trasee ale unor prăbușiri foarte importante la bordura continentală a Mării Norvegiei, denumite „Storegga". Cele 5 400 km³ de rocă și pămînt pe care le-au deplasat prăbușirile au creat una dintre cele mai mari zone de prăbușire submarine cunoscute. Prima, cu un volum de 3 800 km³, ar fi avut loc în urmă cu 30 000 sau 50 000 de ani în urmă. A doua, mai mică ca perimetru, dar totuși gigantică s-ar fi produs într-un interval de timp situat în urmă cu 5 800—8 000 ani. Surparea consecutivă datorată erupției muntelui Saint-Helens nu a fost decît de 2 km³.

Buna gestiune a zonelor de coastă necesită luarea în calcul și a unor scenarii catastrofice. Mai ales pentru a se putea interveni, la nevoie, asupra centralelor atomo-electrice, în sensul opririi lor la timp.

D. FILIP

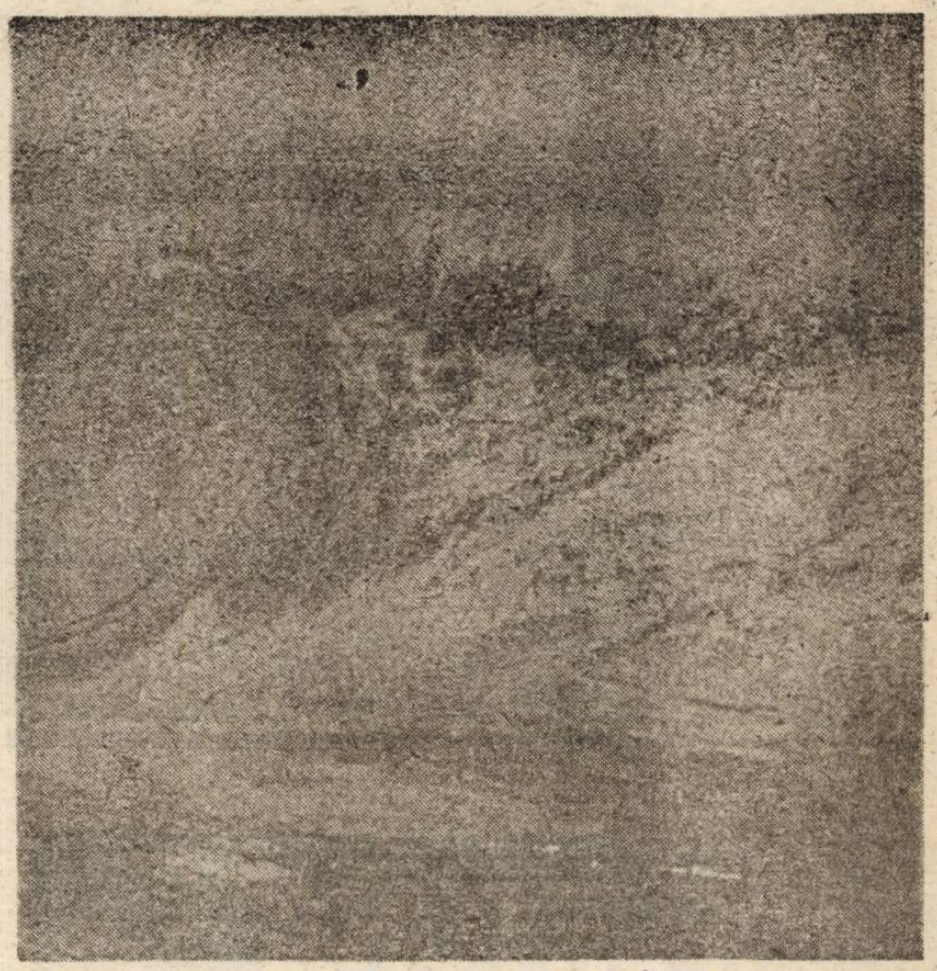

TIMP ȘI SIMBOL

Răsfoind ultimul număr pe anul trecut al revistei Physikalische Blätter, am realizat deodată trecerea (practic) neobservată a aniversării unei descoperiri cruciale din istoria gîndirii omenești — Teoria Generală a Relativității a lui Albert Einstein care împlinea 75 de ani. Și poate că doar în asemenea momente ne dăm seama că ne lăsăm prinși prea adesea în vîrtejul prezentului și uităm de marile momente care au marcat evoluția omului pe fața Pămîntului, înnobilîndu-i prin însăși valoarea lor existența și dîndu-i un sens.

Să ne amintim deci de unele din ele, desigur nu de toate și poate nici măcar de toate cele mai semnificative. Nici nu le voi prezenta decît foarte sumar, în speranța că, la rîndul Dvs., veți căuta altele și altele, reînviindu-le nu doar emoția ci și încărcătura lor de învățătură.

1. „Cel mai fericit gînd al vieții mele"

...așa a numit Einstein în 1907 ideea existenței cîmpului gravitațional „într-un mod asemănător cu existența cîmpului electric..." și care avea să-l conducă opt ani mai tîrziu la finalizarea Teoriei Generale a Relativității, una din cele mai grandioase realizări ale științei din toate timpurile.

Sfîrșitul anului care a trecut a adus deci „sărbătoarea de diamant" a acestei opere, care, așa cum o prezenta în 1901 revista „Berliner Illustrirte Zeitung", a însemnat pentru știință „o revizuire completă a concepțiilor noastre asupra Naturii". Albert Einstein devenea nu doar o „nouă mare figură a istoriei omenirii", ci și autorul unei descoperiri de aceeași valoare cu cele „ale unui Copernic, unui Kepler unui Newton".

De fapt, „conservatoarea" patrie a lui Newton dedica acum 70 de ani în 1921, întregul număr din 17 februarie al prestigioasei sale reviste „Nature", teoriei relativității. Și, legat de același subiect, să observăm că anul 1991 marchează și el o a 75-a aniversare — o primă expunere sistematică intitulată „Bazele relativității generale", care apărea mai întîi ca articol în revista Annalen der Physik, pentru ca apoi să devină prima carte a lui Einstein.

Și cum să uităm că în toamna anului 1921, Einstein avea să primească Premiul Nobel ! Deși, nu pentru Teoria Relativității...

MIHAELA DOROBANȚU

DE LA „GALERIILE LA FAYETTE" LA NOILE SOCIETĂȚI COMERCIALE MIXTE

Cititorii mai vîrstnici își amintesc cu plăcere de vestitele galerii „La Fayette" din centrul Capitalei, care expuneau o mare varietate de mărfuri ,de la mătăsuri, lenjerie fină, parfumuri franțuzești și pînă la articole de papetărie și multe alte produse. Este îmbucurător să menționăm că, astăzi, societatea comercială pe acțiuni „Victoria", aflată în aceeași clădire unde au funcționat celebrele galerii, reia o veche tradiție comercială. O discuție purtată în acest sens cu coordonatorii activității societății — ION FĂNICĂ, director, și ALEXANDRU MEDELEANU, director comercial — este deosebit de edificatoare.

— În răstimpul celor peste 50 de ani de la funcționarea „Galeriilor La Fayette" — ni se precizează — era imposibil de cooperat în comerț cu firme străine particulare. Motivele sînt binecunoscute. Am primit numeroase oferte de la parteneri străini, dar toate erau sortite eșecului. Se aprobau, cel mult, unele schimburi de mărfuri cu magazine universale de stat din țări socialiste, însă și acestea în cantități cu totul limitate, printr-o filieră greoaie, birocratică. Astăzi, în noile condiții politice, economice și sociale instaurate după Revoluția din decembrie 1989, beneficiem de posibilități largi, sporite, de a merge pe calea privatizării comerțului, a economiei de piață.

— Ce amănunte ne puteți furniza în acest sens ?

— Extinderea colaborării cu partenerii străini, importarea a noi sortimente de produse, își dovedește eficiența. În anul precedent, de pildă, pe lîngă produsele indigene, și-au adus o contribuție însemnată la depășirea volumului vînzărilor cu 139 milioane lei, și o serie de mărfuri din import, printre care televizoare color, radiocasetofoane, camere video importate din Japonia și Coreea de Sud, precum și alte produse cu performanțe tehnice și calitative ridicate. În acest an, se preliminează sporirea însemnată a desfacerilor de mărfuri. La aceasta își vor aduce contribuția și noile societăți mixte create cu parteneri străini. Una dintre aceste societăți, denumită „Baten-Victory", a fost înființată prin cooperare cu o firmă elvețiană. În două din noile magazine moderne deschise pe B-dul Unirii, se asigură prezentarea și desfacerea unui fond de marfă variat, de calitate superioară. Se pun la dispoziția cumpărătorilor, atît în lei cît și în valută, diferite articole de țesături, confecții, tricotaje, galanterie, servicii din cristal și altele, precum și renumitele ceasuri elvețiene. De asemenea, se prevede, în cadrul aceleiași cooperări, să se mai pună în vînzare și produse cosmetice de calitate, furnizate de firma franceză „Cartier".

— Mai aveți în vedere organizarea și a altor societăți comerciale mixte ?

— Firește. Una dintre acestea se va realiza prin cooperare cu o firmă din Grecia — „Techneco-Victoria". Prin intermediul acesteia se vor pune în vînzare, într-un magazin din aceeași zonă comercială, produse electronice și electrotehnice, cu parametri tehnico-funcționali superiori. Avem în vedere și crearea unei a treia societăți comerciale mixte, prin cooperare cu firma „Pan Intrade" din Israel. Prin intermediul acesteia, se va efectua reamenajarea și modernizarea magazinului „Cireșarii" din rețeaua noastră comercială, situat pe str. Smîrdan, asigurîndu-se aprovizionarea cumpărătorilor cu o gamă variată de produse din import. De menționat că la parterul magazinului universal „Victoria" s-a deschis un raion cu vînzare de mărfuri diverse în valută.

Un alt participant la discuție — domnul PAUL COLORIAN, șeful serviciului de specialitate din cadrul societății comerciale pentru produse metalochimice „Comet" București — ne furnizează informații despre produsele electronice și electrotehnice realizate în țară, care vor fi livrate în acest an atît la magazinele societății comerciale „Victoria", cît și la celelalte magazine din Capitală. Astfel, gama produselor electronice se va întregi cu noul tip de televizor color „Top", cu diagonala de 51 cm, realizat la „Electronica", cu radioreceptorul portabil „Delta", radiocasetofonul „2410" și radiocasetofonul auto „2240" (produse de „Tehnoton"-Iași), cu o nouă combină muzicală cu performanțe tehnice superioare. Se vor livra, desigur, și diferite tipuri de incinte acustice,de 10, 15 și 75 wați, cu design modern, produse de firma „Electronica Industrială"-București. Din investigațiile întreprinse în rîndul cumpărătorilor au rezultat o serie de sugestii și propuneri pentru producători. Menționăm, printre altele, livrarea mai multor televizoare tip „Sport", realizarea unui nou tip de radioreceptor staționar modern, de o calitate superioară, premis anterior comerțului, precum și relansarea producției de frigidere de către I.M. Sadu, cu absorbție și litraj mic, respectiv de 22 de litri pentru autoturisme și de 40 de litri. O altă cerință importantă este evitarea în acest an a restanțelor, care au reprezentat valori însemnate în 1990 prin livrarea ritmică a produselor contractate. Este vorba de aparatele de încălzit, radiatoarele cu ulei, fierele electrice de călcat produse de Electromureș-Tg. Mureș, bateriile de diferite tipuri executate la „Alba"-Timișoara, becurile realizate la „Romlux"-Tîrgoviște și „Steaua Electrică"-Fieni.

— Cele două ediții din acest an ale Tîrgului Internațional București, dintre care cea mai apropiată va avea loc în primăvară, ne precizează în finalul discuției domnul ION FĂNICĂ, directorul societății comerciale „Victoria", vor reflecta progresele însemnate realizate în industria bunurilor de consum. Cadrul deosebit de prielnic ce va fi asigurat pentru contractarea de noi produse, pentru perfectarea de noi înțelegeri cu parteneri de peste hotare, în scopul organizării de alte societăți comerciale mixte, ne vor da posibilitatea lărgirii continue a gamei sortimentale a mărfurilor oferite populației.

MIRON VILCU